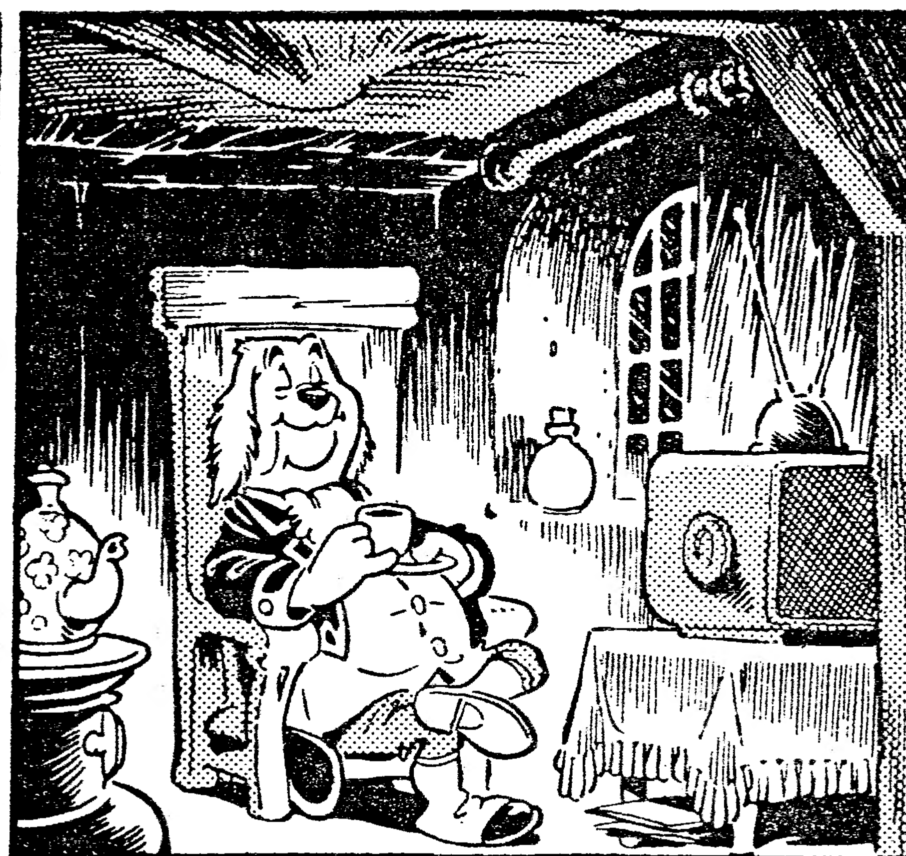
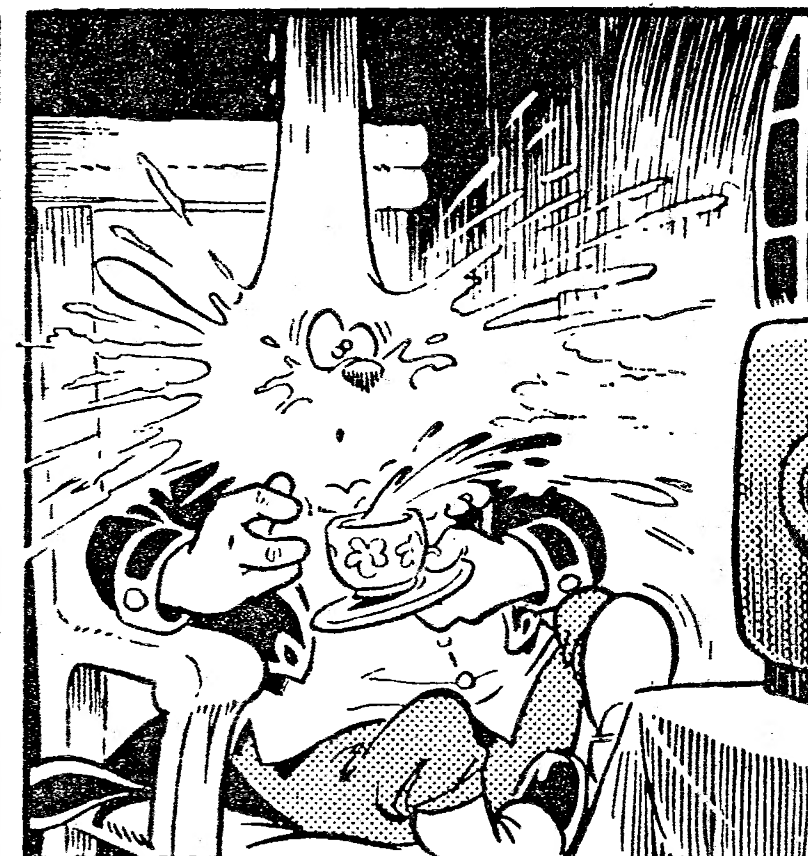
Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0103 Het was een wilde avond. De wind gierde over de heuvels en rukte aan de luiken van Bommelstein, zodat het oude slot met vreemde geluiden en tocht gevuld was. Maar in de torenkamer, waar de bediende Joost van de televisie zat te genieten, was het warm en gezellig. Het gekletter van de regen werd overstemd door zang en snarenspel; en door de guitige voordracht op het scherm merkte hij niet, dat het plafond een lelijke verzakking begon te vertonen.

Want de storm had enige pannen van het dak gewaaid, zodat het hemelwater daar naar binnen gutste, en nadat het een vijvertje op de zolderplanken gevormd had, vloeide het op het stucwerk dat het vertrekje sierde.

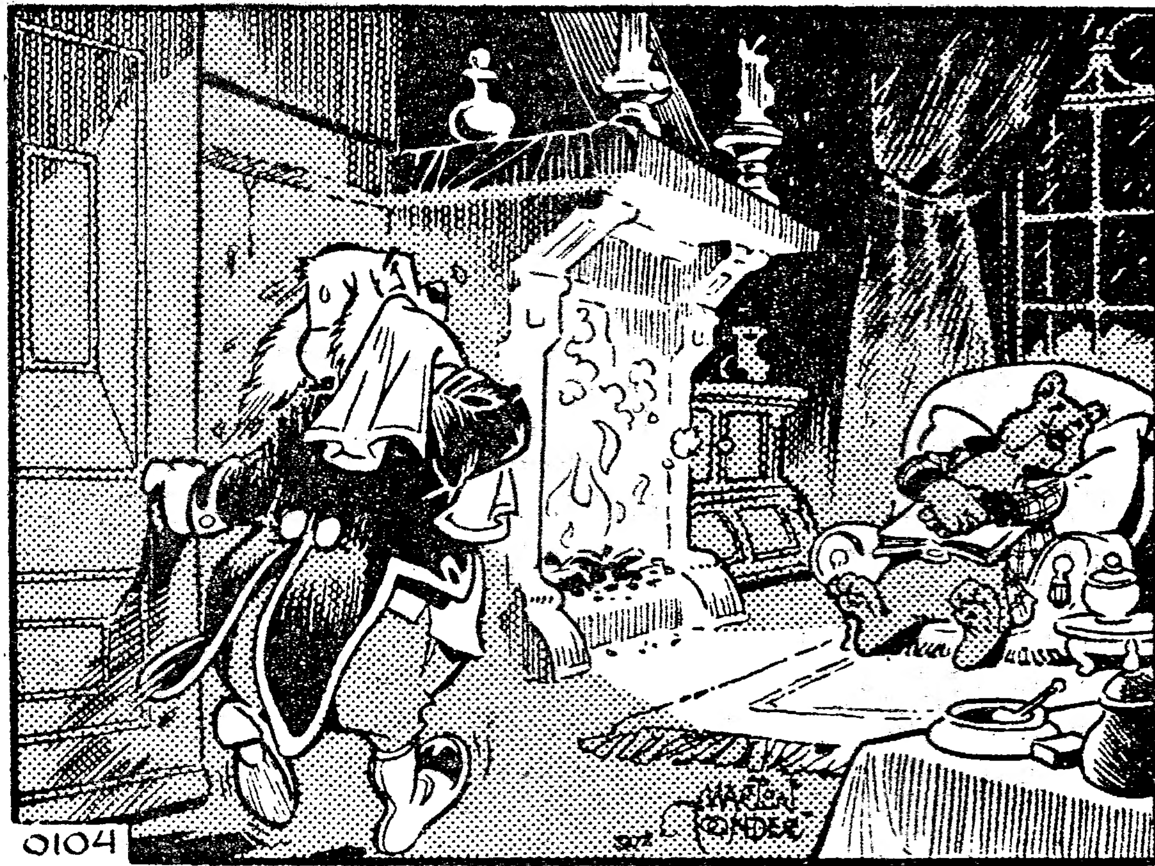
"Waar haalt zo'n persoon het vandaan?", vroeg de trouwe knecht zich af, toen de kunstenaar even pauseerde. 'Hatsekidee/Wie doet er mee.' Mooi hoor. Zo'n beeldbuis biedt toch een rijke ontspanning, als men mij toestaat. 'Rijk als ik kijk', zegt de Gids en zo is het maar net wanneer heer Olivier niet belt.."

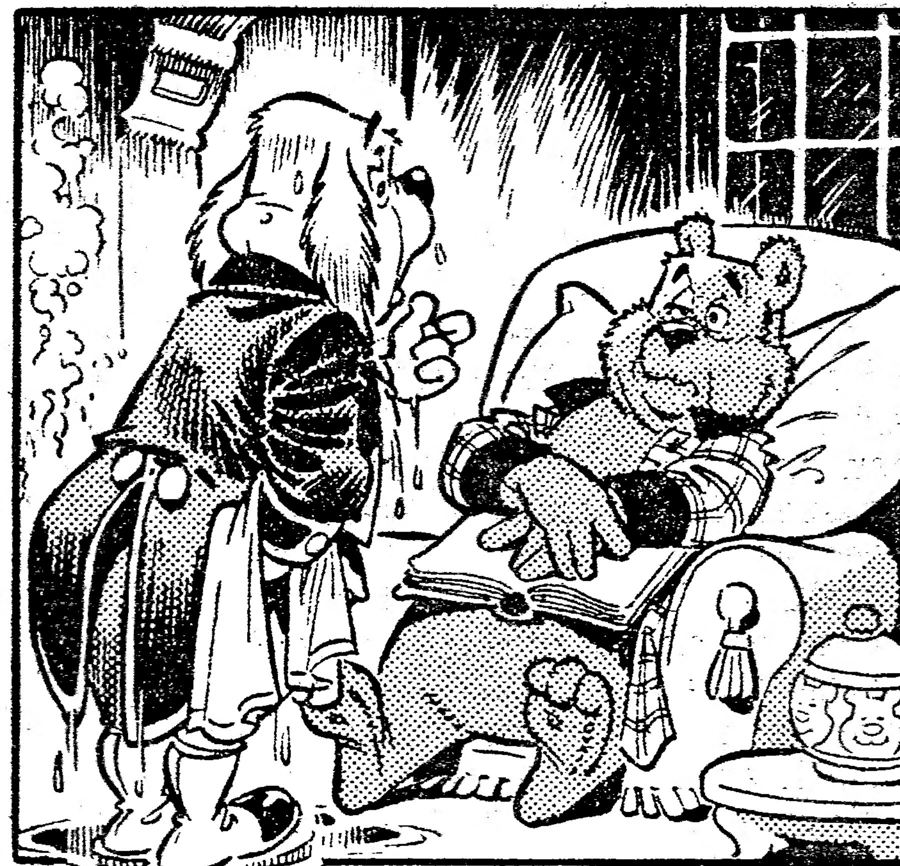
Verder kwamen zijn gedachten niet, want op dat moment barstte de kalk en een koude stroom plaste hem op de schedel, zodat zijn genot in een hevige schrik verwaterde.

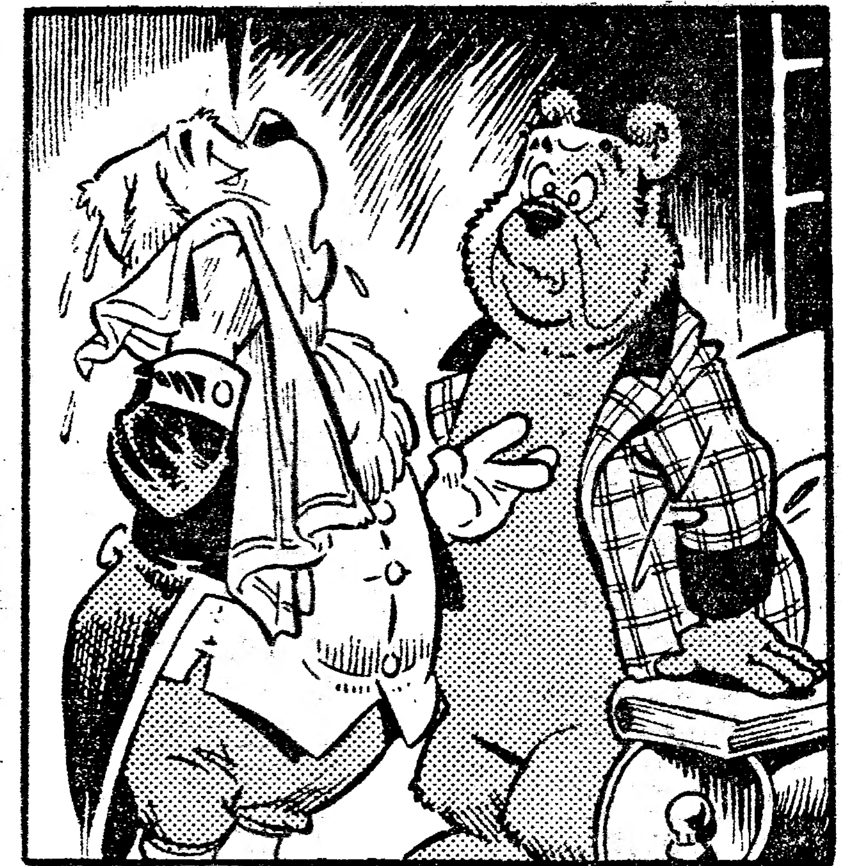
780206

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

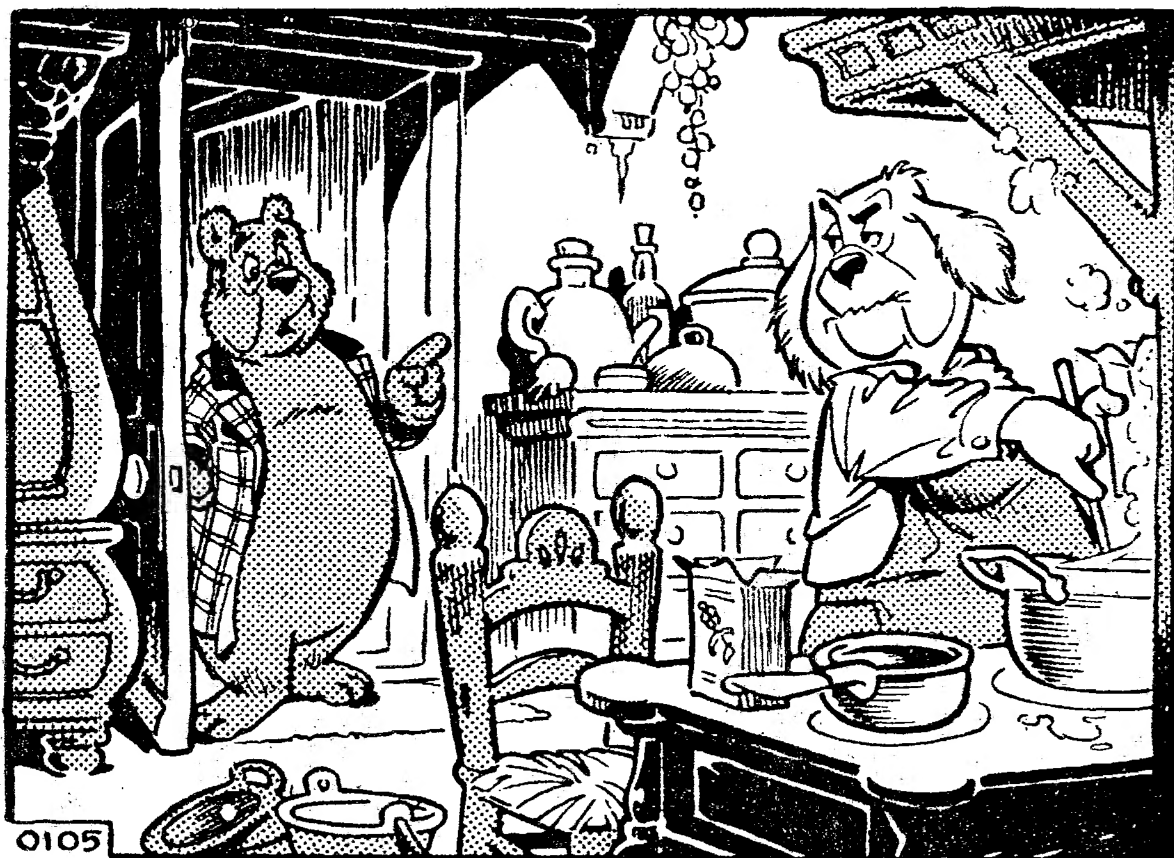
0104 Heer Bommel zat in zijn studeerkamer met een leerzaam boek op de buik. Hij had het ter hand genomen omdat hij innerlijk geplaagd werd door onvoldane gevoelens terwijl buiten de regen tegen de ramen kletterde. Het is dan ook te begrijpen, dat hij de ogen gesloten had om zich beter te concentreren. Maar helaas; hij werd gestoord door het openwerpen van de deur, en toen hij geschrokken opkeek zag hij de gestalte van Joost, die hem druipend naderde.
Een ogenblik meende hij te dromen, maar de bediende hielp hem daar uit. "Mijn kamer lekt, met uw welnemen", sprak deze klappertandend. "De pannen zijn van het dak gewaaid, zodat het noodweer open en bloot op de zolder te zien is"

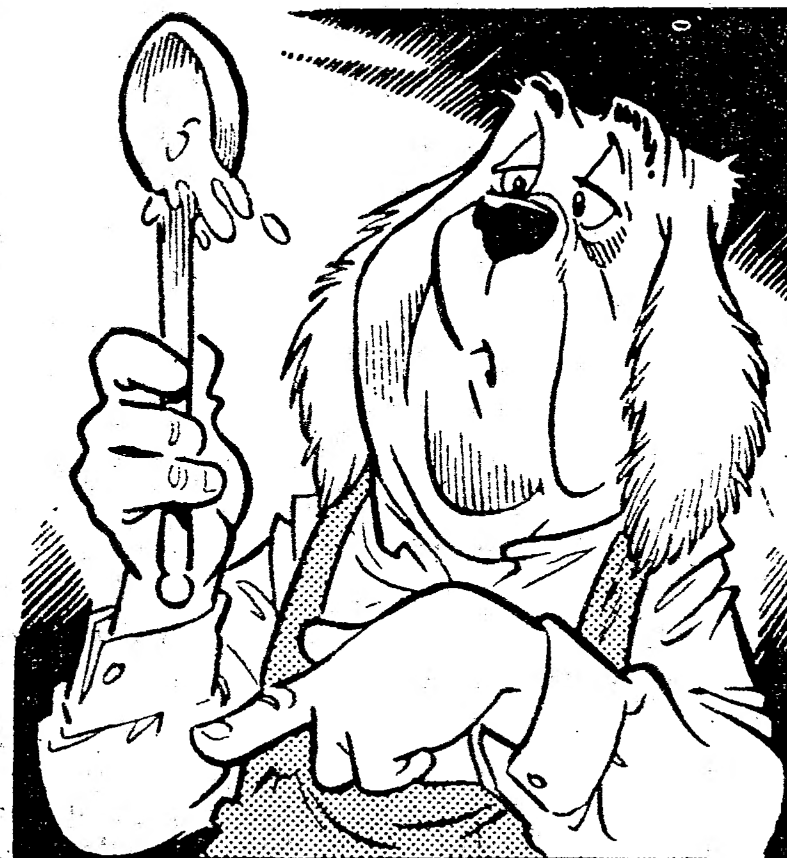
"Wah..?" stamelde heer Ollie geschokt. Toen herstelde hij zich echter. "Moet je me daarvoor in mijn studie storen?" vroeg hij. "Leg die pannen dan weer even terug, dan is alles toch in orde?" De drijvende knecht verstrakte.

"Daarvoor ben ik niet aangenomen", verklaarde hij stijfjes. "Dat is vakwerk voor een ongeschoolde bouwvakker, of misschien voor een dakdekker. En bovendien is de rommel op de zolder betreurenswaardig, omdat u nooit iets wegdoet. Men kan zich daar niet wenden of keren, als u mij toestaat".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0105. De volgende morgen was de storm gaan liggen, om plaats te maken voor strenge vorst. Joost stond verwelkt voor het fornuis terwijl hij met stijve vingers in de ochtendpap roerde. Dat nam nogal wat tijd, en het is dan ook geen wonder dat heer Bommel na een poosje in de keuken verscheen om te vragen waar zijn ontbijt bleef. Dit was echter te veel voor de trouwe bediende.

"Dit is de laatste druppel, heer Olivier", sprak hij met kille stem. "Voor mijn bed bevindt zich een ijspegel door de regenval. Het is zeer betreurenswaardig. De gehele nacht heb ik niet kunnen slapen wegens het huilen door mijn zoldering, en ik heb mij dan ook verslapen. Het is een wonder, dat ik de trap af kon komen in mijn bevroren toestand. Ik verwacht warmte en enig meegevoel, als ik zo vrij mag wezen".

"Meegevoel?", herhaalde heer Ollie. "Dat gaat te ver. Kan ik het helpen, dat je het dak verwaarloost, zodat de pannen me om de oren vliegen als ik me in mijn innerlijk terugtrek? Moet ik dan alles zelf doen?".

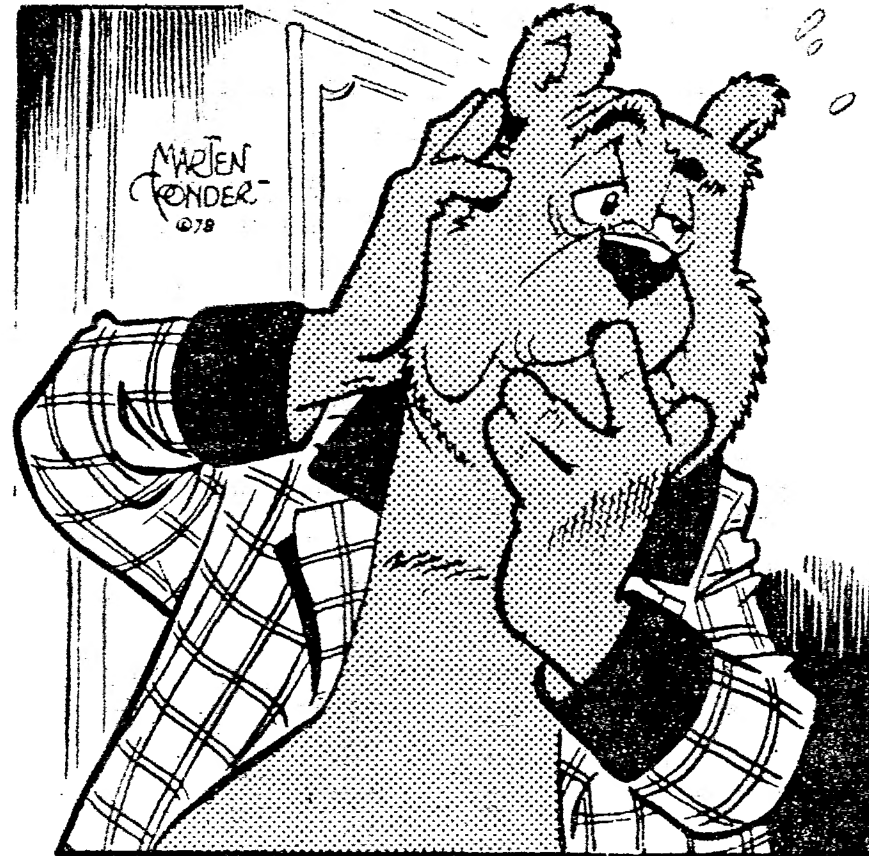
"Niet alles", hernam Joost koeltjes. "Wanneer u uw overblijfselen op de zolder zou opruimen ben ik al erg blij, met uw goedvinden".

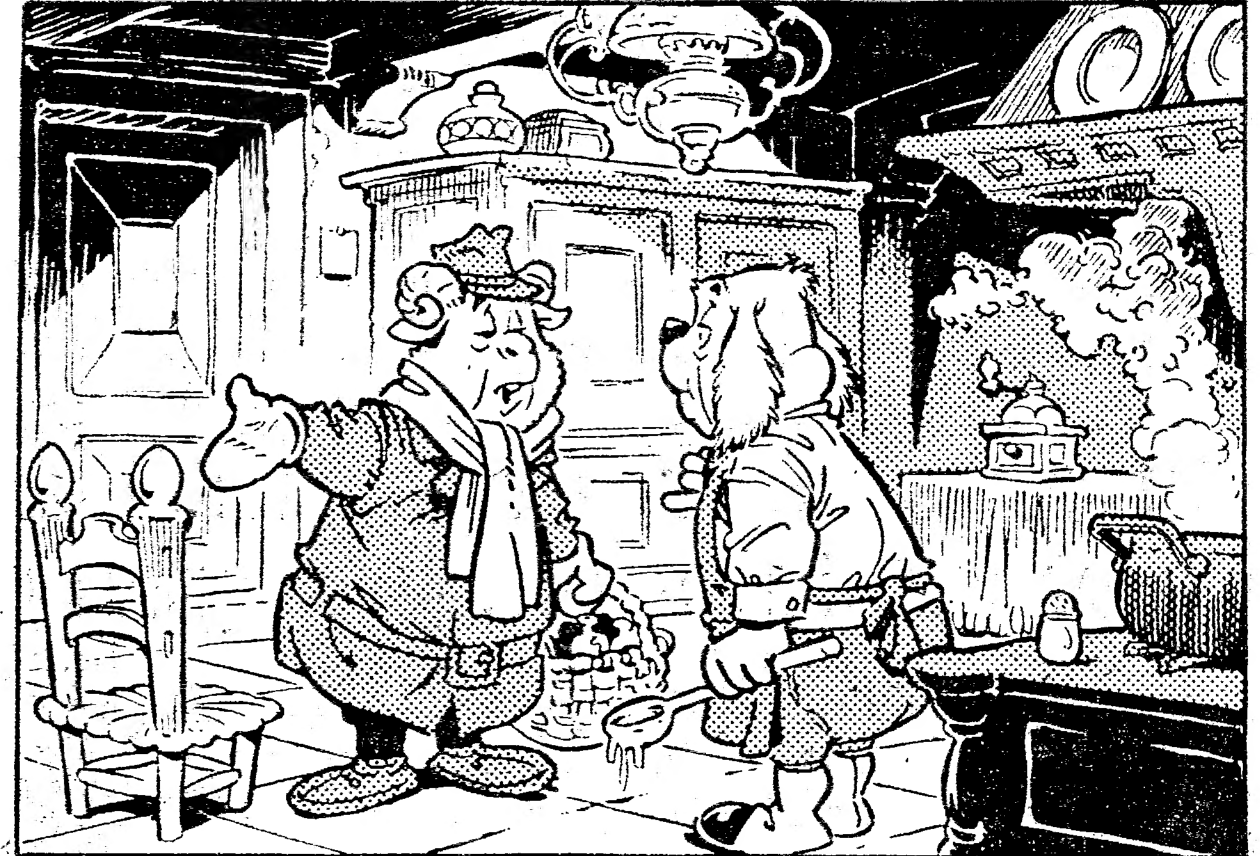
Nu ontstak heer Bommel in toorn, en het geluid daarvan drong door tot in de bijkeuken. Daar was de kruidenier Grootgrut juist binnengekomen om enige bestellingen af te leveren, en hij luisterde belangstellend toe.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0106. Toen heer Ollie uiting aan zijn ontstemming had gegeven, verliet hij de keuken en sloeg de deur krachtig achter zich dicht. ''Dat zal Joost te denken geven'', dacht hij bij zichzelf. ''Wat verbeeldt hij zich wel? Hij wordt steeds brutaler door de televisie, zodat hij over me heen loopt als ik hem niet onder de duim houd''.

Toen hij door de koude gang liep bekoelde zijn woede echter en ten slotte stond hij stil om na te denken.

''Misschien ben ik een beetje hard geweest'', mompelde hij. ''Het valt ook niet mee in dit klimaat onder een lekke pan te slapen. En die zolder zou ik wel eens op kunnen ruimen. Ach, er is eigenlijk zo veel, dat ik zou moeten doen... Maar ik zal beginnen de zaak met Joost recht te zetten''.

Met deze mooie gedachte liep hij terug, doch toen hij bij de keuken kwam, hield hij luisterend de pas in.

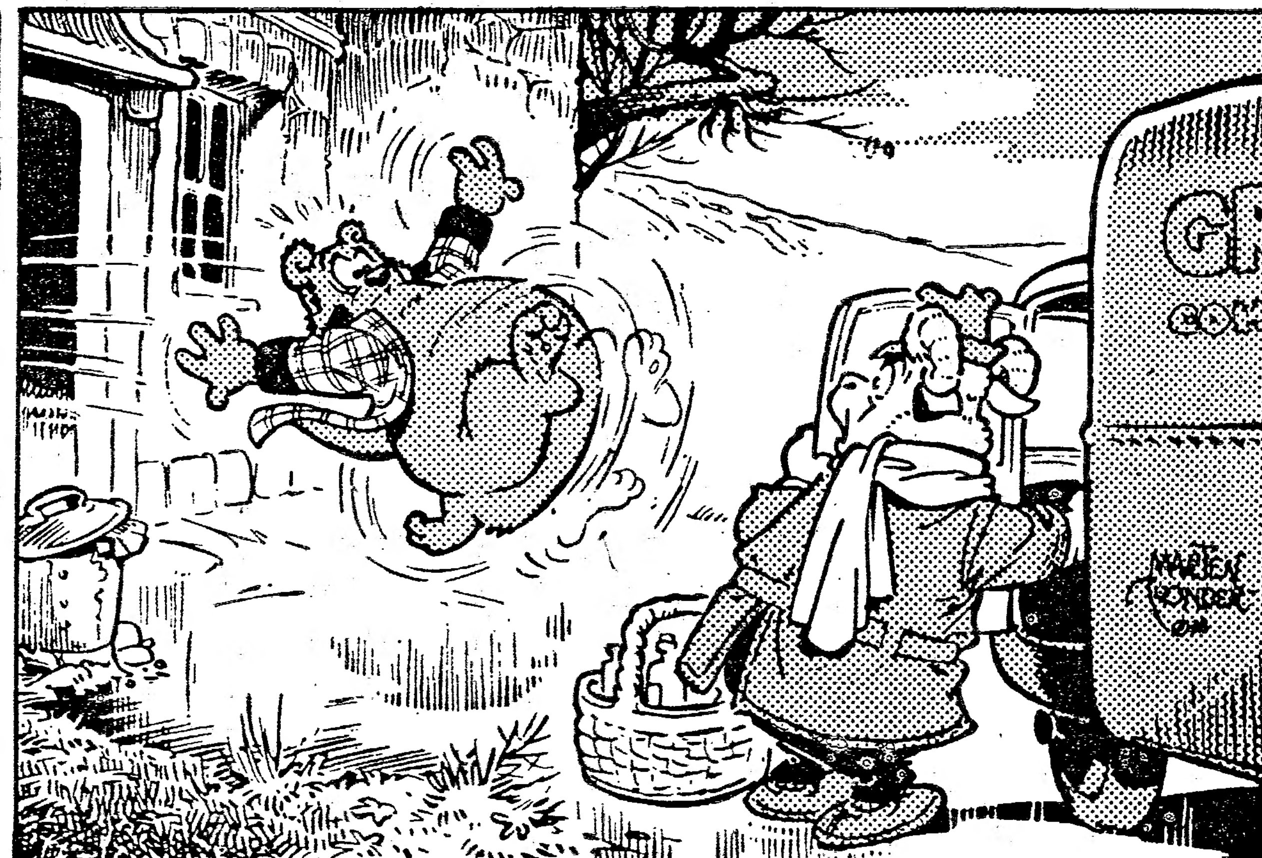
''Ik begrijp niet, dat u het allemaal neemt'', hoorde hij de kruidenier Grootgrut zeggen. ''Wat doet zo'n meneer Bommel de hele dag? Op zijn vet zitten en commando's geven. En wie slooft en draaft altijd maar? Het is onrechtvaardig verdeeld, als u mij vraagt. Zo'n meneer kan eigenlijk niets. Hij heeft alleen maar geld en maakt daar misbruik van''.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

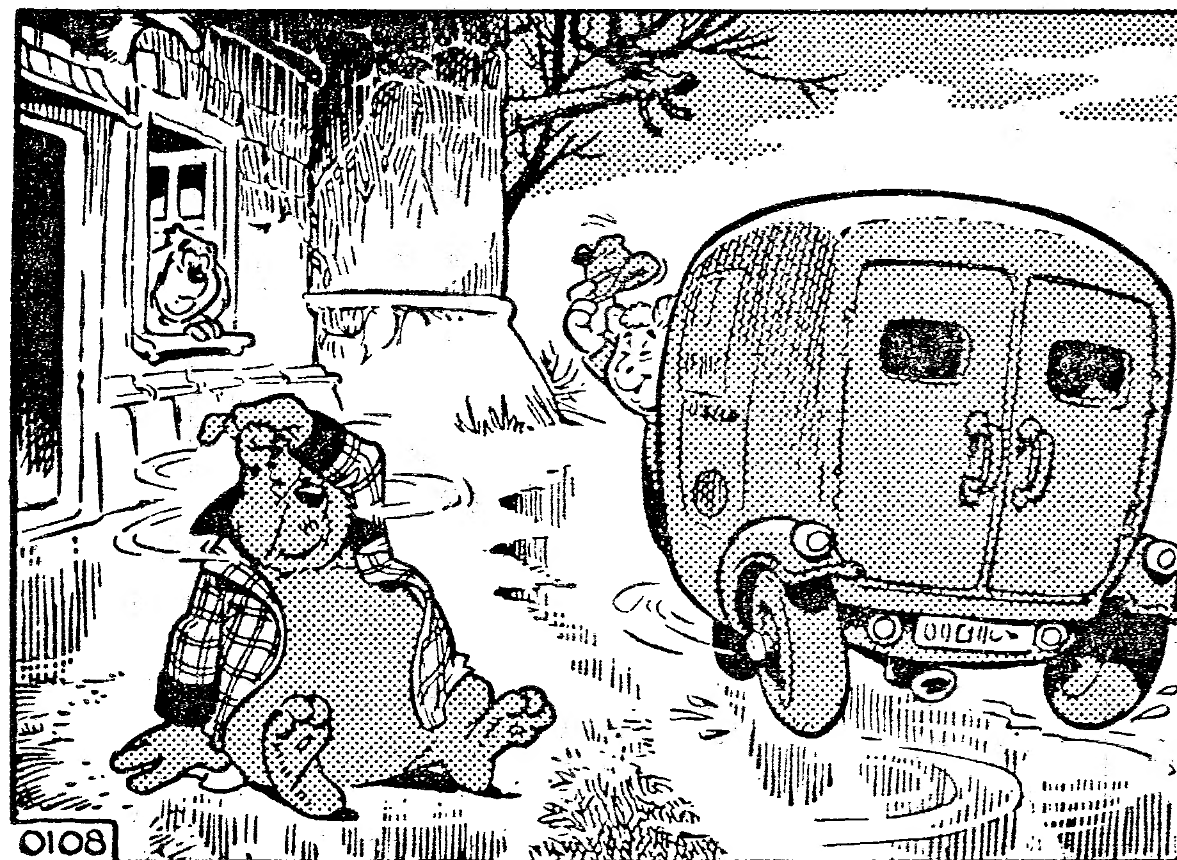

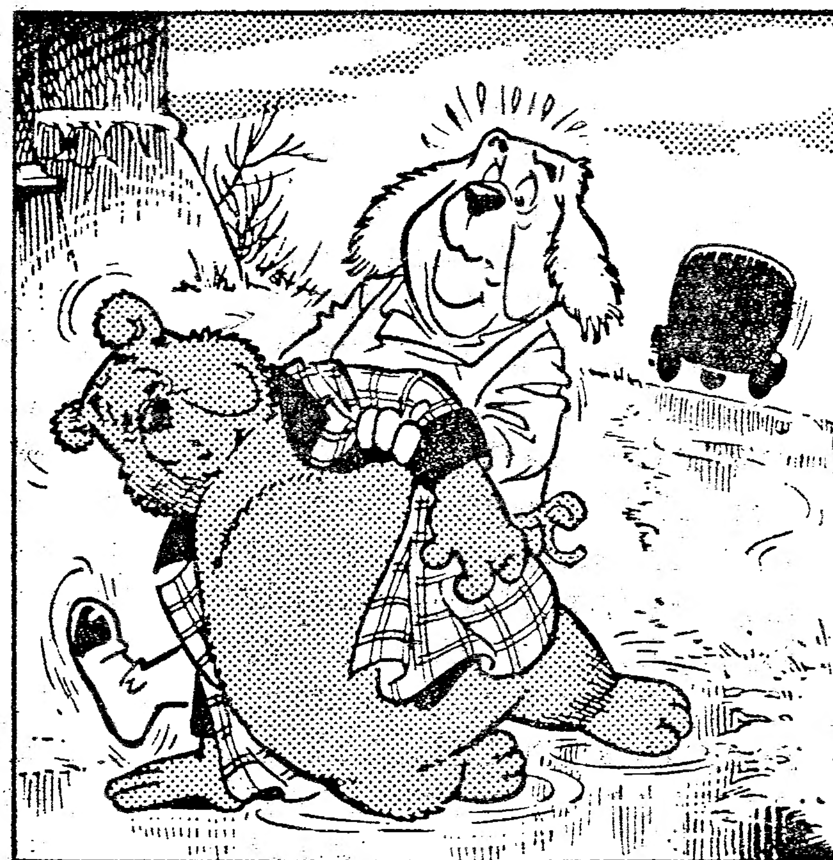

0107. Heer Ollie hoorde Joost iets zeggen, maar omdat hij het niet verstaan kon, naderde hij behoedzaam de keukendeur en legde zijn oor te luisteren.
„Ik ben een hardwerkende middenstander", sprak de heer Grootgrut. „En soms schiet het me in de keel. Zo'n meneer Bommel heeft nog nooit iets nuttigs gedaan, al is hij mijn beste klant. Het is dan ook zonde, dat ik het zeggen moet. Maar de volgende keer weet ik wie ik ga stemmen."
Heer Bommel had genoeg gehoord. Hij rukte de deur open en stormde de keuken binnen.
„W-waar is hij?", vroeg hij toornig. „D-die oproerkraaier? D-die.. die.."
„De heer Grootgrut is zojuist vertrokken", zei Joost naar de achterdeur wijzend. „Hij kwam alleen maar wat grutsprits en zoete broodjes brengen. Voor bij de thee, deelde hij me mede".
„Dat hoorde ik!", tierde heer Ollie. „Ik zal hem eens op zijn vet laten zitten, zodat het hem in de keel schiet."
Met deze bedreiging snelde hij de bijkeuken door naar buiten, waar de kruidenier juist bezig was voorzichtig in zijn driewieler te klimmen. Want omdat het na de regen was gaan vriezen, was de grond spiegelglad geworden en omzichtigheid was geboden.
Dat merkte de verbolgen heer. Zodra hij het straatje betrad, schoten zijn benen onder hem uit, zodat de onthutste middenstander hem door de lucht zag naderen.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

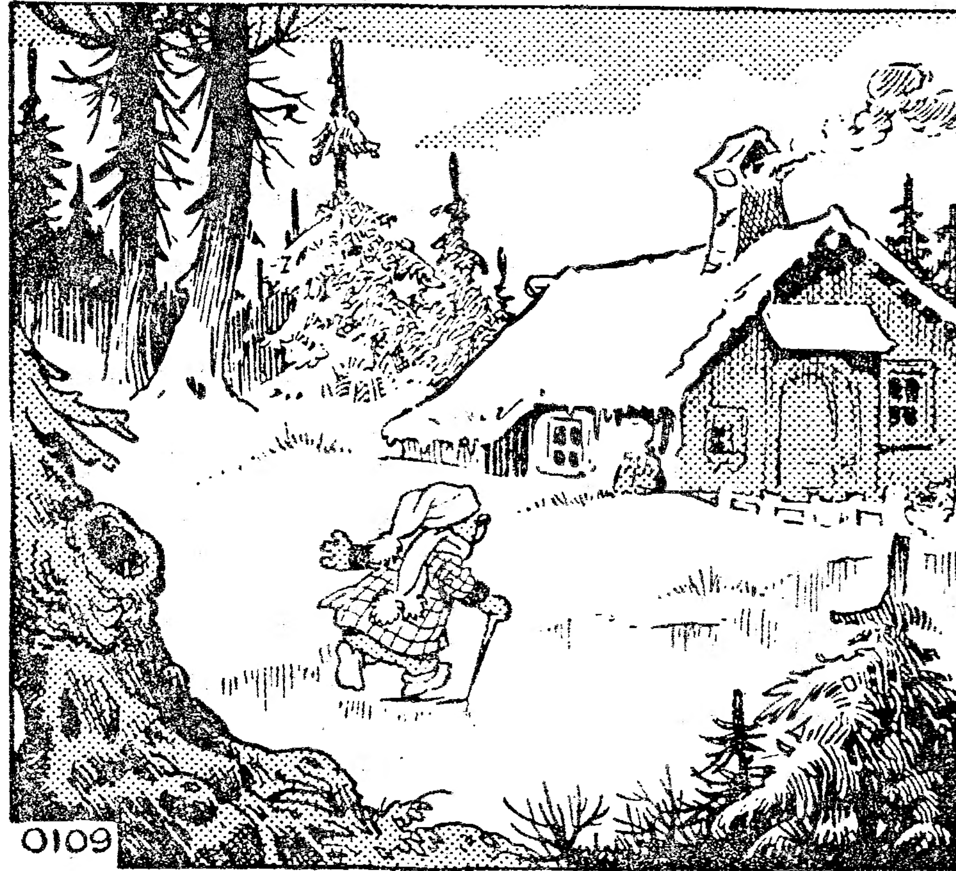

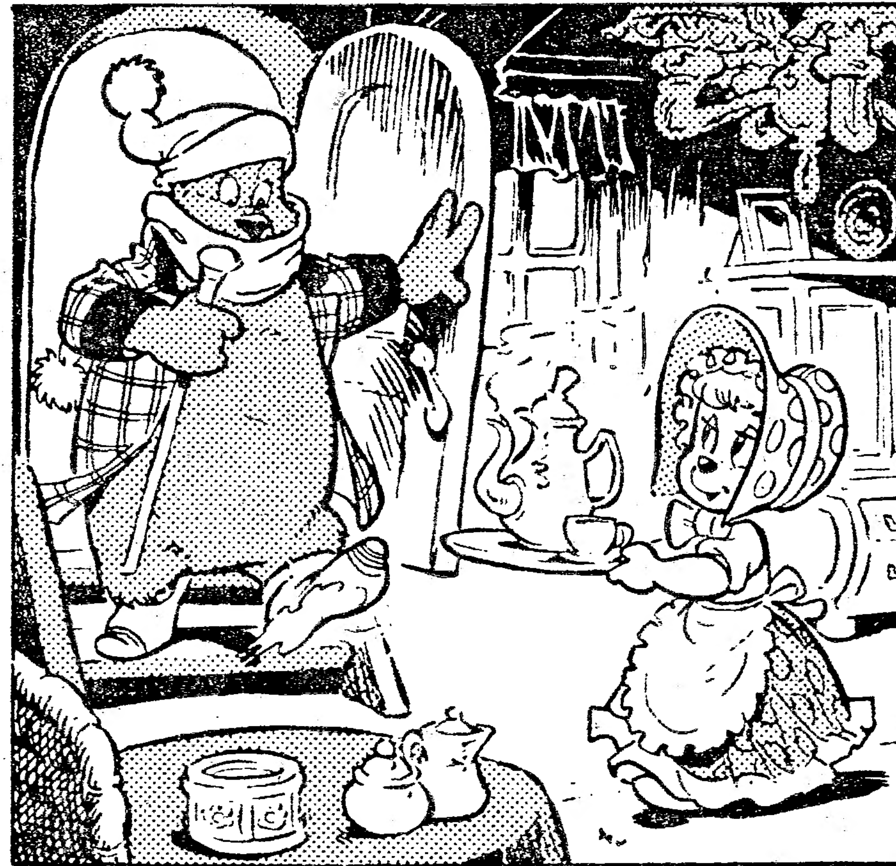
0108. Na een eindje voortgegleden te zijn, kwam heer Ollie in een zittende houding bij Grootgruts driewieler terecht. De brave middenstander vond het echter verstandiger niet op de afloop te wachten en bracht zijn voertuigje voorzichtig in beweging.
„Gevaarlijk weertje, meneer Bommel", zei hij nog. „Maar het is wel gezond, zegt men."
Daarop verdween hij over de heuvel, terwijl Joost behoedzaam naar buiten kwam om zijn werkgever bij te staan.
„Hebt u zich bezeerd, heer Olivier?", vroeg hij vormelijk.
„V-vrees.. vreselijk", stamelde heer Ollie. „G-gebroken. Meer van binnen dan van buiten. Ik b-bedoel..."
„Als u nu uw arm eens om mijn hals slaat", stelde de bediende voor. „En als u dan uw rechtervoet op de grond zet. Dat geeft wat meer houvast, als u mij toestaat".
„Z-zo wordt er dus over mij gedacht", hernam heer Bommel met bevende stem. „Kan eigenlijk niets. Alleen maar op vet zitten. Niets nuttigs bedoel ik..."

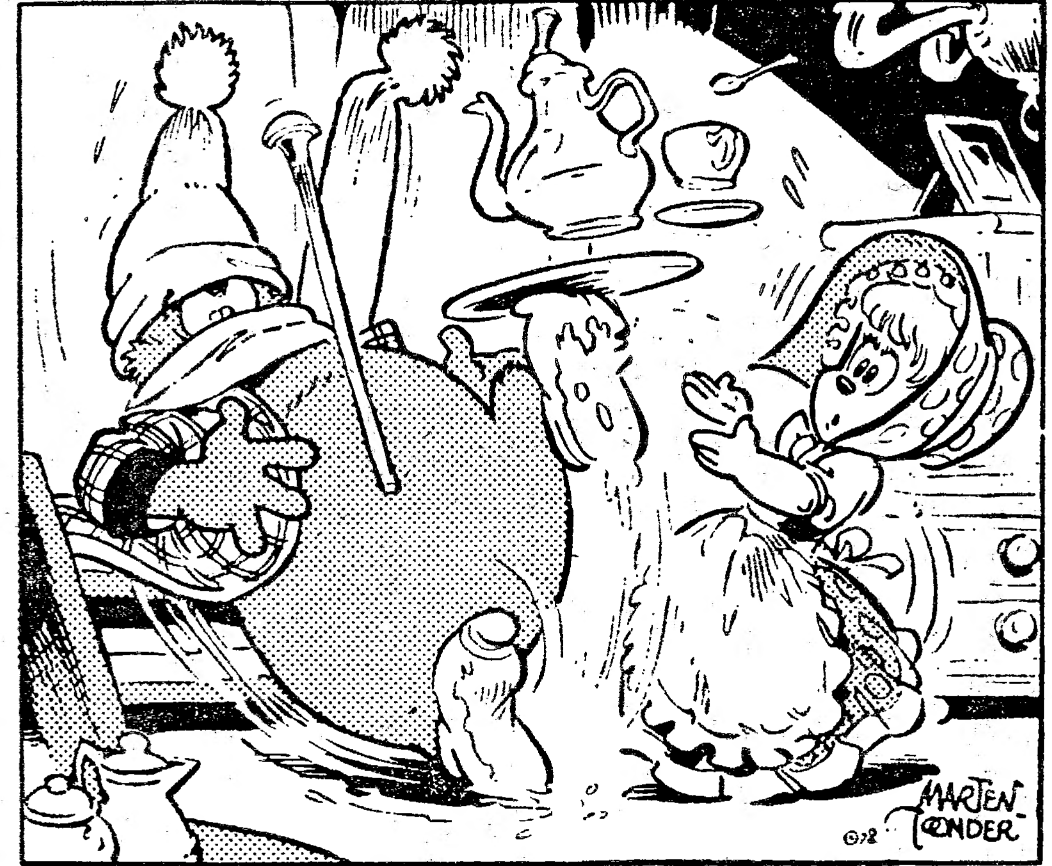
Zo sprekende maakte hij vage bewegingen met zijn ledematen, en dat had hij beter niet kunnen doen. Want het enige houvast, dat hij vond was de ongelukkige knecht, en na een korte worsteling sleepte hij deze mee op het bevroren gazon.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

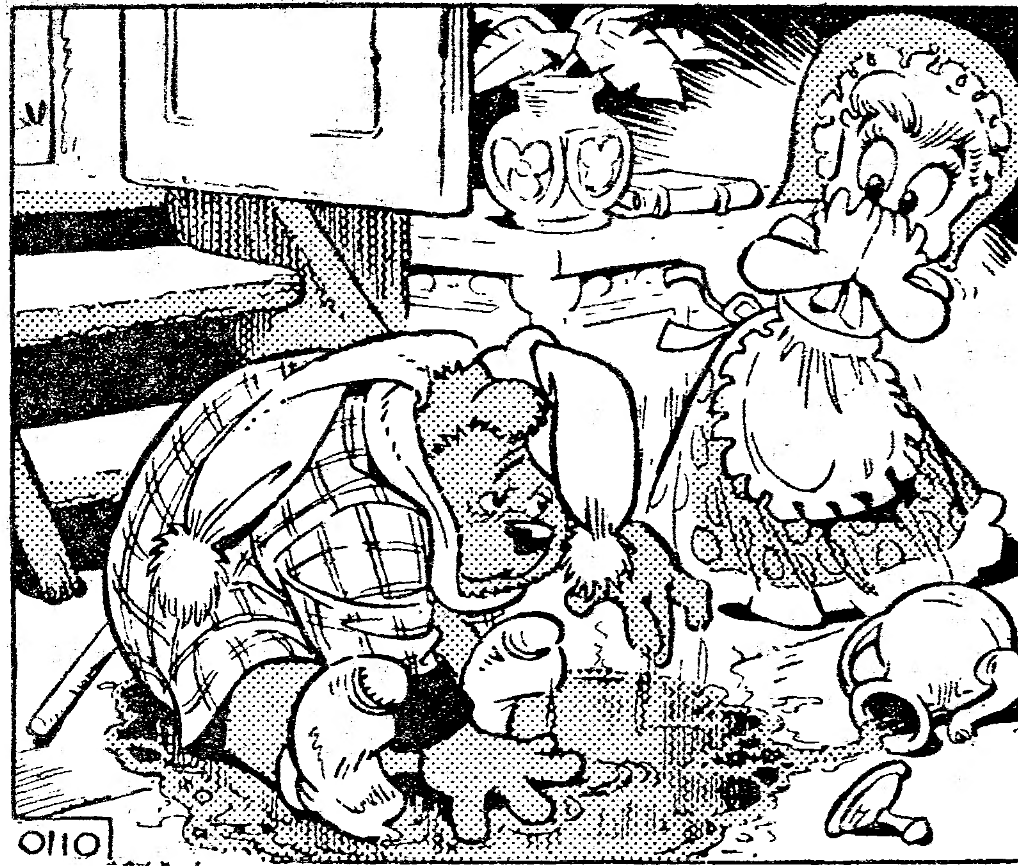

0109 Tot in het diepst van zijn gemoed bezeerd, trok heer Ollie een paar wollen sokken aan, en verliet huis en haard om troost te zoeken in de bevroren natuur.

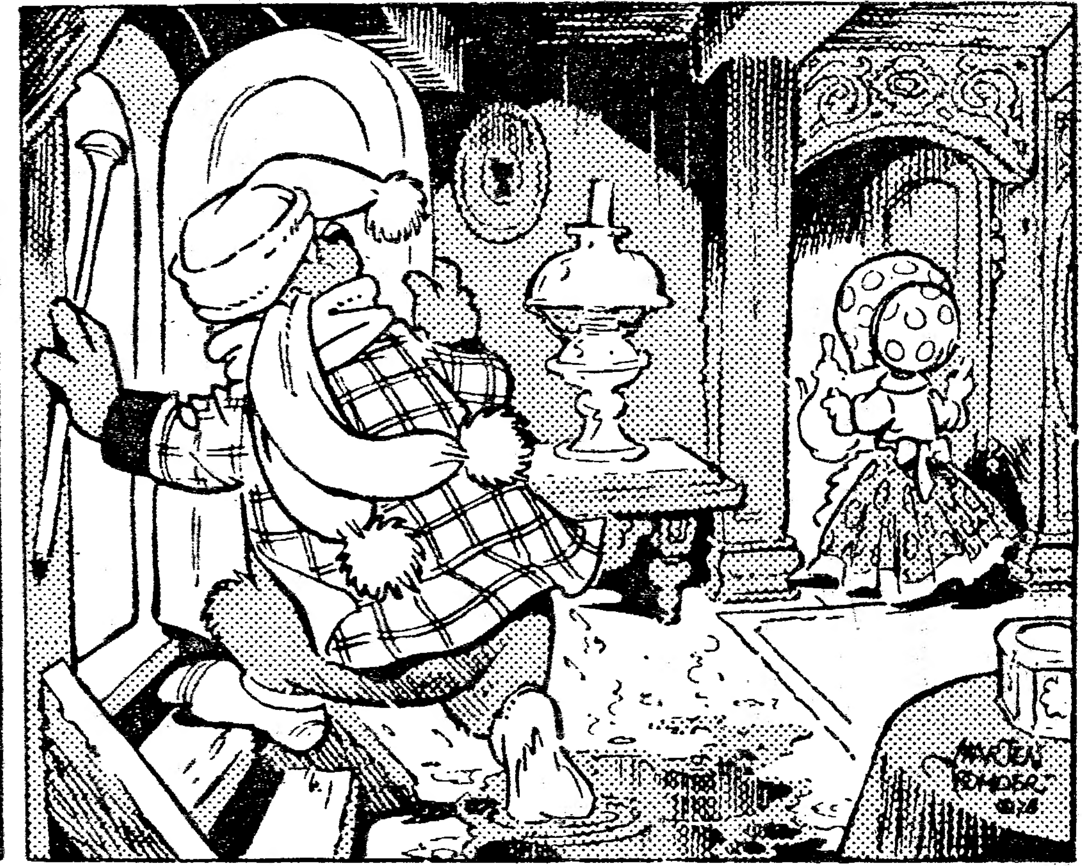
"Zo denkt men dus over mij", mompelde hij. "Een nietsnut, die op zijn vette kapitaal zit, zonder iets nuttigs te doen. Het is vreselijk wat men tegenwoordig over een heer durft zeggen; vooral omdat ik toch al zo'n last heb van onvoldaanheid, als men begrijpt wat ik bedoel. Ach, als ik maar ergens een beetje warmte en begrip zou kunnen vinden."
Zo denkende naderde hij als vanzelf het huisje van zijn buurvrouw Koddel, die juist koffie had gezet, ze keek verrast op, toen hij na een korte aarzeling aanklopte en binnentrad.
"Nee maar", riep ze uit. "Je bent juist op tijd voor een bakje troost, Ollie. Wat leuk. Ga gauw zitten, dan zal ik nog een kopje halen".
Deze woorden deden heer Bommel goed. Hij daalde snel het trapje af, maar nu gebeurde er iets vervelends. Onder zijn sokken had zich namelijk een laagje ijs gevormd, zodat hij uitgleed en onderuit schoot. In zijn poging om het evenwicht te herstellen raakte zijn voet het blad met koffiegerei, en voordat zijn buurvrouw had kunnen ingrijpen stortte alles op de pas gewreven vloer.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0110. Heer Ollie bleef met gebogen hoofd zitten in de verwarmende plas, die zich onder hem vormde, en enige tijd heerste er stilte.

„D-dit is het einde . . ." , stamelde hij tenslotte.

„Stakker!", riep juffrouw Doddel uit. „Heb je je zó'n pijn gedaan?"

„Het is meer", hernam heer Bommel met bevende mond. „K-kan niets. Alleen maar op vet zitten".

„Het is alleen maar koffie, hoor", zei de buurvrouw troostend. „En dat is niet zo erg, ik kan best even nieuwe zetten. De pot is nog heel. Blijf maar rustig zitten, dan zal ik een doekje halen".

Ze liep bedrijvig naar haar keukentje, maar de ontredderde heer bleef niet zitten, zoals hem was aangeraden. Hij kwam geruisloos overeind en haastte zich op kousevoeten het trapje op.

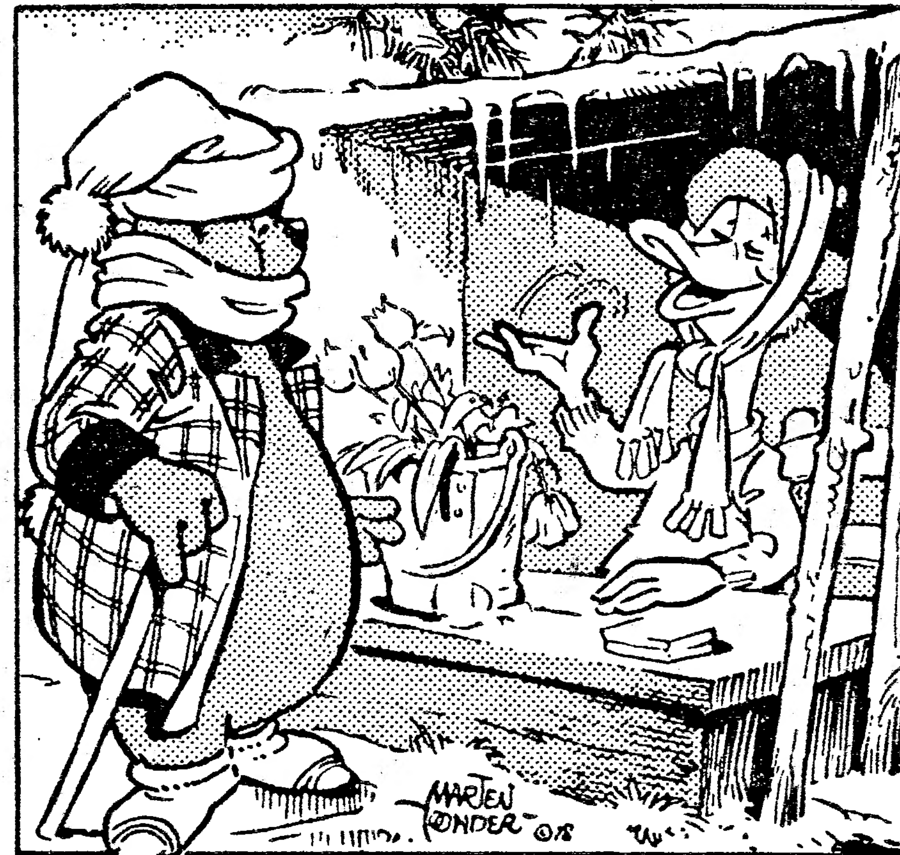
„Dit kan niet", dacht hij verwilderd. „In deze toestand kan ik niet onder de ogen van een hoogstaande dame blijven. Ik bedoel; dit getob kan ik niet langer aanzien als heer zijnde, die alles verkeerd doet".

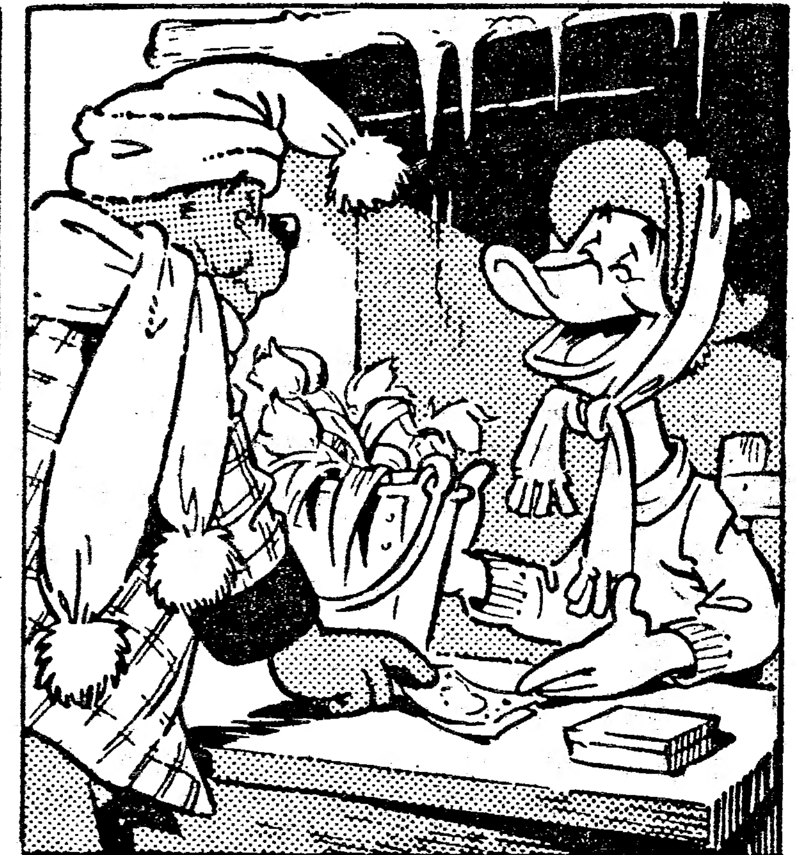
En met deze gedachte vluchtte hij naar buiten.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0111. Heer Bommel dwaalde doelloos door de stille natuur. Dat was niet gemakkelijk, want de weg was nog steeds bevroren en zijn sokken begonnen gaten te vertonen. Maar hij schonk geen aandacht aan zijn ongemak en leunend op zijn stok slipte hij voort, vol schaamte en wroeging.
„Hoe kan ik dit ooit weer goed maken?", vroeg hij zich wanhopig af. „Voor Doddeltje ben ik een gevallen heer . . .".
Op dat moment viel zijn blik op een houten keetje dat eenzaam in het winterlandschap stond, en hij leefde op.
„Een bloemenstal!", mompelde hij, zich ernaartoe haastend. Dàt is het Een ruiker om mijn gebroken gevoelens uit te drukken".
In zijn opluchting had hij geen oog voor de naaldloze sparretjes die tegen de nering hingen, en ook zag hij niet, dat de koopman er nogal lusteloos bij zat.
„Heer Waggel!", riep hij uit. „Dat treft. Handelt u tegenwoordig in tulpen?!"
„Eigenlijk meer in kerstbomen", verklaarde de bloemist. „Ik heb dit tentje een poosje geleden overgenomen, maar het is niks leuk, hoor. Ik krijg helemaal geen klanten en nu verveel ik me".
Heer Ollie haalde enige bankbiljetten uit zijn zak en legde ze met een gul gebaar op de toonbank.
„Hier", zei hij. „Ik koop dat hele emmertje vol. Dat is precies wat ik nodig heb om een akelige misstap recht te zetten".
„Wat enigjes", riep Wammes Waggel uit. „Nu kan ik een nieuwe zaak beginnen. En jij mag deze winkel hebben".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

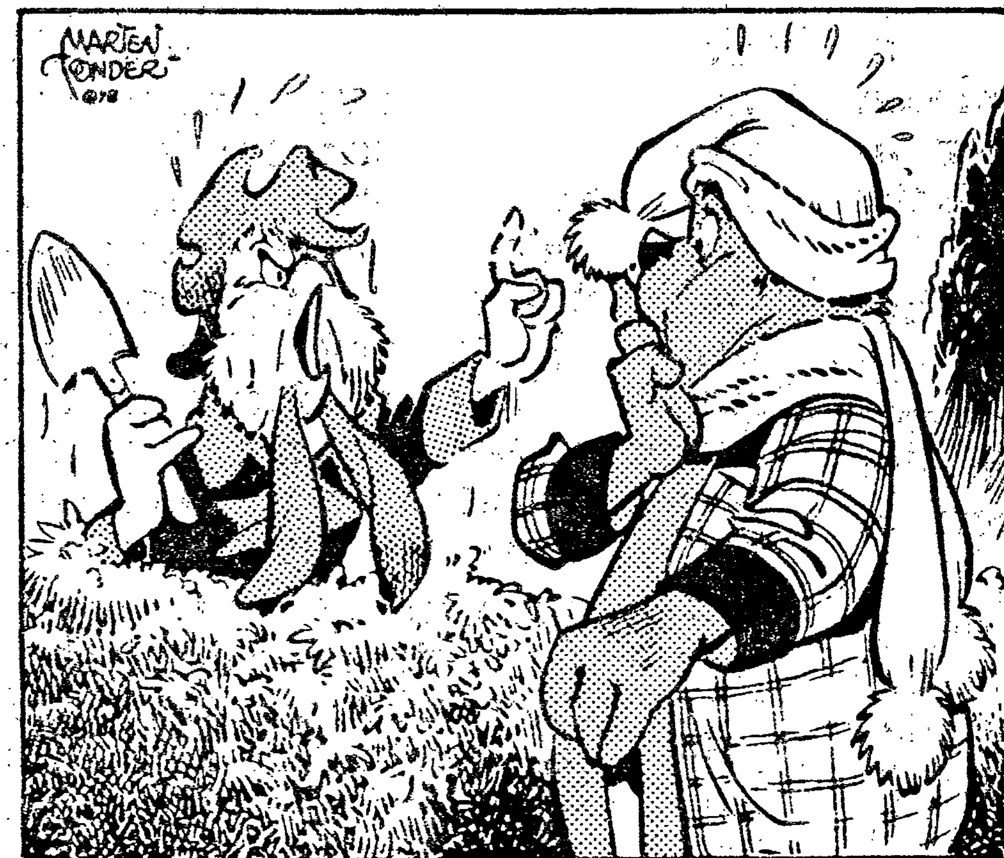
0112. Zo trok Wammes Waggel dus met het geld de wijde wereld in, en heer Bommel begaf zich met het emmertje tulpen naar het huis van juffrouw Doddel.
Frisse moed bezielde hem, en daar de dooi was ingevallen, betrad hij het tuintje met vaste stap. Maar toen hij zag, dat de deur openstond en het geluid van stemmen hoorde, bleef hij staan. Het was duidelijk, dat zijn buurvrouw bezoek had gekregen van de weduwe Hooinaalt, die een eindje verderop woonde. Daarom aarzelde hij; vooral toen hij zijn naam hoorde noemen.
„Nee", zei de weduwe. „Ik heb meneer Bommel niet gezien. Waarom maak je je ongerust over hem, Annemarie?"
„Hij is gevallen", legde Doddeltje uit. „En ik ben bang dat hij zich erge pijn gedaan heeft. Dat wilde hij niet laten merken en daarom is hij stilletjes weggegaan. Hij is altijd zo flink, hè?"
„Flink?", herhaalde mevrouw Hooinaalt schamper. „Hij kan niks en doet niks dan van zijn geld leven. Een luie niksnut, als je mij vraagt. Ik begrijp niet, wat je in die leegloper ziet. Zet hem toch uit je hoofd en maak wat van je leven".
Heer Ollie luisterde niet verder. Inzakkend staarde hij naar het emmertje en nu viel hem pas op hoe verflenst en slap de bloemen er bijhingen.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

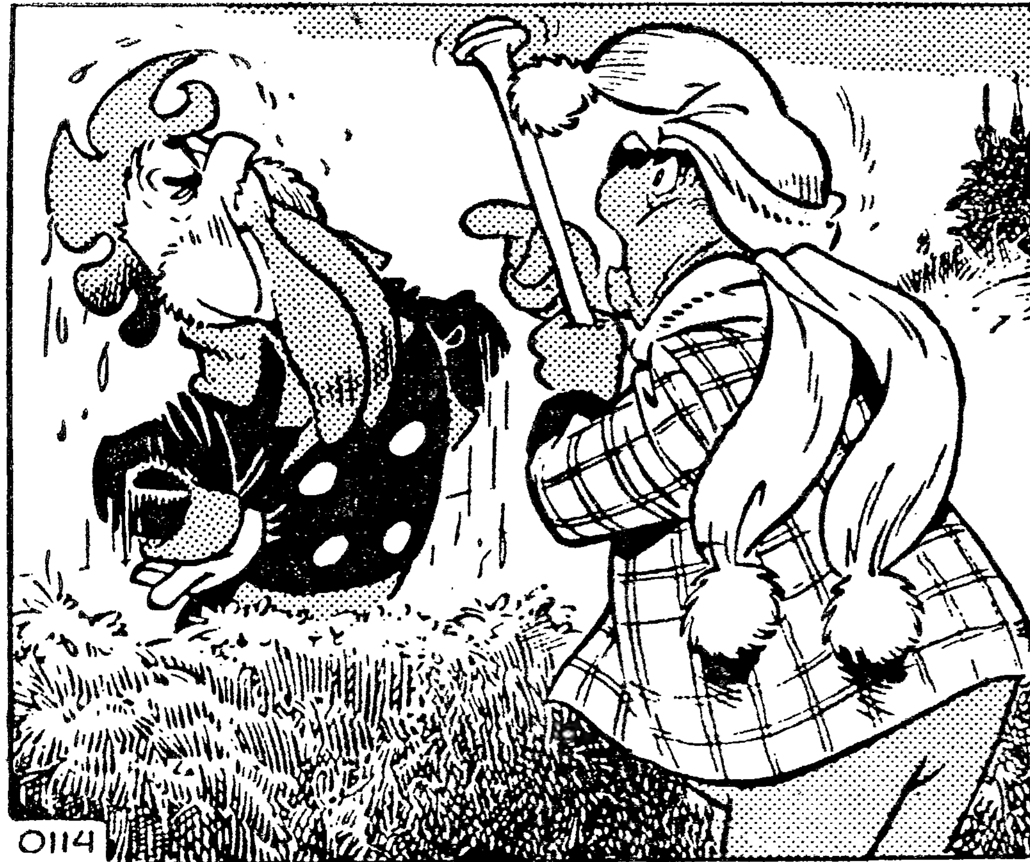

0113. Heer Ollie verliet het tuintje en liep met nietsziende ogen de weg op.
„Kan niets", prevelde hij voor zich heen. „Doet niets. Zo ben ik. Wat heb ik aan mijn vol gemoedsleven als ik een leegloper ben? Zelfs de bloemen waarmee ik mijn mooie gevoel wil uitdrukken zijn verlept. Het wordt me te veel".
Vol walging wierp hij het emmertje van zich af, zodat het met een boog over een heg verdween. Daarachter was de markies De Cantecler juist doende wat extra molm op zijn prijsrozen te leggen, en het is geen wonder, dat ontstemming zich van hem meester maakte.
Druipend rees hij boven de haag uit, en toen hij heer Bommel gewaar werd, ontstak hij in toorn.
„Gij", riep hij uit. „Is dan niets u te dol"?.
„Ik . . ik d-doe niets", stamelde heer Bommel. „K-kan niets, bedoel ik. Het was een ongelukje. Verlepte gevoelens, als u begrijpt wat ik bedoel".
„Het is incroyable", hernam de edelman met overslaande stem. Werpen van afval over mijn privérozen! Het is perfide. Bijna nog erger dan de tuinkabouter, die ge bij uw bouwval geplaatst hebt".
„Tuinkabouter?", herhaalde heer Ollie verward.
„Ontken het niet!", riep de markies. „Ik ontdekte hem vanmorgen".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

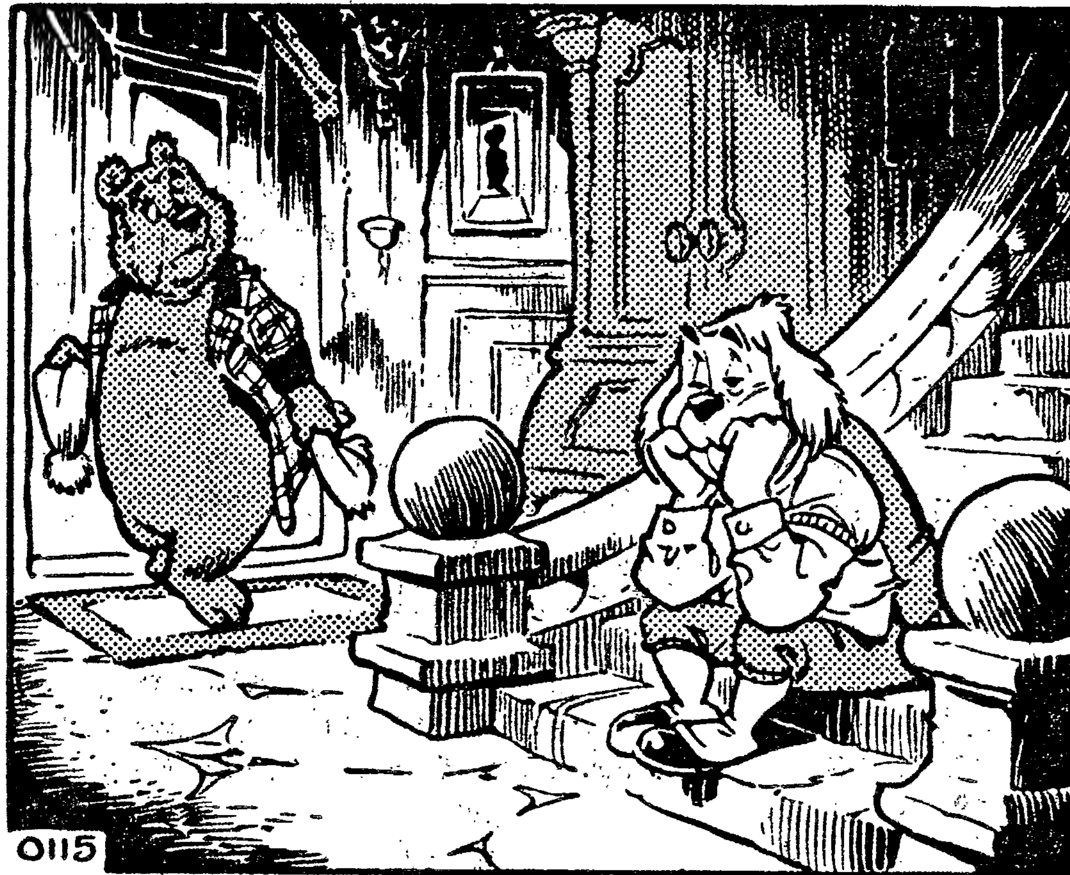
0114. Nu werd het heer Bommel te veel.
„Het was een ongeluk", riep hij uit. „Ik gooide die bloemen weg omdat ik verdiept was in mijn gevoelsleven, zodat ze verwelkt waren voordat ik het goed had kunnen maken. En ik heb geen tuinkabouter in mijn tuin. Ik geloof niet in tuinkabouters".
„Ontkennen zal u niet baten", sprak de markies, die zich met moeite beheerste. „Ge hebt natuurlijk getracht uw verwaarloosd gazon te verfraaien. Maar ge hebt het nu te bont gemaakt. Ik zal een en ander bij de Kleine Club aanhangig maken — en ik zal erop toezien, dat ge op uw plaats gezet wordt".

Een bijtend antwoord brandde heer Ollie op de tong, maar hij wist zo gauw niet welk. Daarom keerde hij zich om en verwijderde zich met slepende tred.

„Ook dat nog", prevelde hij in zijn das. „Niets blijft mij bespaard. Gebukt onder smart ga ik mijn eenzame weg, als Job op de lijdensbeker. Mij rest niets dan in een ver land een nieuw leven te beginnen. En dat, terwijl ik gevuld ben met fijnbesnaarde zielebeelden."
„Ge hebt trouwens vergeten uw bedsokken uit te trekken, amice!", riep de edelman hem na.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

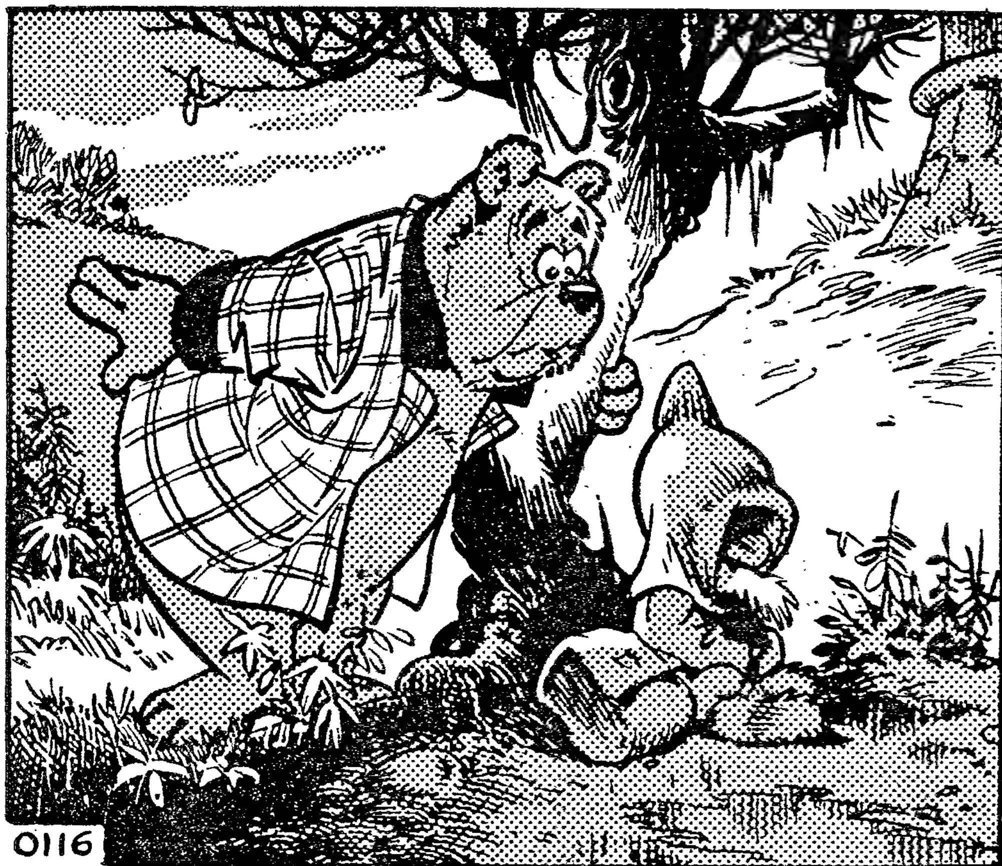

0115 Toen heer Bommel thuis kwam, trok hij zwartgallig zijn sokken uit en zijn ijsmuts af. Daarop liep hij de hal in, maar hij begreep dat ook daar geen troost te vinden was toen hij Joost zag.

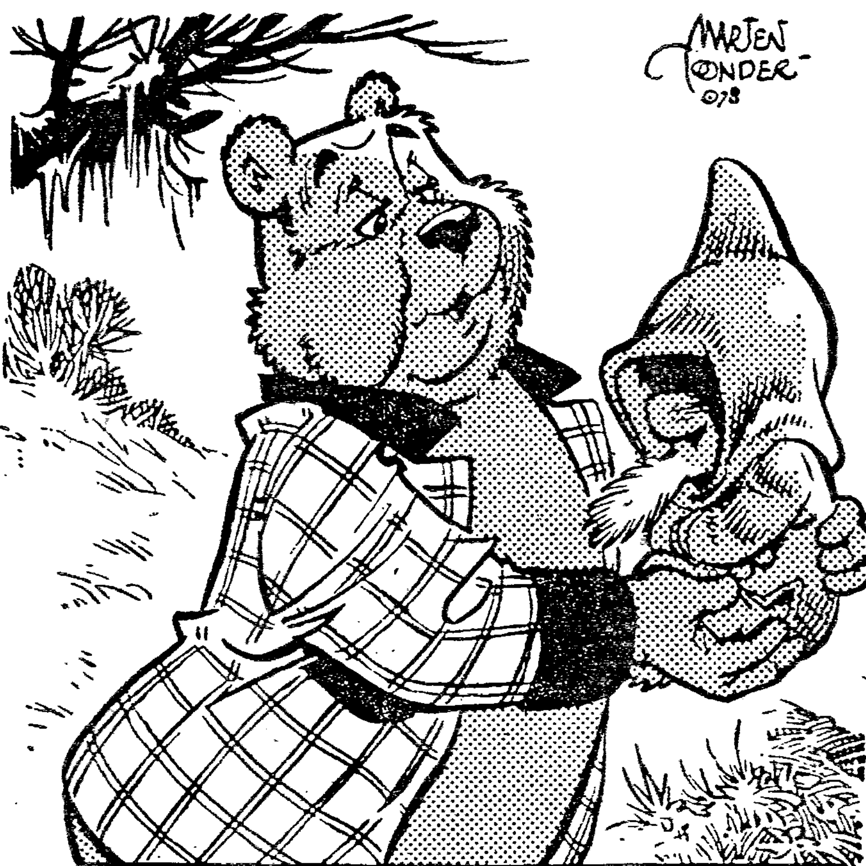
De bediende zat onverzorgd op de onderste traptrede en steunde het hoofd in de handen, terwijl hij narrig voor zich uit keek.
"Is eh... is het dak zal gemaakt?", vroeg zijn werkgever beklemd. "Lekt het nog, bedoel ik?"

"Inderdaad, met uw goedvinden", gaf de knecht toe. "En de ontboden bouwkundige weigert er iets aan te doen zolang de rommel op zolder niet is opgeruimd. Daartoe zal een schoonmaakbedrijf moeten worden ingeschakeld, want ik zie er geen kans voor, als ik zo vrij mag zijn. Ik zit dan ook te overwegen...".
"Niet doen; niet doen", onderbrak heer Ollie nerveus. "Waarom ga je niet in de logeerkamer slapen? Dan zijn we af van het opruimen, dat ik alleen maar zelf kan doen als ik iets kon doen, als je begrijpt wat ik bedoel. En er is nog wat anders. Weet jij iets af van een tuinkabouter voor het huis?"
"Een tuinkabouter?", herhaalde Joost, geschokt opkijkend. "Werkelijk, het wordt me te veel, als u mij toestaat. En daarom beraad ik mij..."
Heer Bommel wachtte de rest niet af. Hij haastte zich het eens zo gezellige slot uit en begon de tuin te doorzoeken.
"Misschien klaart Joost wel op als hij mij voorlopig niet ziet", mompelde hij." Laat ik nu maar eerst proberen die tuinkabouter te vinden".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

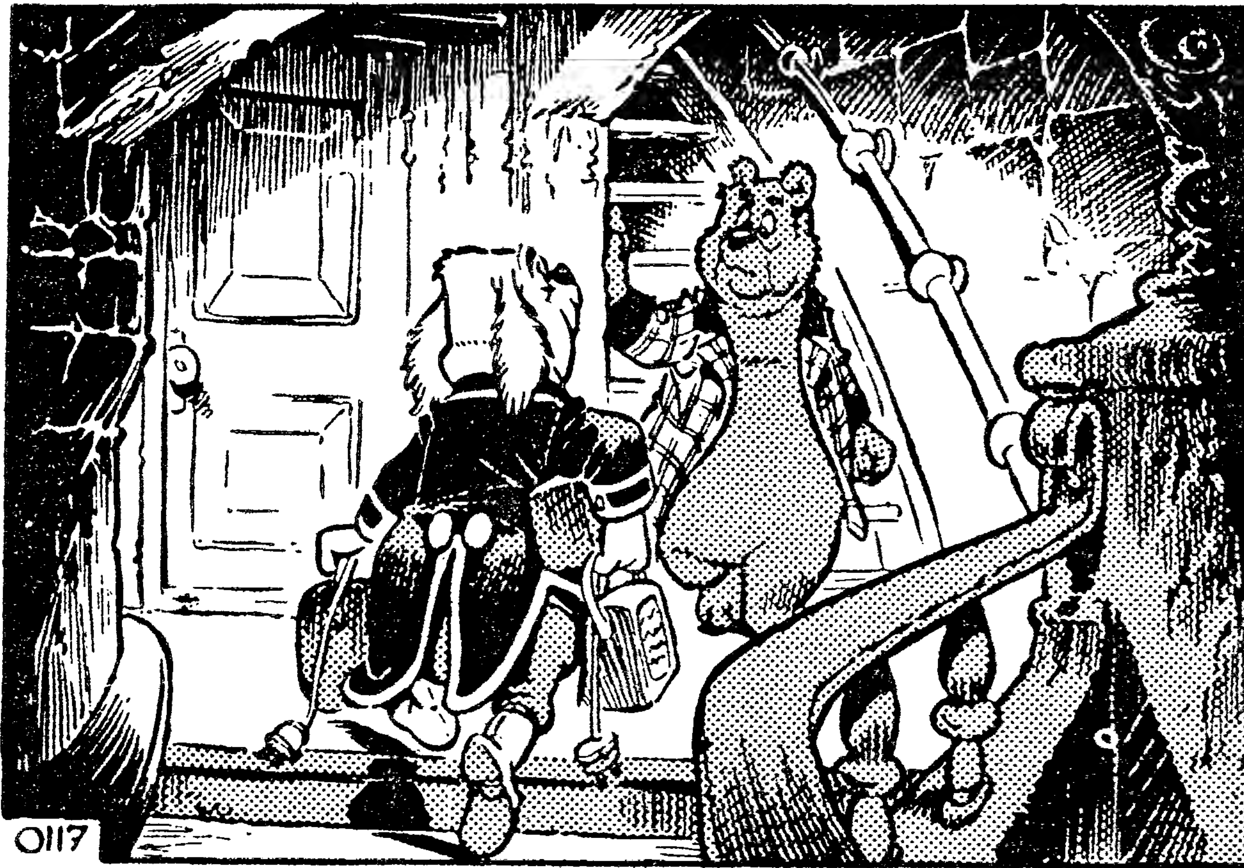

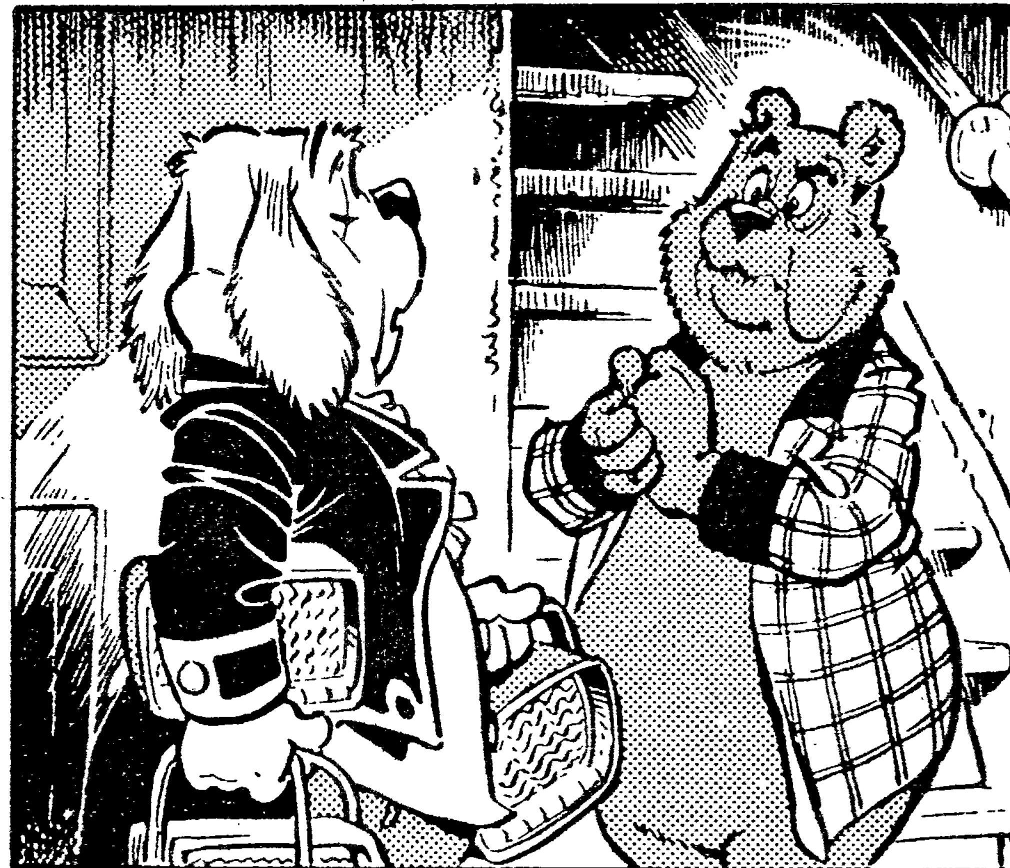
0116 Heer Bommel hoefde niet lang te zoeken. Toen hij een laurierbosje gerond had, ontdekte hij een vaal beeldje, dat onder een boom zat.
"Dit moet hem zijn", sprak hij tot zichzelf. "de tuinkabouter waar de markies het over had, bedoel ik. Een groot model. En hij zou best een nieuw kwastje verf kunnen gebruiken. Maar dat is onzin. Iemand van mijn stand duldt zoiets niet op zijn gazon".
Hij bukte zich en maakte het figuurtje los van de grond waaraan het vastgevroren zat. Maar toen hij het in zijn handen had, twijfelde hij.
"Het is best een mooi beeld", vervolgde hij zijn gedachtengang. "Knap gemaakt. Net echt, bedoel ik. En bovendien lijkt het erg op iemand, die ik aardig vind. Als ik... als ik hem nu eens heel stilletjes mee naar binnen nam en hem op de zolder zette. waar ik al mijn herinneringen bewaar?"

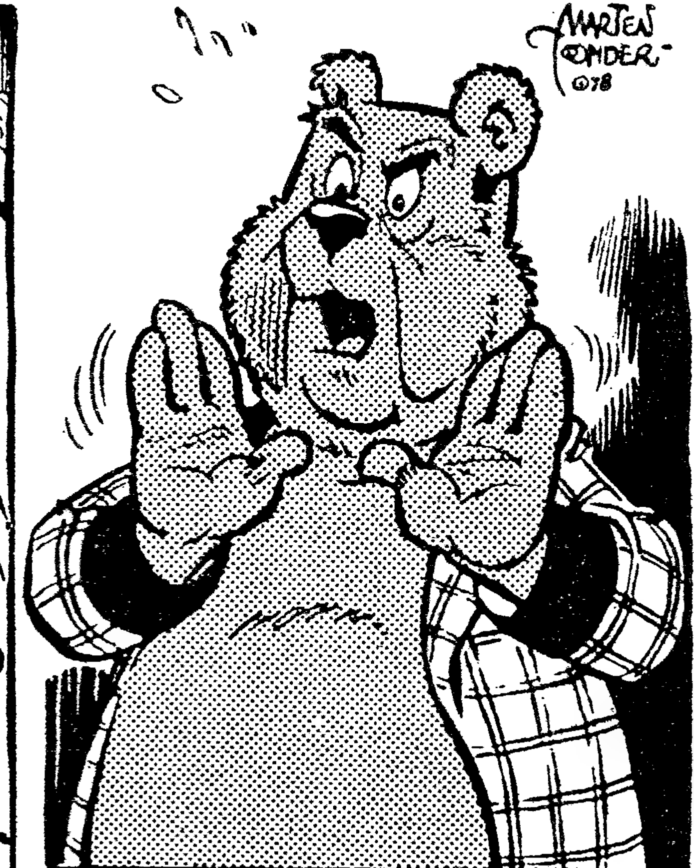
Met dit denkbeeld sloop hij door de keuken het huis weer binnen, en na de trappen beklommen te hebben, opende hij het luik, dat naar de bedoelde ruimte leidde. Het was er inderdaad erg vol, want het stond de behoudende heer nu eenmaal tegen iets weg te gooien. Maar er was nog plaats voor het fraaie plastiek, en hij zette het dan ook voorzichtig neer.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0117. Toen heer Bommel het zoldertrapje weer afdaalde, zag hij Joost, die met een paar straalkacheltjes op weg was naar zijn kamer.

,,Wat wil je daarmee?'', vroeg hij.

,,Verwarming, om u te dienen'', zei de bediende koeltjes. ,,Ik ben maar een eenvoudig persoon; maar ook ik heb enige warmte nodig als men mij in de open lucht laat slapen, met uw welnemen.''

,,Maar dat kost heel wat stroom'', protesteerde heer Ollie zwakjes. ,,Ik bedoel eh... Natuurlijk moet je warmte hebben. Dat spreekt. Begrijp me goed; ik had het alleen maar over de energiecrisis.''

,,Zoals u zegt'', hernam Joost. ,,Nu u het toch over energie hebt doet het mij genoegen, dat u de zolder bent gaan opruimen. We verkeren inderdaad in een crisis, als ik mij verstouten mag.''

,,Opruimen?'', herhaalde heer Bommel, onaangenaam getroffen. ,,O, nee! Er staan daar allemaal afdankertjes, die niet vervangen kunnen worden, zodat ik er erg aan gehecht ben. Waarom ga je toch niet in de logeerkamer slapen?''

,,Mag ik u er op wijzen, dat ik geen logé ben?'', vroeg de knecht. Ook ik heb bezittingen waar ik aan gehecht ben; zoals bijvoorbeeld een tv, die door waterschade getroffen is. Nee, er moet worden opgeruimd, zodat het dak gerepareerd kan worden. Met uw permissie.''

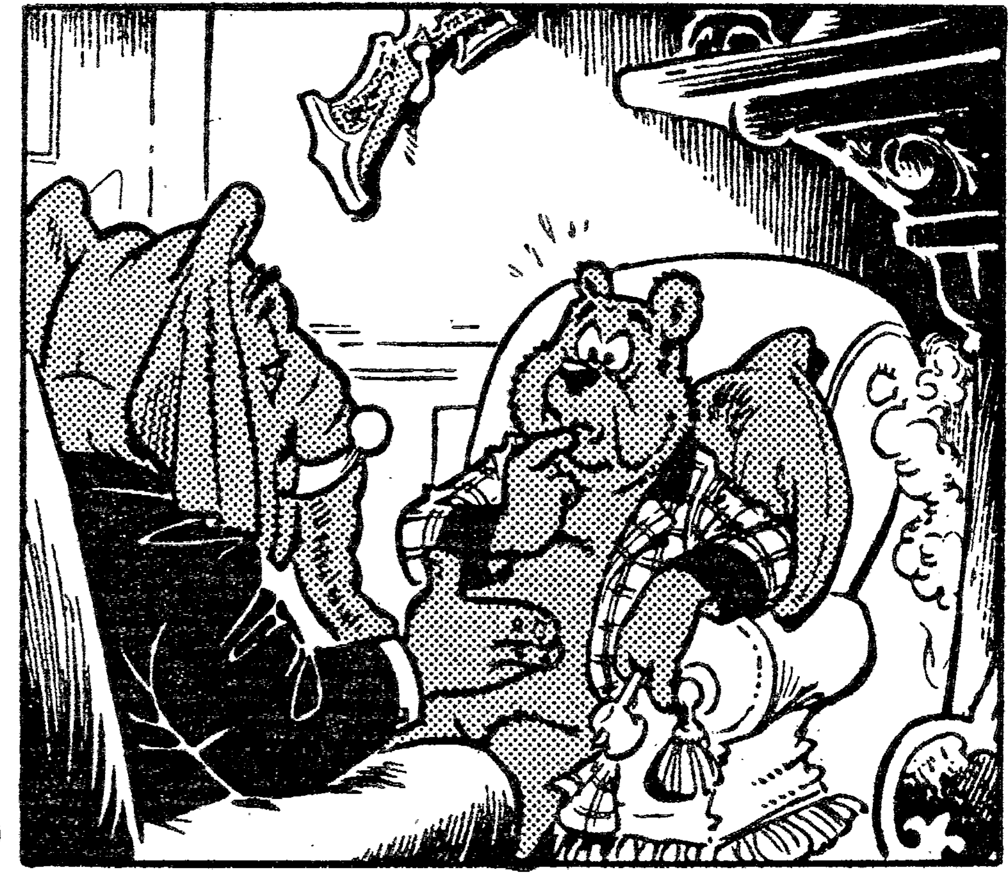
,,Geen sprake van'', riep heer Ollie, die het nu te veel werd. ,,Iedereen blijft van die zolder vol herinneringen af!''

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0118. Die middag zat heer Ollie ontevreden met zichzelf en de wereld bij het haardvuur, en deze gevoelens verdiepten zich toen Joost het bezoek van de Kleine-Clubvoorzitter aankondigde.

De heer Fanth Mzn. was iemand, die heel wat in de melk te brokkelen had, en hij viel dan ook met de deur in huis.

„We moeten eens even vertrouwelijk praten, Bommel", sprak hij. „Er zijn klachten over je, die niet te pas komen voor een lid. Je gaat over de tong."

„D-dat v-voelde ik al", zei heer Ollie bedremmeld. „Ik eh... ik voel me lang niet goed, bedoel ik. Gaat u toch zitten".

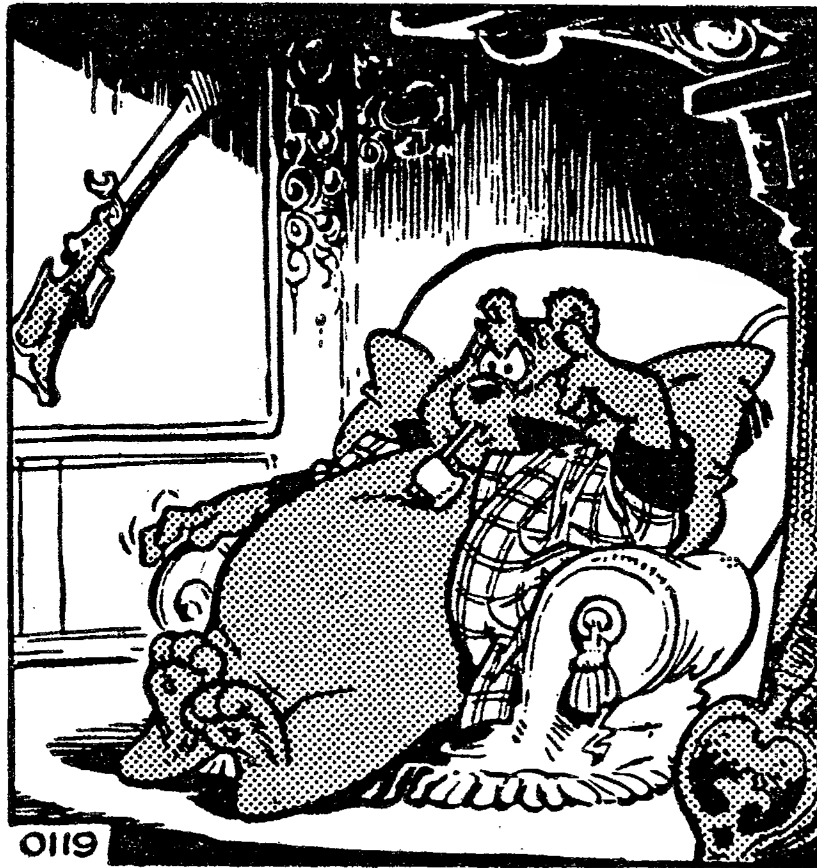
„Juist", hernam de ander. „Ik ga nu even voorbij aan de tuinkabouter, die hier is waargenomen. Maar ik blijf stilstaan bij het afwaswater, dat over een van onze leden is uitgestort."

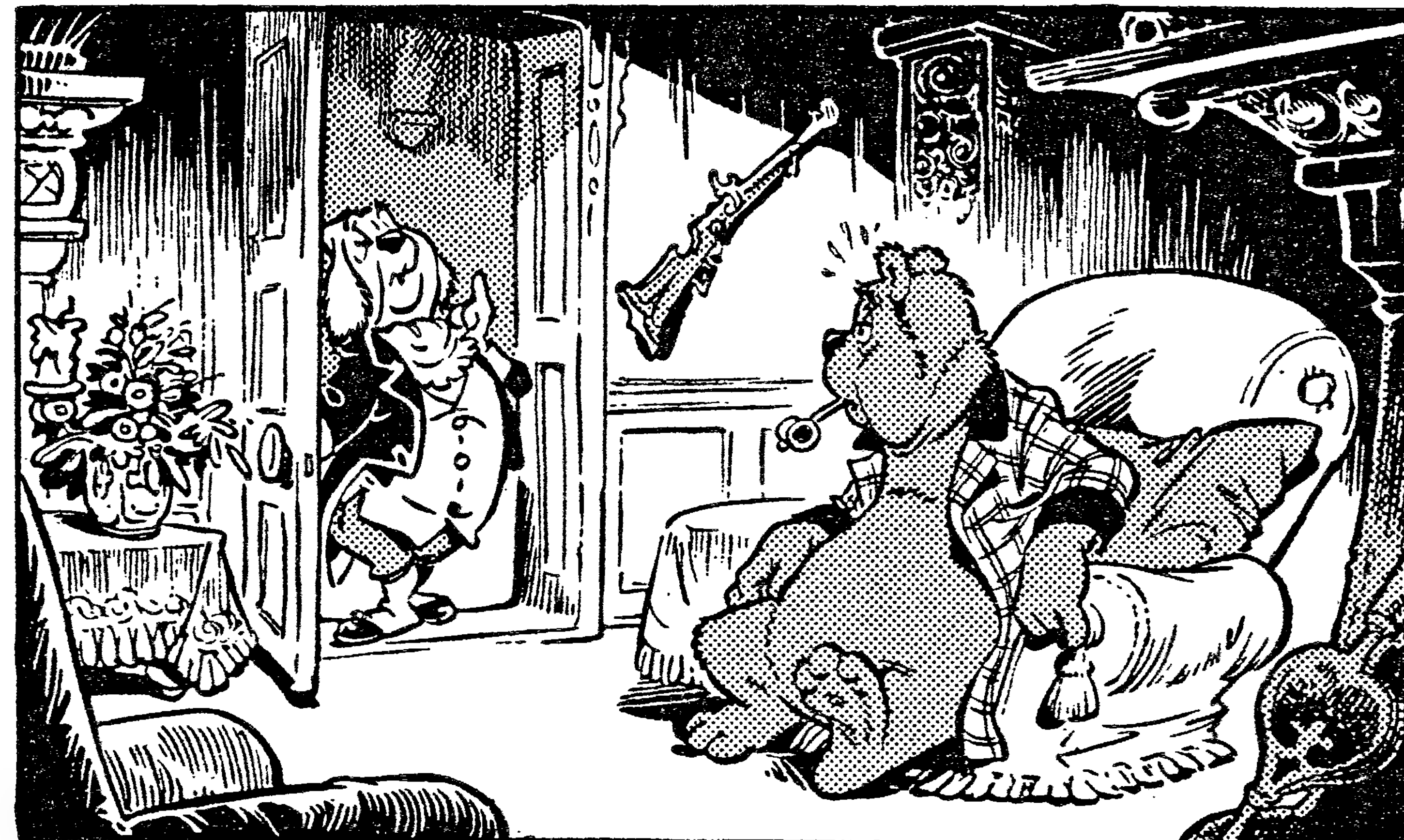
„Het was niet van de afwas", verbeterde heer Bommel haastig. „Het was bloemenwater. Ik bedoel..."

„Juist", vervolgde de heer Fanth. „Je begint op te vallen. Gebrek aan bezigheden leidt dikwijls tot aanstotelijk gedrag. In de gemeenteraad werd je vanmorgen aangehaald als een opulent minimalist, die genivelleerd zou moeten worden. Duidelijke taal in deze tijden vol actiegroepen. We moeten oppassen; wij van de Club. Daarom stel ik voor, dat je zelf als lid bedankt. Dat is eervoller dan er uitgezet te worden. Ik hoop, dat je dankbaar bent voor mijn goede raad."

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0119 — Na het vertrek van de heer Fanth bleef heer Ollie ontregeld achter. „Een minilist", prevelde hij. „Zo noemt men mij. Ik ben blij, dat mijn goede vader het niet hoeft te horen. Ach, misschien ben ik het wel. Ik deug nergens voor, hoewel ik toch bekend ben door het stilletjes goed doen. En door het bestrijden van misstanden natuurlijk".

Hij richtte zich op en er verscheen een sprankje licht in zijn doffe ogen.

„Er moet iets gebeuren", vervolgde hij. „Ik moet toch iedereen kunnen overtuigen van mijn rijke innerlijke gaven? Als ik maar wist waar die waren..."

Op dat moment werd de deur geopend en Joost verscheen op de drempel.

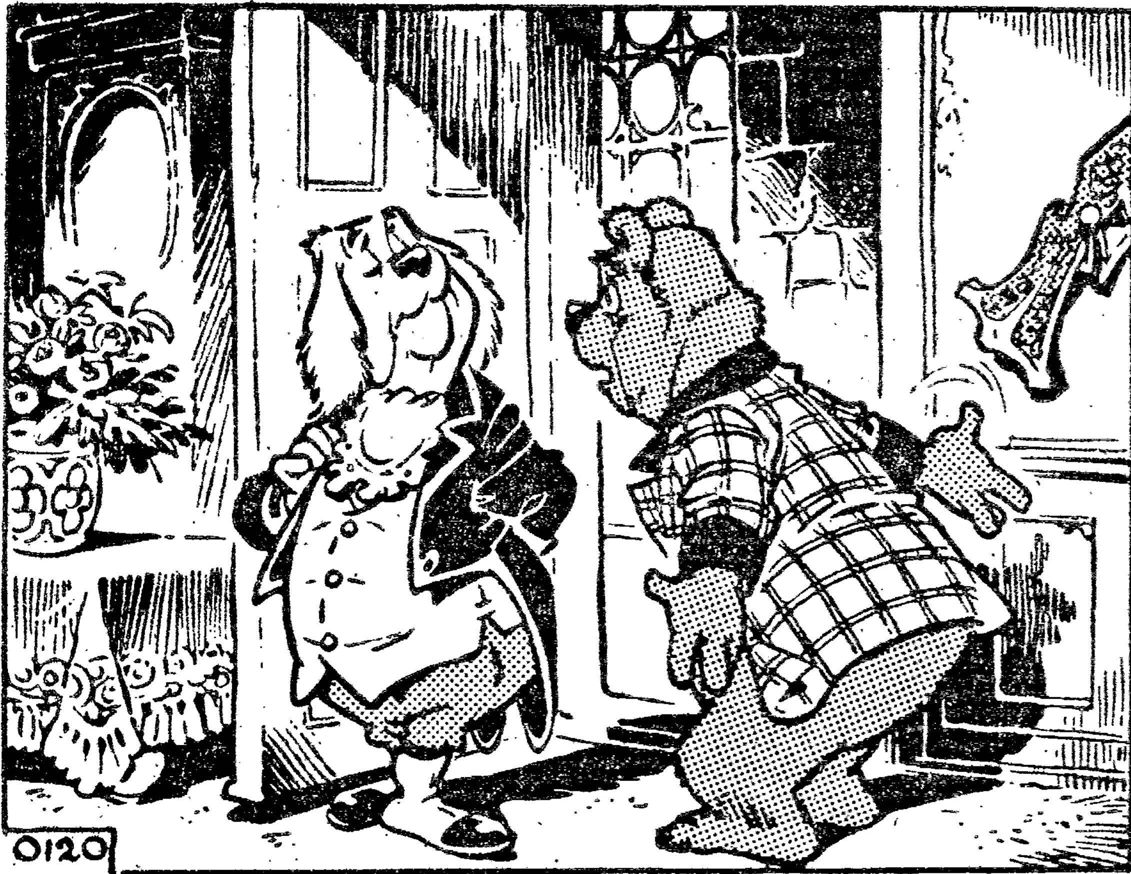
„Excuseer, heer Olivier", sprak hij met geknepen mond. „Het is nu welletjes, met uw toestemming. Dat ik in de open lucht moet slapen is nog tot daar aan toe, door het gebruik van de straalkachels, die u mij hebt aangeboden. Maar mijn tv is door waterschade getroffen, zodat ik mij niet langer ontspannen kan. En nu zijn er nog ratten op zolder ook". Heer Bommel veerde op.

„Ratten?", riep hij uit. „Op mijn zolder?"

„Tot uw dienst", beaamde de bediende. „En wanneer u geen schikkingen treft, zie ik mij gedwongen mijn ontslag te nemen, wanneer ik zo vrijmoedig mag wezen".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0120. Heer Ollie maakte zich los uit zijn zetel en haastte zich naar de deur. "Ontslag nemen?", herhaalde hij met geknepen stem. "Dat niet óók nog. Zie je dan niet dat ik helemaal alleen sta, terwijl het water me tot de lippen gestegen is, en ik helemaal geen blikvoedsel kan verdragen? Dat kan je me niet aandoen, Joost! Ik zal er persoonlijk op toezien, dat het dak gerepareerd wordt en dat je tv-toestel na wordt gekeken."

"Zeer wel," zei de bediende stijfjes. "In dat geval zal ik..."

"Maar ratten op mijn zolder kan ik niet verdragen", vervolgde de heer Bommel met iets van zijn oude vuur. "Dat gaat niet, wegens de afdankers die daar staan en die lelijk beschadigd kunnen worden. Ik ga daar een einde aan maken"."

Zo sprekende greep hij een oude voorlader van de muur en beklom met grimmig gelaat de trappen.

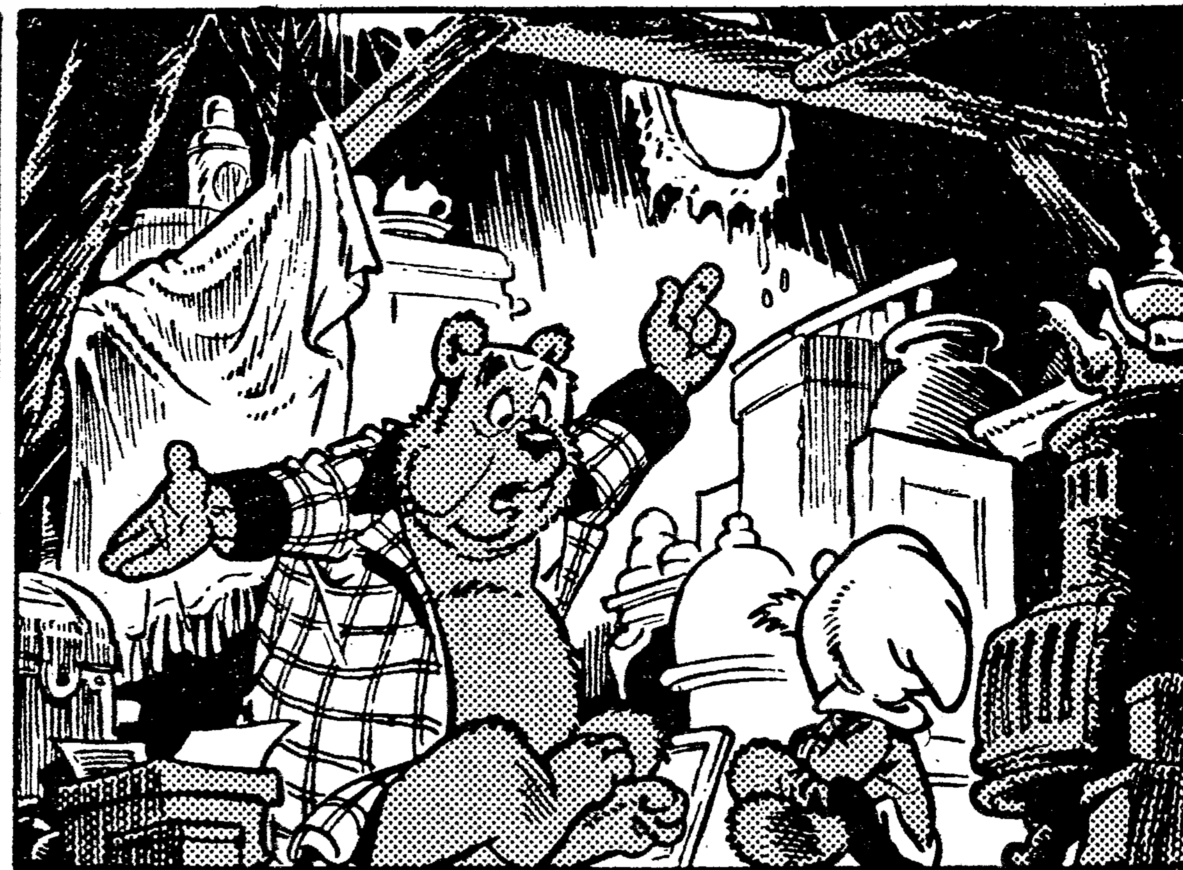
Toen hij het luik geopend had, bleef hij staan en keek om zich heen, op alle voorbereid. Er was echter geen teken van leven, en het druppen van het smeltwater door het gat in het dak was het enige geluid. Maar het ontging hem niet, dat sommige voorwerpen verschoven waren, en dat de tuinkabouter verdwenen was.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0121 Heer Ollie stond enige ogenblikken gespannen om zich heen te kijken, en toen werd zijn aandacht getrokken door gestommel in een vervallen kastje, dat vóór hem tussen de rommel stond. Koelbloedigheid maakte zich van hem meester, en terwijl het koude zweet hem uitbrak, bracht hij zijn geweer in de aanslag. „H-halt", sprak hij, terwijl hij op het openstaande deurtje toetrad. „S-sta, of ik s-schiet!"

Het geluid verstomde, en in de opening verscheen een gerimpeld gezichtje, dat door een puntmuts gedekt was.

„K-kwetal", stamelde heer Bommel. „Het waren dus geen ratten op zolder. Jij was het! Die tuinkabouter, bedoel ik. Ik dacht al, hij lijkt op iemand, die ik graag mag. Maar hoe...? Je was helemaal hard en koud..."

„Ik was te laat met ipsen," legde het ventje uit. „En toen de zon weg was, kwam de kil. Die heeft mij geijzigd".

„Bevroren", zei heer Bommel begrijpend. Hij wierp zijn wapen weg en ging zitten.

„Geijzigd", gaf het mannetje toe. „Ik dacht; alleen Bommel kan mij terugwerken, want die heeft een groot denkraam. En zo was het. Het is hier lekker gloedend, door de glandige vloer".

„Dat komt door de elektrische kacheltjes, die Joost hier onder brandt", verklaarde heer Bommel. „Want er zit een gat in het dak, waar de wind en de regen doorheen komen, en daarom heeft hij het koud".

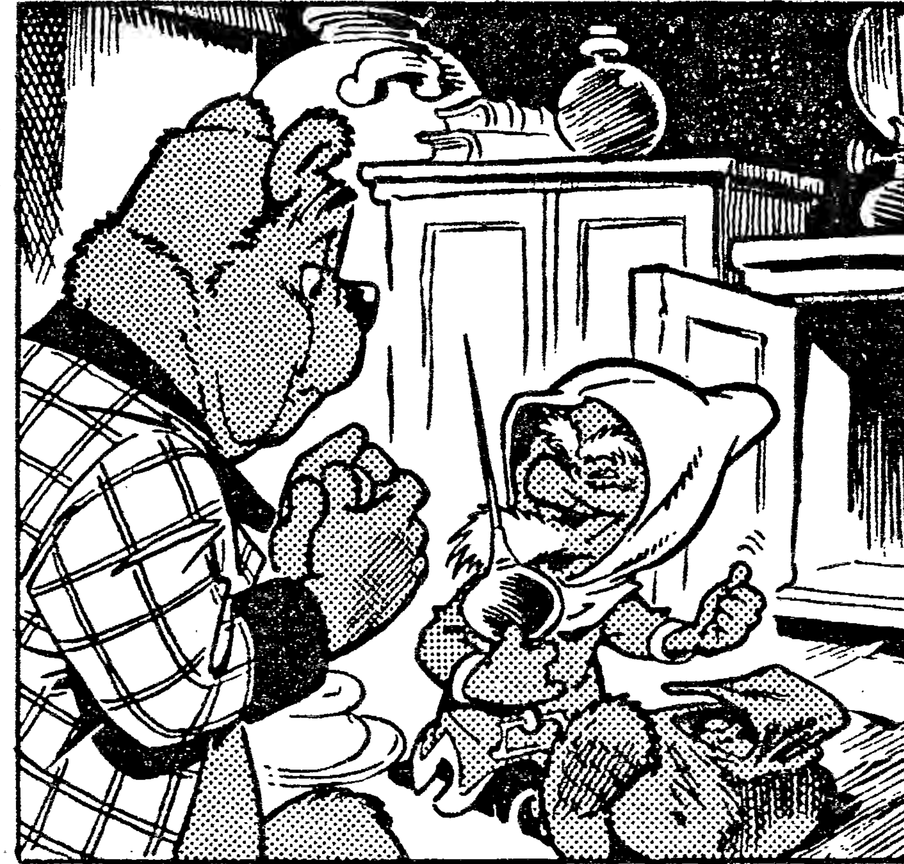
Kwetal wierp een blik op de aangeduide plek.

„Dat wil ik wel behelen", zei hij knikkend. „Als ik hier maar mijn vertoef mag maken. En ik zal erg noppig zijn als ik wat nootmerg krijg".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0122 Kwetal trok zijn buidel uit het kastje en haalde er een soort spuit uit. „Kan jij dat lekke dak maken?”, vroeg heer Bommel hoopvol. „Dat zou erg prettig zijn, met het oog op mijn moeilijkheden, als je begrijpt wat ik bedoel. Als je dat doet krijg je nootmerg, hoewel ik niet zo gauw weet wat het is. En natuurlijk mag je hier blijven, zolang het buiten koud is. Als je de kapotte meubelen hier maar niet beschadigt”.

„Besgadigt?” herhaalde het ventje. „Weet ik niet. Het is hier allemaal erg oogzaam. Hééł prijkelijk! Ik zou er veel van kunnen voegen. En als Bommel nu even die woonspinde onder het dakgaapsel zet, zal ik het behelen”.

Na enig nadenken begreep heer Bommel wat de ander bedoelde, en hij begon het kastje onder het gat te schuiven. Dat was niet gemakkelijk, want er moest heel wat rommel verplaatst worden.

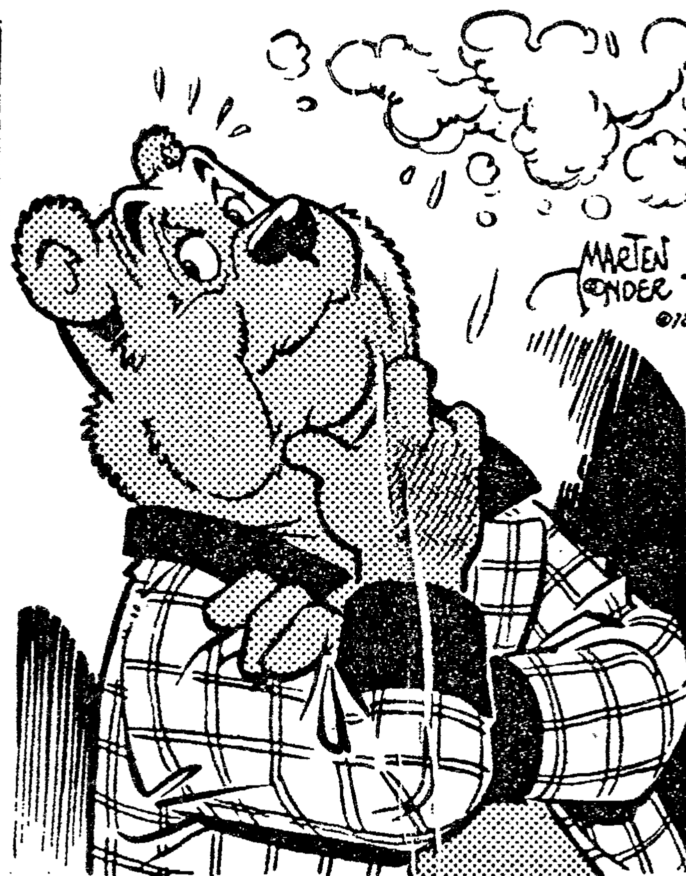
Het is dan ook niet te verwonderen, dat Joost daar onder in zijn kamertje stond en verbaasd naar het krakende plafond keek, waar de kalk af dwarrelde.

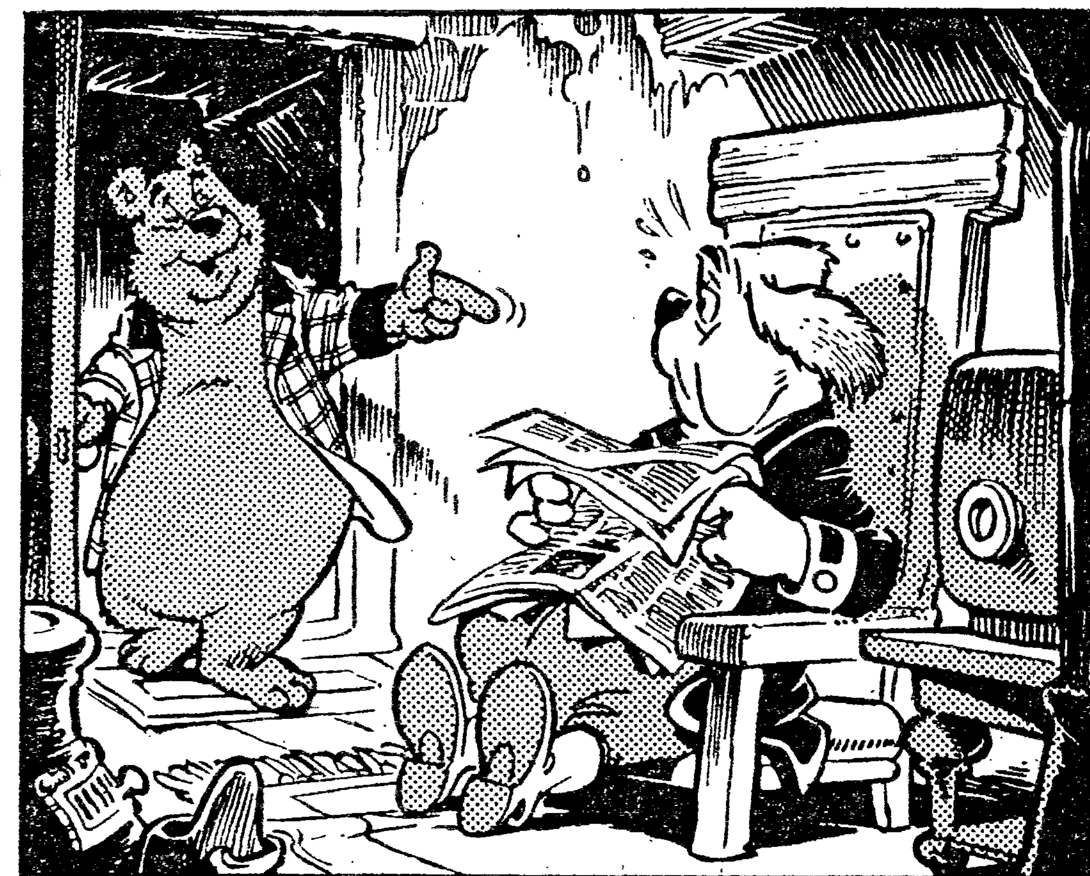
„Daar wordt gewerkt”, stelde hij vast. „Heer Olivier zal toch niet persoonlijk met opruimen begonnen zijn? Dat zou hééł ongebruikelijk wezen, als men mij toestaat”.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

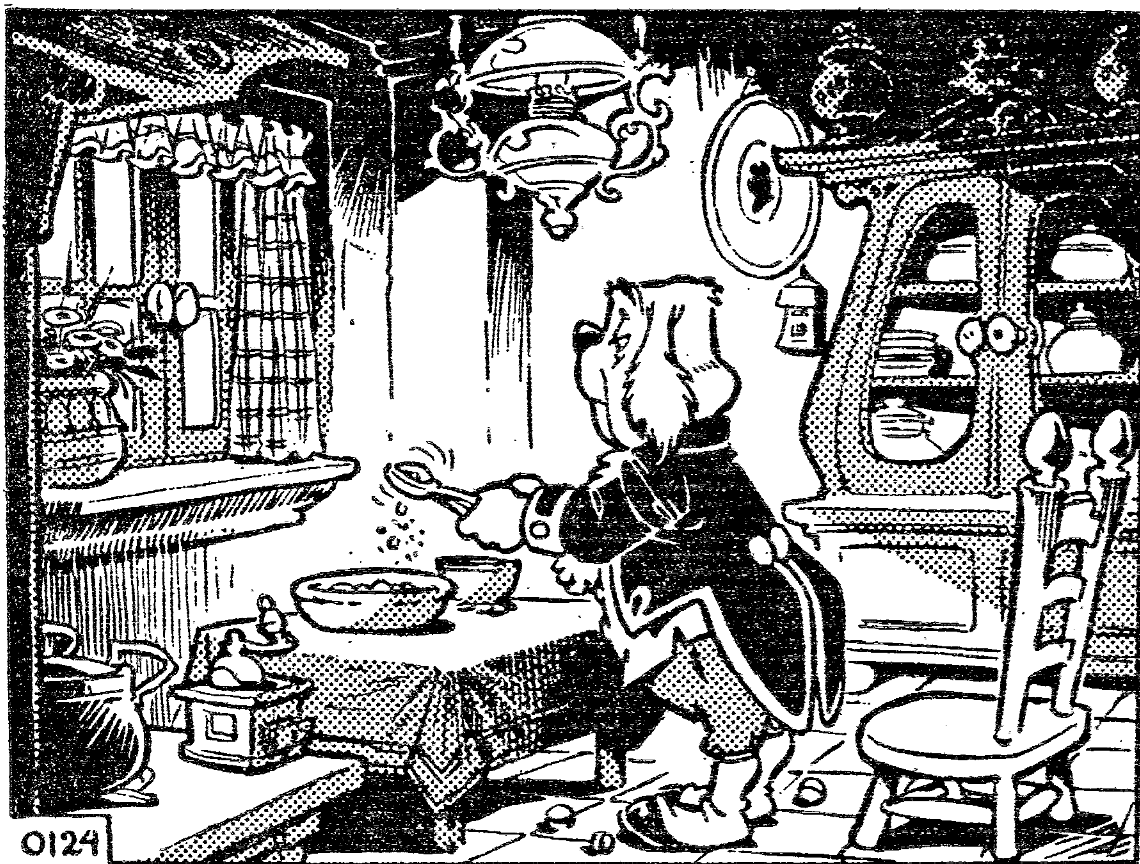
0123 Heer Bommel schoot het kastje onder het gat, waar de koude wind doorheen floot.
,,Het zou geweldig zijn, als dat gemaakt kon worden'', zei hij hijgend. ,,Als het weer gaat regenen, zou alles hier lelijk beschadigd kunnen worden, terwijl Joost niet naar de logeerkamer wil''.
,,'k Weet al'', mompelde de dwerg, op het kabinetje klimmend. Hij richtte het voorwerp, dat hij uit zijn tas had gehaald, op de opening en spoot er een grijze wolk uit. Die steeg wervelend omhoog en verdichtte zich toen hij het houtwerk raakte. En zodra de mist was opgetrokken, was er van de akelige opening niets meer te bespeuren, terwijl de spanten met een dikke, grauwe laag bedekt waren.
,,Dat is een mirakel'', prevelde heer Ollie, die vol verwondering had toegekeken.
,,O, nee'', zei Kwetal. ,,Gewoon maar foerniekel. Daar maak ik hogels mee''.
Heer Bommel schudde niet-begrijpend het hoofd, maar toen werd hij door een invallende gedachte getroffen.

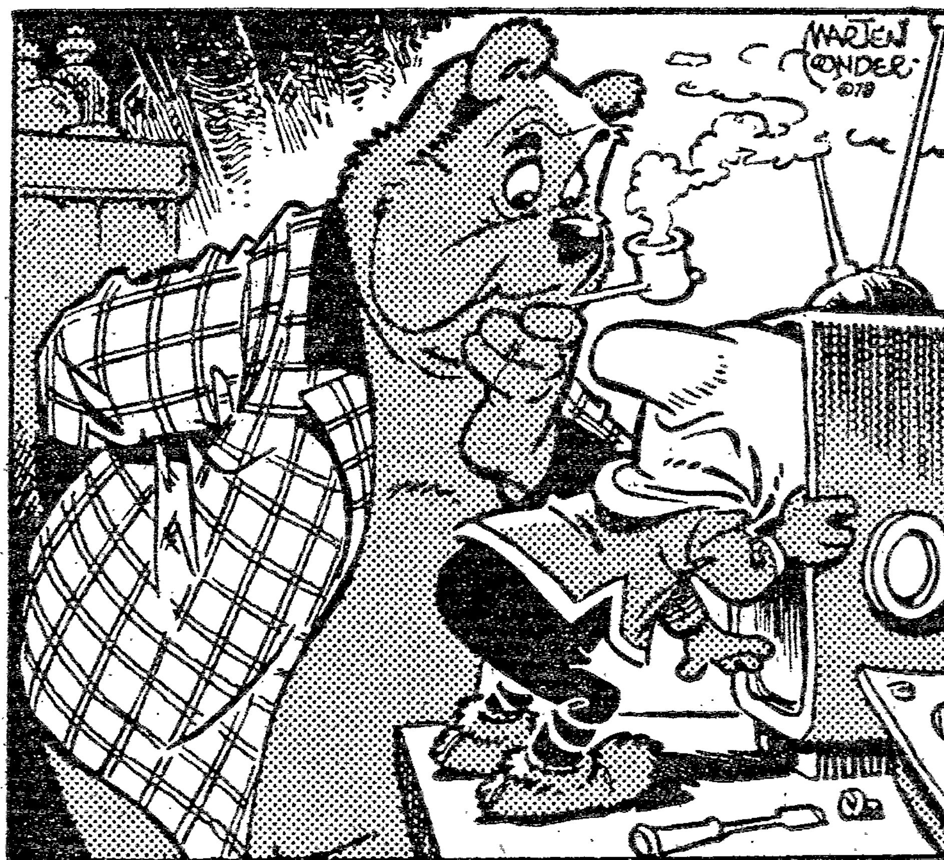
,,Dat mannetje kan alles'', sprak hij tot zichzelf. ,,Alles wat ik zelf zou kunnen, als ik wist hoe. Als ik hem het kapotte tv-toestel van Joost nu eens geef? Misschien zou hij...''.
Met die gedachte daalde hij haastig de zoldertrap af en opende de deur naar de kamer van Joost

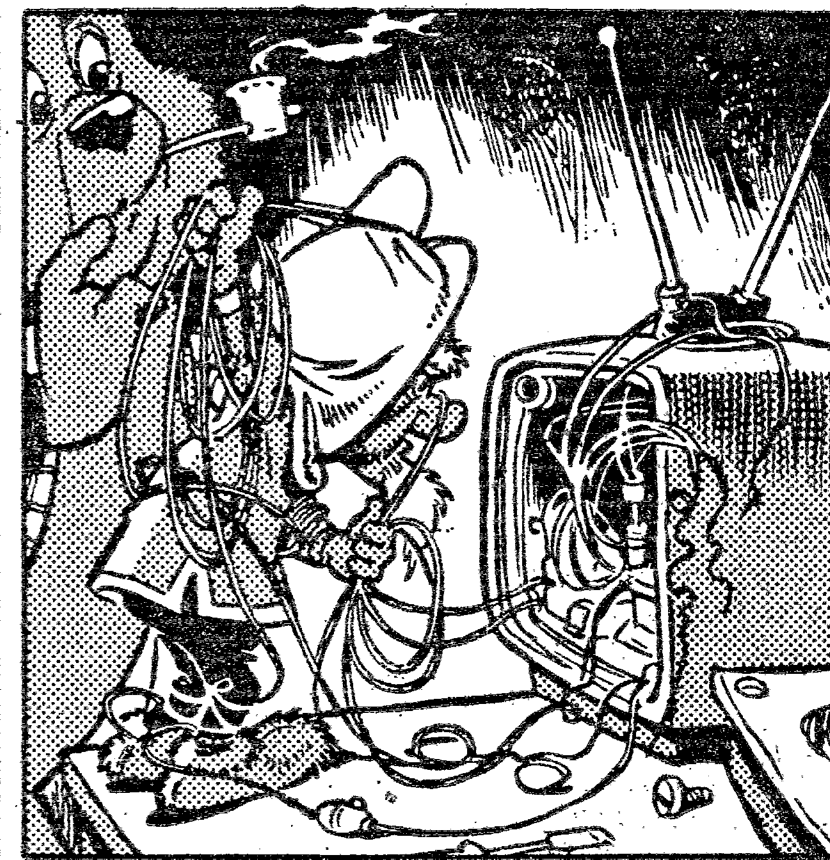
,,Geef me je tv maar even mee'', zei hij glimlachend. ,,Het dak is hersteld, zodat ik nu toch bezig ben. Enne eh... maak een beetje nootmerg klaar, als je wilt''.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

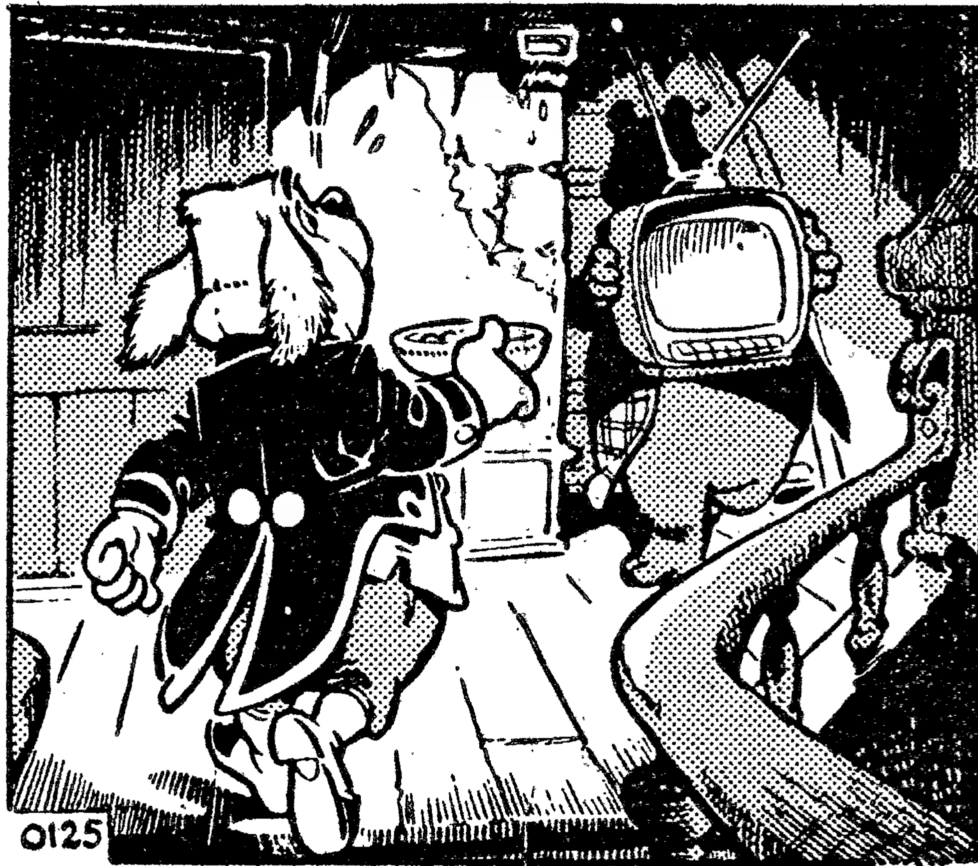
0124 Joost gaf het beschadigde toestel aan zijn werkgever en begaf zich vol vraagtekens naar de keuken.
„Wat zou heer Olivier bezielen?,vroeg hij zich af, terwijl hij noten begon te kraken. „Het dak gerepareerd? Dat is te gek, als ik zo driest mag zijn. En nu wil hij even mijn beeldbuis in orde maken; alsof men daar geen verstand voor nodig heeft''.

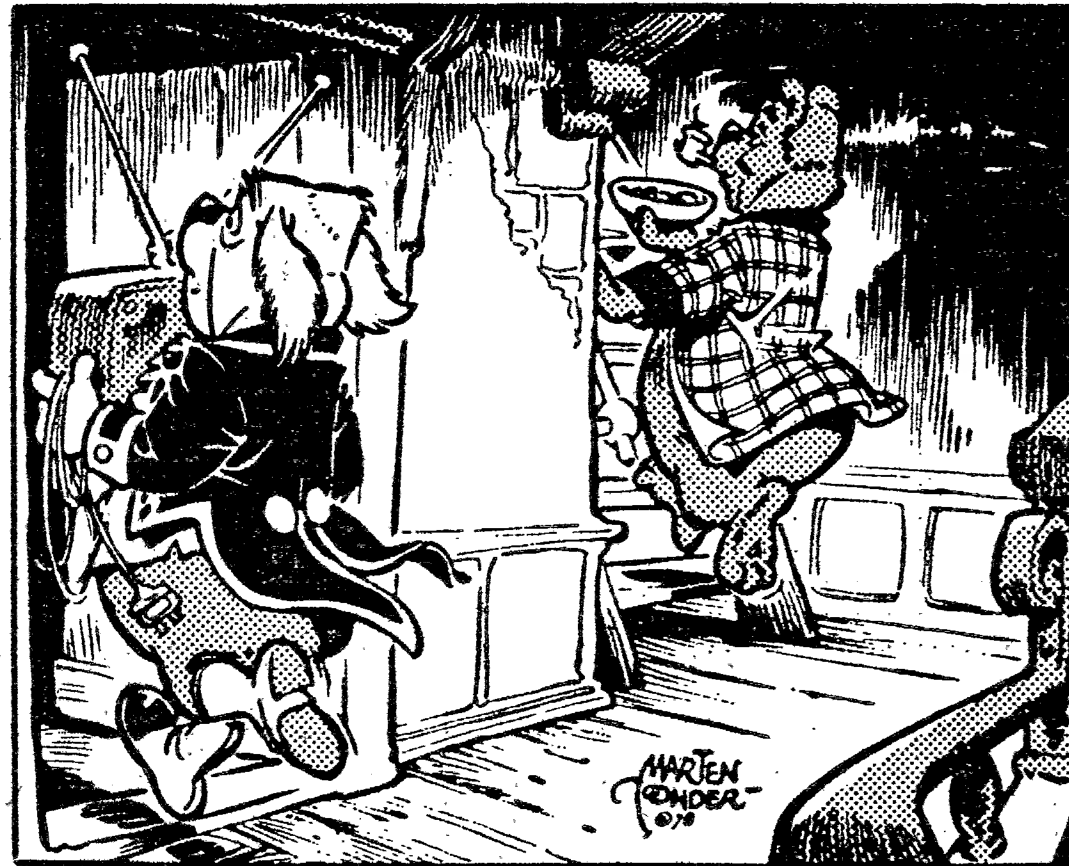
Intussen had heer Bommel het tv-apparaat naast Kwetal op het kastje gezet en verklaarde de werking ervan in korte trekken.
„Dit is een beeldbuis'', sprak hij. „Als men op zo'n knop drukt, kan men zien wat er door het luchtruim wordt uitgezonden. Men kan het horen ook; maar nu is hij een beetje kapot door waterschade''.

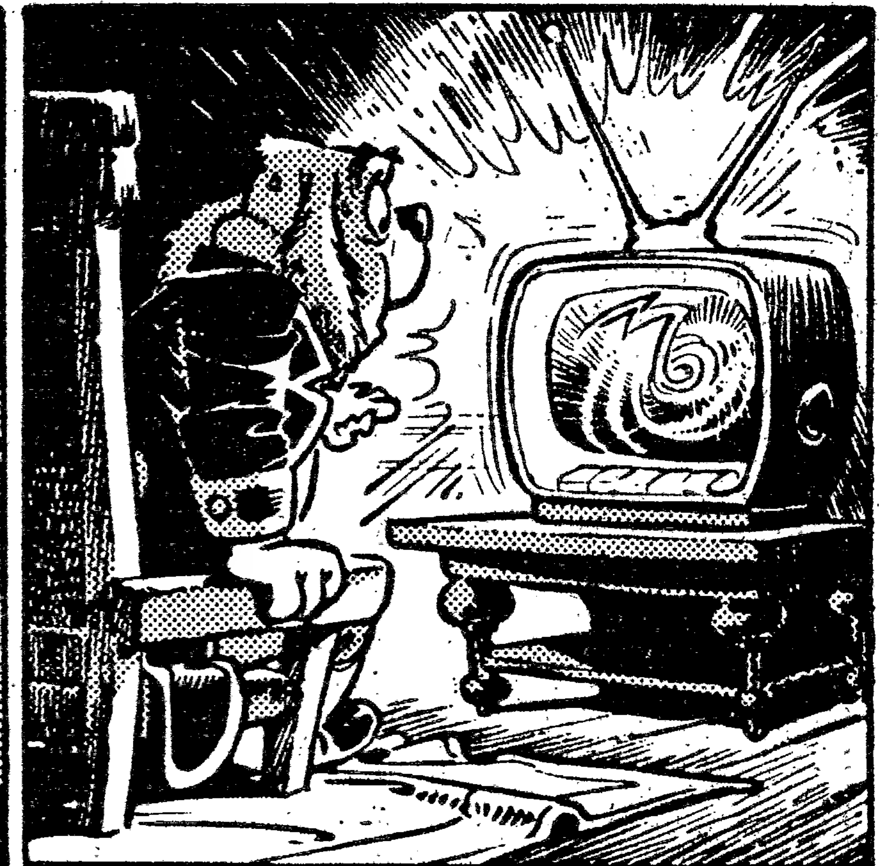
De dwerg had met groeiende belangstelling geluisterd en daarop liep hij onderzoekend om het toestel heen.
„Zien wat wordt uitgezonden'', mompelde hij, terwijl hij de achterkant opende. „Door het luchtruim. Is dat het vierde ruim, of het vijfde? Deze doos is zo iebel, hè?''
Hij stak het hoofd naar binnen, en daarop liet hij een verrast geknor horen.
„Maar dit is een trijaard!'', zei hij vanuit het inwendige. „Alleen is de trijzel erg in de waring. Zo kan je alleen maar het plat zien wat wordt eh... uitgezonden. 'k Weet 't al. Geef mijn ransel even, dan zal ik het behelen''.
Na enig nadenken bukte heer Ollie zich om de buidel op te rapen en toen hij die overhandigde zag hij, dat het ventje ijverig bezig was de bedrading uit het instrument te trekken.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0125 Toen Joost met de gekraakte noten naar boven kwam, daalde heer Bommel juist de zoldertrap af met het tv-toestel voor de buik.
„Zo", sprak de laatste. „Dit is ook even gemaakt. De fout zat in al die draden, hè? Te veel trijzel, bedoel ik. Alles er uit, een foerniekel er in, en klaar is Kees, als je begrijpt wat ik bedoel. Nu kan je weer kijken".
Zo sprekende ruilde hij het appraat voor het kommetje noten en begaf zich met lichte tred weer naar de zolder. De bediende keek hem met open mond na en betrad daarop in dodelijke ongerustheid zijn kamertje.
„Triefel en foernijkel", herhaalde hij tot zichzelf. „Klaar is Kees. Héél betreurenswaardig, als men mij toestaat. Ach, ik had dit nooit moeten goedvinden. Nu is mijn dure beeldbuis natuurlijk voorgoed naar de vaantjes, als ik mij zo mag uitdrukken".
Met bevende handen plaatste hij het toestel op de tafel, stak de stekker in het contact en drukte een van de knoppen in. Hij was op het ergste voorbereid, vooral toen een vreemde hoge toon het vertrekje begon te vullen.
„Daar heb je het al", fluisterde hij, met bevende lippen in zijn stoel zinkend.

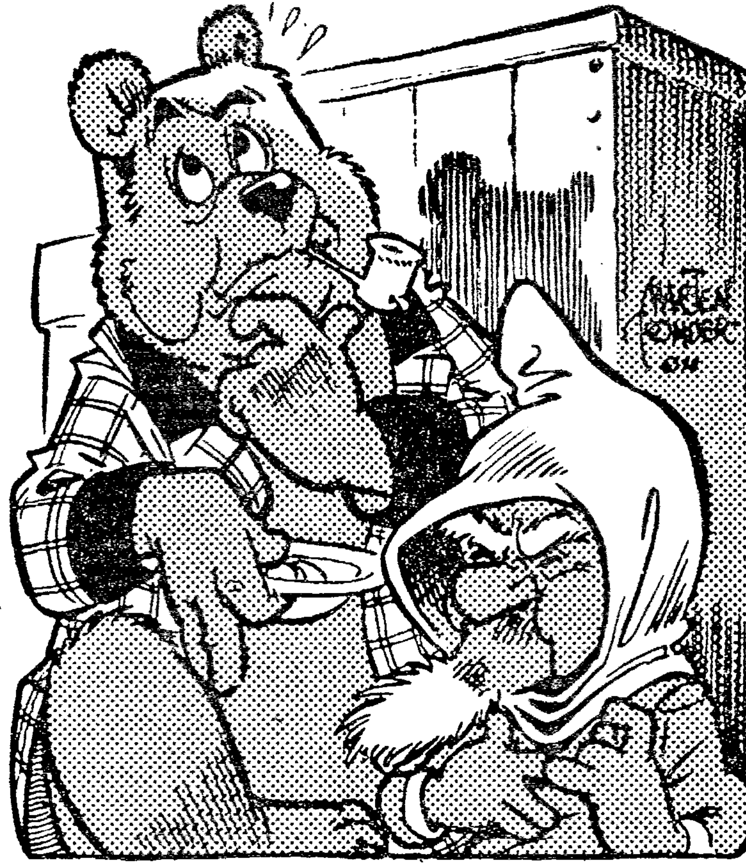
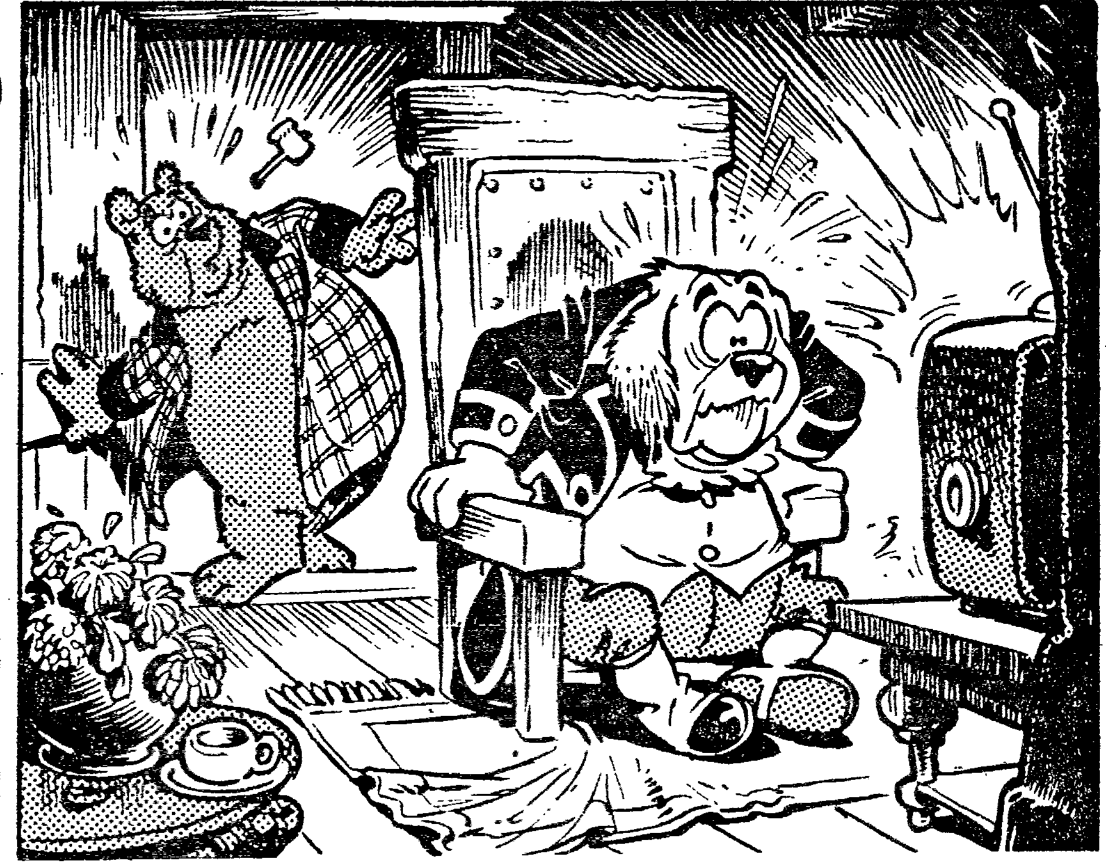
„Het grijs loopt me over het grauw, wanneer ik zo vrij mag wezen. Ik moet dit afzetten, want anders..."

Het was echter te laat. De fluittoon werd hoger en ijler en er verschenen grillige figuren op het scherm, die een ongekende kleurenpracht op de toeschouwer wierpen. Deze keek met uitpuilende ogen toe zonder in staat te zijn nog een beweging te maken.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0126. Heer Bommel was intussen weer met de noten op de zolder aangekomen en daar trof hij Kwetal voor een spiegel aan.
,,Dat is een oogzame kaatselaar'', zei het ventje bewonderend. ,,Maar hij is skopig omdat hij kereweert''.
,,Ja, dat heb je met die dingen'', gaf heer Ollie toe. ,,Maar ik ben er toch aan gehecht, omdat hij van tante Kornelia was. Kijk, hier heb ik een lekker kommetje nootmerg''.

De dwerg keek bevreemd in het bakje, en nadat hij er een vruchtje had uitgepakt, snuffelde hij er met een vies gezicht aan. Zijn gelaat betrok echter nog meer, toen hij het in zijn mond had gestoken.

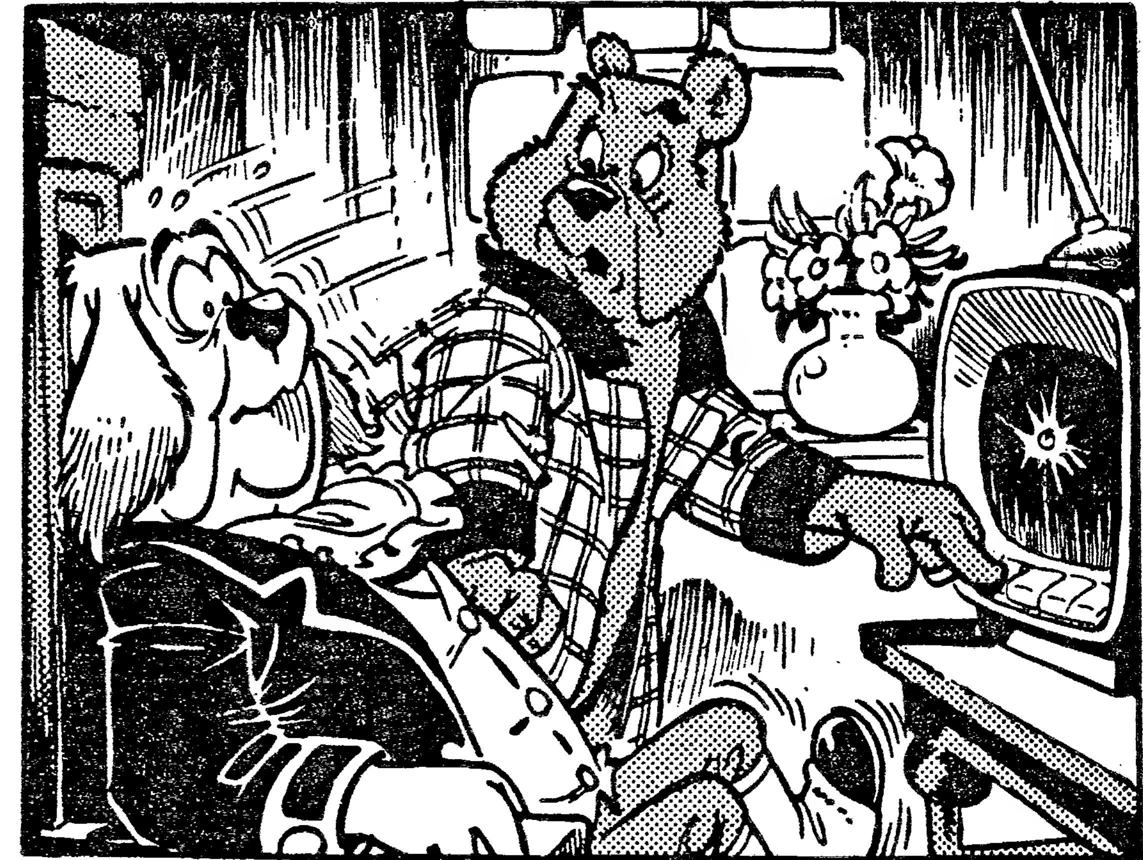
,,Dit is geen nootmerg'', zei hij teleurgesteld. ,,Het is niet futtig. En ik word er ranselig van''.
,,Dat is een schande'', mompelde heer Bommel. ,,Eigenlijk moet ik alles zelf doen, want ik kan niets aan een ander overlaten. Maar ik zal het in orde maken. Zolang je hier woont zal ik zorgen, dat je het goed hebt; ik ken mijn plicht als gastheer''.
Hij haastte zich opnieuw naar Joosts kamer; doch toen hij de deur opende, bleef hij verrast staan. Het vertrekje was gevuld met onbestemde klanken, en over het beeldscherm bewogen zich vreemd gekleurde vormen. De bediende zat er verstard naar te kijken, en toen heer Ollie naar binnen wilde stappen, voelde hij, dat ook hij de macht over zijn ledematen verloren had.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

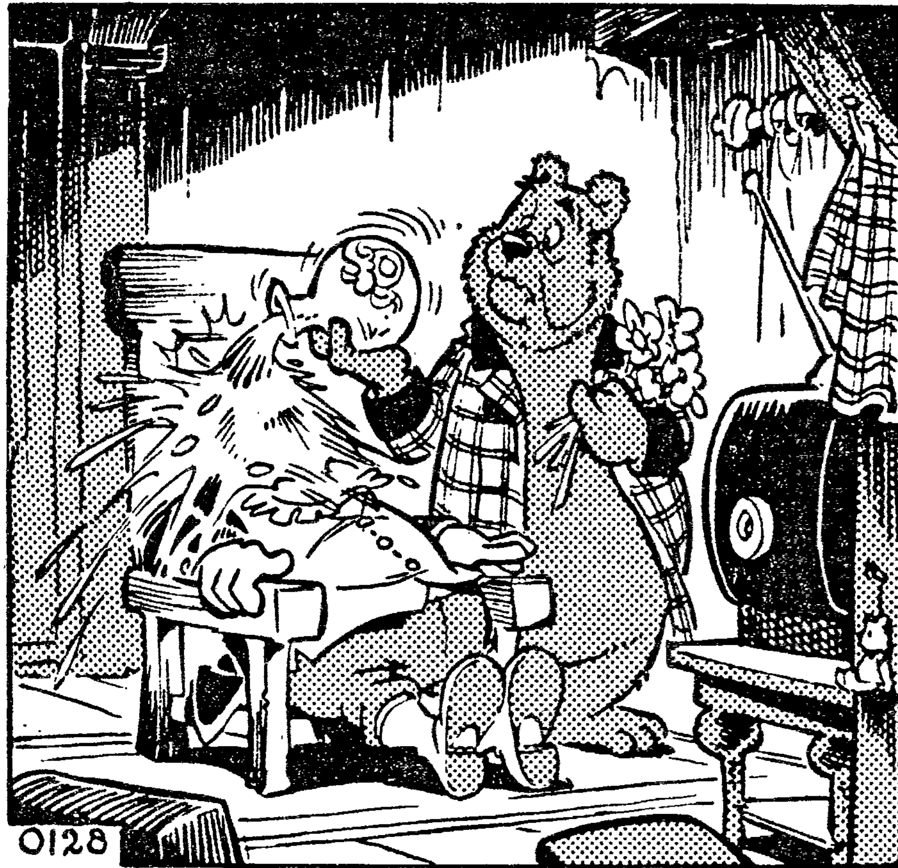

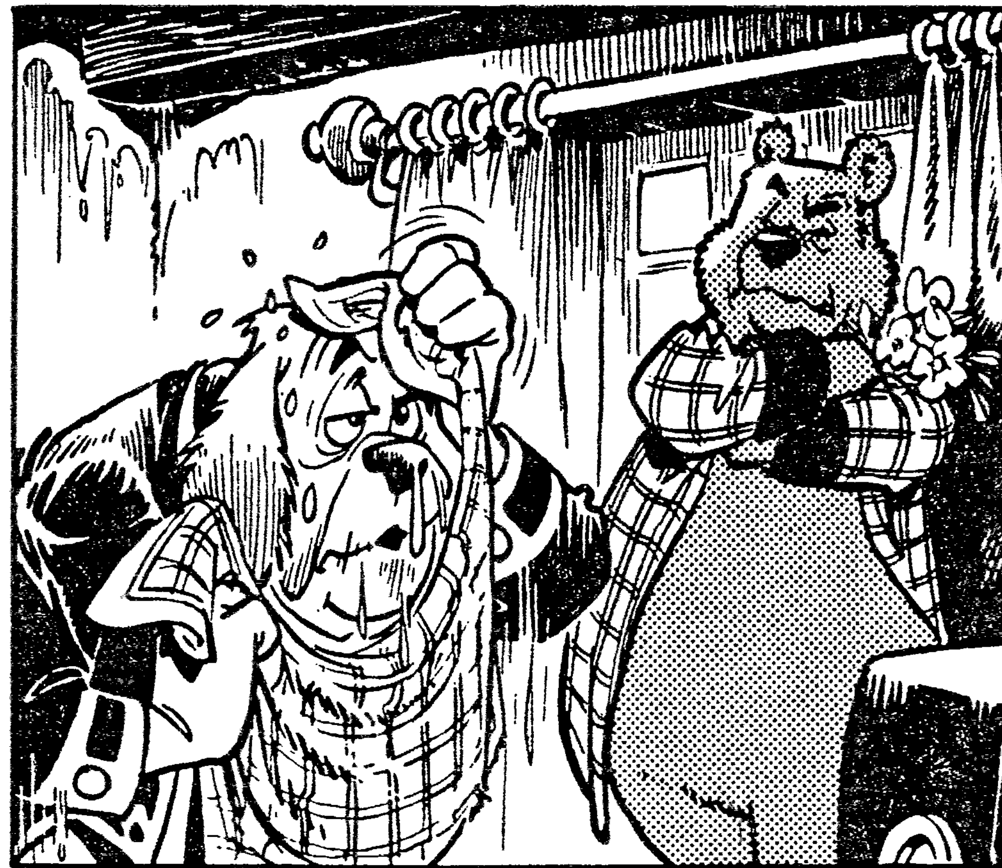

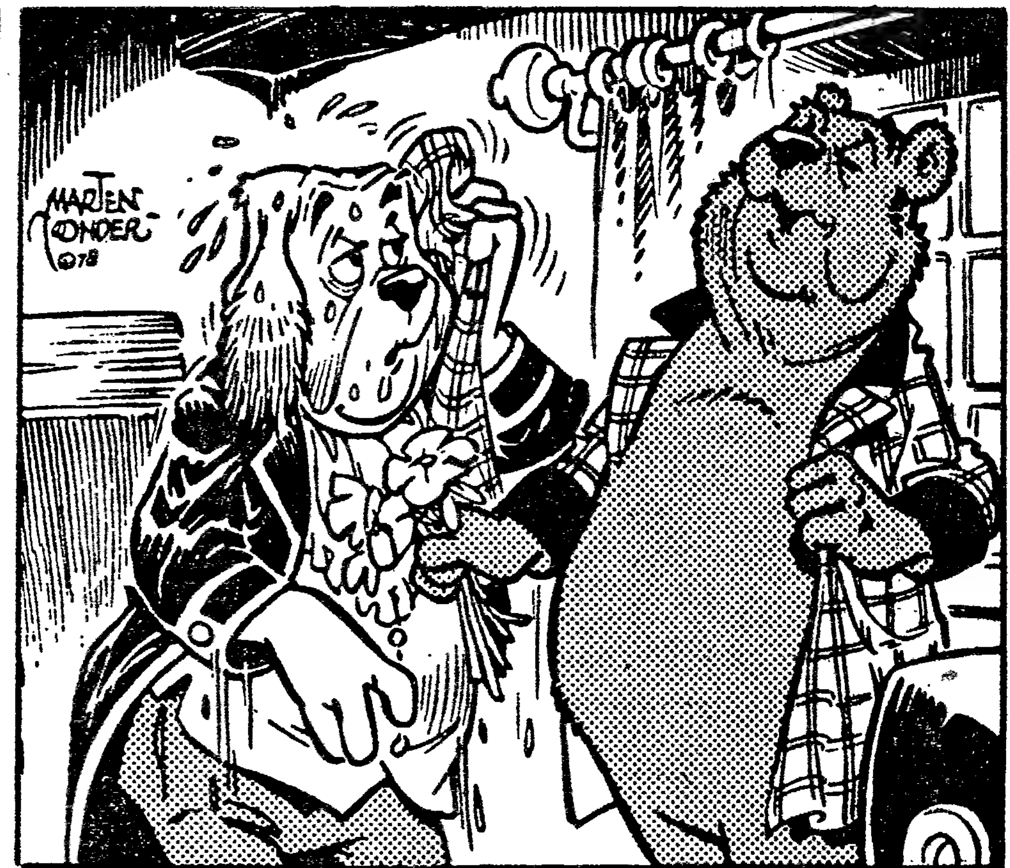
0127. De beelden op het tv-scherm flakkerden zoemend heer Bommels brein binnen, zodat zijn denkleven lelijk in de verdrukking kwam. Hij voelde zich verstijven, en het had slecht kunnen aflopen, wanneer hij niet met zijn laatste tegenwoordigheid van geest over de drempel gestruikeld was. Doordat hij op zijn neus viel, kwam hij gelukkig weer tot zichzelf, en toen hij zich oprichtte, hield hij de handen beschermend voor het gelaat.
„H-help", stamelde hij met zwakke stem. „D-doe toch iets. Ik kan best g-gebroken zijn...".
Joost bleef echter star voor de beeldbuis zitten en keek op noch om.
„V-verslaafd aan t-tv", mompelde heer Ollie, tussen zijn vingers door kijkend. „Hoort niets. T-trouwens iets r-raars aan die uitzending. Zelfs ik werd er door aangegrepen. En dat geluid...".
Hij stond kreunend op en schuifelde met afgewend gelaat naar het toestel.
„Afgelopen", sprak hij, een toets indrukkend.
Er viel een plotselinge stilte in het vertrekje, en de levendige kleuren maakten plaats voor het grauwe daglicht.
Maar de geboeide bediende bleef onbeweeglijk zitten, en toen heer Bommel hem aanraakte, zakte hij stijf achterover.
„Het is erger dan ik dacht", zei zijn werkgever zorgelijk tot zichzelf. „Helemaal beneveld".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0128. „Dat komt nu door overmatig tv-gebruik'', mompelde heer Ollie, terwijl hij ongerust naar de verstijfde knecht keek. „Maar dit is toch niet gewoon. Ik moet iets doen, als ik maar wist wát''. Hij keek zoekend rond, en toen hij een paar uitgebloeide oniveren op de vensterbank zag staan, greep hij het vaasje, trok de bloemen eruit en goot het leeg over de beklagenswaardige bediende. Deze kwam met een verstikte kreet overeind en keek verwilderd rond.

„Hoewah...'', stamelde hij. „W-water... Altijd w-water...''.

Met die woorden stond hij op om een handdoek te pakken, en terwijl hij zich afdroogde, keek hij verwijtend naar zijn meester.

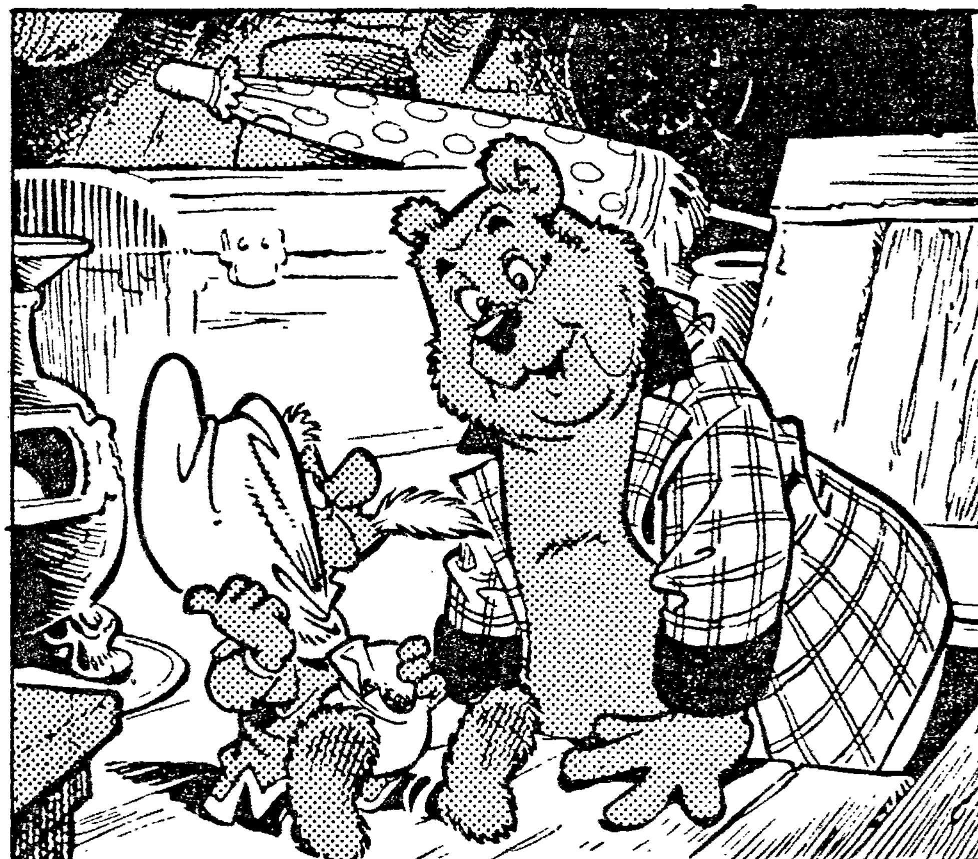
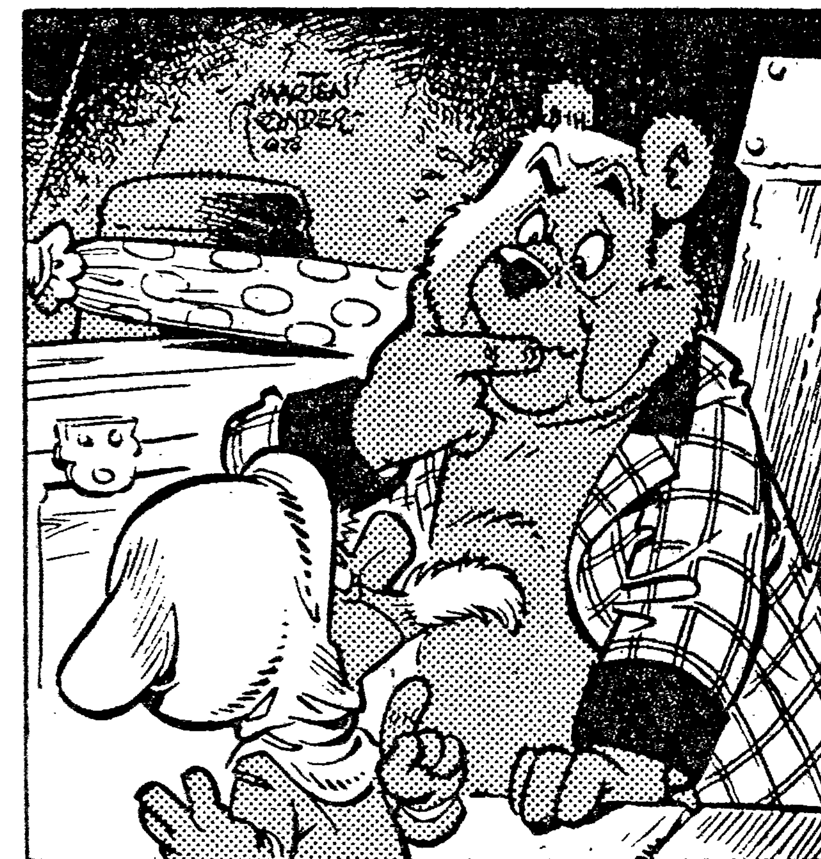
„Het is betreurenswaardig'', prevelde hij bitter. „In mijn eigen kamer kan ik mij niet ontspannen zonder telkens door watervloed getroffen te worden. Met uw welnemen.''

Heer Bommel richtte zich verontwaardigd op en kruiste de armen. „Schaam je je niet?'', vroeg hij. „Je moest blij zijn, dat je waakzame en trouwe werkgever je uit een gevaarlijke tv-verdoving heeft gered. En dat terwijl hij druk doende was met het herstellen van lekken en tv's in jouw werktijd. Trouwens, de nootmerg deugde niet. Het was ranzig. Je moet een andere kruidenier nemen. Een die niet zulke rode liberale ideeën heeft''.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

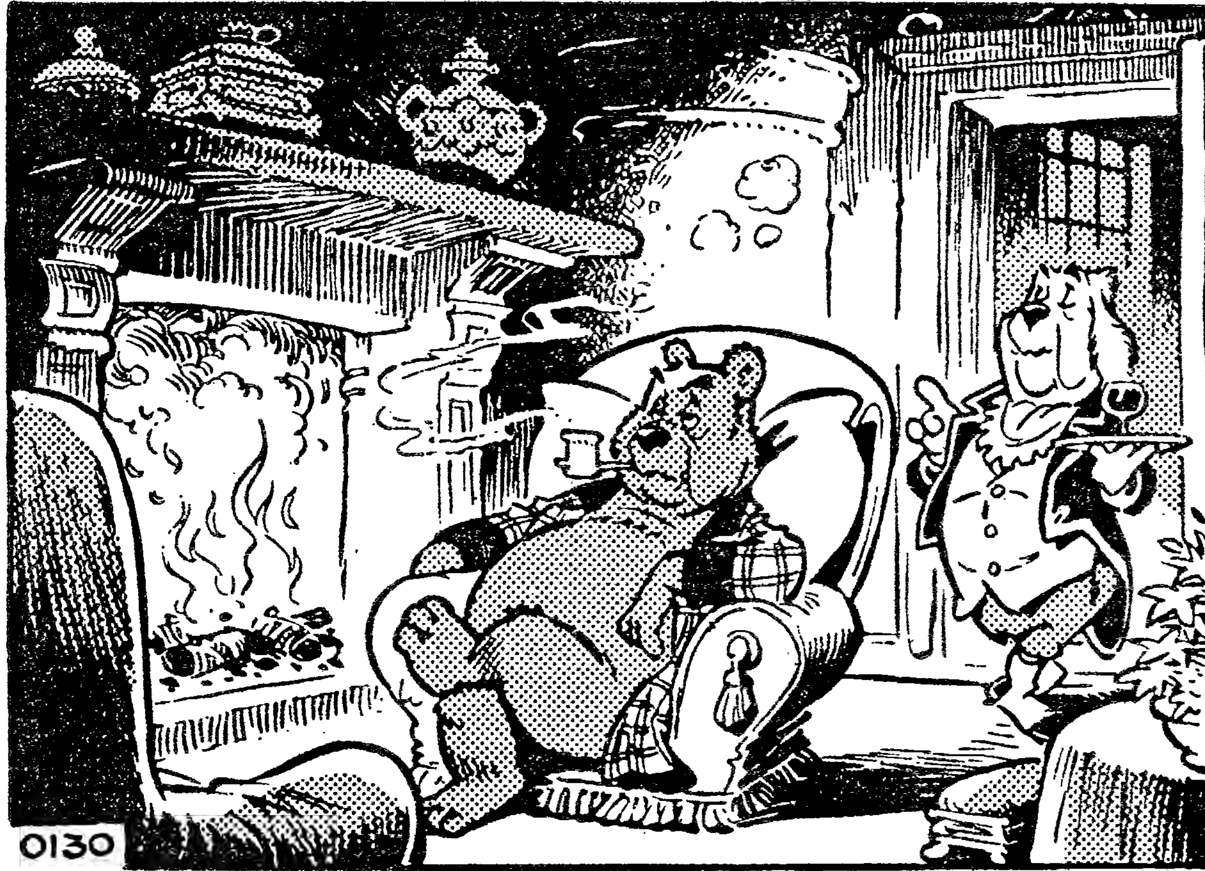

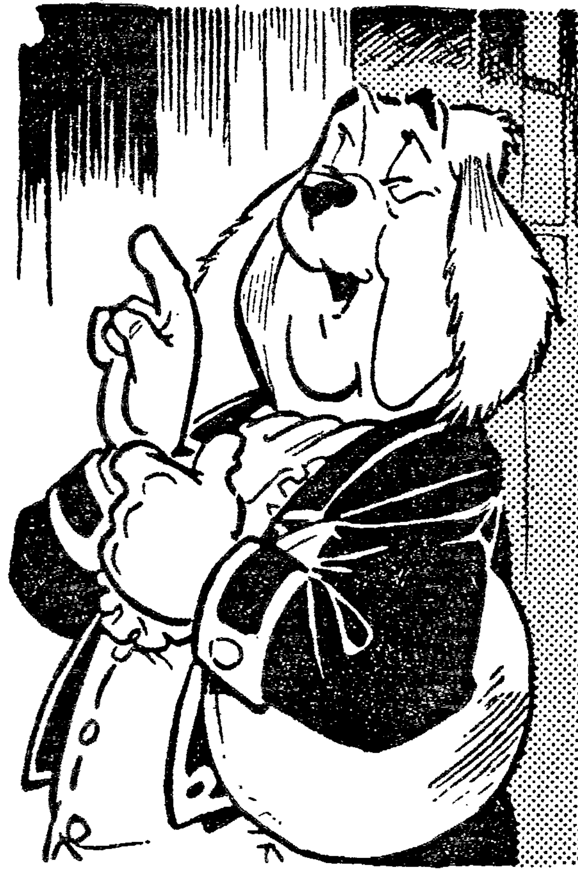

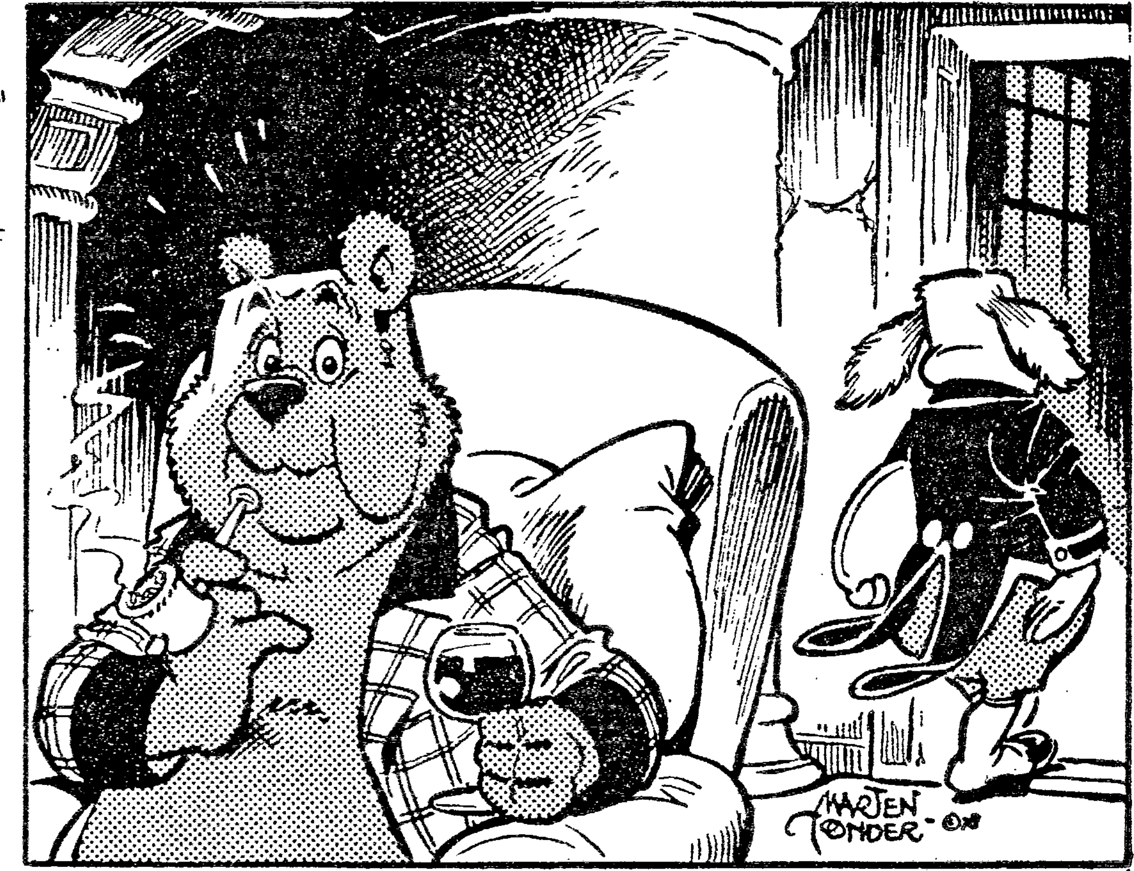
0129 Toen heer Ollie weer op de zolder kwam, zat Kwetal daar tussen de rommel met zijn tasje naast zich. Hij had een klein zakje in de hand, waaruit hij wat poeder had gehaald — en dat liet hij in zijn mond glijden.
„Ik had nog een ietsje nootmerg", legde hij slikkend uit. „Maar het is erg dicht op. Kan ik morgen andere hebben?".
„Natuurlijk", zei zijn gastheer. „Ik heb nog geen tijd gehad, omdat ik alle zelf moet doen, maar..".
„Wat is dat voor een onkleurige legeerbolling?", onderbrak de dwerg, achter zich wijzend.
Heer Bommel keek een ogenblik vreemd op, maar toen glimlachte hij.
„Dat is een kachel", legde hij uit. „Een oude potkachel, die vroeger in de badkamer stond. Daar brand je hout en kolen in, en dan wordt het lekker warm".
„Stuipig", bromde het ventje afkeurend. „Hout branden om een steenstapeling glandig te maken, terwijl de lucht vol is van zonwieling!".
„Van wat?", vroeg heer Ollie verbaasd.
„Zonwieling", herhaalde de ander. „Daarmee kan men een steenstapeling toch veel schierder gloedend maken, zoals Bommel met zijn reusachtig denkraam begrijpen zal?"
„Ja, natuurlijk", gaf heer Ollie toe. „Maar nu ga ik eerst eten, en dan ga ik nadenken over mijn moeilijke toestand". „Goed", zei Kwetal. „En ik zal zinnen wat ik met de kaggel kan doen".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

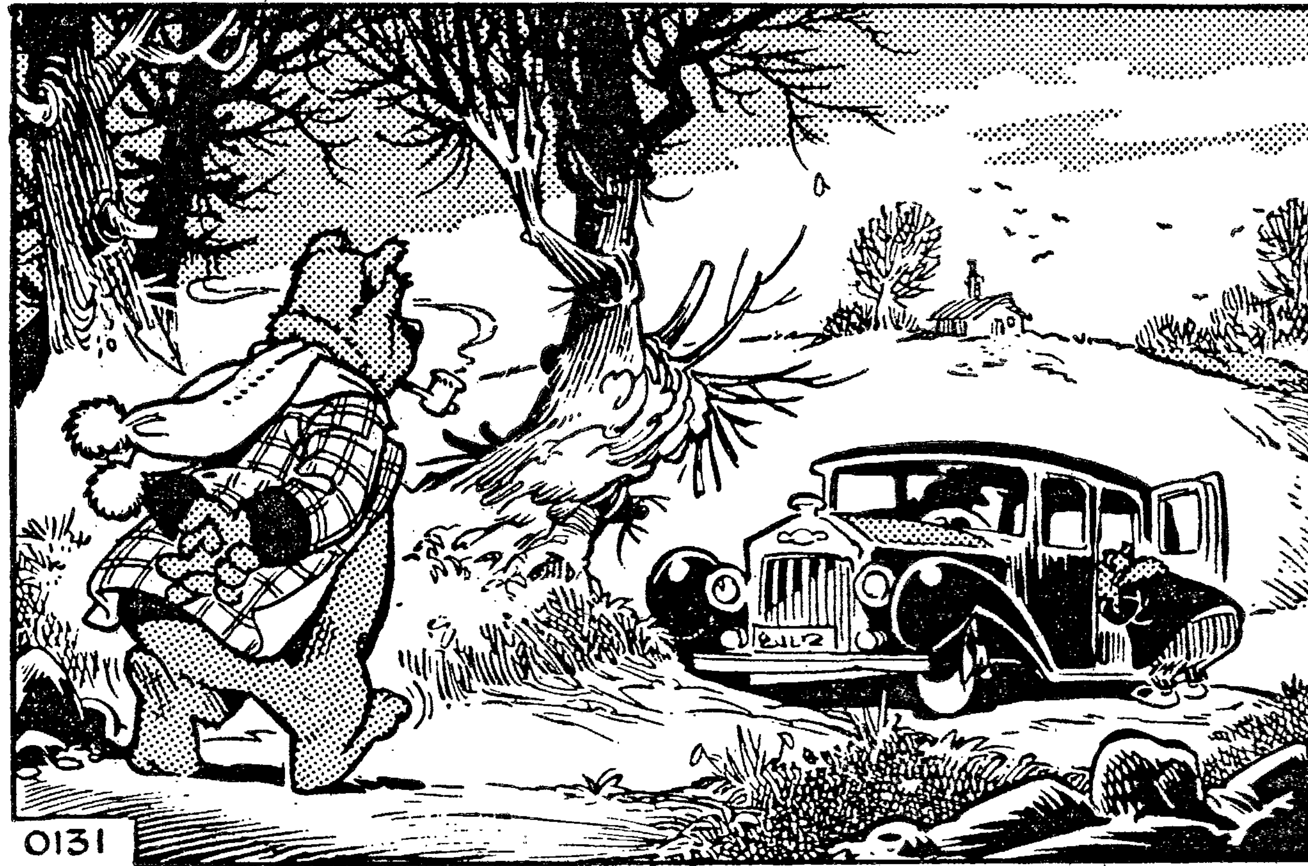
0130 Zo kan men heer Bommel na het eten in zijn studeerkamer aantreffen, gezeten voor de haard en verdiept in zorgen. ,,Hoe moet het nu met de Kleine Club?", vroeg hij zich af. ,,Het is allemaal héél vreselijk en ik ben blij, dat mijn goede vader het niet mee hoeft te maken. Hoe kan ik laten zien, dat ik geen minilist ben, terwijl ik geen tuinkabouter heb, omdat.."

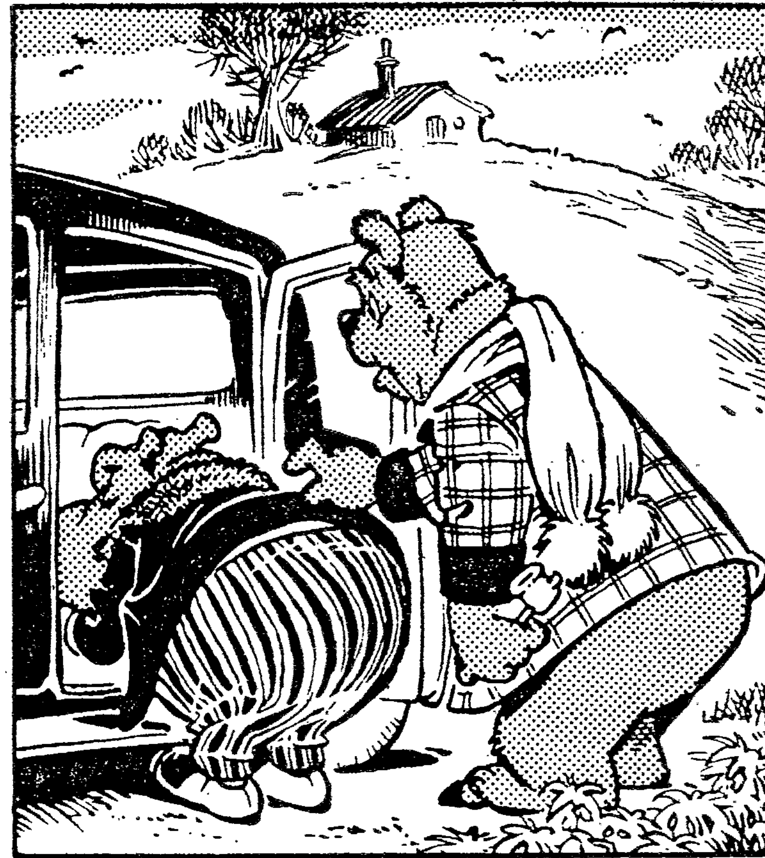
,,Hier is uw avondport, heer Olivier", sprak de bediende Joost, die onopvallend was binnen gekomen. ,,En daar ik aanneem dat er verder niets van uw, orders is, trek ik me nu terug. Eens kijken, wat de beeldbuis te bieden heeft, als ik me zo mag uitdrukken. Het was erg ontspannend vanmiddag; alleen hoop ik niet, dat ik opnieuw door waterschade getroffen zal worden, wanneer u mij toestaat".

Heer Bommel knikte afwezig, en terwijl de trouwe knecht het vertrek verliet, herhaalde hij peinzend voor zich heen: ,,De beeldbuis. Heel ontspannend, als ik me zo mag uitdrukken. En dan praat ik nog niet eens over het foerniekel, dat ik over het lek heb gespoten. Kwetal, bedoel ik, die geen tuinkabouter is. Integendeel. Hij kan eigenlijk alles wat ik zelf zou moeten kunnen. Sterker nog; met zijn hulp zou ik alles kunnen, als iemand begrijpt wat ik bedoel...".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0131 De volgende ochtend was heer Bommel al vroeg op, en nog vóór het ontbijt maakte hij een wandeling om na te kunnen denken. „Eigenlijk zou ik heel veel kunnen doen", stelde hij vast. „Mooie en nuttige dingen om anderen te helpen en in stilte veel goed te doen. Met de hulp van mijn tuinkabouter bedoel ik. En dan zou iedereen kunnen zien, dat ik een nuttig, hard werkend lid van de Club ben, en dan zou iedereen zeggen: 'Ollie, jongen...' ".

Op dat moment werd hij aan de voet van de heuvel een fraaie auto gewaar, die met geopende portieren op de weg stond. Een paar gebogen figuren waren bezig het inwendige te doorzoeken, en in één daarvan herkende hij de heer Dickerdack.

„Dat is toevallig", mompelde de heer Ollie, en bij de gebukte magistraat aangekomen, tikte hij die beleefd op de achterkant.

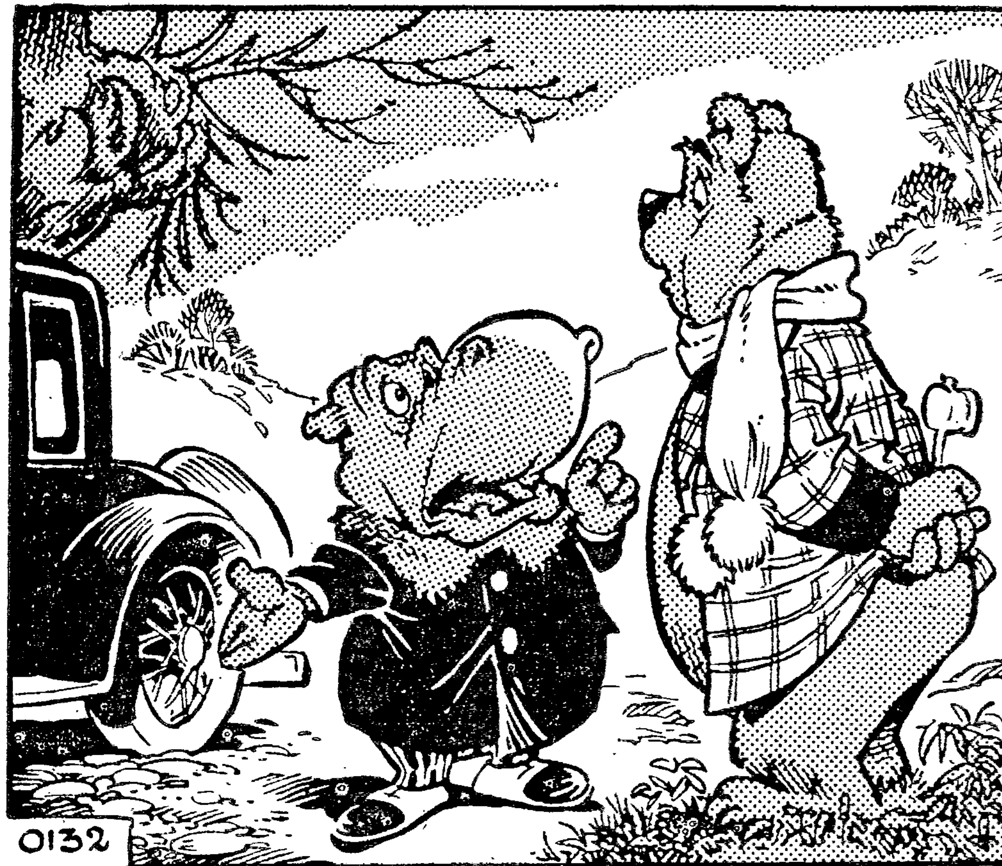
„Goede morgen, burgemeester", sprak hij. „Ik wil graag even met u praten over die kwestie van de Kleine Club. Er moet een misverstand zijn. Ik kan bijna alles, als u begrijpt wat ik bedoel. En de houding van heer Fanth was heel vreselijk voor mijn teer gestel, zegt u nu zelf".

De magistraat richtte zich op en wierp hem een geërgerde blik toe.

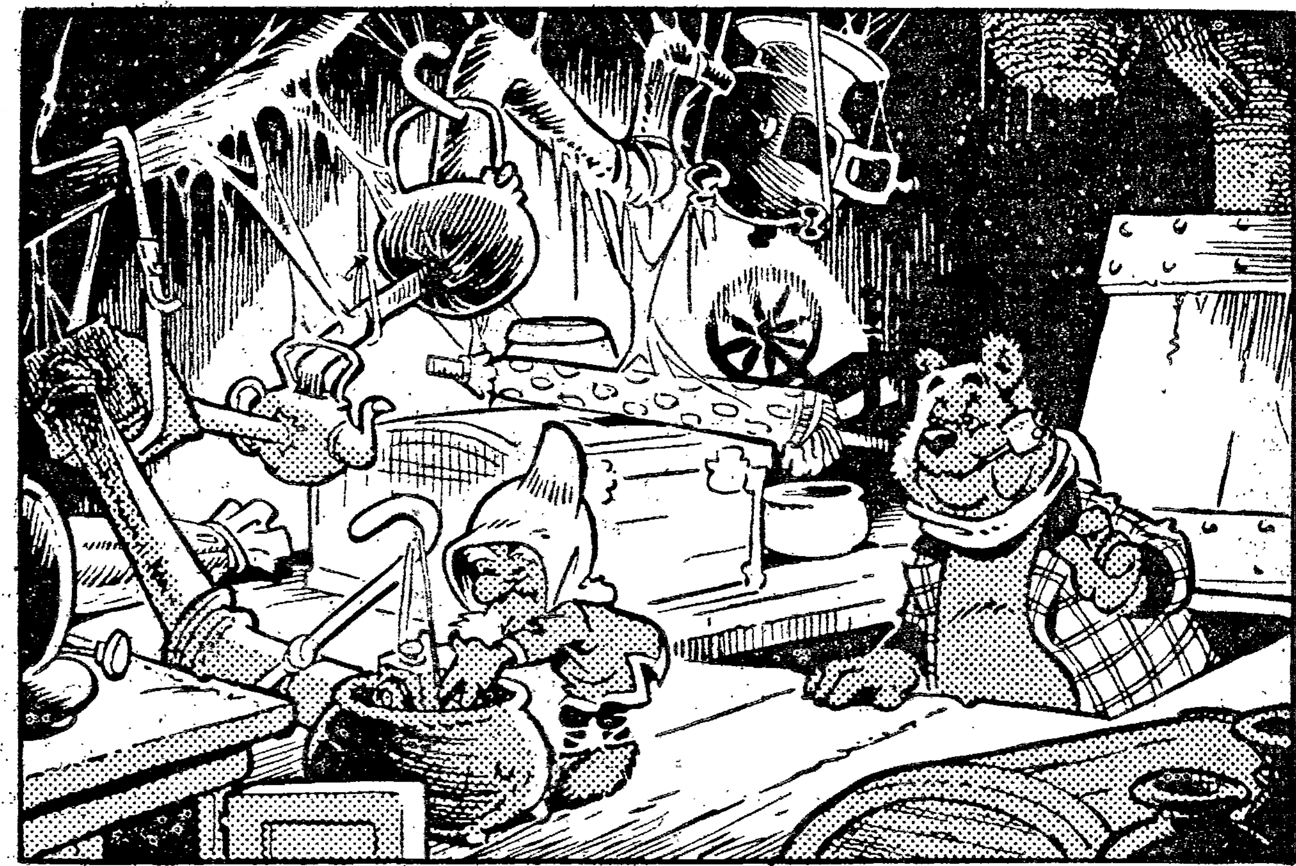
„Ik wil daar liever niet in gemengd worden", snauwde hij. „Ik heb andere zorgen aan mijn hoofd! Ben op weg naar een plechtige opening, en nu is mijn ambtsketen er niet. Berg hem altijd onder de bank om hem bij de hand te hebben en nu is hij weg. Thuis gelaten, zeker".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

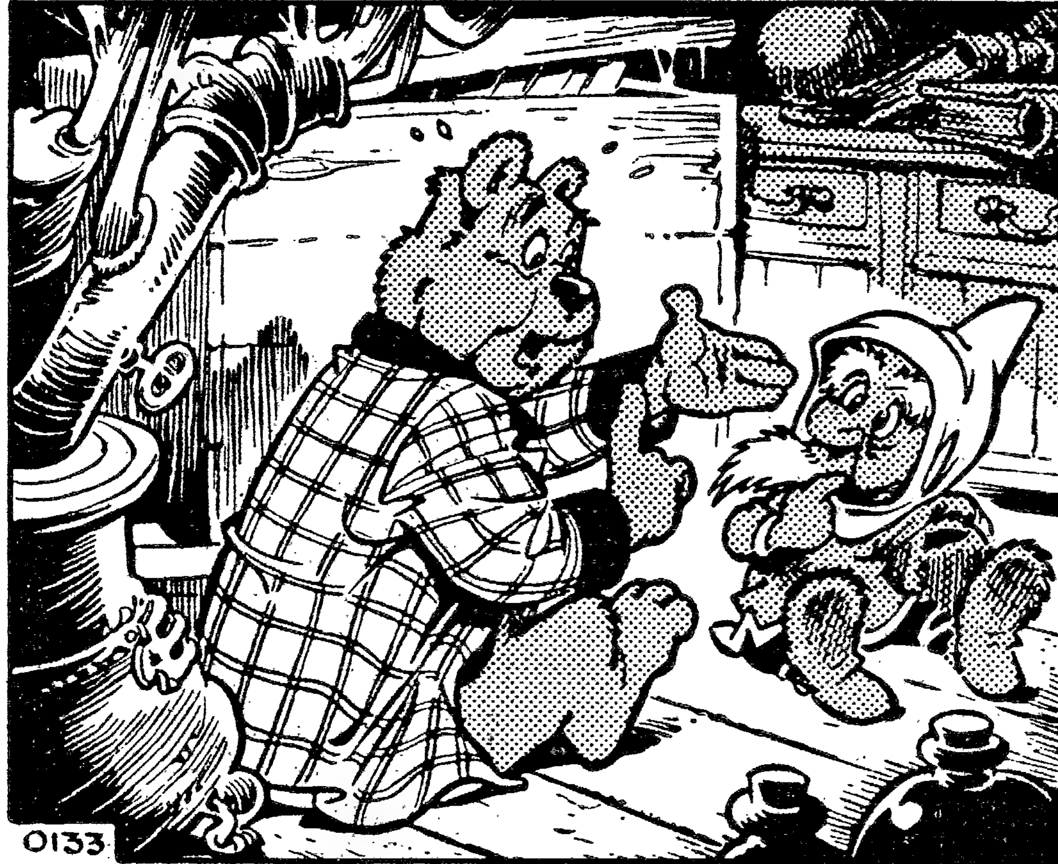
0132 „Uw ambtsketen thuis gelaten?", herhaalde heer Bommel. „Dat is erg!"
„Het is een ramp!", riep de burgemeester uit. „Ik sta daar ongekleed, om zo te zeggen. En er wordt de laatste tijd toch al zoveel gekletst over ons, gezagdragers. Ze zijn zelfs bezig de Kleine Club te zuiveren".
„Dat weet ik maar al te goed", zei heer Ollie bedrukt. „Heer Fanth zei zelfs tegen mij...".
Hij zweeg, want plotseling kreeg hij het idee hoe hij zich verdienstelijk kon maken.
„Heb maar geen zorgen", hernam hij, terwijl er een warme glimlach over zijn gelaat gleed. „Laat het maar aan mij over, bedoel ik. Geef me een half uurtje, dat zal ik voor een waardige ambtsketen zorgen".

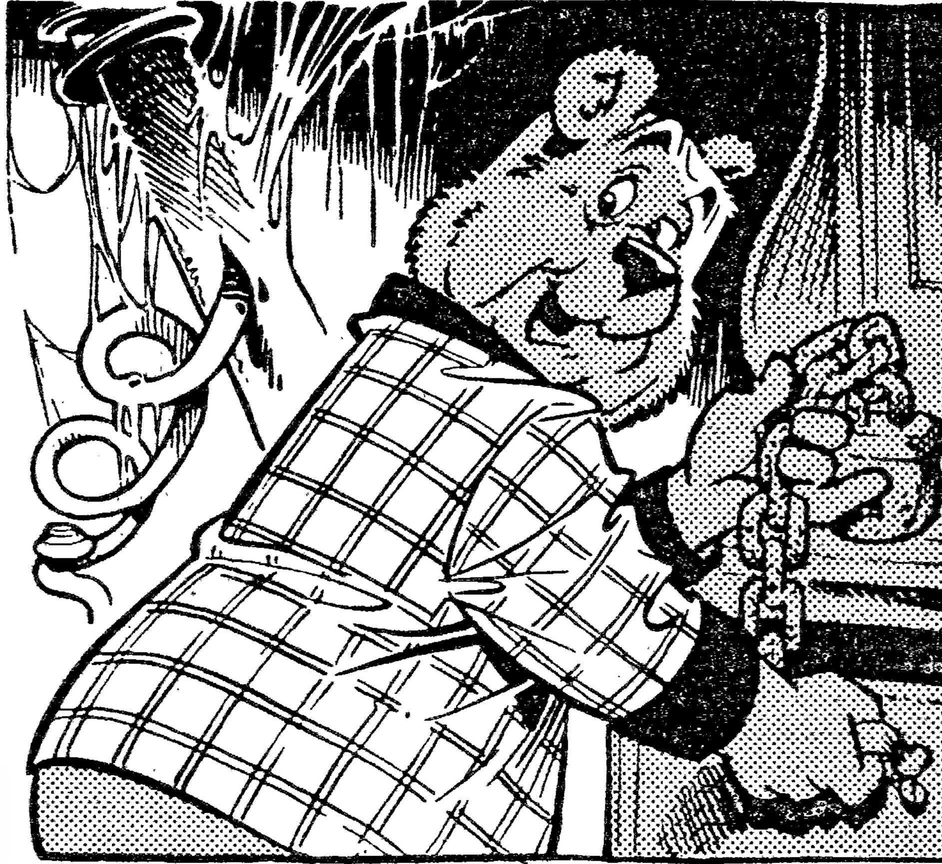
Hij haastte zich terug naar huis en niet lang daarna verscheen hij in de luikopening van de zolder. Die was erg veranderd, want dwars door de rommelige ruimte liep nu een vreemde samenstelling van kachelpijpen en ander huisgerief, die door een soort spinrag aan de balken bevestigd waren. Kwetal was juist bezig een eigenaardig doosje in een pot te hangen, toen hij boven kwam.

„Een kwibraan", sprak het ventje trots. „Nu kan je hier wieling krijgen, zoveel als je wilt. Het was moeilijk om de kaggel daar te briezelen zonder een heffer".
„Ja, dat snap ik", zei heer Bommel zonder begrip. „Héél mooi. Maar eh....- zou je even een ambtsketen kunnen maken?".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

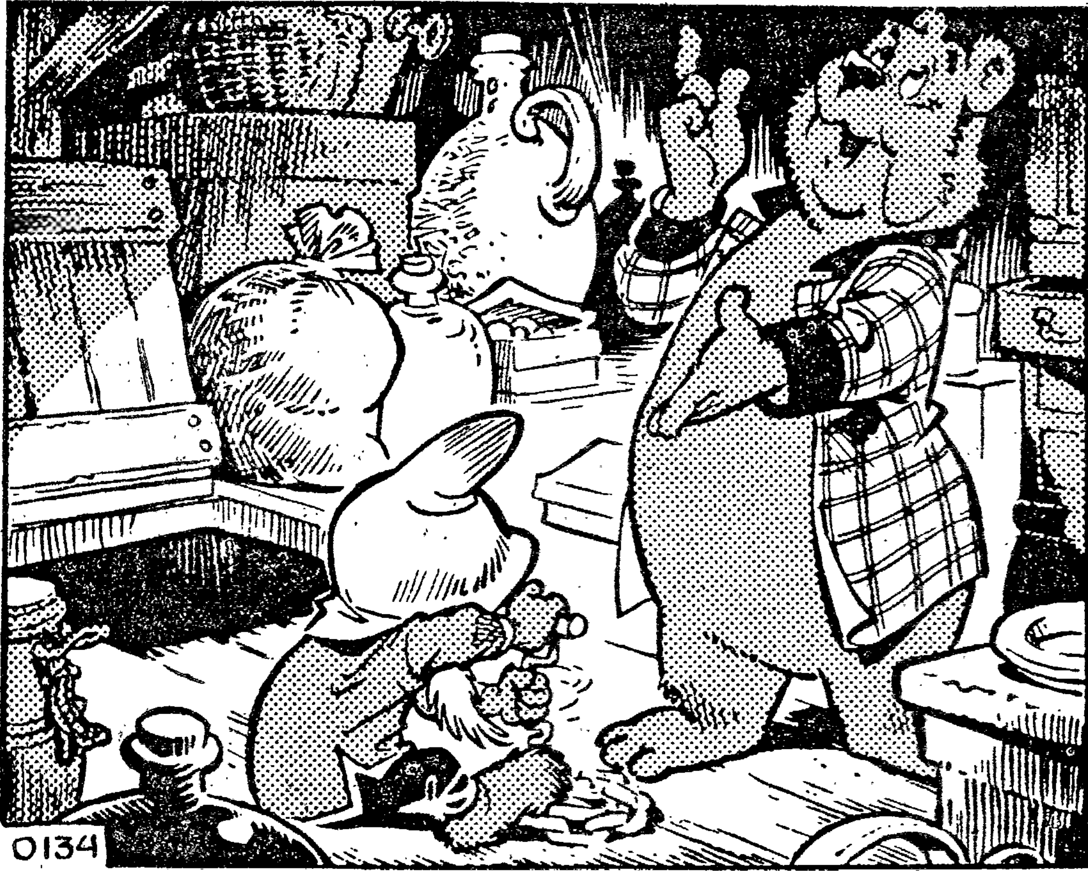
0133 Kwetal staakte zijn bezigheden en ging zitten.
„Een amskeeten?", vroeg hij. „Wat is dat?"
„Een teken van waardigheid", verklaarde heer Bommel. Hij merkte, dat het mannetje niet genoeg had aan deze uitleg en daarom vervolge hij: „Kijk, er bestaan eenvoudige en hooggeplaatste lieden. De een is hoger dan de ander - dat is nu eenmaal zo. Maar meestal is dat niet te merken, en daarom draagt iemand die boven anderen verheven is, een mooie keten om zijn hals.Dan kan iedereen zien hoe hoog hij is, als je begrijpt wat ik bedoel".
„Keeten?" herhaalde Kwetal vragend.
Heer Ollie begaf zich naar een oud kastje, en haalde er na enig rommelen een roestige ketting uit, waarvan de einden met een hangslot verbonden waren.
„Zoiets", zei hij. „Maar dan kunstig bewerkt, en heel mooi. Van goud of zo. En dat slot zou eigenlijk een hanger moeten zijn, die aangeeft hoe hooggeplaatst de drager is".

De dwerg keek peinzend naar het vergane ijzerwerk een haalde toen een hamertje, een tang, en een flesje uit zijn tas.
„'k Weet al", zei hij. „Geef maar hier".

Heer Bommel wierp de ketting voor hem op de planken en ging voort de bijzondere plaats van een burgemeester te schilderen. Maar zijn woorden werden overstemd door het hameren van het mannetje, dat de schakels bewerkte.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

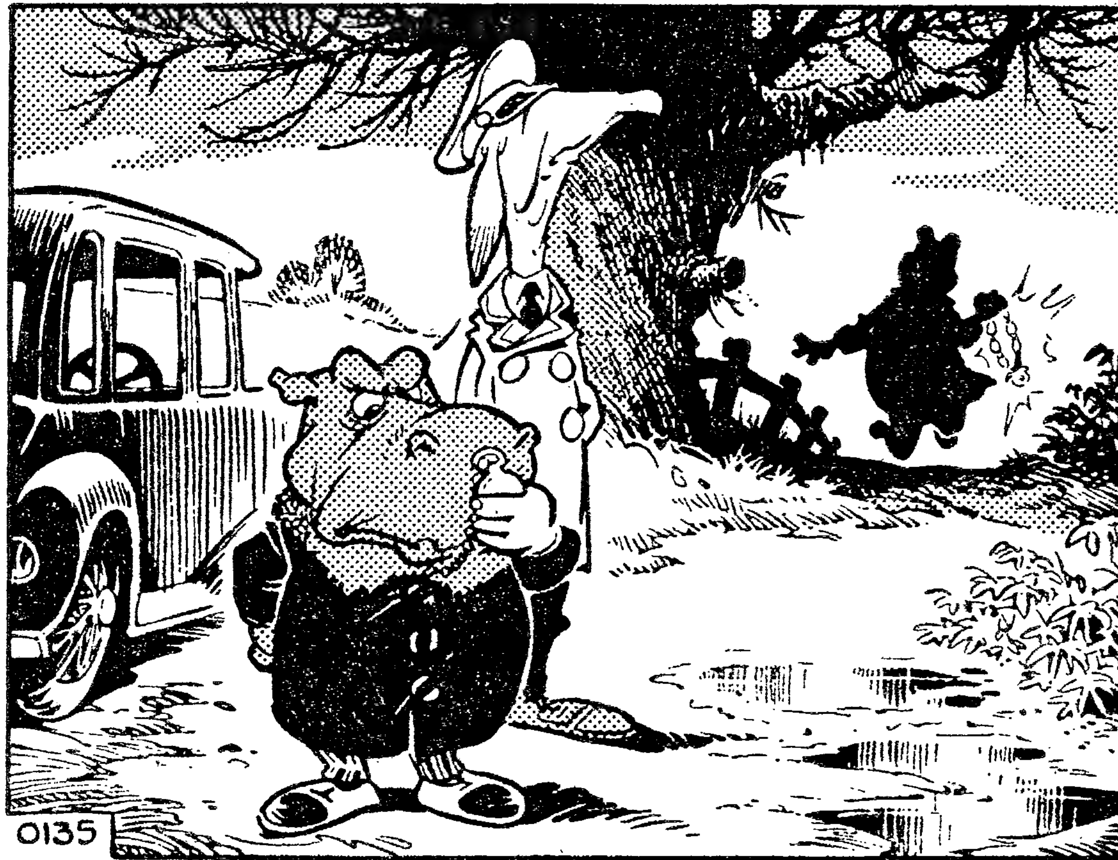

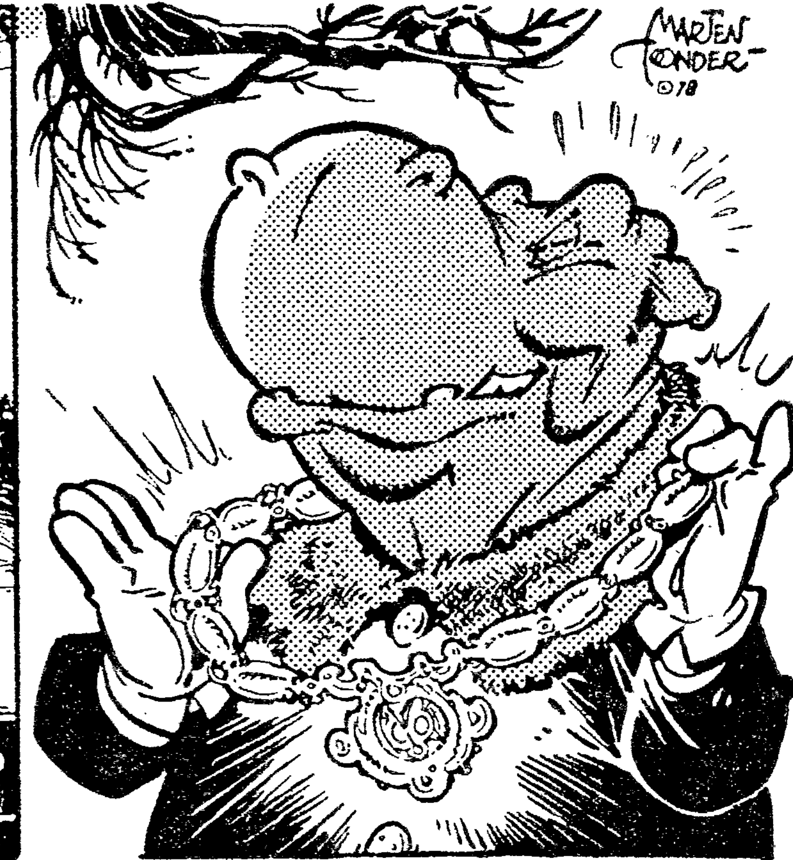
0134 Kwetal hamerde. vijlde en boorde geruime tijd aan de roestige ketting en sprenkelde er tenslotte enige druppels op.
„Het is héél moeilijk om hoogstaand te zijn", sprak heer Ollie, die geheel in zijn onderwerp verdiept was. „Eenvoudige lieden hebben geen gevoel voor zo iemand; dat weet ik uit ervaring. Maar wanneer men zo'n mooie, gouden versiering om de hals hééft...".
„Een keeten voor hoog zijn is stuipig", onderbrak de dwerg. „Maar dat hier houdt veel hoog".
Hij stond op en hief zijn werkstuk op. Het fonkelde in de schemerige ruimte, en het oude hangslot was veranderd in een kunstig bewerkte hanger, waarin vreemde stenen schitterden.
„Wat prachtig", fluisterde heer Bommel, onder de indruk. „Allemaal goud en juwelen. Hoe kan dat?"
„Noop", legde Kwetal uit. „Maar iemand moet er niet te lang mee hogen. Er zit natuurlijk wieling in".
„Natuurlijk", prevelde heer Ollie, terwijl hij de ketting voorzichtig aannam. „Wieling, ja, ja. Het is schitterend, hoor!".
„Het is noppig om voor Bommel te voegen", zei het ventje. „Maar ik moet nootmerg hebben. Gevinde pimpernoot, zoals dit".
Hij trok een zakje uit zijn kiel en haalde er enkele korrels uit.
„Bommel kan beter een slikje meenemen", voegde hij eraan toe. „Anders zakt het uit zijn denkraam. Dat is zo groot, hè?"

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

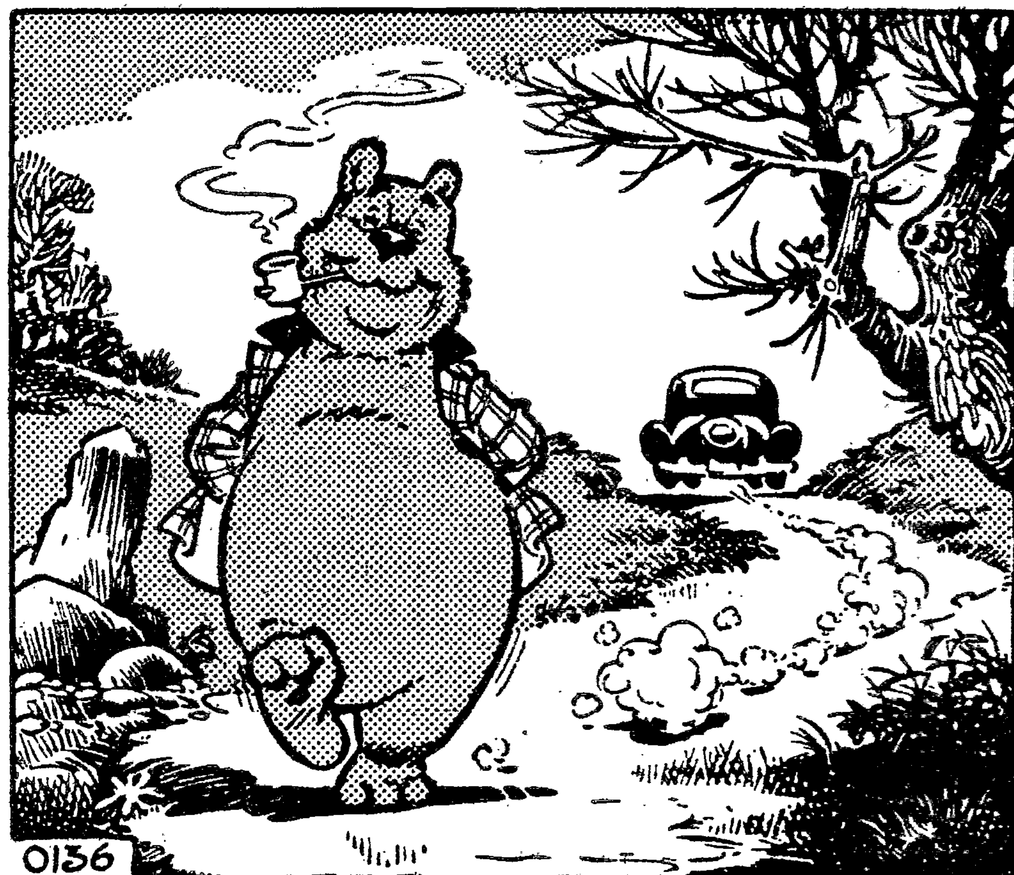

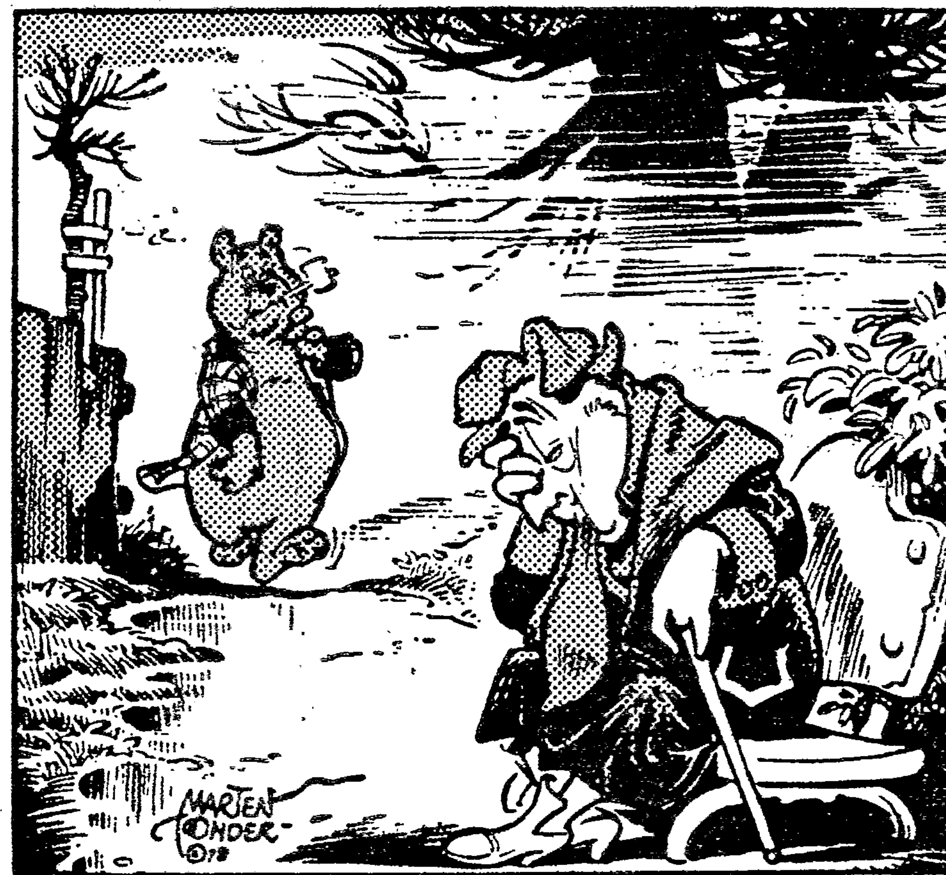

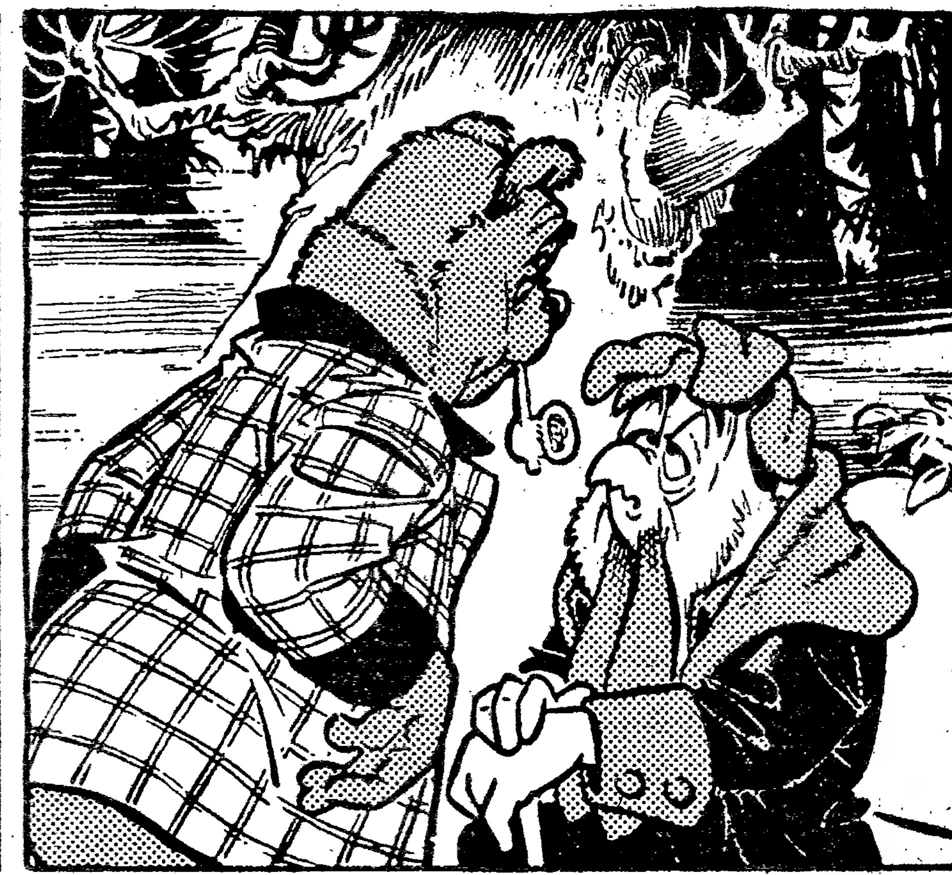
0135 Intussen stond de burgemeester naast de auto, en trok fronsend zijn horloge.
"Het halve uur is om", sprak hij. "Ik kan niet langer wachten, want we zijn al te laat. Eigenlijk ben ik gek, dat ik mijn oren naar Bommel heb laten hangen. Iedereen weet, dat hij niets kan dan praatjes verkopen. Maar wat ben ik zonder ambtsketen?"
"Niets", bevestigde de chauffeur, en de rimpel van de magistraat verdiepte zich. Zijn aandacht werd echter getrokken door snelle voetstappen en toen hij omkeek, zag hij heer Ollie door de plassen naderen.
"Hier ben ik", sprak deze. "Het heeft langer geduurd, omdat ik een slikje nootmerg mee moest nemen, dat anders uit mijn denkraam zakt. Maar hier is het".
Met deze woorden haalde hij de ketting van achter zijn rug te voorschijn en hield hem trots omhoog.
Het goud en de stenen flonkerden in het daglicht, zodat de burgemeester verblind een stapje achteruit deed.
"Maar dat is...", stamelde hij. "Dat is prachtig! Veel mooier dan de oude. Hoe heb je... Waar heb je die vandaan? Hoeveel kost dat?"
"Niets", zei heer Bommel gul. "Het is leuk om iets voor u te voegen. En eh.. er zit wieling in, zodat u moet oppassen voor de hoge".
De heer Dickerdack hing de keten behoedzaam om zijn hals en een brede glimlach verhelderde zijn trekken.
"Dat is mooi van je, Bommel", sprak hij geroerd. "Mijn dank is groot. Ik zal dit niet licht vergeten"

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

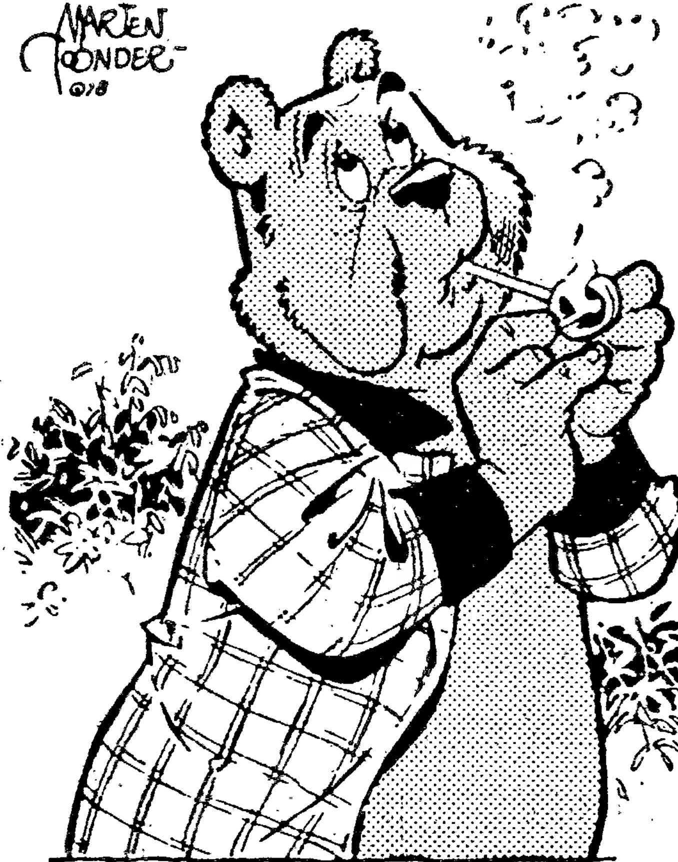
0136 De burgemeester stapte in zijn auto en reed stralend naar de plechtige opening.
„Wat is dat nu toch prettig afgelopen", sprak heer Ollie tot zichzelf. „Het was mooi van me, en hij zal het niet licht vergeten. Dat zei hij, terwijl hij toch een hooggeplaatst iemand is. Dat heb ik dan toch maar goed in orde gemaakt, door mijn groot denkraam. Misschien is er nog hoop voor me."
Zo denkende wandelde hij voort, totdat hij aan de kant van de weg een ingezakte gestalte zag zitten. De beklagenswaardige steunde het hoofd in de hand, maar heer Bommel zag meteen dat hij de markies De Cantecler voor zich had en bleef medelijdend staan.

„Is er iets?", vroeg hij. „Kan ik helpen, bedoel ik?"
De edelman hief met enige moeite het hoofd op en wierp hem een ongerichte blik toe.
„Een poëem", prevelde hij. „Ik voelde een poëem opwellen. Groot; vol onzegbare zeggingskracht. Het was te veel. . . ."
„O", zei heer Ollie verbluft. „Maar eh.. Kan ik iets voor u doen?".
Er verscheen een blik van herkenning in het doffe oog van de ander.
„Gij?", vroeg hij. „Wat weet gij van de aandoeningen van een dichter? Het zijn vapeurs en kwijningen; hoewel ik vrees, dat het nu een migraine wordt".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0137 „Kwijningen?", herhaalde heer Bommel. „Daar heb ik ook wel eens last van. Maar dan denk ik altijd maar...".

„Parbleu", kreunde de markies. „Nu weet ik het zeker. Het is een migraine. En daar bestaat geen middel tegen".

„Oho", riep heer Ollie uit. „Dan vergist ge u toch. In de grootte van mijn denkraam, bedoel ik. Blijf daar maar rustig zitten. Ik kom zo terug."

Hij keerde zich om en spoedde zich naar huis.

„Natuurlijk bestaat er een middel tegen", zei hij bij zichzelf. „Als ik even naar de zolder ga...".

Hij bleef staan en stak peinzend zijn gedoofde pijp weer aan. „Aan de andere kant...", mompelde hij. „Ik kan niet weer bij Kwetal aankomen zonder nootmerg. Hoe kom ik daar aan? Het staat me tegen om naar Grootgrut te gaan, met zijn zwarte praatjes".

Nadenkend liep hij verder, en zijn eerst zo veerkrachtige tred veranderde in geslof. Maar toen hij het huisje van zijn buurvrouw passeerde, kon hij niet laten er een zijdelingse blik op te werpen, en hij kreeg een schok toen hij juffrouw Doddel naar buiten zag komen.

„Misschien dat zij..", dacht hij. „Maar nee, daar kan geen sprake van zijn. Voor haar ben ik te diep gevallen. In de koffie nog wel. Ik had een andere weg moeten nemen",

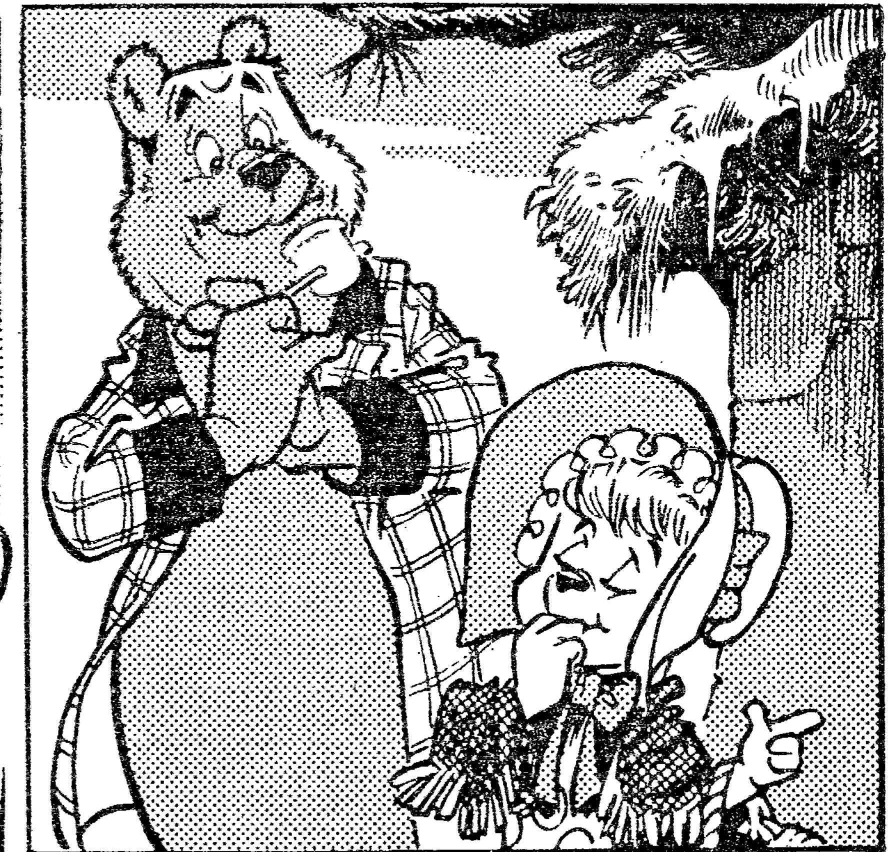
Het was echter duidelijk, dat het vrouwtje er anders over dacht. Ze bleef verrast staan toen ze hem zag, en stak een hand op. „Dag Ollie!", riep ze blij.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

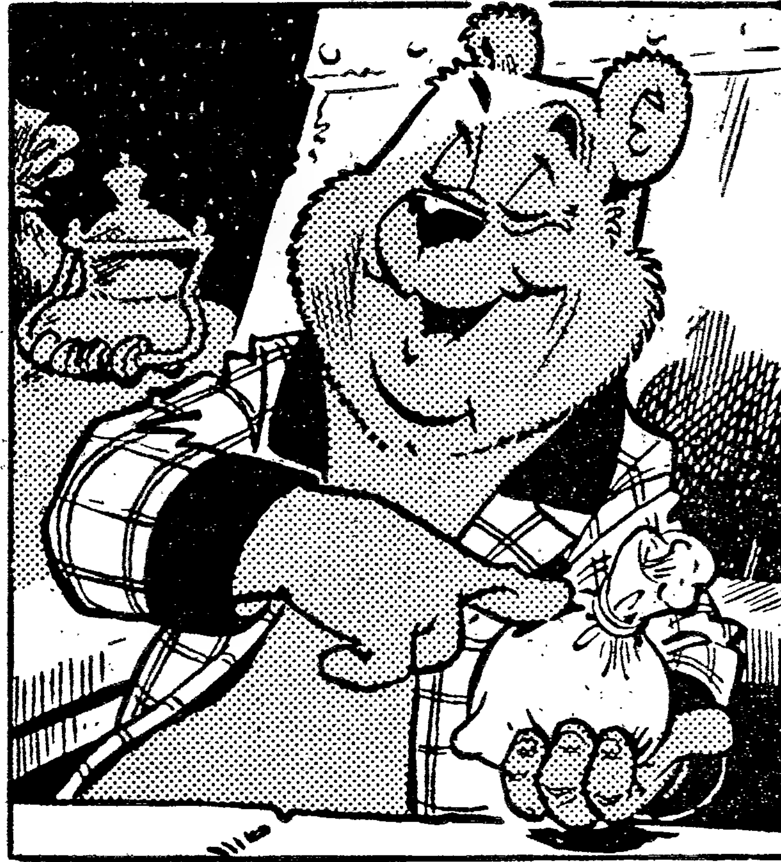
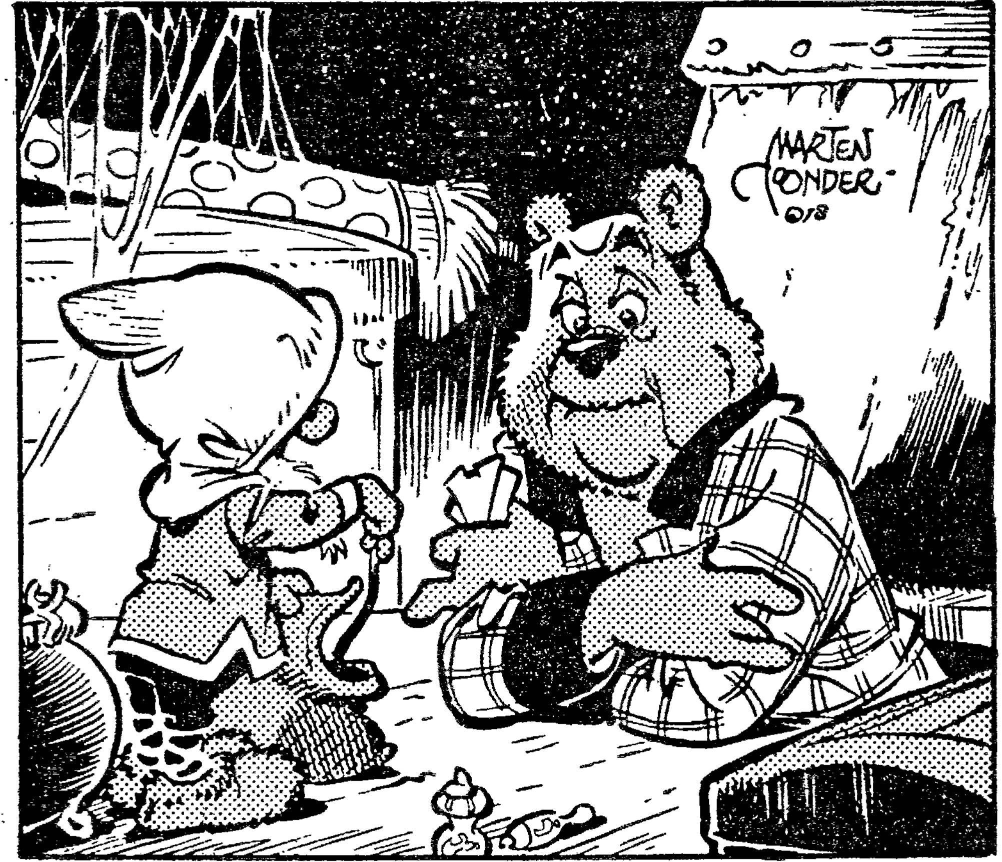
0138 Heer Bommel voelde het bloed naar zijn wangen stijgen toen zijn buurvrouw hem naderde.
,,D-dag, mevrouw'', sprak hij over zijn kraag. ,,Ik bedoel eh.. Ik hoop, dat mijn vlek meeviel. Van de koffie, bedoel ik''.
,,Stakker'', riep juffrouw Doddel uit. ,,Heb je nog pijn?''.
,,Nee, nee, dat niet'', hernam heer Ollie, zich enigszins herstellend. ,,Het was meer innerlijk. En dat is nu bezig over te gaan. Door mijn groot denkraam, als u begrijpt wat ik bedoel''.
Ze keek hem niet-begrijpend aan, en dat gaf de nerveuze heer moed.
,,Zodoende vraag ik me af, wat nootmerg eigenlijk is'', vervolgde hij. ,,Ik heb het nodig, terwijl ik niet weet wat het is, en daardoor dacht ik aan u, als ontwikkelde dame''.
,,Mallerd'', zei de buurvrouw. ,,Zeg toch Doddeltje. En ik weet echt niet waar je het over hebt. Jij weet zoveel meer dan ik, hè?''.
Heer Bommel haalde de korrels die Kwetal hem gegeven had, uit zijn jaszak en reikte ze over.
,,Gevilde nippernoot'', legde hij uit. Maar Doddeltje dacht er anders over toen ze er in gebeten had.

,,Gekkerd'', zei ze. ,,Dat is gewoon notemuskaat''.
,,Hoe is het mogelijk'', sprak heer Ollie verrast. ,,Dat had ik kunnen weten als ik het zelf geproefd had. En notemuskaat heb ik thuis genoeg, zodat het een pak van mijn hart is. Eh... mijn dank is groot. Ik zal dit niet licht vergeten als u me volgen kunt.''

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

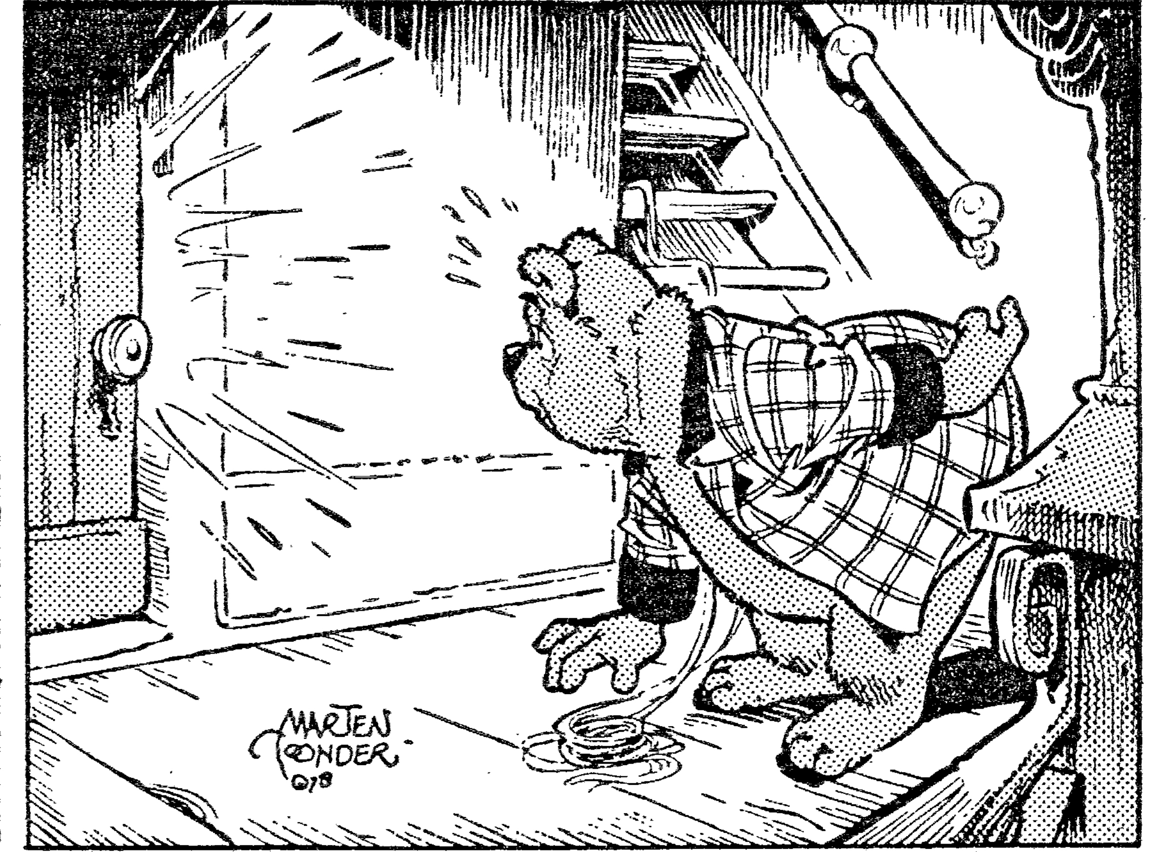
0139 Niet lang daarna verscheen heer Bommel opnieuw in de luikopening, terwijl hij zegevierend een zakje omhoog hield.
„Hier is het", sprak hij. „De nootmerg, bedoel ik. Een hoogstaande dame heeft mij op het spoor gezet, zodat ik het meteen thuis kon brengen.
Harold was bezig de opgehangen pijpen en ketels met dunne draden te verbinden, maar nu keek hij verrast om.
„Dat is noppig", zei hij. „Het is leeg in mijn hul, en dat maakt sloerig".
„Maar nu is er iets anders", hernam heer Ollie. „Zou je ook iets kunnen maken tegen migrijn? Ik weet niet wat het is; maar sommige dichters hebben er last van".
„Digters?", herhaalde het mannetje bevreemd.
„Lieden die woorden op een rijtje zetten", legde zijn gastheer uit. „Daardoor krijgen die woorden een betekenis die ze eerst niet hadden, en daardoor lijkt het veel mooier dan het is. Dat is natuurlijk moeilijk werk, en daardoor krijgen ze hoofdpijn als je begrijpt wat ik bedoel".
„'k Weet al", zei de dwerg knikkend. „Monkel Oor heeft dat soms als hij het woordenboek leest, en dan eet hij vermisool. Ik heb een ietje in mijn ransel, voor het ispen".
Hij liet zijn werk in de steek, en na een poosje in zijn buidel gerommeld te hebben trok hij er een groen sliertje uit.
„Mag jij hebben", verklaarde hij gul. „Ipsen doe ik niet nu ik hier een toef heb. En mijn denkraam pijnt nooit. Het is maar klein.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

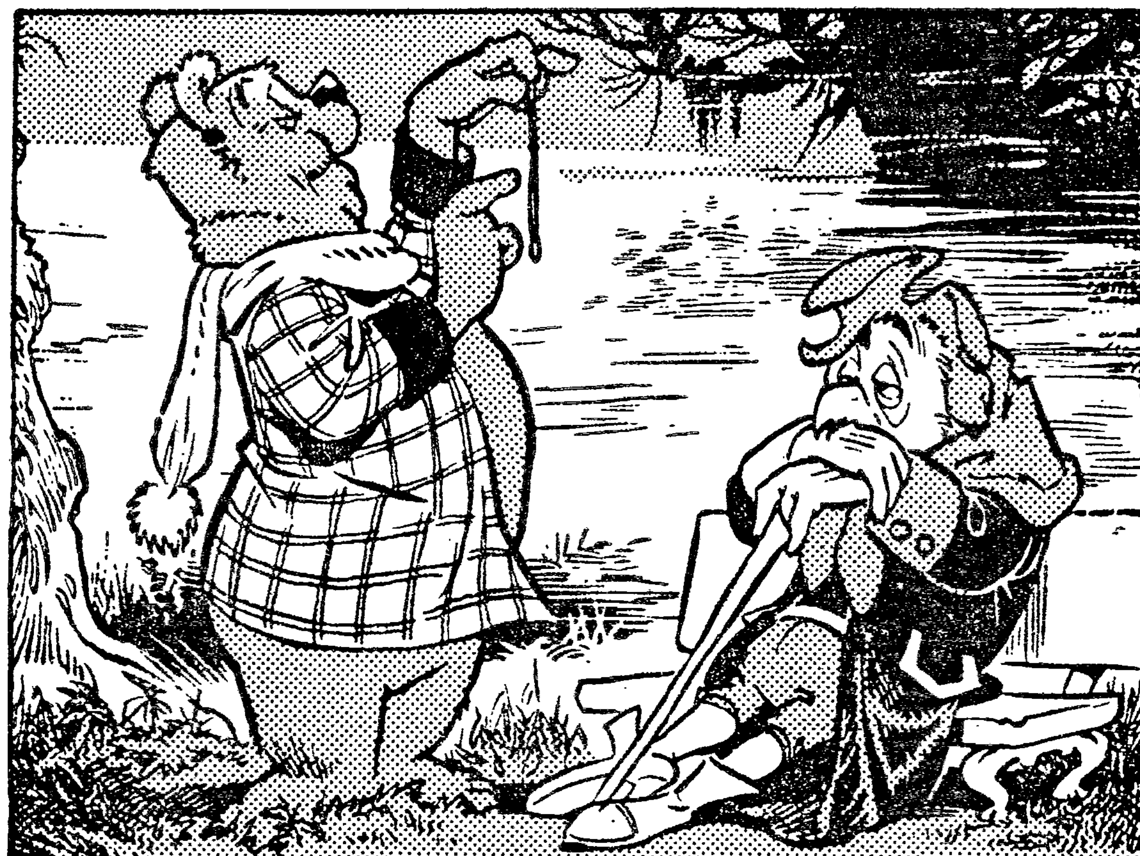

0140 Heer Bommel hield het stengeltje tegen het licht en keek er verbaasd naar.
„Helpt dit tegen migrijn?", vroeg hij ongelovig.
Kwetal knikte. „Niet veel van eten", waarschuwde hij. „Een ietje is genoeg voor een keer".
Daarop pakte hij de draden weer op, waarmee hij bezig was geweest voordat heer Ollie boven kwam.
„Als je nu wieling wil hebben", vervolgde hij, „dan moet je deze iel naar je woonspinde tuigen en aan een legeerbolling fratselen". Zo sprekende rolde hij de draad handig tot een kluwen en overhandigde die aan zijn gastheer.
„Niet vergeten", riep hij door de luikopening, toen deze de trap begon af te dalen. „Want dan komt er te veel stroel in deze vanger, zoals Bommel begrijpen zal".
„Ja, ja", mompelde heer Ollie. „Stroel in de vanger. Maar ik heb nu wel wat anders aan mijn hoofd. De hoofdpijn van de markies, bedoel ik. Dit komt straks wel".
Met deze gedachte legde hij het rolletje aan de voet van de trap en terwijl hij dat deed, werd zijn aandacht getrokken door vreemde, ijle geluiden, die door Joosts kamerdeur naar buiten drongen.
„Wat is dat voor lawaai?", vroeg hij zich af. „Het herinnert me aan de tv-uitzending van gisteren"

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

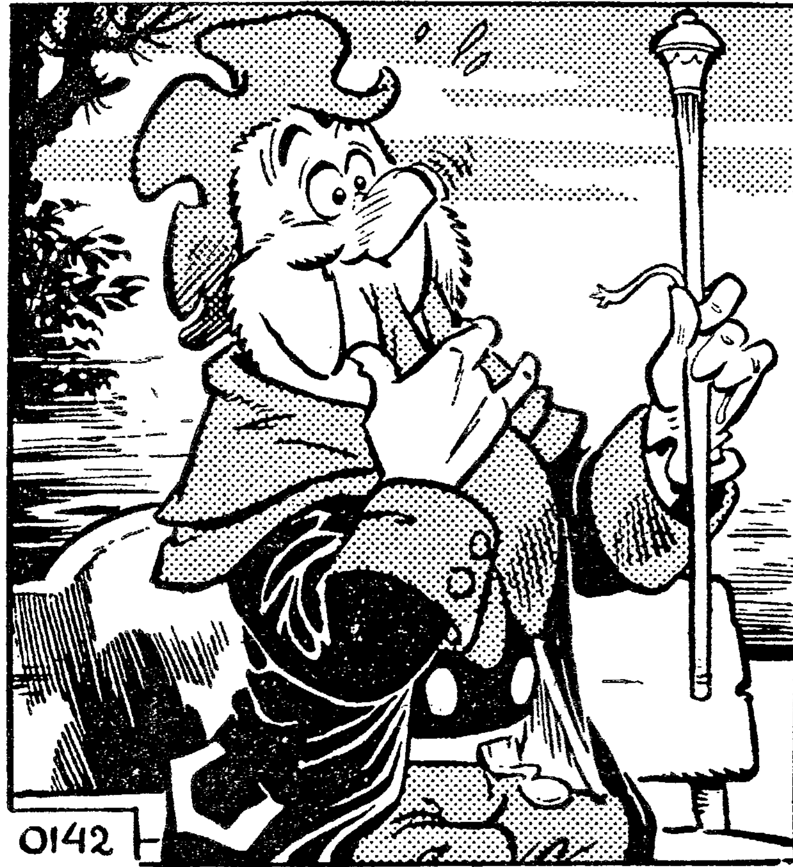

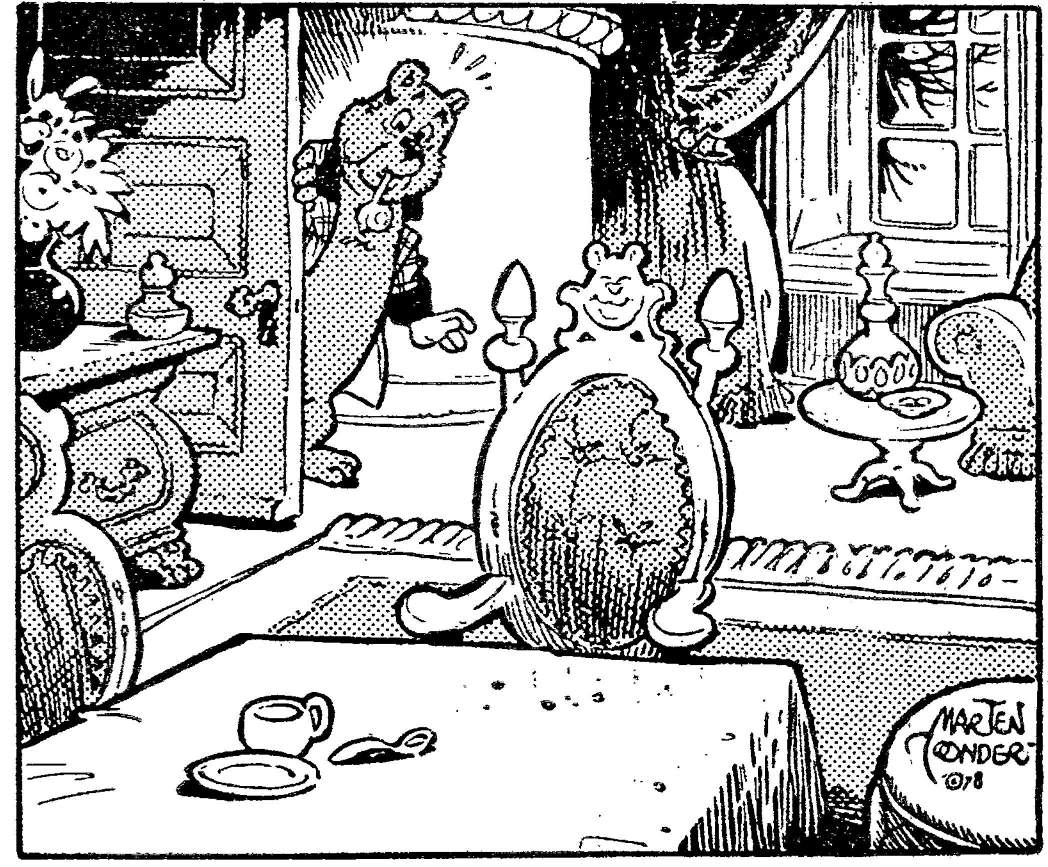

0141 Toen heer Ollie weer op weg ging, lieten de vreemde geluiden uit Joosts kamer hem niet met rust.
„Het bevalt me niet", zei hij tot zichzelf. „Trouwens, waar zit Joost? Nu ik er over nadenk, heb ik hem nog helemaal niet gezien, terwijl ik ook geen ontbijt gehad heb; dat is mij door de drukte helemaal door het hoofd gegaan. Maar nu moet ik eerst even die arme markies verplegen voordat ik aan mijzelf denk".
Met dit mooie voornemen hield hij halt voor de bank waarop de edelman ineengedoken zat, en trok het groene sliertje uit zijn zak.
„Dit zal u uit uw lijden helpen", sprak hij hartelijk. „Het is vermizool en het helpt zelfs Monkel Oor. Maar een ietje is genoeg. U moet er niet te veel van eten, bedoel ik".
De heer De Cantecleer sloeg de ogen moeilijk op en staarde tranend naar het geneesmiddel.
„Fi donc", prevelde hij. „Weerzinwekkend. Maar ach, een slachtoffer van deze maladie aarzelt niet alles te proberen om van zijn smart af te komen..."
Zo sprekende nam hij het stengeltje aan, en terwijl hij loom de arm hief, liet hij het einde in de mond zakken.
„Zo vervalt een oud geslacht tot veterdrop", mompelde hij. „Door migraine".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0142 De markies slikte walgend, maar toen voltrok zich een grote verandering in zijn vervallen trekken.

„Parbleu,", riep hij uit. „Het trekt weg. Dit zal ik niet licht vergeten; het is miraculeus! Welk wonderdadig middel hebt ge me daar gegeven?".

„Ver..eh..Vermizool,", zei heer Bommel. „Van Onkel Moor, u weet wel."

„Fermisole,", herhaalde de edelman opstaande. „Dat moet ik onthouden. Tiens. Thans heb ik zelfs zin naar de openingsplechtigheid van Dickerdack te gaan. Merci, amice. Tot wederdienst bereid."

Hij schreed met lichte tred de heuvel af, en heer Ollie liep met een voldaan gevoel terug naar huis.

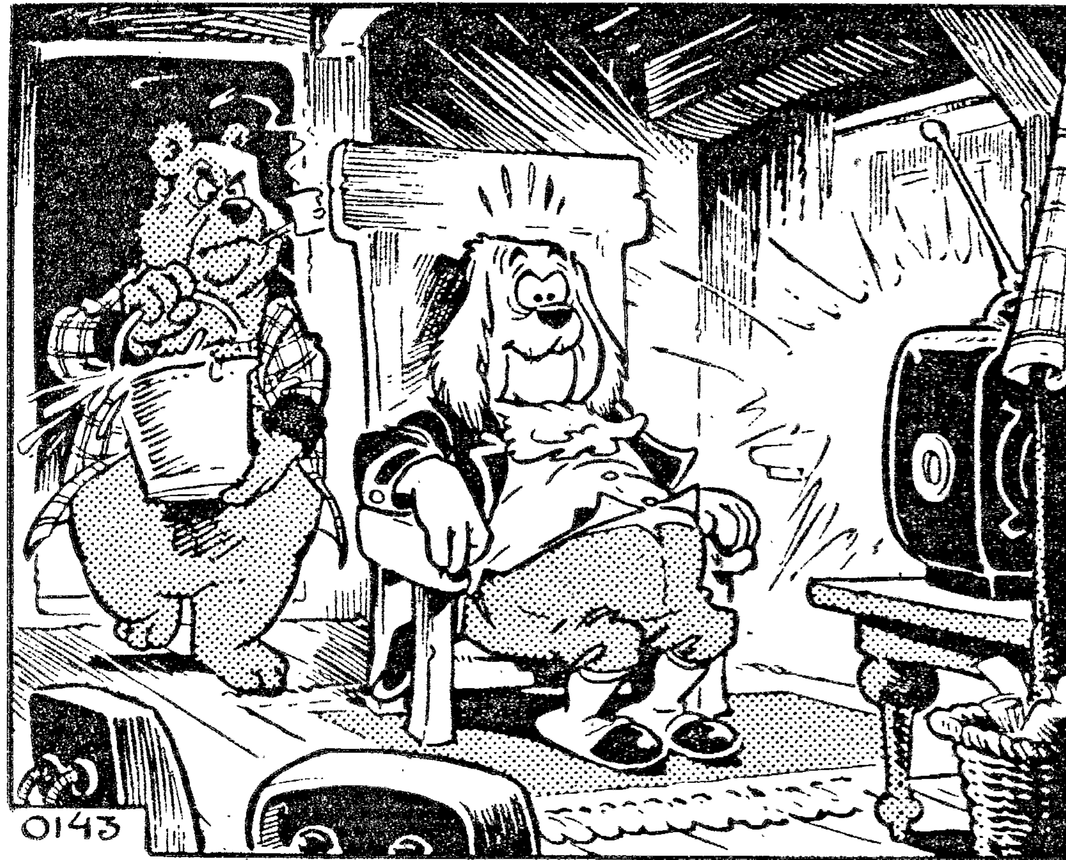
„Miraculeus,", sprak hij trots tot zichzelf. „Dat is nu waartoe een heer met een tuinkabouter in staat is. Zoiets zullen ze niet licht vergeten, zodat de pap goed zal smaken. Een welbestede ochtend bedoel ik. Daar kan iedereen een voorbeeld aan nemen, en ik hoop, dat Joost zich dat voor gezegd houdt".

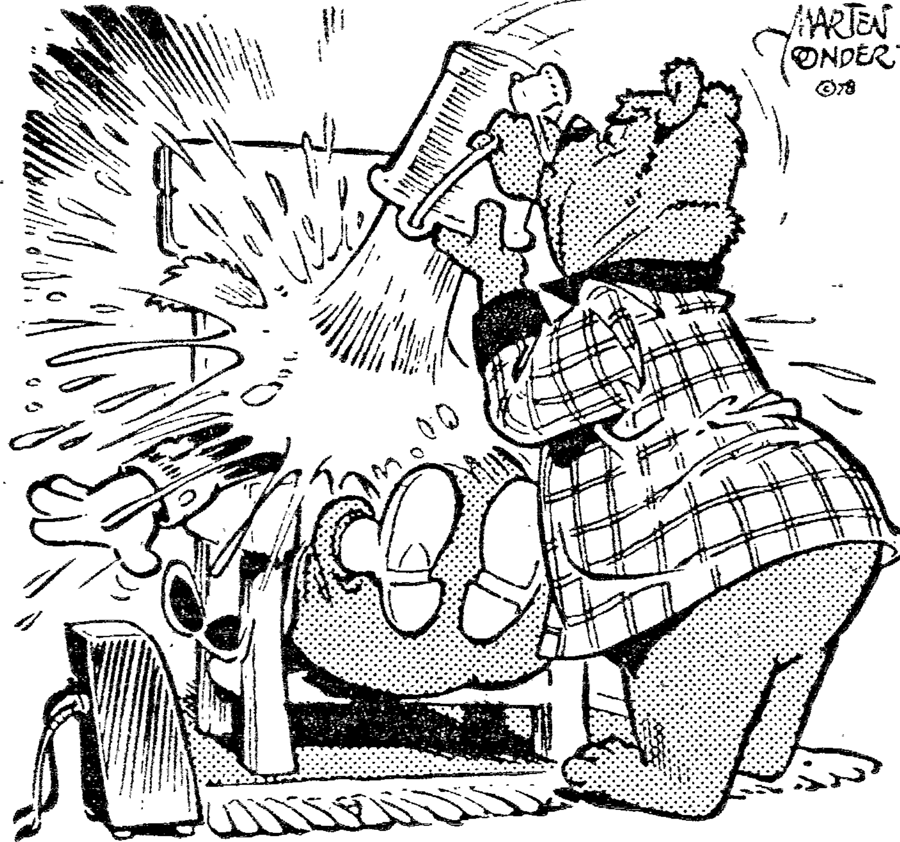
Toen herinnerde hij zich echter plotseling de vreemde geluiden, die hij voor de torenkamer had opgevangen, en ongerustheid beving hem toen hij de deur van Bommelstein opende.

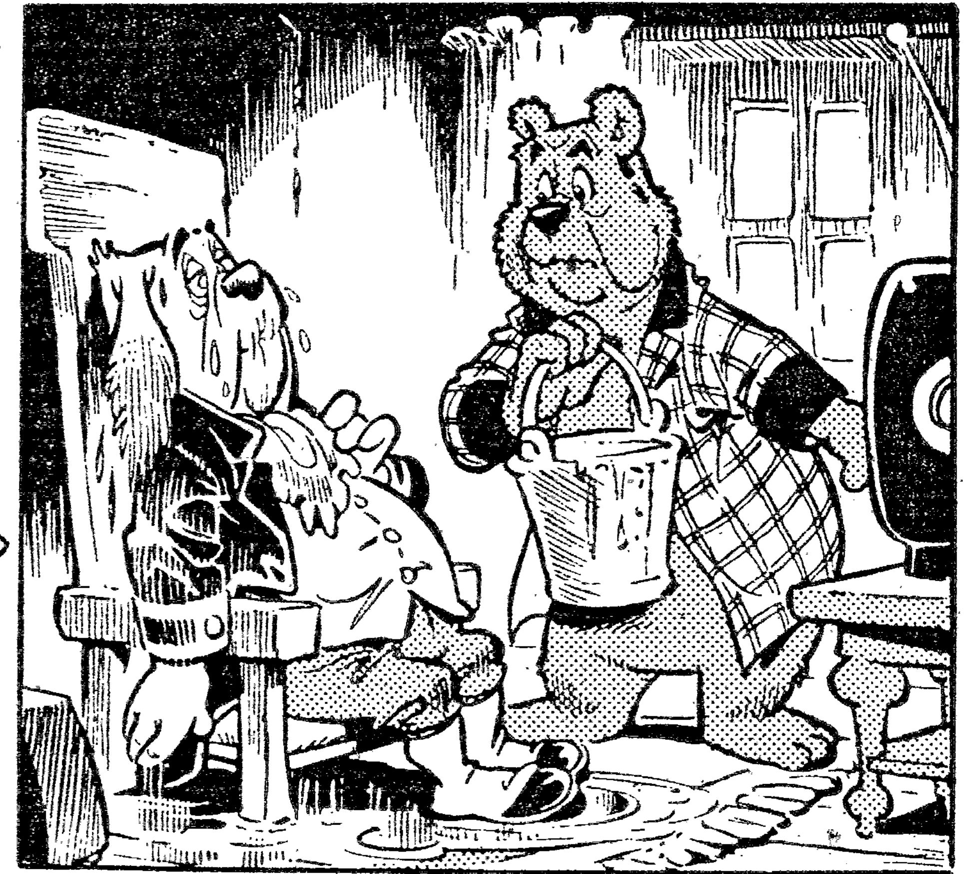
In het oude slot hing een diepe stilte, die niet verbroken werd door de keukengeluiden waarop hij zo gesteld was. Bevangen betrad hij dan ook de eetkamer, en daar werden zijn ergste vermoedens bewaarheid. Op het morsige tafellaken stond het koffiekopje van de vorige avond, maar van ochtendpap was niets te bekennen — en evenmin van Joost.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0143 Toen hij de eetkamer verlaten vond, begreep heer Ollie onmiddellijk waar hij de nalatige bediende zoeken moest. Hij vulde een emmer met water en beklom grimmig de trappen die naar het torenkamertje voerden. En ja, hoor; toen hij de deur opende, flakkerden de tv-beelden en -geluiden hem tegemoet, en te midden van het gebodene hing de uitgezakte knecht. Zijn werkgever wist, dat voorzichtigheid geboden was, zodat hij naderde zonder een blik op het beeldscherm te werpen.

Met zijn rug naar het kastje ledigde hij de emmer over Joost en zonder op de uitwerking te wachten, drukte hij achter zich de knop van het toestel in. Nu maakte de schijn plaats voor de grauwe werkelijkheid, waarin een waterige winterzon de druipende bediende bescheen. Deze zat uitgeblust in zijn stoel, en keek met omwalde ogen naar zijn meester, terwijl hij zijn verfloddderde jabot rechttrok.

,,Wat betekent dit?'', vroeg heer Bommel streng.

,,Het isj sjeer betjeurenswaardig,'' mompelde Joost. Hij haalde diep adem en ging wat rechterop zitten.

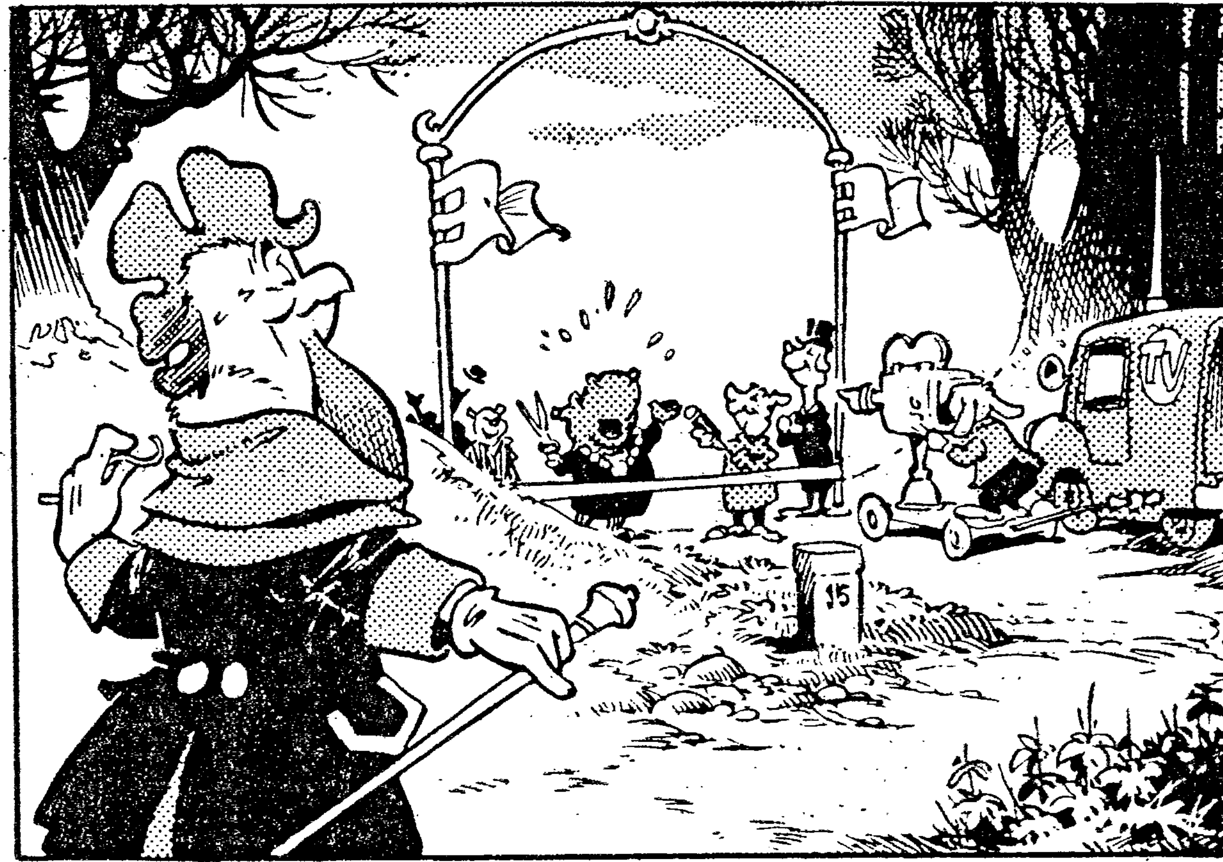
,,Met uw welnemen heb ik de hele nacht gekeken, geloof ik,'' hernam hij. ,,Geheel ontspannen. Zodoende ben ik uitgeput, als u mij toestaat. Ik zal zo vrij zijn om nu te gaan slapen, ondanks de stortbaden, die u meent te moeten toedienen.''

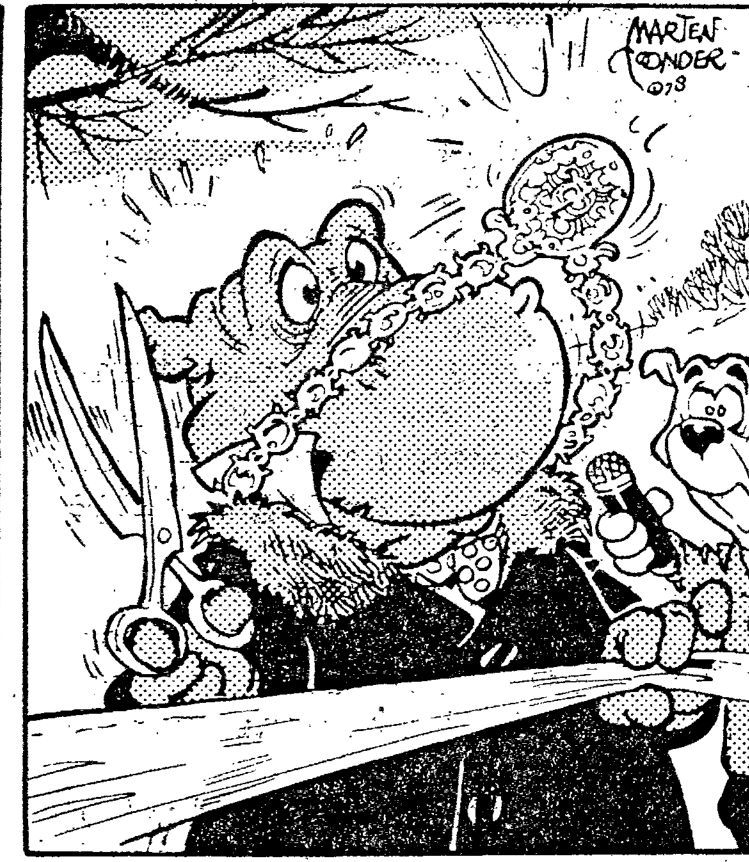
,,O,'' zei heer Ollie. Hij had er natuurlijk veel meer aan willen toevoegen, maar hij was geschokt door het ongezonde gelaat tegenover hem en verliet zwijgend het vertrekje.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0144 Enige tijd later kon men heer Ollie in de keuken aantreffen, bezig met de bereiding van zijn ontbijt. Het had enige moeite gekost de juiste bestanddelen te vinden, en het is dan ook geen wonder, dat hij omringd was door borden en pannen, terwijl naast hem de pap overkookte.

„Het is droevig, dat een heer alles alleen moet doen'', mompelde hij. „Maar het is leerzaam. Men kan er van leren, dat men het kan, bedoel ik. En eigenlijk is het wel rustig zonder pottekijkers, die ik niet kan gebruiken nu ik een tuinkabouter heb, zodat ik in stilte veel goed kan doen''.

Nu moet het gezegd worden, dat hij veel goed had gedaan. De markies De Cantecler was bijvoorbeeld vreemd opgewekt naar de Nieuwe Weg gelopen, die die morgen door de burgemeester werd geopend. En hoewel hij een beetje laat aankwam, was hij nog op tijd om de slotwoorden van de magistraat te beluisteren.

Deze stond fonkelend met zijn nieuwe ambtsketen in de winterzon en zwaaide met een schaar.

„Bewust van mijn waardigheid'', sprak hij galmend, „zal ik thans uit mijn verheven positie het lint doorknippen, dat deze weg voor het lagere publiek afsluit. Dit is een hoogtepunt in de geschiedenis''.

Hij wilde de daad bij het woord voegen, maar op dat moment werd hij een vreemde schittering voor zijn neus gewaar. Het was zijn ambtsketen, die omhoog begon te stijgen, en tot zijn verbazing merkte hij, dat hij zelf gewicht begon te verliezen.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0145. De fonkelende hanger aan de ambtsketen van de burgemeester steeg steeds hoger, en omdat hij zelf bijna geen gewicht meer had, verloor hij de vaste grond onder de voeten. Het is te begrijpen, dat de omstanders opkeken, toen de eerste burger vederlicht omhoog zweefde, en er steeg een ontsteld geroep op, dat slechts werd overstemd door de tv-verslaggever. De heer Dickerdack hoorde het echter niet; hij wierp de schaar terzijde en nadat hij het doorgeknipte lint had losgelaten waren er geen banden meer die hem aan de aarde bonden. Meegevoerd door een mild voorjaarsbriesje dreef hij nu over het landschap, terwijl een gelukkige glimlach zijn gelaat plooide.

„Er is een zware last van me afgevallen", murmelde hij. „Ver boven die zwaartillers en neerdrukkers, die me altijd omlaag trekken. Lichtvoetig mijn verheven gang gaan. Dit is pas leven".

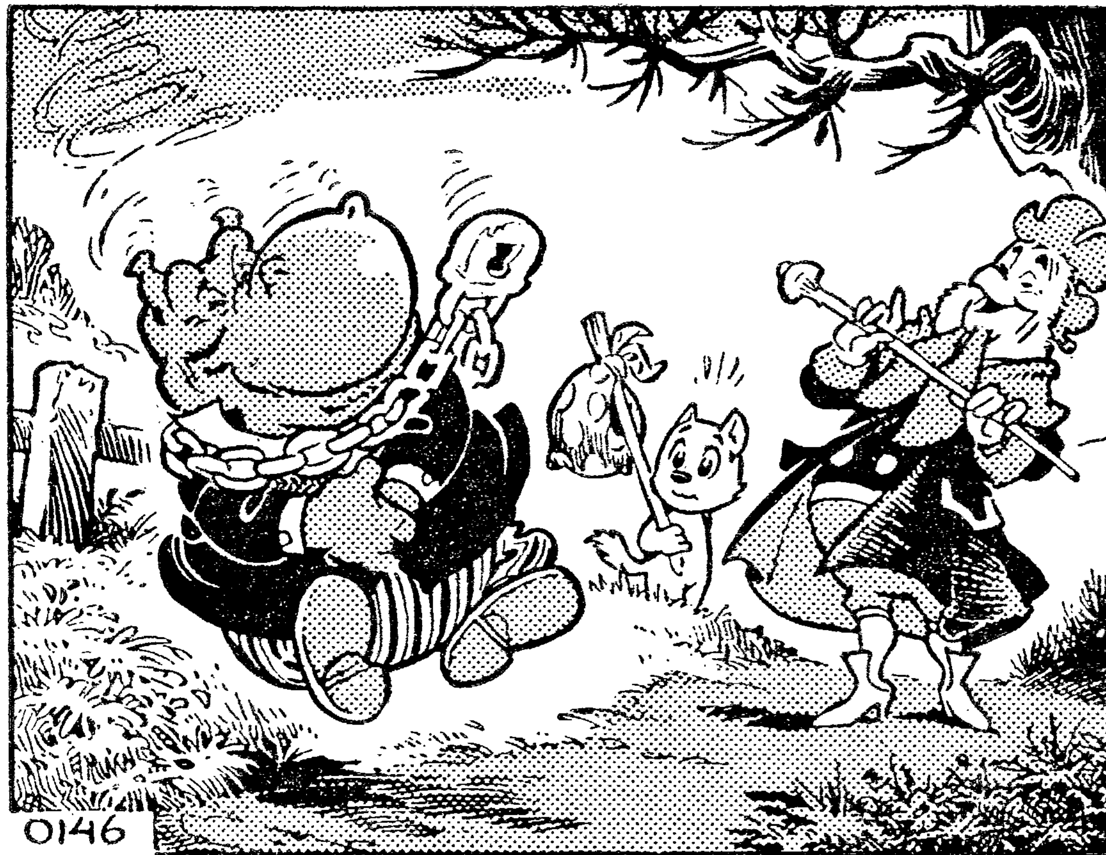
De markies dacht er echter anders over. Hij staarde bevreemd naar de voortzwevende magistraat en hief zijn lorgnon om een beter inzicht te krijgen.

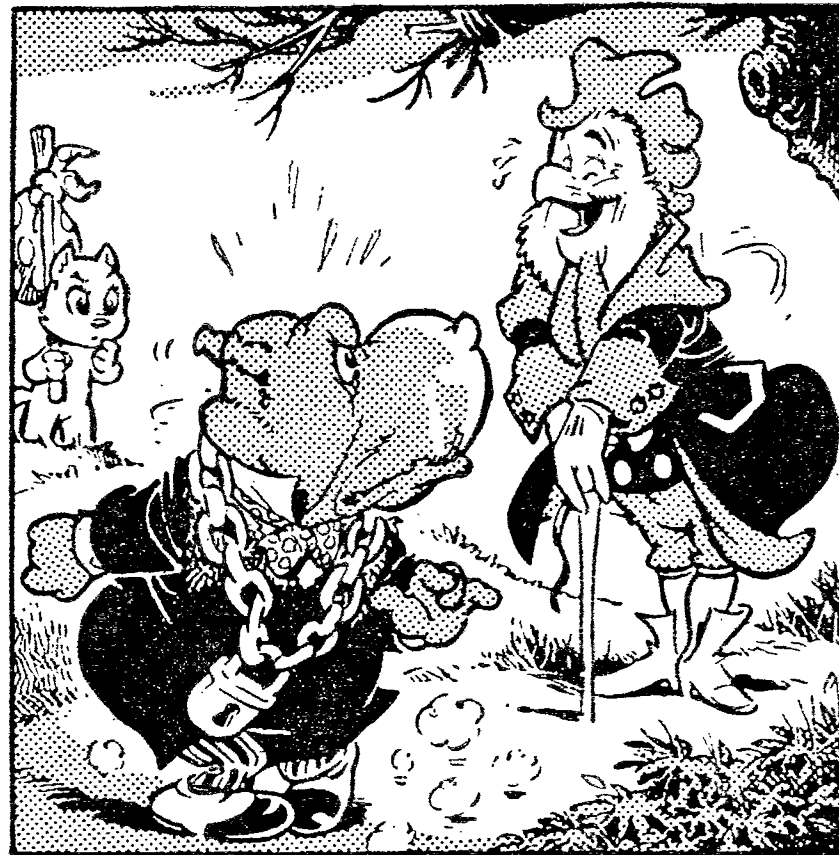
„Tiens", sprak hij tot zichzelf. „Hij is licht in het hoofd geworden, schijnt me toe. Ik het het altijd voorvoeld, maar het is meer ridicuul dan ik dacht. Welk een spektakel. Ik eh . . . Parbleu! Ik voel een lachbui opkomen".

De edelman was niet de enige die op die plek het voorbijtrekken van de burgemeester gadesloeg. Over de heuvel naderde Tom Poes, die een voetreis naar het zuiden had gemaakt — en ook hij bleef getroffen staan.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0146. Het was duidelijk, dat de keten zijn kracht begon te verliezen, want de heer Dickerdack begon langzaam te dalen, en ten slotte kwam hij zachtjes op de weg neer. Het was hem aan te zien, dat hij zich nog steeds gelukkig voelde, maar die stemming werd verbroken door onderdrukt gekakel en toen hij gestoord opkeek, zag hij de markies De Cantecler voor zich staan.

„Nu hebt ge u toch werkelijk te veel laten gaan, amice", sprak de edelman, met moeite zijn vrolijkheid onderdrukkend. „Ge hebt u zelf . . . hahahm . . . opgelaten. Hahaha . . . hum . . . ten aanschouwen van het grauw . . ."

Toen werd het hem teveel en hij barstte in een ongeremde lachbui uit.

„Wat bedoel je?", riep de magistraat verontwaardigd. „Opgelaten? Dat was pas leven, als je dat maar weet. Eindelijk kon ik mezelf zijn. Als een eh . . . wolkje door de lucht, zonder zwaarte. Maar wat praat ik? Ik ben de enige, die het ooit heeft meegemaakt".

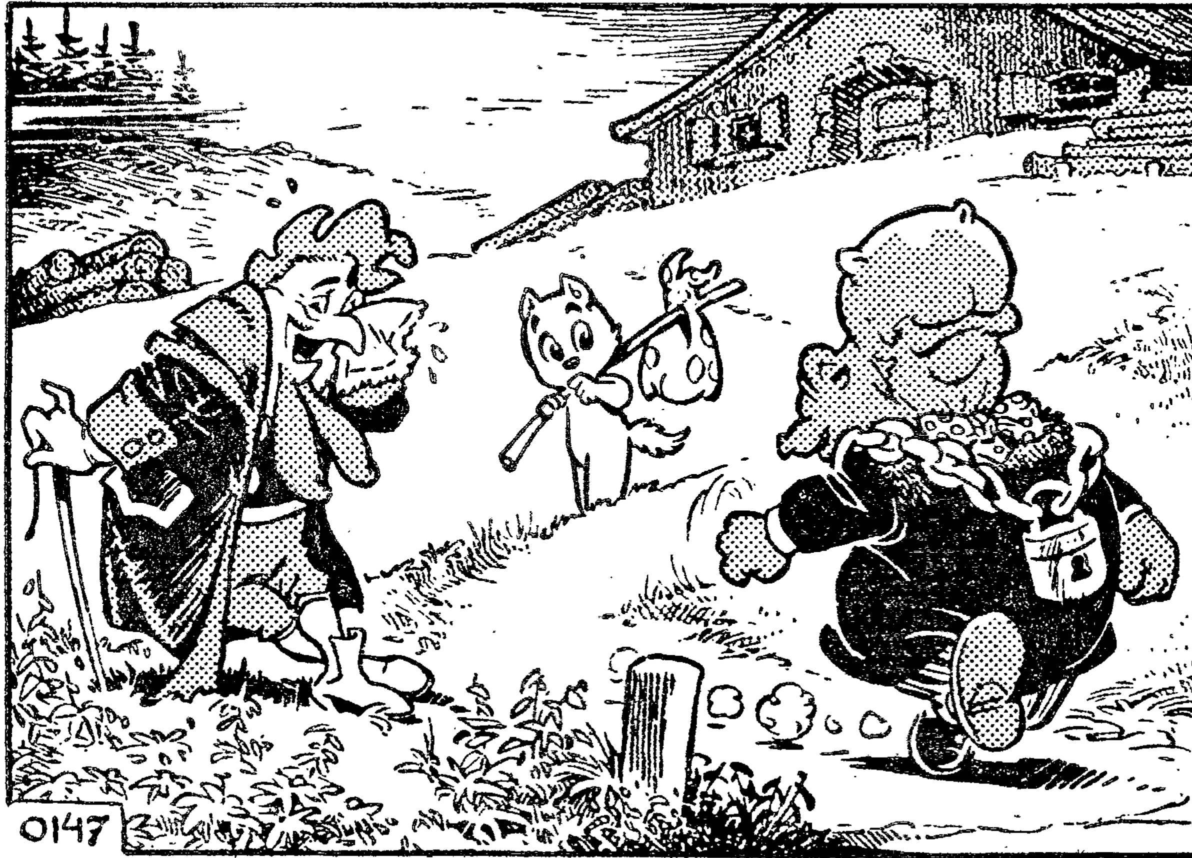
„Een wolkje", schaterde de markies. „Een donderwolk, bedoel je. Hahaha. Een zwarte ballon..haha..hm..Met een roestige ketting om.

Par exemple. Oehoehaha".

De burgemeester wierp een ongeruste blik op zijn ambtsketen, en tot zijn schrik zag hij, dat alle pracht en praal verdwenen waren. En in plaats van de kunstig bewerkte hanger zat er nu een verwaarloosd hangslot aan.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0147. Een ogenblik keek de heer Dickerdack verslagen naar de verroeste ketting, maar toen keerde hij zich om en schreed met opgericht hoofd heen. De markies gaf zich nu geheel aan zijn vrolijkheid over, zodat hij zich met een kanten zakdoekje de ogen moest betten en bijna het evenwicht verloor.

„Zo heb ik hem nog nooit gezien", dacht Tom Poes, die op een afstandje de ontmoeting gevolgd had. „De burgemeester trouwens ook niet. Er is hier vast iets vreemds gebeurd terwijl ik op reis was. Maar wat?"

„Sapristi", hijgde de edelman, zich langzaam van zijn vermaak herstellend. „Kan me niet herinneren me ooit zo gediverteerd te hebben. Extraordinaire ervaring. Waaratje".

Hij stak het neusdoekje in zijn zak en trok vervolgens een groen sliertje te voorschijn.

„Zou het van de veterdrop komen, die amice Bommel me verschaft heeft?", vroeg hij zich af, terwijl hij het keurend omhoog hield. „Het bekomt me wonderwel. Zal dit niet snel vergeten".

Daarop beet hij met grote smaak een stuk van de versnapering af en verwijderde zich met lichte tred.

Intussen liep de magistraat peinzend naar het verweerde hangslot te kijken, verdiept in zijn eigen gedachten.

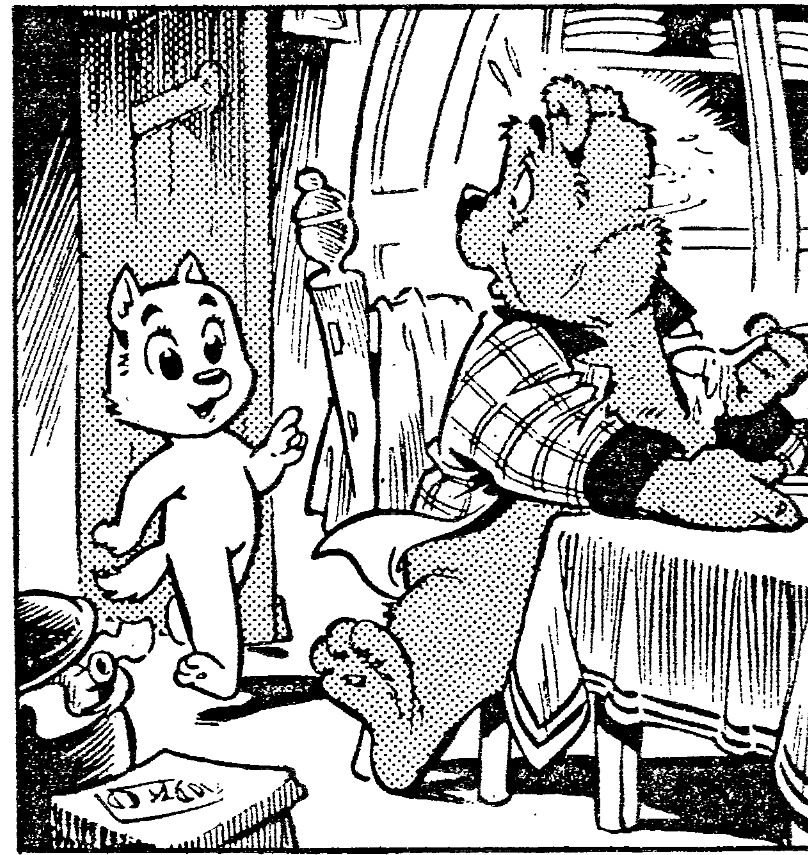
„Ik zal dit niet gauw vergeten", dacht hij. „Zelfs met het stomme ginnegappen van Cantecler had ik dat zweefgevoel niet willen missen. Ach, het is jammer, dat al het schone vergaat".

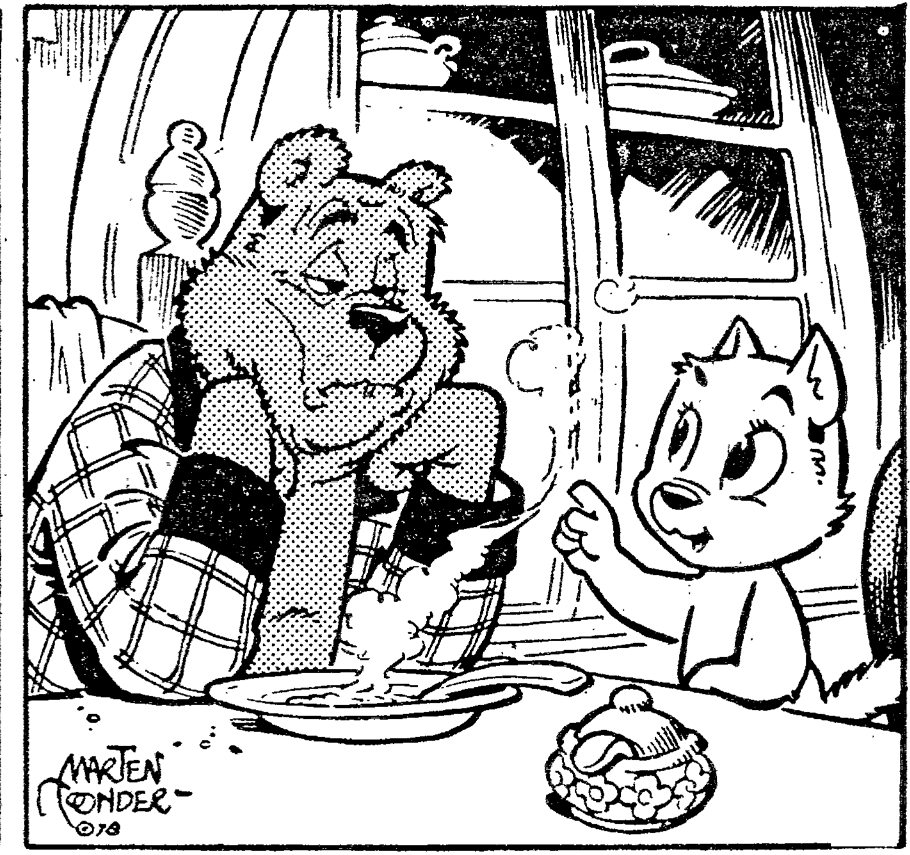
Hij verdween zuchtend achter de heuvel en Tom Poes keek de beide heren peinzend na.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

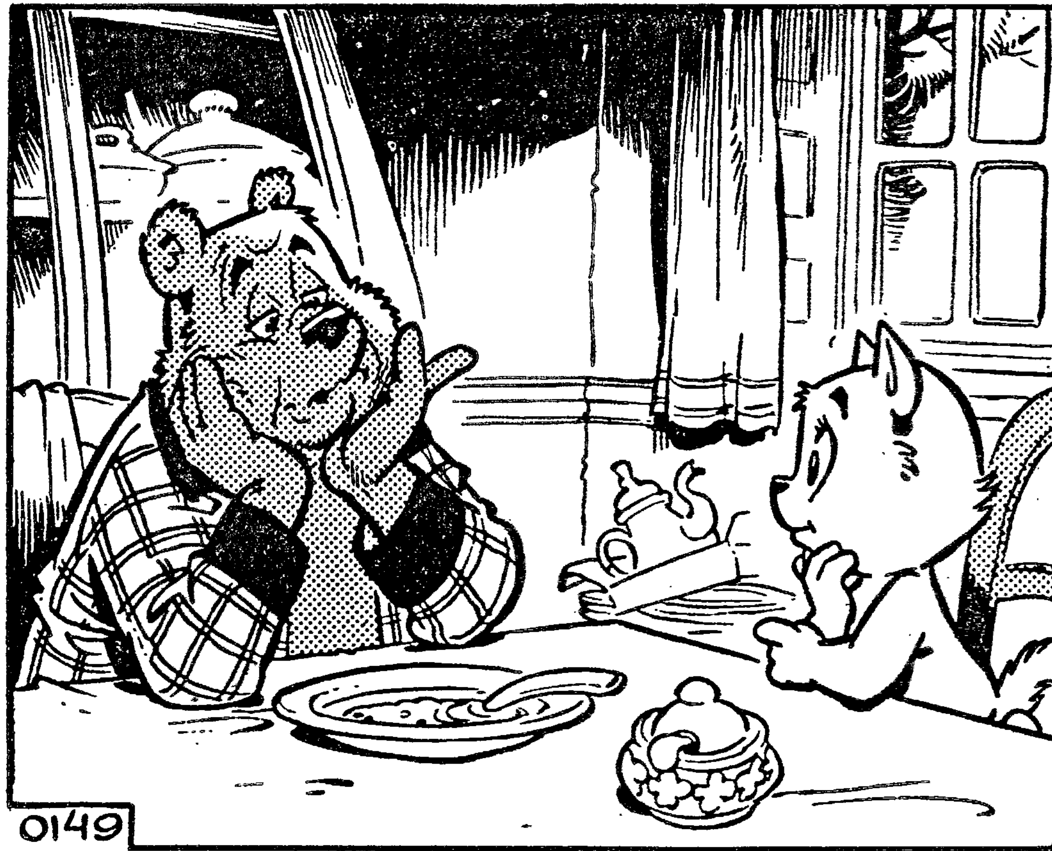

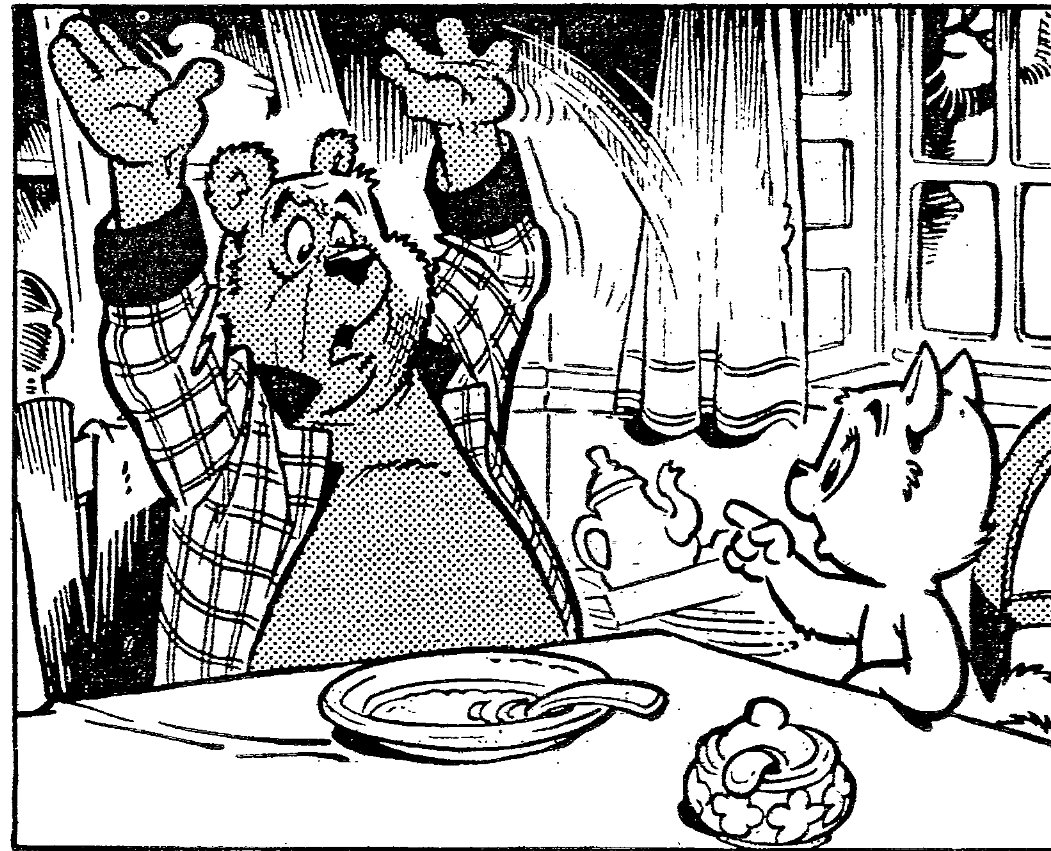
0148. Intussen had heer Bommel zijn pap gaar gekregen, en nu zat hij met lange tanden te eten.
,,Joost is helemaal aan de tv verslaafd'', mompelde hij al blazend. ,,Dat is zeker. Het is natuurlijk ook de reden, dat hij niet meer over ratten op zolder geklaagd heeft. Hij hoort niets, maar hij doet ook niets, zodat ik alleen mijn ontbijt moet maken, dat daardoor aanbrandt''.

Op dat moment werd hij opgeschrikt door Tom Poes, die onbemerkt door de bijkeuken binnen was gekomen.
,,Jonge vriend!'' riep hij uit. ,,Waar ben je geweest? Ik heb je gemist. Hoewel het rustig was, dat ik alles kon doen wat ik moest doen, al deed ik het ook verkeerd. Maar door die tuinkabouter leek het nog wat, als je begrijpt wat ik bedoel''.
,,Nee'', zei Tom Poes. ,,Ik ben een poosje op reis geweest. Maar ik geloof dat hier vreemde dingen gebeurd zijn; dat heb ik vanmorgen gemerkt''.
Daarop beschreef hij het vreemde gedrag van de burgemeester en de markies, en heer Bommel luisterde terneergeslagen toe.
,,Ik ben blij, dat mijn goede vader dit niet meer hoeft mee te maken'', zei hij somber toen het verhaal uit was. ,,Zo, zo. De ketting werd dus weer oud-roest, zeg je? En Cantecler was beschonken, als ik je goed begrijp. Zo. Zelfs dat heb ik niet goed gedaan, terwijl Kweet. . . terwijl een ander het gedaan heeft. Wat moet er van mij worden?''

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

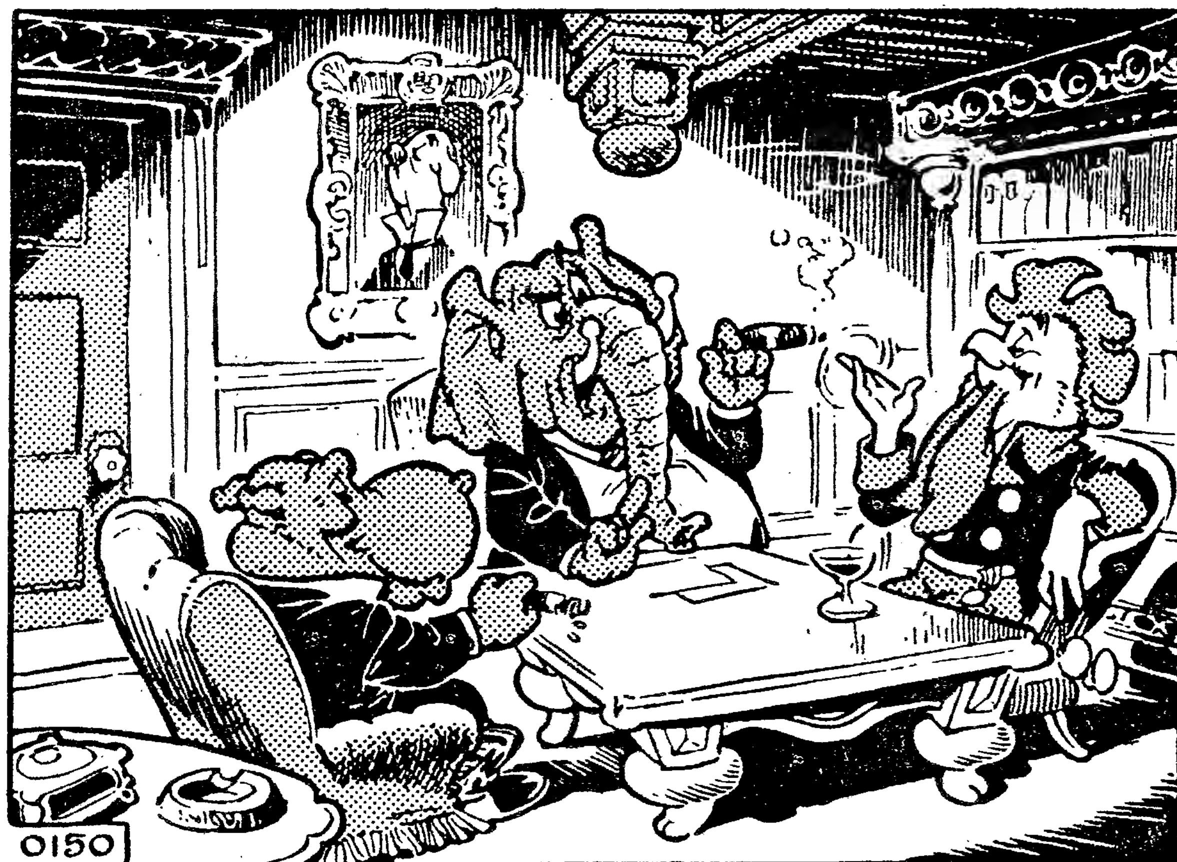
0149 Tom Poes keek zijn oude vriend verbaasd aan.
„Wat is er met u aan de hand?", vroeg hij. „Wat hebt u niet goed gedaan? "
„Te veel om op te noemen", zei heer Ollie met een droeve zucht.
„Weet je wel, dat men mij uit de Kleine Club wil zetten, omdat ik een minist met een tuinkabouter ben, die niets kan dan praatjes maken? En dat, terwijl niemand weet, wat er eigenlijk in mijn diepste omgaat. Louter ijver en goedheid, jonge vriend. Alleen daarom heb ik de burgemeester en de markies geholpen, zodat alles nu nog erger is, dan het eerst was".
„Aha", zei Tom Poes begrijpend. „Ik dacht wel, dat u achter die vreemde dingen zat. Maar u moet de moed niet opgeven. Misschien kan ik u helpen. Maar dan moet ik wel weten, wat u precies gedaan hebt".

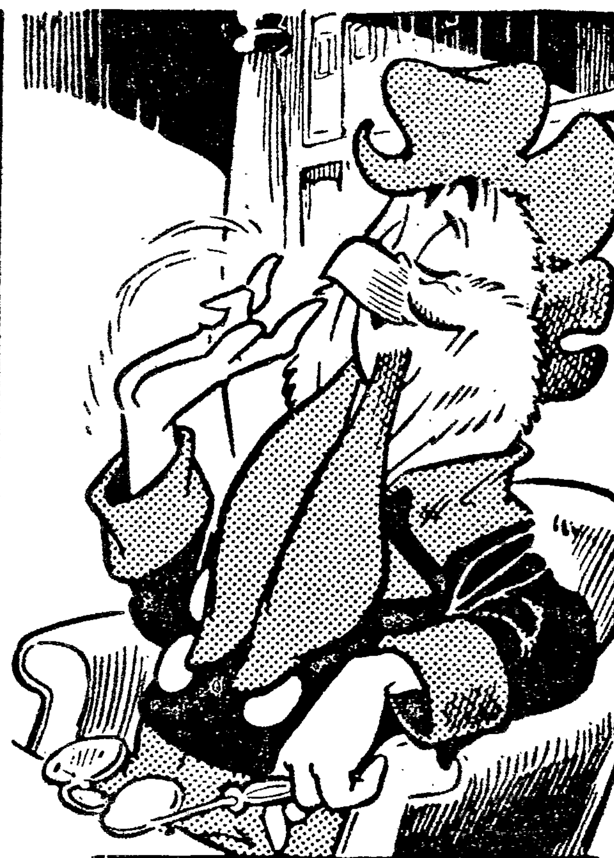
Heer Bommel hief schrikkend de handen op.
„Onmogelijk!", riep hij uit. „Ik moet alleen mijn eenzame weg gaan. Zonder pottekijkers, bedoel ik. Als ik nu maar wist hoe ik Joost van zijn tv-verslaving kon afhelpen, zonder dat hij over ratten begint te klagen".
„Is Joost verslaafd?", vroeg Tom Poes deelnemend. „Dat is vervelend. Maar ratten? Dan kan ik . . ."

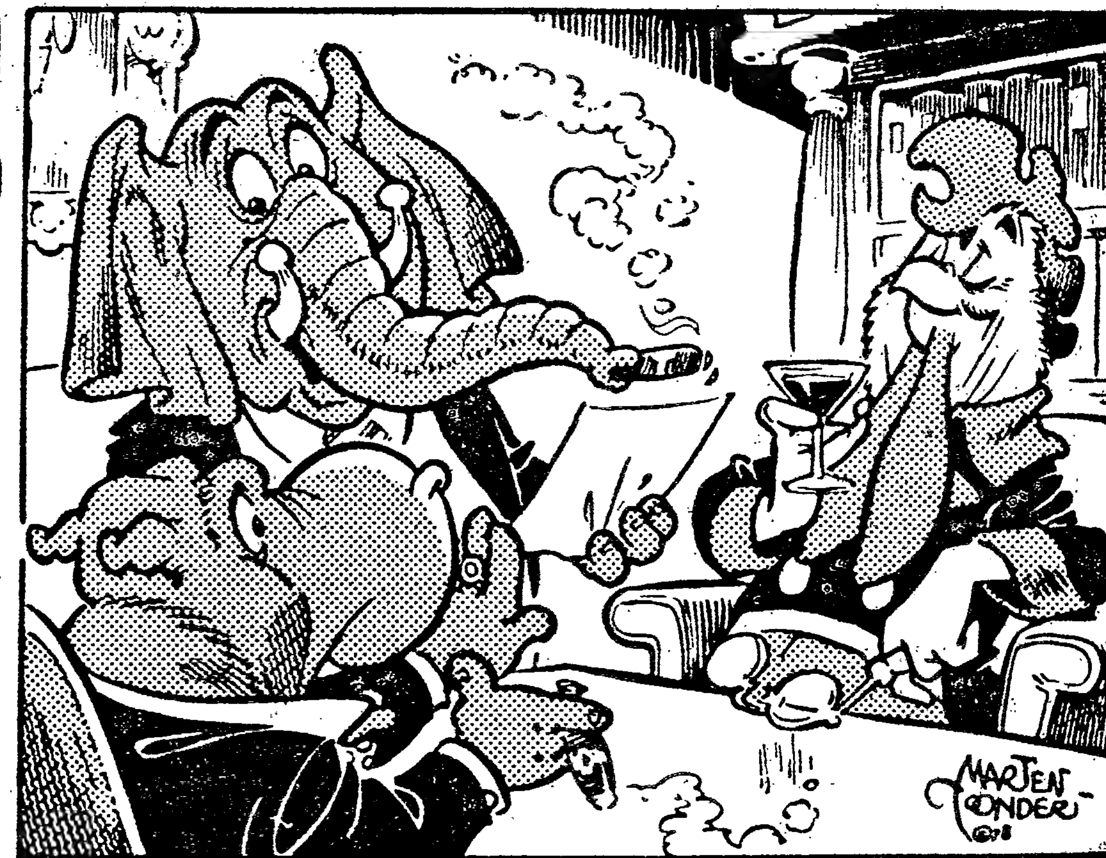
Er verscheen een verbeten uitdrukking op het gelaat van heer Ollie, en hij ging met een schok rechtzitten.
„O nee", sprak hij streng. „Geen kwestie van. Ik verbied je naar de zolder te gaan, waar ik alle dierbare dingen bewaar, die ik heb afgedankt. Daar heeft niemand iets mee te maken, hoor je? Niemand!"

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0150 Wat later die morgen was er een bestuursvergadering op de Kleine club. De voorzitter, de heer Fanth Mzn., had die uitgeschreven, omdat er een zaak aanhangig was gemaakt, die geen uitstel duldde. „Het gaat om de schorsing van een lid, tegen wie ernstige beschuldigingen zijn ingebracht", sprak hij. „Aanstoot gevend gebrek aan sociale bewogenheid, werpen van afwaswater op privérozen van een edelman, het bezit van een tuinkabouter. Te veel om op te noemen. Het zal u duidelijk zijn, dat ik het oog heb op de heer Bommel. We moeten ons beraden. Het woord is aan de markies De Cantecler".

Hij spitste vol verwachting de oren, maar hij kwam bedrogen uit.

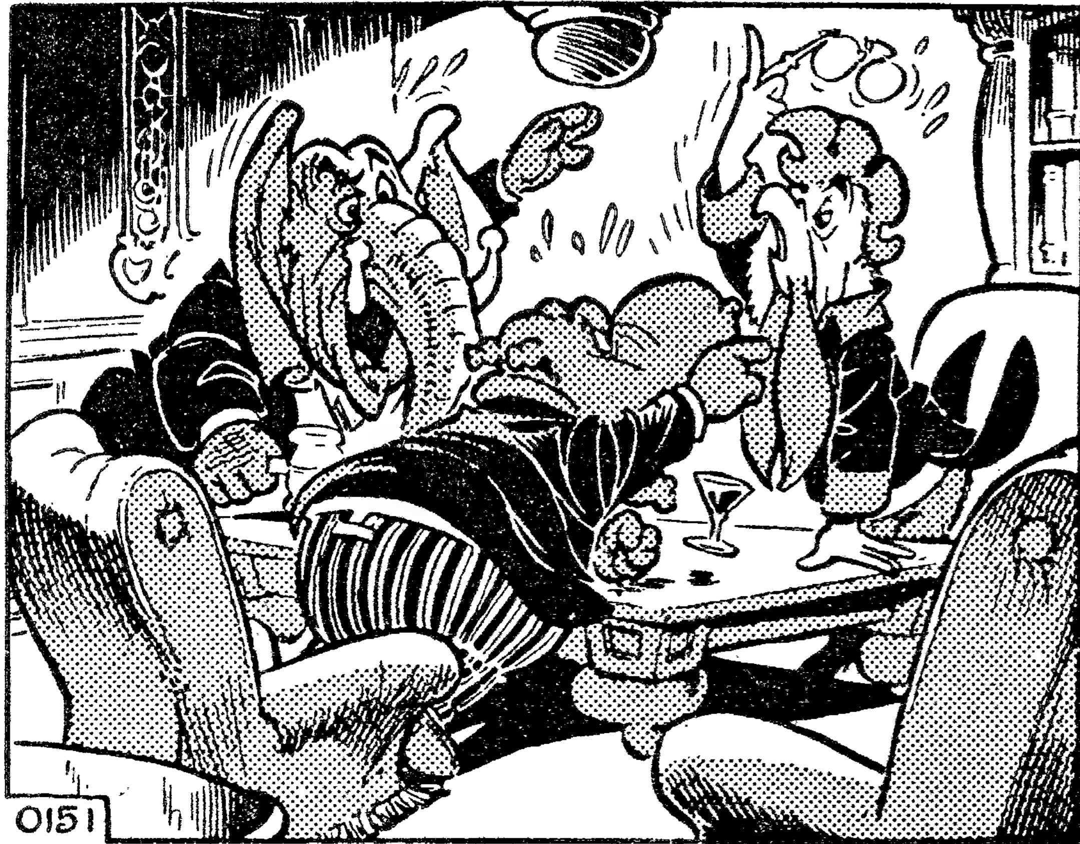
„Ik stel voor amice Bommel met rust te laten", sprak de markies glimlachend. „Door hem heb ik een zeer vermakelijke ochtend gehad; inplaats van de ernstige migraine die mij bedreigde. Parbleu; ik heb nog nooit zo gelachen als toen ik de burgemeester zag vliegen. Met een verroeste ketting om de hals, meneer de voorzitter. Affreus! Haha . . . hm".

Hij leunde vermaakt achterover om een nipje uit zijn glas te nemen, en de heer Dickerdack schoot overeind.

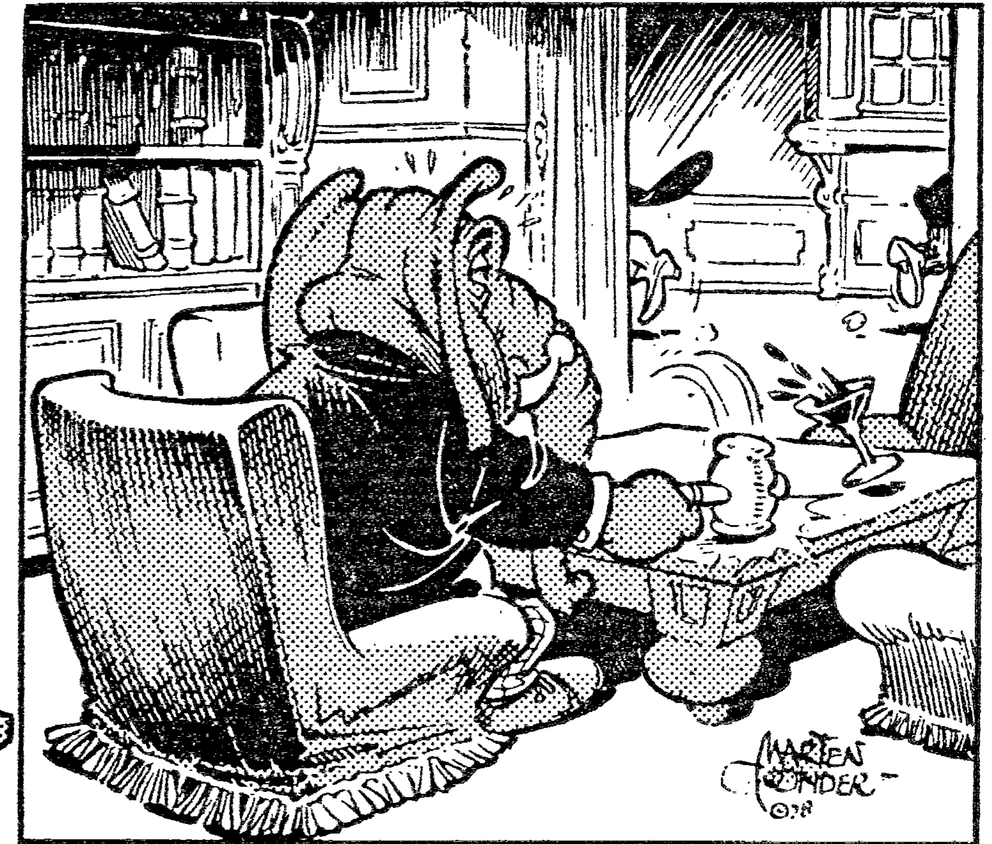
„Roestige ketting?", riep hij, zonder het woord te hebben. „Ik had dit nooit willen missen, laat ik u dat zeggen. Zweven, zonder het overwicht waartegen de dokter mij gewaarschuwd heeft. Geen gehijg, geen gebonk, gewoon maar lichtvoetig. En weet u wat ongepast was? Dat stomme gelach van u! Daarover kunnen we beter praten dan over Bommel".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0151 De edelman stond op en hief zijn lorgnon. "Tiens", sprak hij. „Nog nimmer is een Cantecler de Barneveld van stom gelach beschuldigd zonder dat het ernstige gevolgen heeft gehad. Maar ik zal u verontschuldigen. Wellicht is het een wijze om divertissement aan te duiden, die door de zelfkant gebruikt wordt."

„Dat neem ik niet", riep de burgemeester verhit. „Dat neem ik niet. Wat verbeeld je je wel? Ik heb meer waardering voor een eerlijke werker dan voor een slappe giechelaar met dure praatjes. Ik..Ik..eh..Ik geef jou geen hand meer".

„Heren toch!", vermaande de voorzitter. „Dit is niet aan de orde. Het gaat om de schorsing van het lid Bommel, en ik...".

„Ge hebt het onderhoud niet goed gevolgd", onderbrak de markies. „Deze heer is te ver gegaan. In beschaafde tijden zou ik hem mijn secondanten sturen. Maar thans regeert het janhagel. Eh bien. Ik wens niet aan één tafel te zitten met dit personage. En wat amice Bommel betreft, geen woord meer".

„Het gaat niet over Bommel!", tierde de magistraat. „Het gaat over deze windbuil, die met alle winden meedraait. Het gaat over meneer Barneveld. Als er iemand uit deze club moet, is hij het. Eruit met hem!"

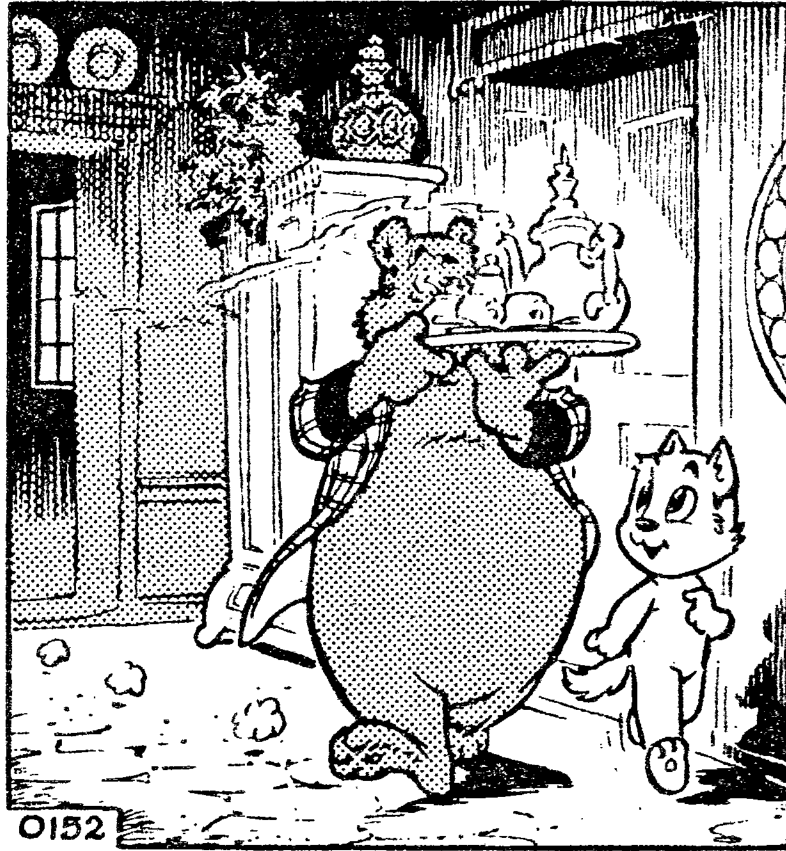
De edelman had hem echter reeds de rug toegedraaid en de bestuurskamer verlaten.

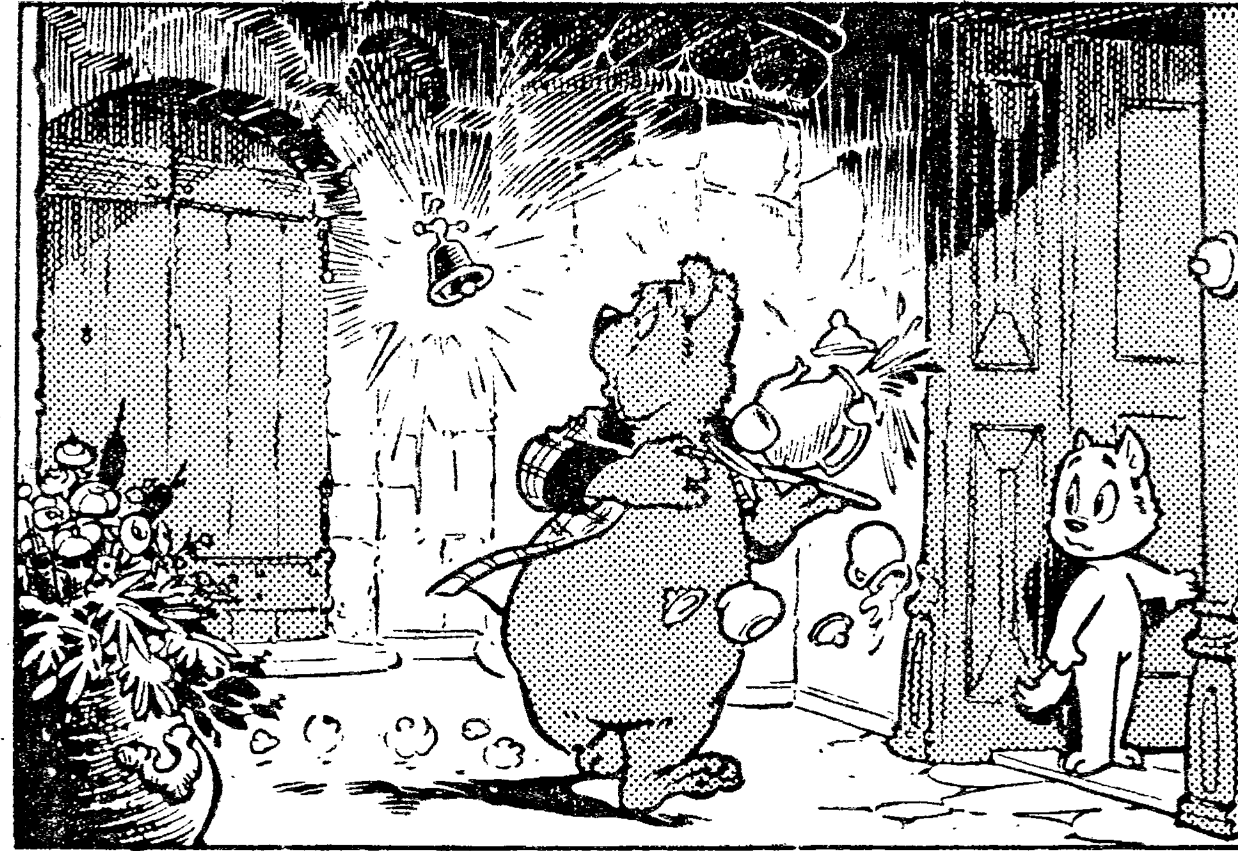
„Eruit", herhaalde de burgemeester hijgend. Hij keek even verwilderd rond en stormde toen eveneens het vertrek uit, zodat de voorzitter vereenzaamd achterbleef.

„De eh..De vergadering is geschorst", mompelde de heer Fanth, terwijl hij zijn hamer liet neerdalen.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

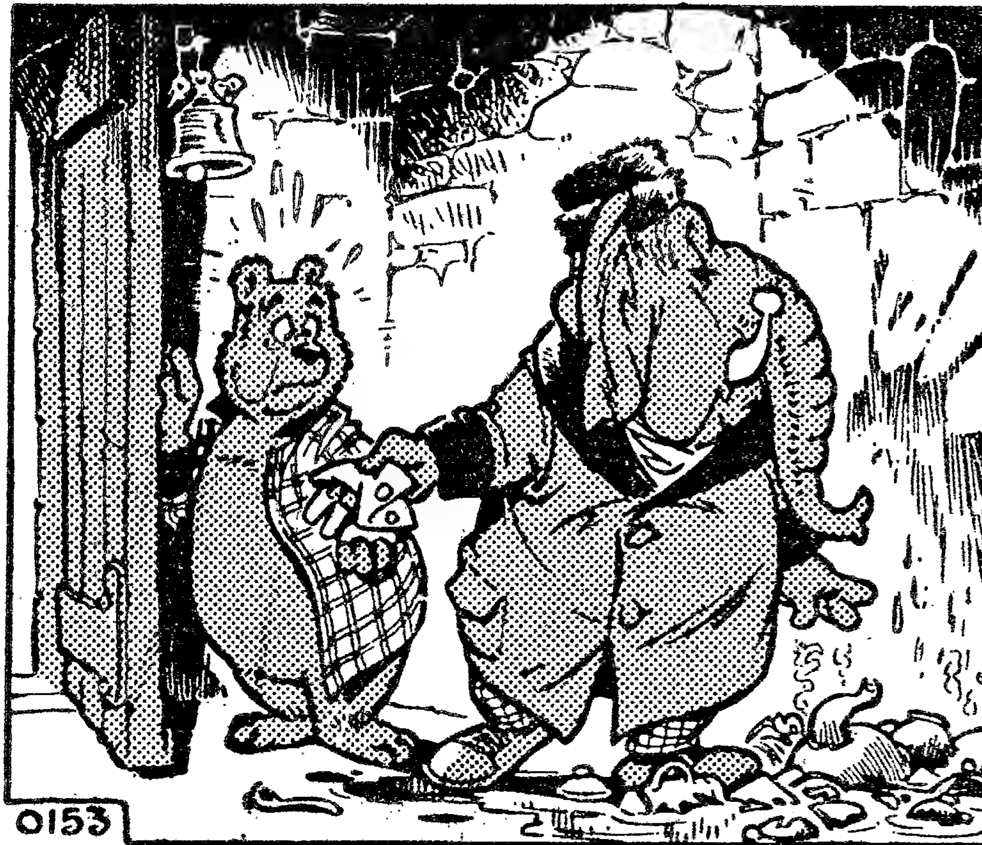

0152 Intussen had heer Bommel op aanwijzingen van Tom Poes koffie gezet, en die droeg hij nu voorzichtig naar de woonkamer.
,,Een heer kan meer dan hij zelf weet'', sprak hij achter de pot. ,,Voor gezelligheid zorgen en zo, bedoel ik. Dit ruikt lekker, zeg nu zelf''.
,,Ja'', zei Tom Poes. ,,Toen ik op reis was maakte ik altijd een vuurtje als ik trek kreeg, en dan...''.

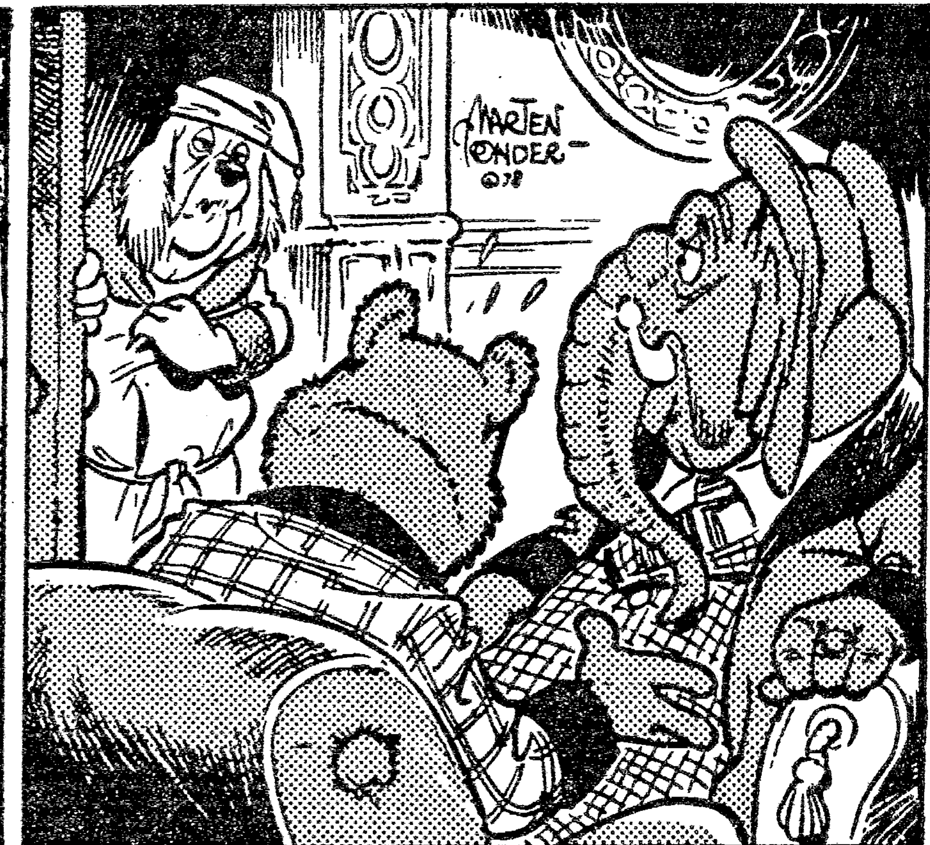
,,Praat toch niet steeds over jezelf'', vermaande heer Ollie. ,,Dat is onbeleefd. Wil je de deur even voor me open maken? Tenslotte kan ik niet alles alleen doen''.
Op dat moment werd er hard aan de bel getrokken en de dienende heer keek geschrokken om. Daardoor werd het evenwicht van het blad echter verstoord, zodat het koffiegerei eraf schoof.
,,Pas op!'', waarschuwde Tom Poes nog, maar het was te laat. Temidden van room, suiker en kopjes stortte de koffiepot op de plavuizen, en het is te begrijpen dat dit met veel gekletter gepaard ging. De bezoeker, die op de stoep stond te wachten, nam een luisterende houding aan.
,,Hier wordt geramponeerd'', stelde hij vast. ,,Een huishouding van Jan Steen. Al is de schorsing van dit lid vanmorgen niet aan de orde gekomen, is het toch maar goed dat ik deze zaak tot op de bodem ga onderzoeken. Er dreigt een crisis in het bestuur van de Club, en het is te vrezen, dat de splijtzwam hier woekert''.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0153. Heer Ollie had zich enigszins hersteld van de schok en toen er de tweede keer gebeld werd, haastte hij zich de voordeur te openen.
„Heer Fanth", zei hij verrast. „Ik wist niet..Ik bedoel..eh.."
„Prettig, dat je even tijd voor me hebt, Bommel", sprak de voorzitter van de Kleine Club, terwijl hij binnentrad. „We moeten eens ernstig praten. De lucht moet gezuiverd worden".
„J-ja", gaf de gastheer verward toe. „Maar Joost is er niet. Hij slaapt, wegens verslaving, als u begrijpt wat ik bedoel".
„Dat zie ik", hernam de bezoeker. Hij monsterde de koffievlek, die de wand ontsierde en stapte knersend door de scherven.
„Een kwade dronk, neem ik aan", vervolgde hij, de kamer binnen tredend.
„Koffiedik", verklaarde heer Ollie, maar de ander luisterde niet. „De Club verkeert in een bestuurscrisis", vervolgde hij. „Ik sta voor een moeilijk probleem".
„Gaat u dan toch zitten", zei heer Bommel nerveus. „Het is allemaal een misverstand, dat ik verklaren kan omdat ik een tuinkabouter heb die alles verkeerd doet, zodat ik niet geschorst hoef te worden. Ik ben een heer met een hoge opvatting van zijn taak, zoals iedereen weet. Mooie dingen om me heen; schoonheid en een rustige sfeer bedoel ik. Dat past bij iemand van mijn stand..."
Op dat moment werd de deur geopend en de bediende Joost verscheen met vervallen trekken op de drempel.
„Excuseer, heer Olivier", neuzelde hij. „Maar met al die ratten op de zolder kan ik geen oog dicht doen. En dat is te veel na een slapeloze nacht".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

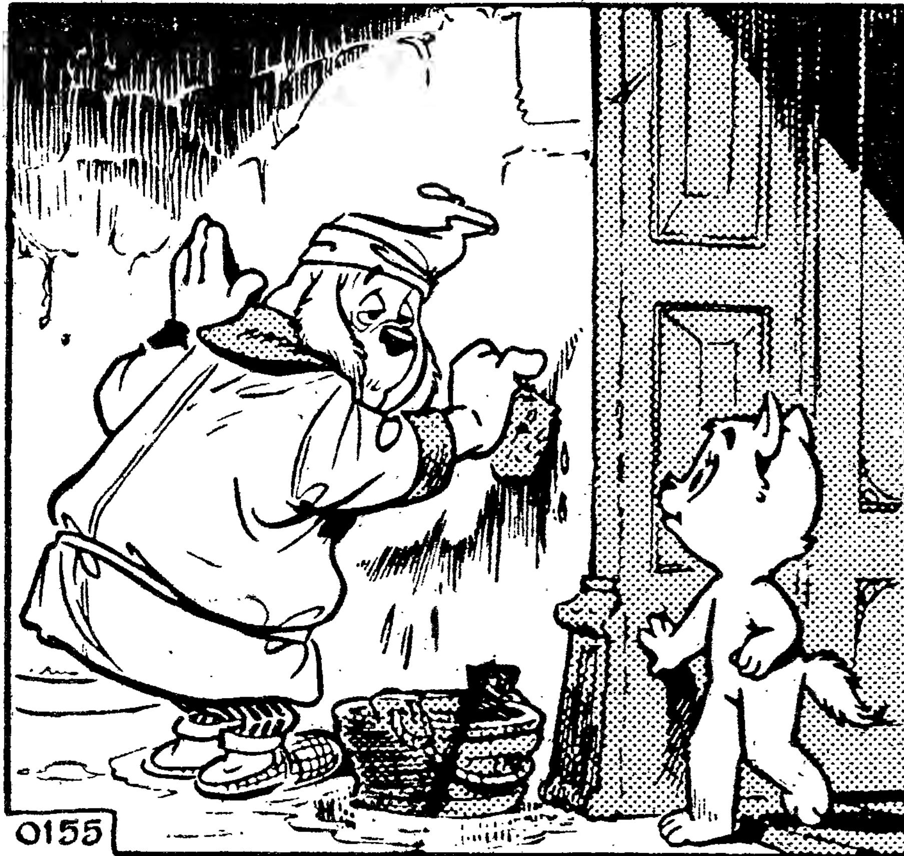

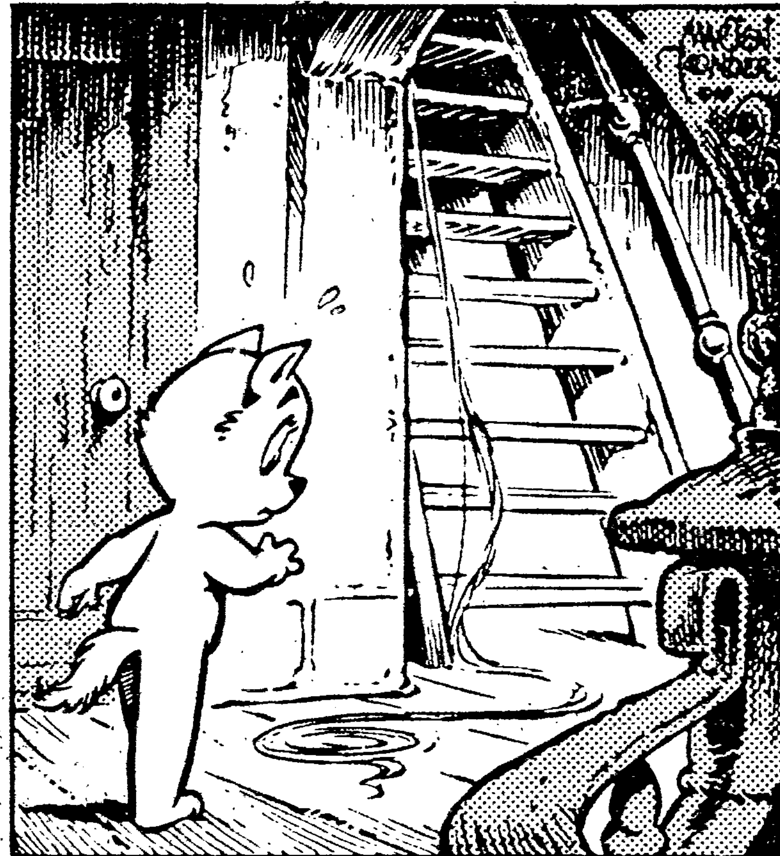

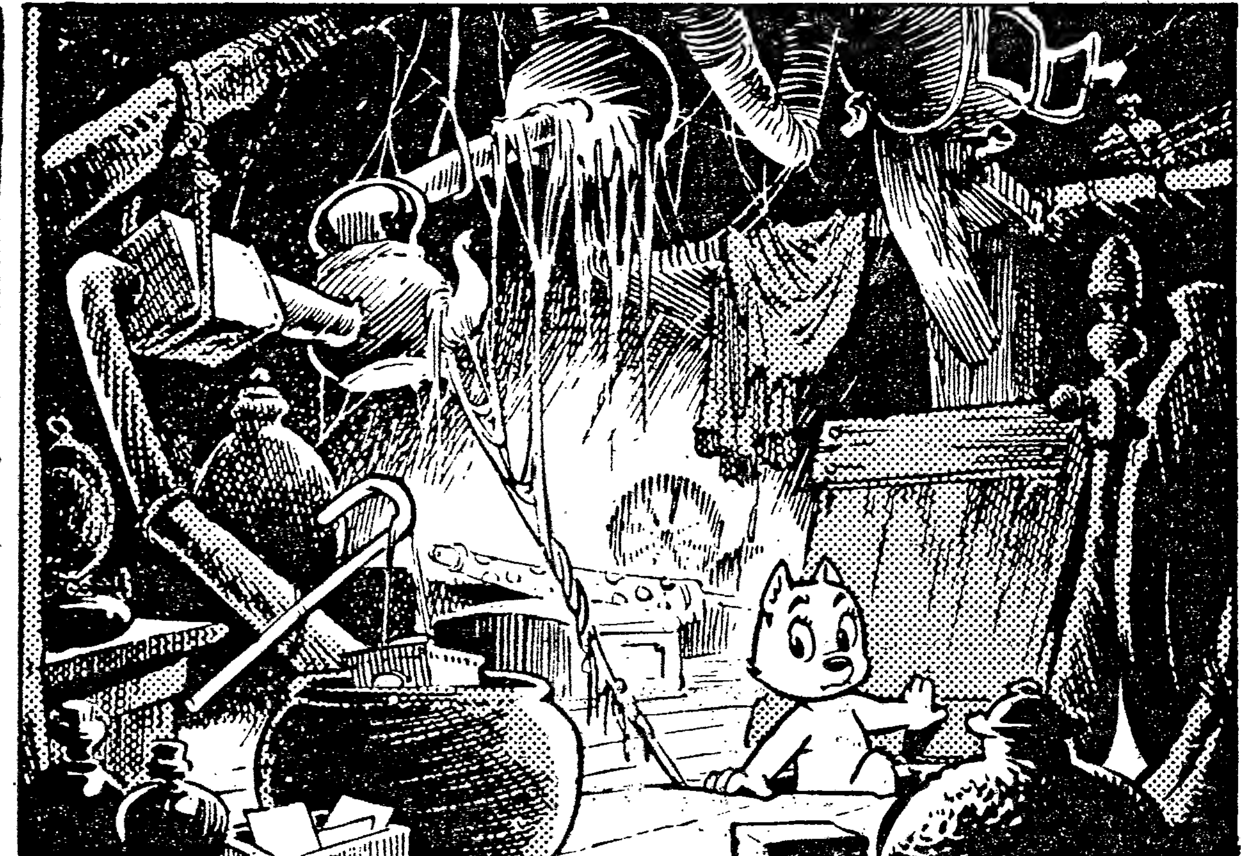
0154 Het geklaag van de ingezakte knecht was te veel voor heer Bommel. Hij sprong op en haastte zich naar de deur.
„Je moest je schamen om in je slaapmuts binnen te komen", beet hij hem toe. „Zonder te kloppen of koffie te zetten, bedoel ik. En dat, terwijl er een hooggeplaatste gast is. Trouwens, met de zolder heb je niets te maken, omdat ik daar mijn geheimen heb, dat weet je."
Joost wilde iets in het midden brengen, maar zijn werkgever vervolgde streng. „Ik zal zorgen dat de ratten 's nachts stil zijn, want dat is de tijd om te slapen. Maar nu kan je beter aan het werk gaan, zodat ik me niet voor je hoef te schamen."
Deze laatste woorden misten hun uitwerking niet.
„Ik hoop dat u mij wilt verschonen, heer Olivier", stamelde de bediende. „Ik weet niet wat er over mij is gekomen."
Hij slofte de gang op en toen hij de deur gesloten had, wendde heer Bommel zich met een gemaakt lachje tot zijn gast.
„Let maar niet op hem", sprak hij. „Het komt allemaal van de tv-verslaving, als u mij volgen kunt. Tegenwoordig zijn er rare toestanden, zelfs in onze kringen."
De heer Fanth, die het toneeltje oplettend gevolgd had, knikte peinzend. „Zeg dat wel", gaf hij toe. „Vooral in uw kringen, zou ik zelfs willen zeggen. Ik wilde juist met u praten over het vreemde gedrag van de burgemeester en de markies. Want daar hebt u zonder twijfel mee te maken."

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0155. Tom Poes had zich al die tijd wat achteraf gehouden, maar nu vond hij dat hij genoeg gehoord had en hij liep de gang op. Daar stond Joost lusteloos met een spons over de bevlekte muur te wrijven en het was te zien dat zijn hart er niet bij was.

,,Ik wist niet dat er overdag ook zulke goeie programma's op de tv waren'' zei Tom Poes.

De bediende wierp hem een schuldbewuste blik toe. ,,Ik ook niet'', mompelde hij. ,,Het is, sinds heer Olivier zo goed was het toestel te maken. Ik weet werkelijk niet wat er in de buis en in mijzelf gevaren is. Het is zeer betreurenswaardig. Maar toch zou ik het gebodene niet willen missen, als ik zo vrij mag zijn''.

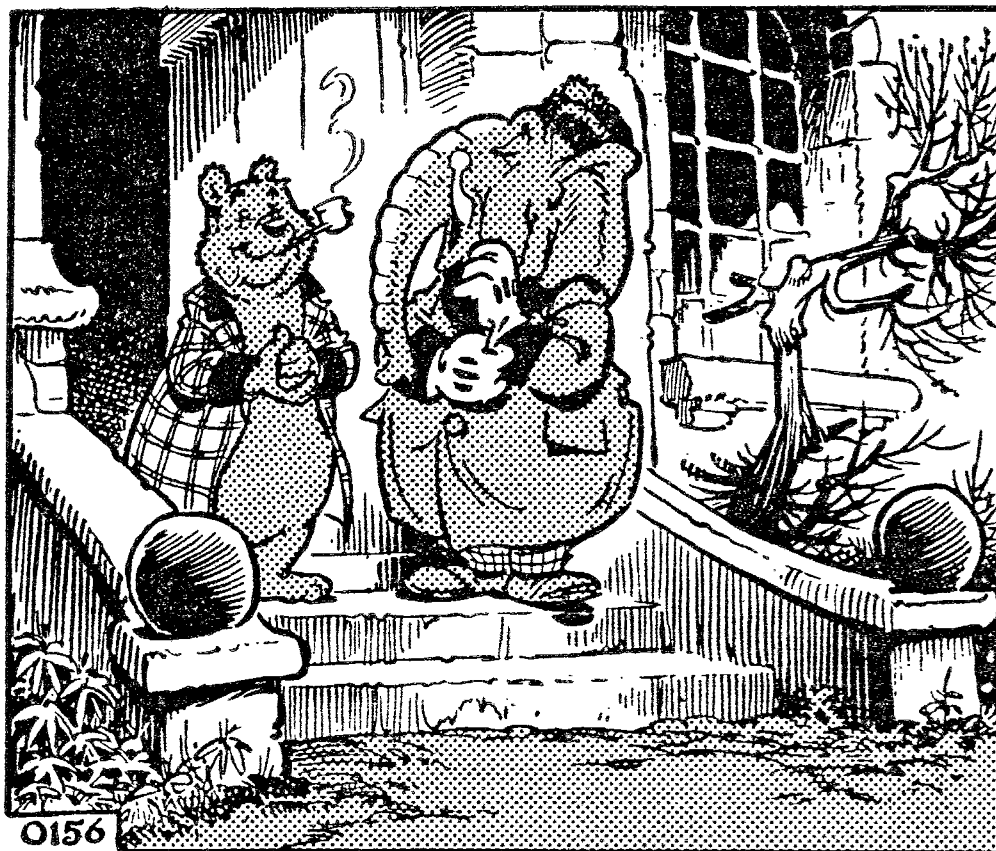
Hij hervatte droefgeestig zijn bezigheden en Tom Poes beklom de trappen, want hij had besloten om eens op onderzoek uit te gaan. Toen hij de bovenste torenkamer bereikt had, zag hij daar een rolletje draden voor de deur van Joost liggen en hij bleef verbaasd staan.

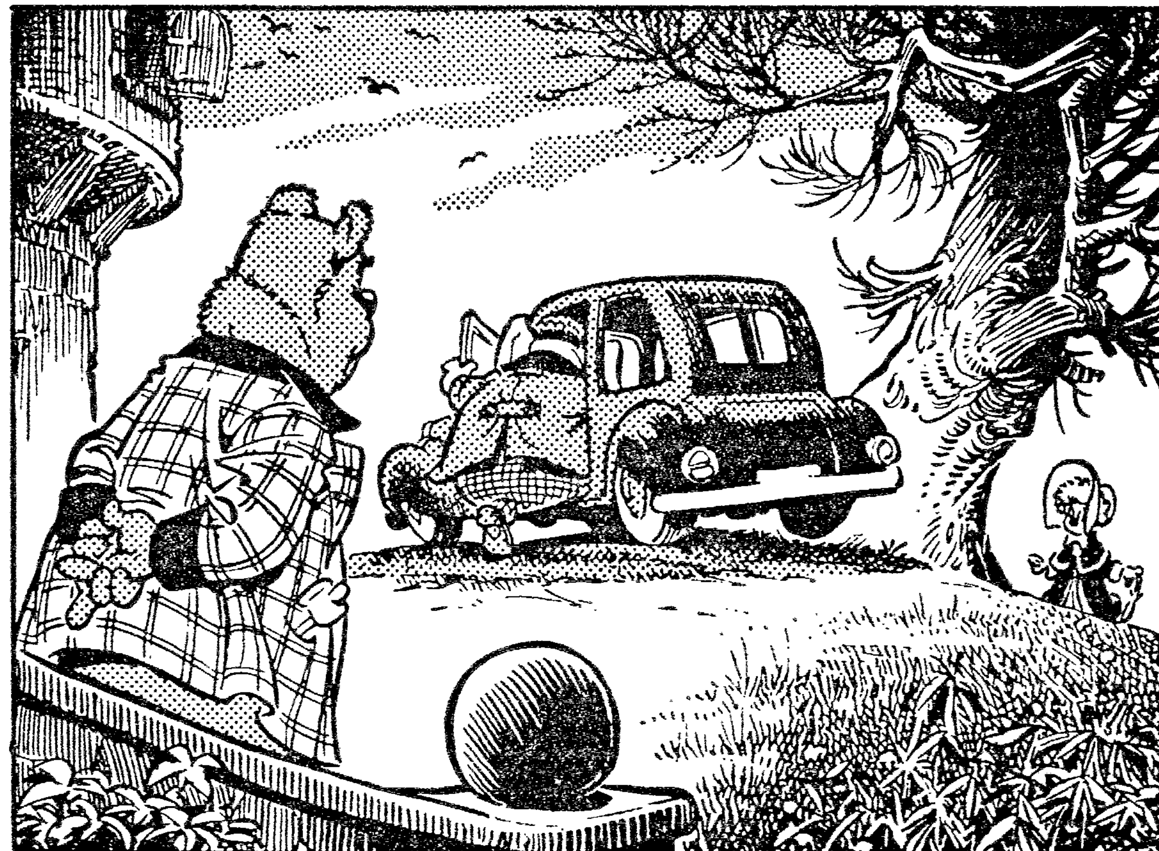
,,Die leiden naar de zolder'', stelde hij vast. ,,Hm, heer Ollie heeft niet voor niets verboden ernaar toe te gaan. Dat is een teken dat daar iets aan de hand is, en ook is het goed te merken dat hij weer eens in de moeilijkheden zit. Ik kan beter eens gaan kijken''.

Zonder te aarzelen klom hij de trap op die naar het zoldertje voerde en stak zijn hoofd door de luikopening. Dat het er rommelig zou zijn had hij wel verwacht, doch hij keek vreemd op van de kachelpijpen, ketels en ander afgedankt gerief, die dwars door de ruimte liepen. Ook hoorde hij een zacht geschuifel, maar van ratten of andere levende wezens was geen spoor te bekennen.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0156. Het gesprek van heer Ollie met voorzitter Fanth was afgelopen en hij liet opgelucht zijn gast uit.

„Begrijp me dus goed", sprak deze. „Het bestaan van de Club is in gevaar. Er bestaan ernstige meningsverschillen in het bestuur en het is wel zeker dat u daar een rol in speelt. Ik weet niet hoe of wat, maar het heeft mijn gezichtspunt veranderd".

„Gelukkig", zei heer Bommel blij. „Ik hoopte al dat u dat afwaswater verkeerd zag".

„Zo ver wil ik niet gaan", hernam de ander koel. „Maar als u meewerkt de zaak op te lossen, zullen we uw schorsing vergeten. Tenslotte zijn er meer opulente minimalisten onder onze leden. Juist. Kijk, nu heb ik het plan om een voorjaarsbal te geven. Verzorgd. Fijntjes. Een gelegenheid waarop alles kan worden rechtgezet".

„Een goed idee", riep heer Ollie uit. „Ik had het zelf kunnen verzinnen. Ik zal graag meewerken, bedoel ik".

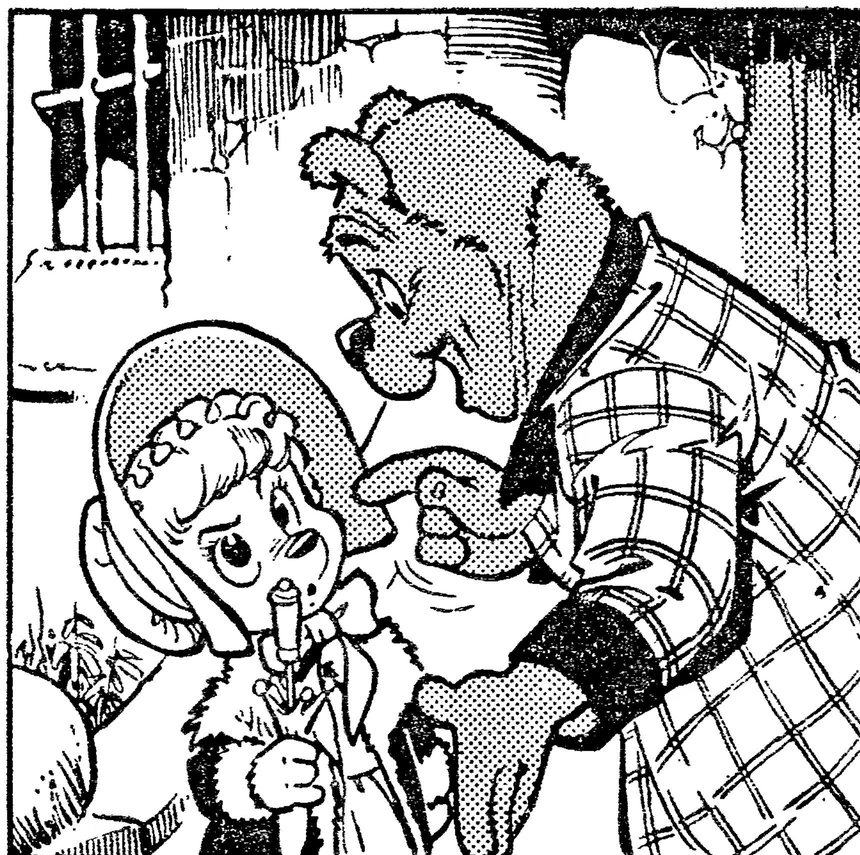
Met nieuwe hoop in zijn hart zag hij de voorzitter in zijn auto klimmen en zijn humeur werd nog beter, toen hij juffrouw Doddel langs zag komen.

„Dag mevrouw", riep hij, terwijl hij zich van de stoep afhaastte. „Wat toevallig dat ik u net tref. Ik bedoel, wij, van de Kleine Club, geven een feest. Heel fijntjes, met minilisten onder elkaar. En nu dacht ik... eh... Kijk, ik bedoel eh . . . Hebt u soms zin om met mij naar dat feest te gaan?"

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

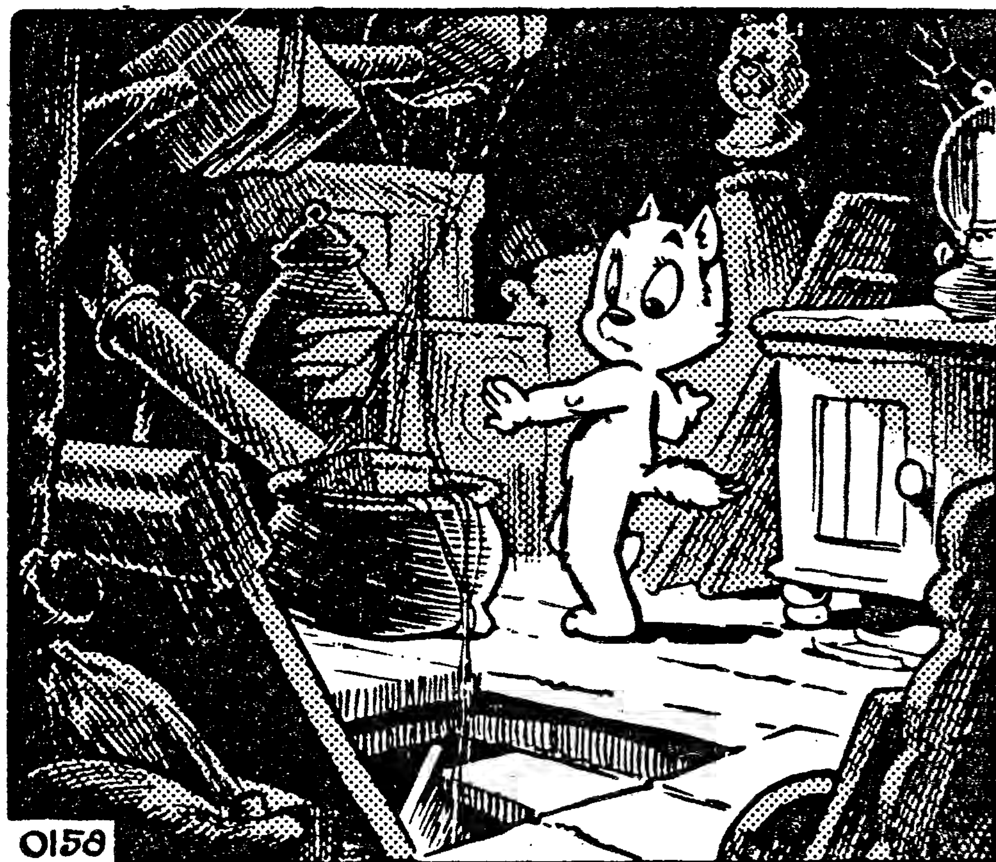
0157. Juffrouw Doddel keek verrast op. „Een feest?", riep ze uit. „Geven jullie een echt feest? Wat aardig om me uit te nodigen, Ollie. Je bent een lieverd. Dat is nu net waar ik zin in heb. Het is hier soms zo saai voor een vrouw alleen".
Toen betrok ze echter en een beetje bedrukt voegde ze eraantoe: „Maar eh . . . Ik heb niets om aan te trekken, en met al die deftige lui waar jij mee omgaat moet ik toch netjes voor de dag komen".

„Maar mevrouw", sprak heer Bommel geschokt. „Een hoogstaande dame als u komt altijd netjes voor de dag. Ik bedoel . . . kijk . . .het is me altijd een genoegen u te zien, als u begrijpt wat ik bedoel".

„Mallerd", zei het vrouwtje. „Ik bedoel dat ik geen feestjurk heb. En noem me toch Doddeltje!".
„O, is dat het", hernam heer Ollie opklarend. „Daar weet ik misschien wel wat op . . . eh . . . Doddeltje. Door de notemuskaat die u ontdekt hebt, kan ik op mijn zolder wel wat in orde maken. Daar heb ik allemaal afdankertjes en een tuinkabouter. Ratten, bedoel ik . . ."
Zij stem stierf weg, want hij bemerkte dat zijn woorden niet de uitwerking hadden die hij bedoelde. Zijn buurvrouw keerde hem de rug toe en liep boos weg.
„Afdankertjes?", riep ze boos over haar schouder. „Ratten? wat denk je wel? En waar haal je de brutaliteit vandaan om me Doddeltje te noemen?"

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0158. Tom Poes was bezig de zolder te onderzoeken. Hij bewoog zich spiedend tussen de rommel door en hij was juist van plan eens in een oud kastje te kijken, toen hij het geluid van voetstappen hoorde. Ze naderden de trap en toen de treden begonnen te kraken, verborg hij zich snel achter het openstaande luik. Hij was maar net op tijd, want daar rees de tors van heer Bommel reeds boven de vloer uit.

„'k Weet 't al!", hoorde Tom Poes hem roepen en hij vroeg zich verbaasd af wat zijn vriend al wist, toen de deur van het kastje openging en het gelaat van Kwetal te voorschijn kwam.

„Er wordt hier geneusd", zei het mannetje verwijtend.

„Ik neus niet", sprak heer Bommel. „Integendeel, ik heb er nieuwe zorgen bij gekregen, doordat een hoogstaande dame niet begreep wat ik bedoelde, zodat ik nu iets goed moet maken wat ik niet gedaan heb. Ik bedoel, ik moet een feestjurk hebben".

„Een feestjurk?", herhaalde Kwetal verbaasd.

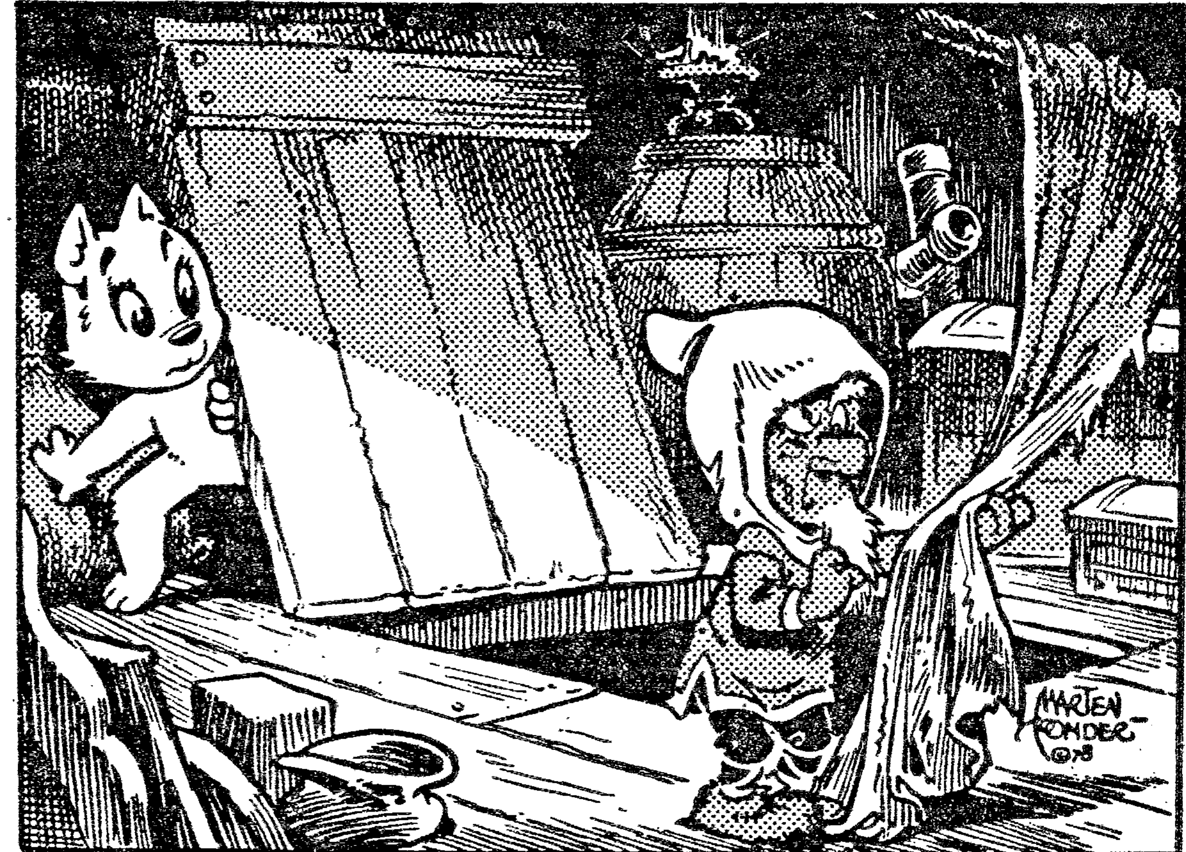
„Niet voor mezelf", hernam heer Bommel. „Het is voor de dame waar ik het over had; die niets heeft om aan te trekken, terwijl ze met mij naar een feest gaat. Wil jij een jurk maken? Een mooie japon, bedoel ik. Of eigenlijk heb ik een heel prachtige robe in het hoofd, zoals prinsessen dragen. Kun je dat? Iets waar iedereen van staat te kijken?" „'k Weet 't al", zei de dwerg een beetje bedenkelijk. „Een pofkleed met gimpen en bezetsel. Dat is niet mak. Schoei gaat wel, maar een pofkleed?"

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0159. „Juist", zei heer Ollie. „Een pofjurk met gitten en zetsels en zo. Heel prachtig, want het is voor een erg lief vrouwtje, dat de notemuskaat ontdekt heeft. Ze is ook erg mooi en teer, zodat ze de beschermende hand van een heer nodig heeft als ze naar een feest gaat waar ze . . .".

„Hoe hoog?", onderbrak Kwetal. Hij was uit zijn kastje geklommen en liep naar een verschoten gordijn toe dat over een balk hing.

„Niet zo erg groot", verklaarde heer Bommel. „Zoiets, denk ik. Maar van binnen is ze wel groot, zodat ze begrijpt dat ik eigenlijk alles kan. Soms, als ik heel stilletjes bij het haardvuur zit, denk ik wel eens . . .".

„Dit zou ik wel kunnen voegen", mompelde de dwerg, het gordijn tussen duim en wijsvinger bevoelend. „Er zit veel wieling in, maar het heeft hier nog geen saamhang. Ik moet veel iel hebben en ook wat kamolijn".

„Juist!", riep heer Bommel uit, terwijl hij zich weer door het luik liet zakken. „Dat is dus in orde, ik hoor het al. Ik kan het rustig aan je overlaten. Jij hebt tenminste begrip voor de invallen van een heer".

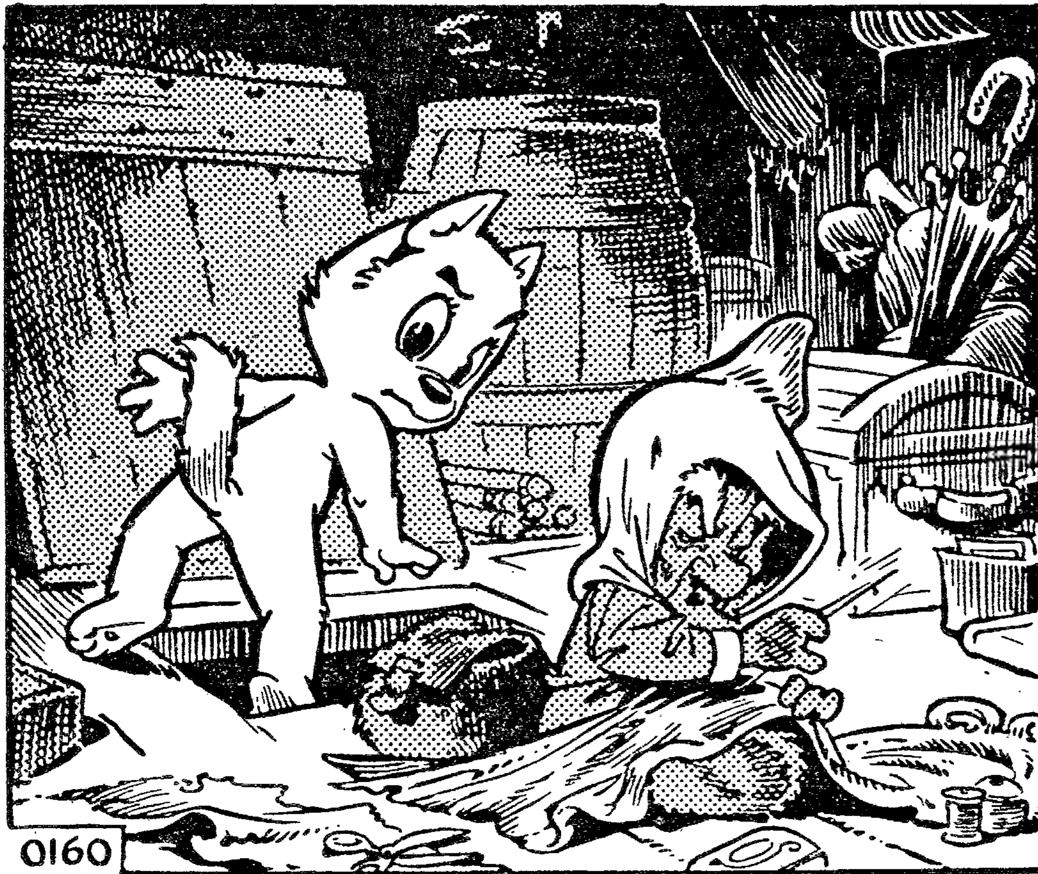
Zo sprekende verdween hij uit het gezicht en het mannetje bleef wat zorgelijk achter.

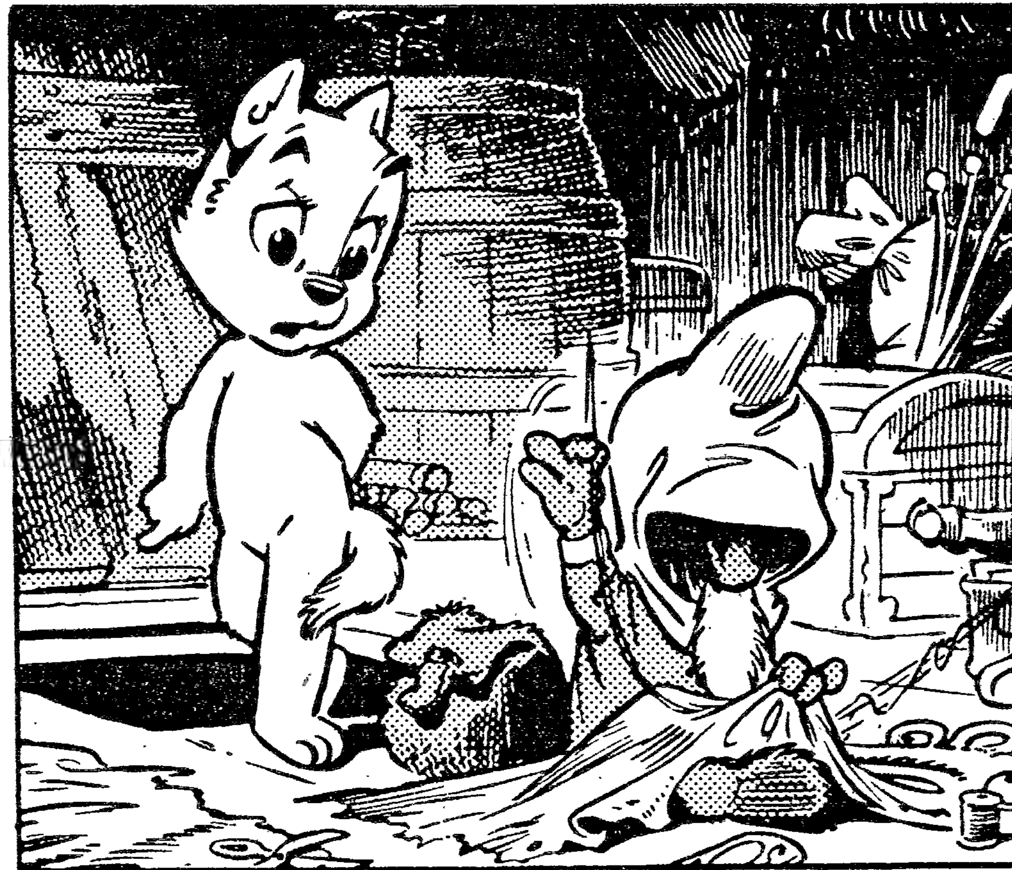
„Invalsels?", herhaalde hij, in zijn baardje woelend. „Ja, die heeft Bommel, door zijn groot denkraam. Maar ik heb een kleintje en daardoor zit er altijd wieling in zijn invalsels als ik ze voeg. Het worden uitvalsels".

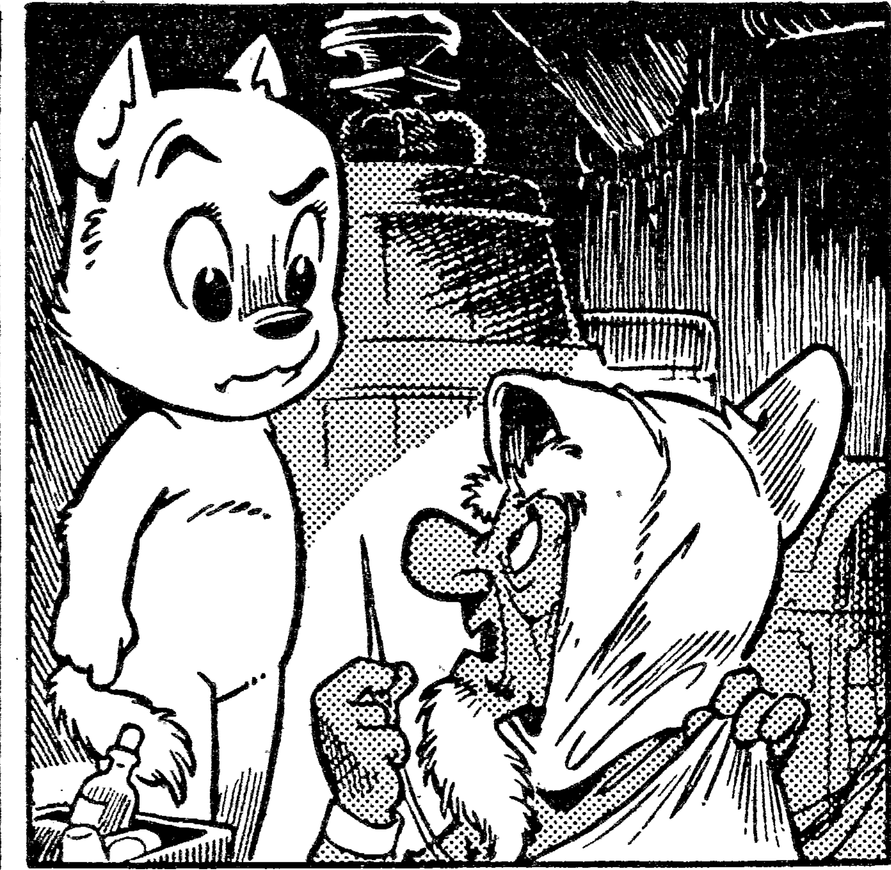
Hij was zo verdiept in zijn gedachten dat Tom Poes voorzichtig uit zijn schuilplaats te voorschijn kwam. Hij meende dat dit het moment was om ongemerkt te verdwijnen.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0160 - Kwetal haalde zijn buidel uit het kastje en, nadat hij daar een soort naald en een rolletje draad had uitgehaald, ging hij op de grond zitten en begon het vale gordijn te bewerken. Achter zijn rug stapte Tom Poes met ingehouden adem op de bovenste traptrede. Geluid maakte het niet, maar hij bleef geschrokken staan toen de dwerg een ongeduldige uitroep slaakte.

,,Noop! ', riep hij uit. "Waarom sguffel je zo? En waarom horkte je achter dat luuk?"

Tom Poes trok bedremmeld zijn voet terug en liep naar hem toe. "Heer Bommel vond het niet goed dat ik naar de zolder ging", legde hij uit. "Daarom verborg ik me. Maar nu begrijp ik waarom hij me hier niet wilde hebben. Jij bent het natuurlijk die de ketting van de burgemeester gemaakt heeft, en de televisie van Joost. En dat rare veterdrop van de markies was ook van jou".

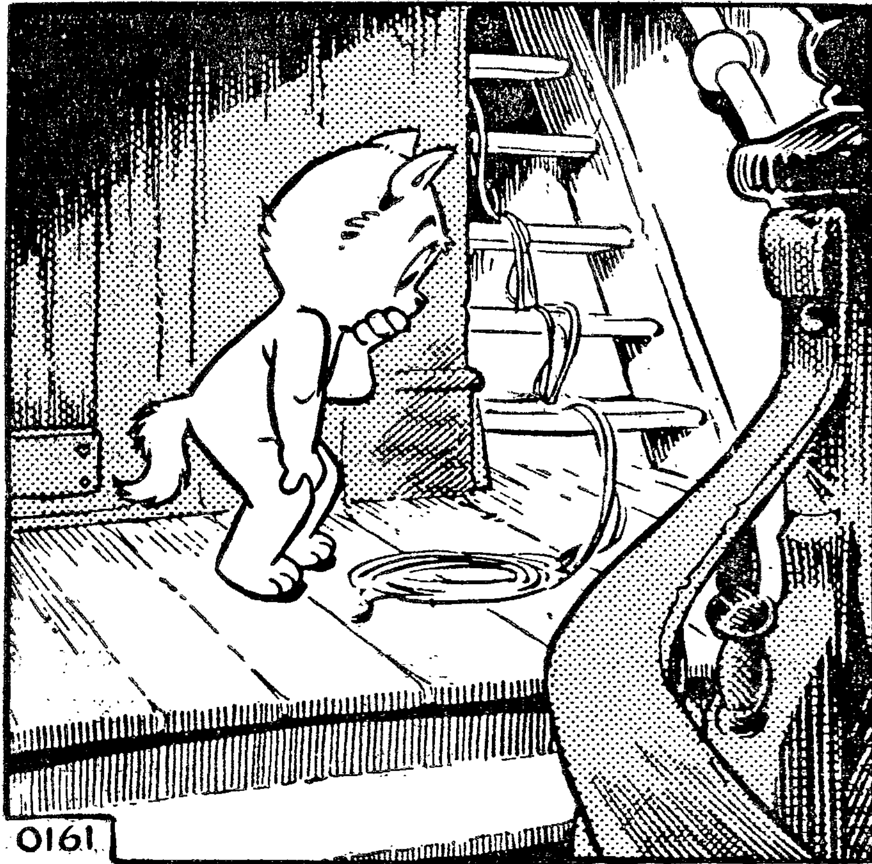
"Het is noppig om voor Bommel te voegen", mompelde het ventje, terwijl het met grote snelheid zijn draad door de stof trok. "En de toef is hier goed. Maar het wordt te glandig".

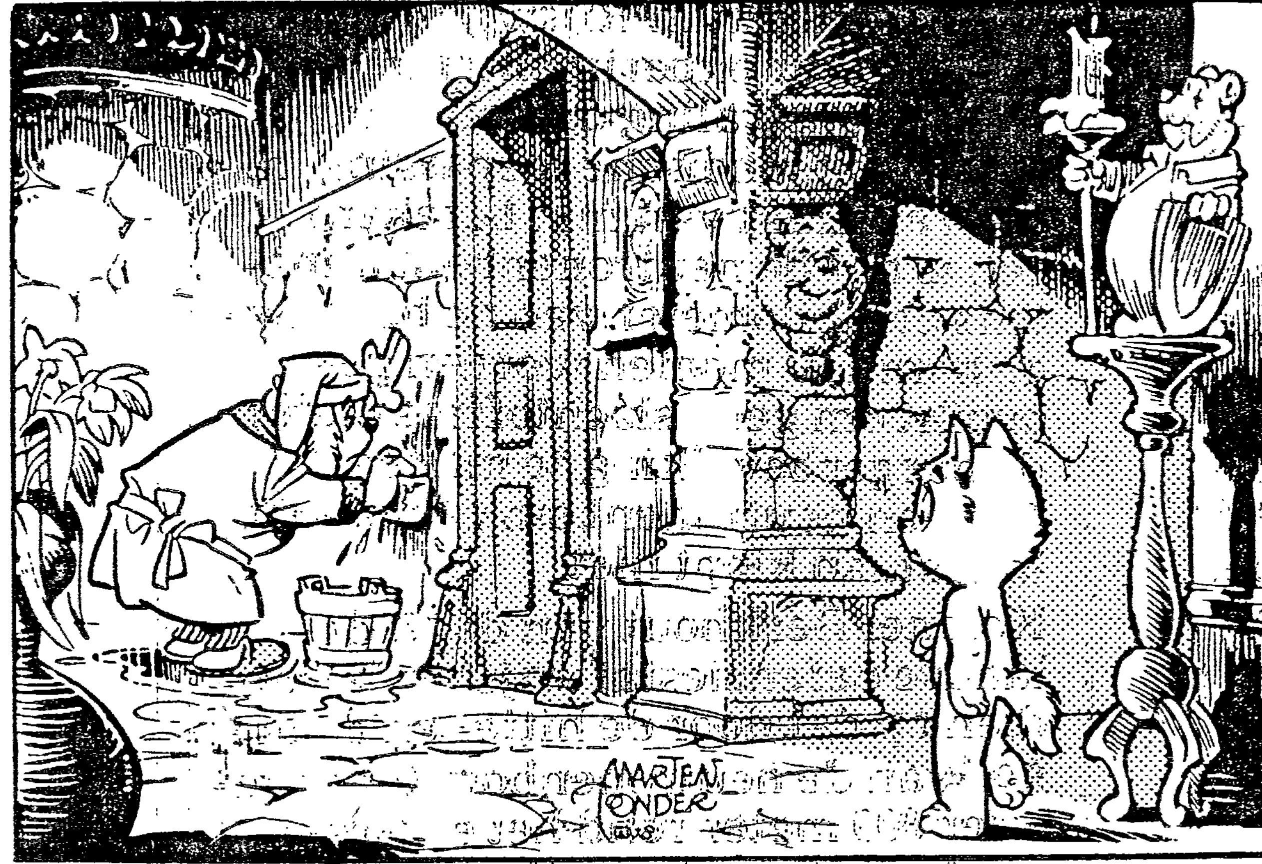
"Wat bedoel je?, vroeg Tom Poes. Die vraag was zo dom dat Kwetal korzelig opkeek. "Voel je het soms niet?, vroeg hij. "Hier is zonwieling. Ik ben bang dat Bommel de iel niet aan een legeerbolling heeft gehutseld. Er komt te veel stroel in de vanger en dat is kwalig".

Toen hij het onbegrip van zijn toehoorder voelde, verdiepte hij zich weer driftig in zijn werk, en Tom Poes ging naar beneden.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

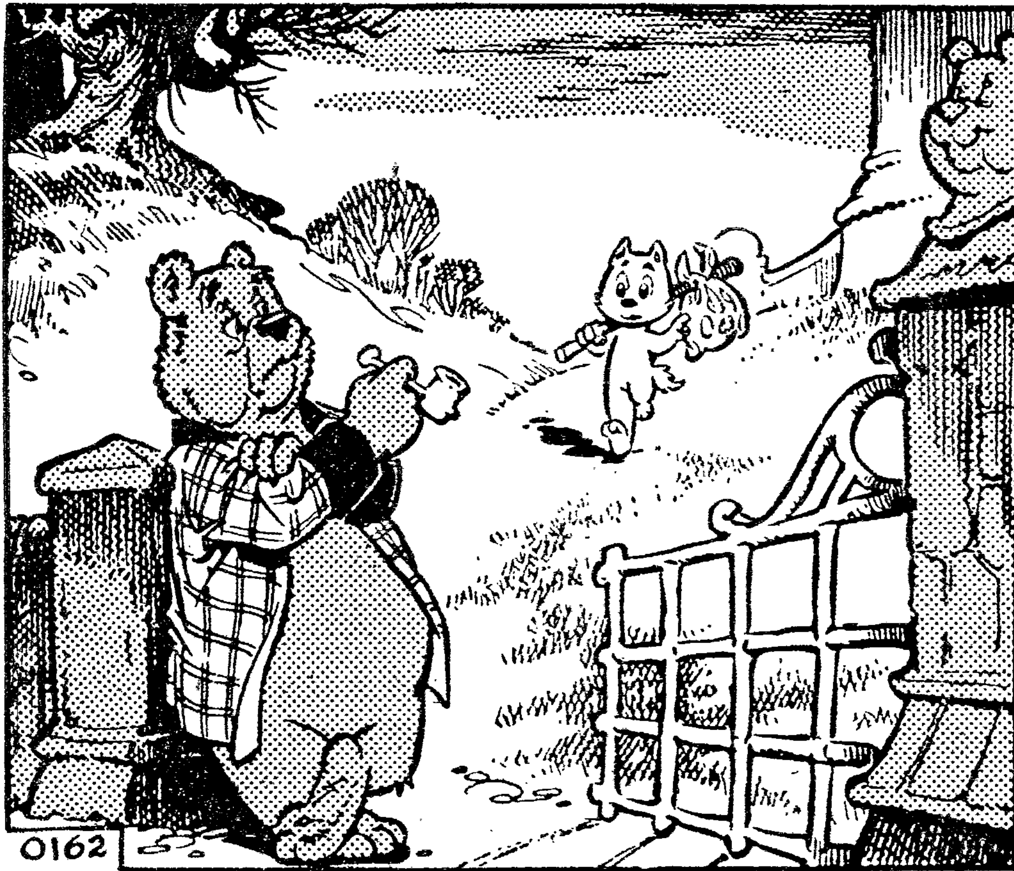

0161 Tom Poes liep de zoldertrap af, terwijl hij zich vergeefs afvroeg wat Kwetal met wieling bedoelde. Toen hij bij de deur van Joost het rolletje draad zag liggen, bleef hij nadenkend staan.
„Dit lijkt op het spul waarmee hij zit te naaien," zei hij bij zichzelf. „Iel, noemt hij het, maar het lijkt meer op verdikt spinrag. Het moet ergens aan vastgemaakt worden, dat was duidelijk. Maar aan wat? Hm, ik heb het gevoel dat er gevaar in dit gedoe zit."
Een beetje zorgelijk daalde hij uit de toren naar beneden, totdat hij in de hal kwam. Daar was Joost nog bezig met een spons over de muur te wrijven, maar reeds van verre was het zichtbaar dat zijn gesop niet veel uitwerking had.
„Dat is een lelijke koffievlek," zei Tom Poes meelevend. „Zeer betreurenswaardig," prevelde de knecht met doffe stem. „En het bleekwater slaat op de ogen, met uw goedvinden."
„Wat ligt er toch voor een draad voor je deur?", vervolgde Tom Poes. „Die vertrouw ik niet."
„Een draad?", herhaalde de overwerkte bediende. Hij staakte zijn bezigheden en ging met omwalde ogen rechtop staan.
„Ik weet het niet," mompelde hij. „Ik weet trouwens haast niets, als ik zo vrij mag zijn. Slapeloosheid is lelijk, jonge heer. Het slaat op de hersens, zodat men versuft raakt."
„Je hebt te lang naar de televisie zitten kijken," zei Tom Poes. „Waarom ben je niet gaan slapen?" „Tv," fluisterde Joost dromerig en er verscheen een zwak glimlachje op zijn vervallen gelaat. „TV kijken.Daar heb ik nu echt zin in. Dat ga ik doen, wanneer ik zo vermetel mag wezen."
En met die woorden wierp hij zijn spons weg en begon de trappen te beklimmen.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0162 Tom Poes haalde zijn bagage uit de bijkeuken en verliet het huis. Toen hij de heuvel afkwam, trof hij heer Bommel, die bij het tuinhek een pijp stond te roken.

„Ik begrijp niet dat u zo rustig kan zijn, terwijl er zoveel rare dingen om u heen gebeuren." zei hij.

„Ik rustig?", riep hij uit. „Je moest eens weten. Ik zit vol gedachten en gevoelens, zodat ik niets kan doen. Waar ga je nu trouwens weer naar toe?"

„Naar de stad", zei Tom Poes. „Ik heb ook allerlei gedachten; daarom ga ik iets doen."

„Die jeugd, die jeugd," mompelde heer Ollie, hem nakijkend. „Ik bedoel, wat zou de jonge vriend eigenlijk bedoelen? Hij zal toch niet op de zolder geweest zijn, terwijl ik het hem verbood?"

Op dat moment werd hij in zijn gedachten gestoord door het geluid van voetsstappen en toen hij zich omdraaide, zag hij de markies voor zich staan. De edelman maakt een bevangen indruk en dat was zo ongewoon, dat heer Bommel hem verbaasd aankeek

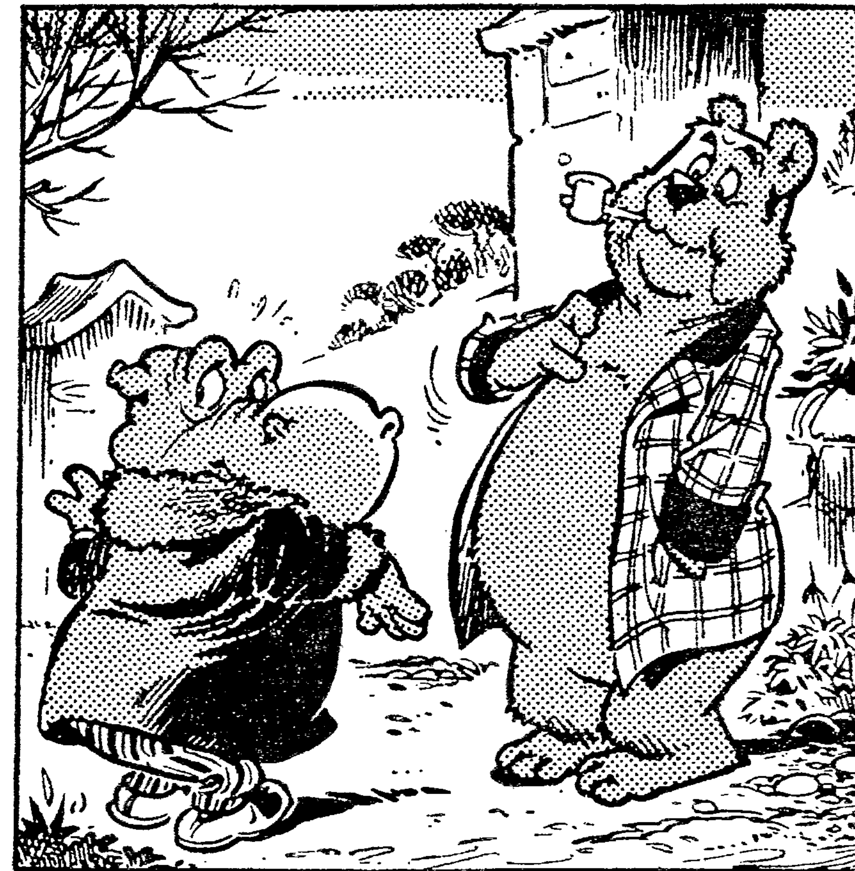
„Is er iets?", vroeg hij. „Kan ik u soms helpen, bedoel ik?"

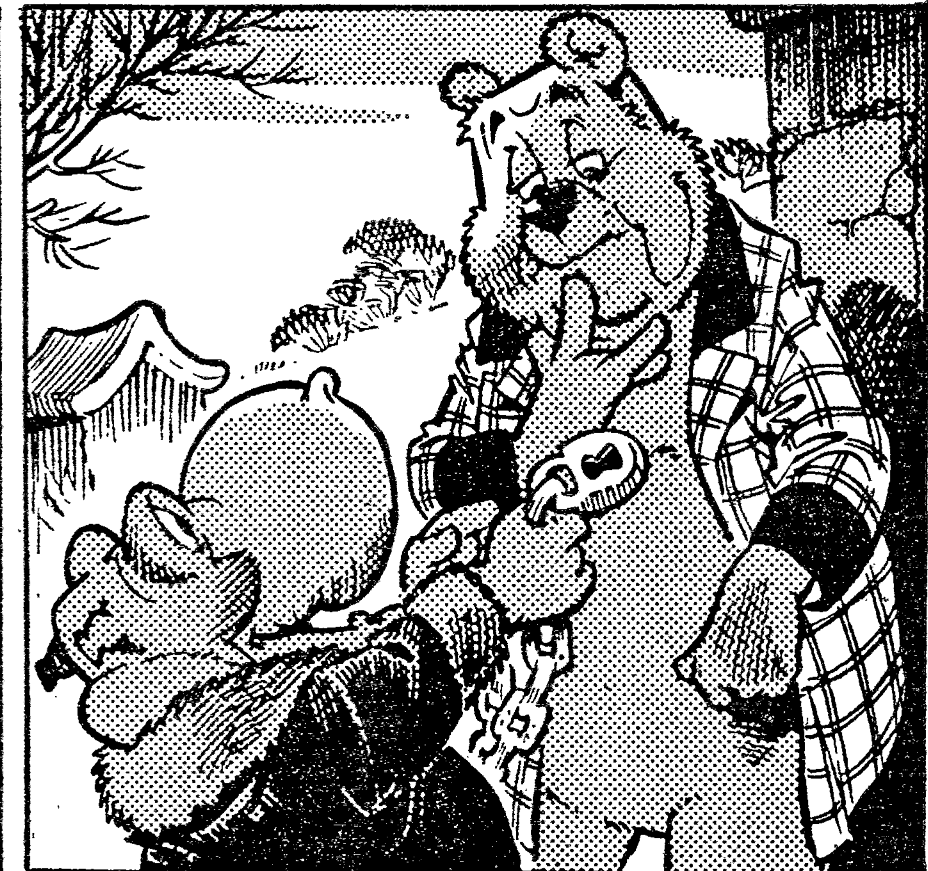
„Inderdaad, amice", zei de heer de Cantecler met een gemaakt lachje. „Je kunt me verplichten met nog een weinig van dat eh. . .vermisole. Ik heb weliswaar geen migraine, maar eh. . .Kijk, morgen is er een festiviteit op de Club. En nu heb ik het idee, dat die versnapering mij in staat zou stellen daar heen te gaan en mij zelfs te vermaken".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

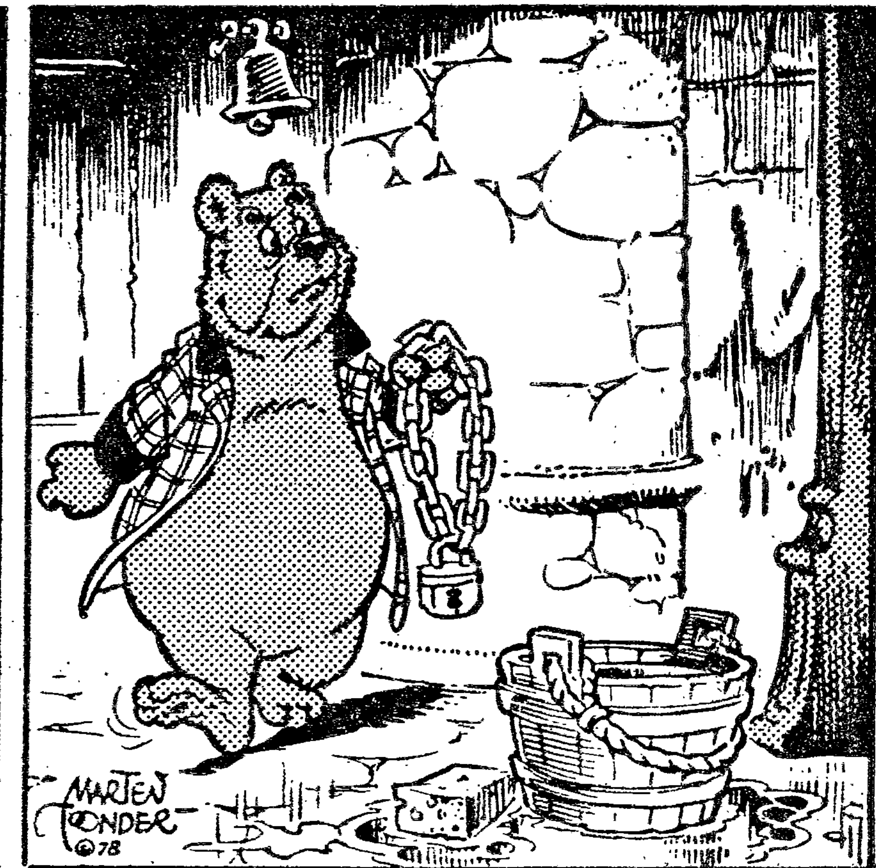
0163 „Vermizool?", herhaalde heer Bommel verbaasd. „Wilt u vermizool hebben? Ik bedoel het komt me bekend voor, maar wat bedoelt u?"
„Kom, amice", zei de markies over zijn schouder. „Dat middel tegen de vapeurs, waarmee ge me laatst van dienst zijt geweest."
„O, dàt?", riep heer Olivier uit. „Kwetal. . .eh. . .Ik weet het al, bedoel ik. Ik zal mijn best doen, hoor."
„Daar zult ge geen spijt van hebben," beloofde de edelman. „Adieu, tot morgen."
Hij liep weg en liet heer Bommel verward achter. Hij zag er tegen op om Kwetal opnieuw om zo'n geneeskrachtige stengel te vragen. „Vooral omdat hij bezig is een pofjurk met glitters te breien," mompelde hij. „Hij moet zijn gedachten bij zijn werk houden, want dat is belangrijk."
Toen werd hij plotseling de burgemeester gewaar, die behoedzaam langs het muurtje naderde. „Gelukkig, dat ik je tref," zei de magistraat. Hij wierp een vlugge blik opzij en toen hij zag, dat de vorige bezoeker achter de heuvel verdwenen was, vervolgde hij op gedempte toon: „Je kunt me een groot genoegen doen, Bommel. Kijk, morgen is er een feestje. Daar zie ik erg tegen op, onder ons gezegd. Ik zou me graag wat minder bezwaard voelen. Als jij nu kunt zorgen dat ik goed voor de dag kom, zou me dat erg verlichten."
Voordat heer Ollie verdere navraag had kunnen doen, trok de heer Dickerdack het roestige hangslot uit zijn zak en stak het hem toe.
„Maak deze ketting weer zoals hij was," fluisterde hij dringend. „Je zult er geen spijt van hebben."

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

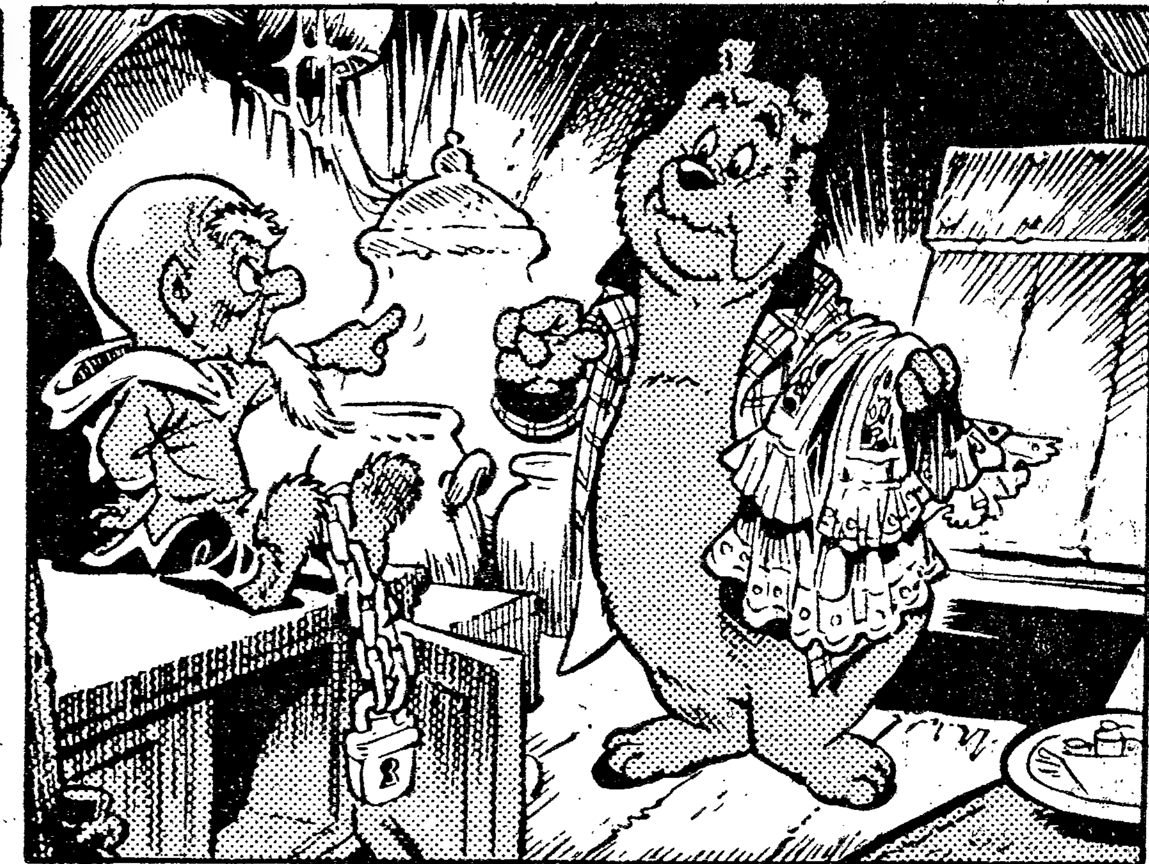
0164 Intussen had Joost moeizaam de torentrappen bestegen, totdat hij het portaal voor zijn vertrekje bereikte. „Het werd me te veel," zei hij bij zichzelf. „Ik ben werkelijk te moe om harder te werken aan de koffievlek die heer Olivier zo goed is geweest op de muur te maken. Ik ga me een einig ontspannen voor mijn tv; hoewel het hier erg warm is."
Op dat moment werd hij het rolletje draden gewaar dat nog steeds voor zijn deur lag en met een zucht bukte hij zich om het op te rapen. „Wat is dat voor een touw?", vroeg hij zich af. „Het huis vervalt zienderogen, sinds er ratten op zolder zijn. Maar ik zal me wel afbeulen, als men mij toestaat."
Met zijn laatste krachten droeg hij de kluwen de zoldertrap op en nadat hij het in een ijzeren pot geworpen had, trok hij zich terug in zijn kamer.
Daar deed hij de elektrische kachels uit en de beeldbuis aan, niet wetende dat zijn daad ernstige gevolgen zou hebben. Want de pot waarin hij het rolletje gegooid had, was dezelfde waarin Kwetal's stroelvanger hing.
Ook heer Bommel had geen enkele gedachte voor de ieldraden van de dwerg; hij had andere zorgen.
„Iedereen wil iets van me hebben," dacht hij. „Hoe moet ik dat aan Kwetal vragen, terwijl hij het al zo druk heeft?"
Zo tobbende, passeerde hij de koffievlek, die nog steeds de muur verlevendigde, en hij fronste de wenkbrauwen.
„Joost is helemaal waardeloos", mompelde hij ontstemd. „Ach, als ik het niet zo druk had, zou ik het zelf gaan doen."

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0165 Toen heer Ollie de zolder bereikte, trof hij daar Kwetal aan, die met gekruiste benen op het kastje zat. Over zijn knieën lag een glanzende lap stof, maar zijn gezicht was donker. ,,Het is hier te gankelijk', zei hij ontevreden.

Heer Bommel liet de ketting, die hij uitnodigend voor zich uit hield, geschrokken zakken.

,,Gankelijk?'' herhaalde hij.

,,Er komen te veel paffe miezers naar boven'', hernam het mannetje. ,,Zo kan ik niet voegen. Het is drukkelijk''.

,,Ja'', gaf heer Ollie toe. ,,Het is hier erg warm. Maar wat zie ik daar? Heb je de jurk nu al klaar? Wat vreselijk knap! Dan durf ik ook wel vragen of je deze ketting weer wilt voegen. De burgemeester wil hem morgen graag dragen op het feest. En nog een beetje vermizool graag''.

Het mannetje nam de roestige keten aan en wierp zijn gastheer het kledingstuk korzelig toe.

,,Het is hier te gloedend'', riep hij schel. ,,Er is wieling!''

,,Ja, ja, net wat ik al zei'' mompelde heer Bommel, die geheel verdiept was in het bekijken van de jurk. ,,Wat schitterend! Met die zetsels en die stroken en zo. En al die figuurtjes. Gouddraad wed ik. En zijn dat echte parels?''

,,Glandig!'', hield het mannetje aan, en zijn stem klonk scherp. ,,Heeft Bommel de iel gehutseld?''

,,Eh.. ja..'', zei heer Ollie een beetje onzeker. ,,Ik weet het niet zeker, bedoel ik. Het hoofd loopt me om door dat feest. Maar met deze jurk kan ik alles goed maken. En als ik nu wat vermizool krijg..''

,,Denk om de wieling'', waarschuwde Kwetal. ,,Er komt te veel stroel in de vanger. En als morgen de oude maan opkomt, wordt alles on''.

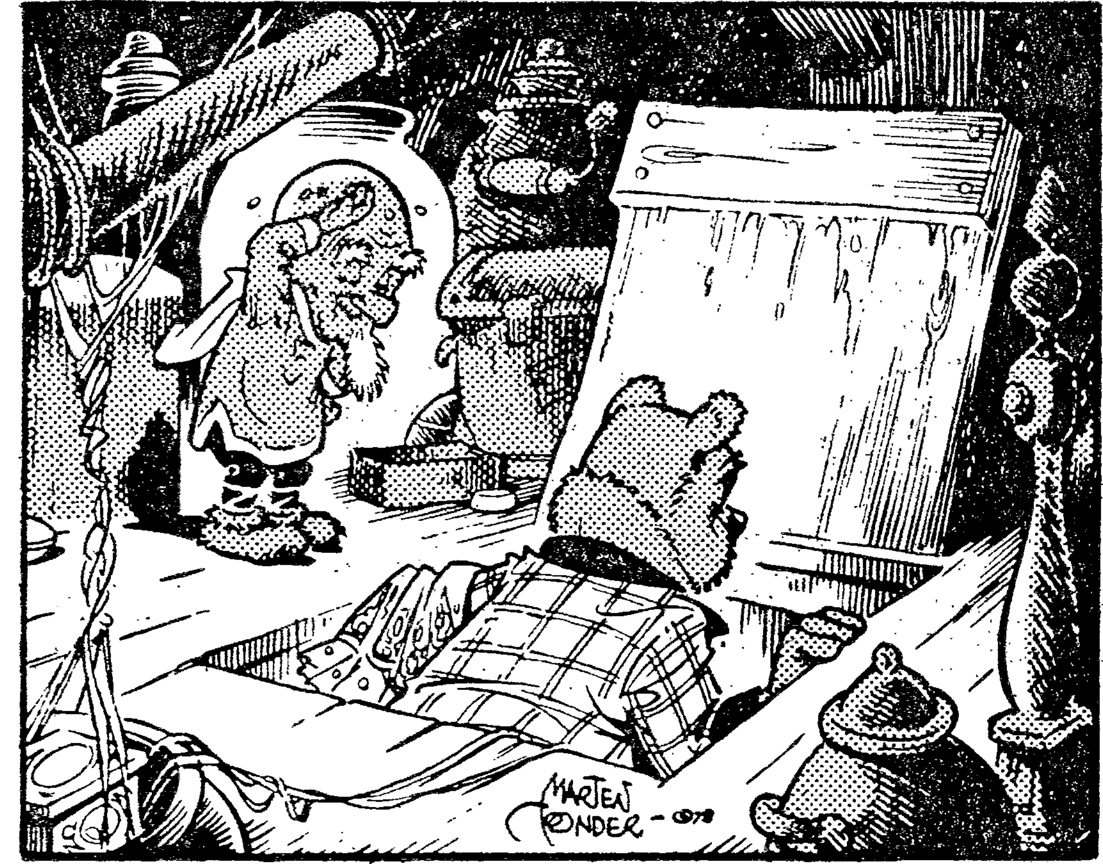
Hij stak een knoestig wijsvingertje uit en herhaalde duister: ,,On!''

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

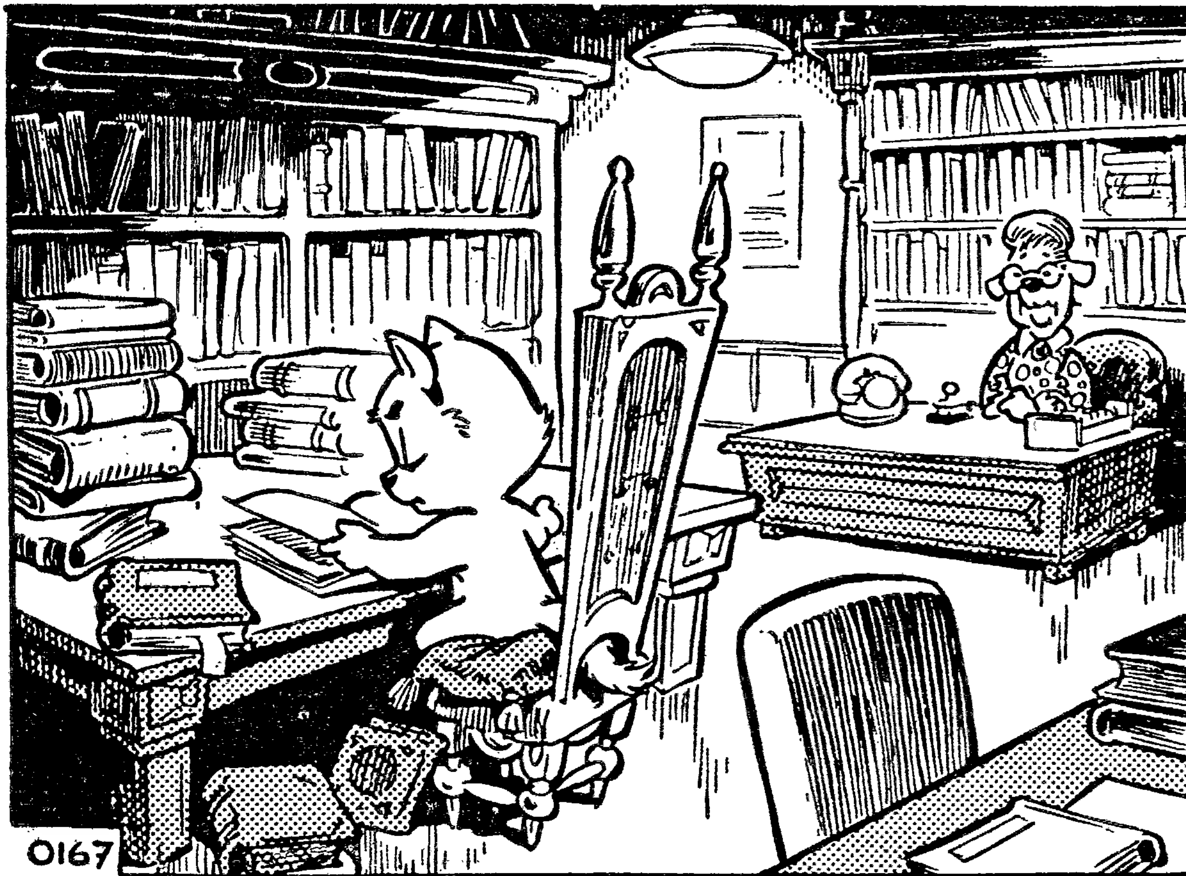

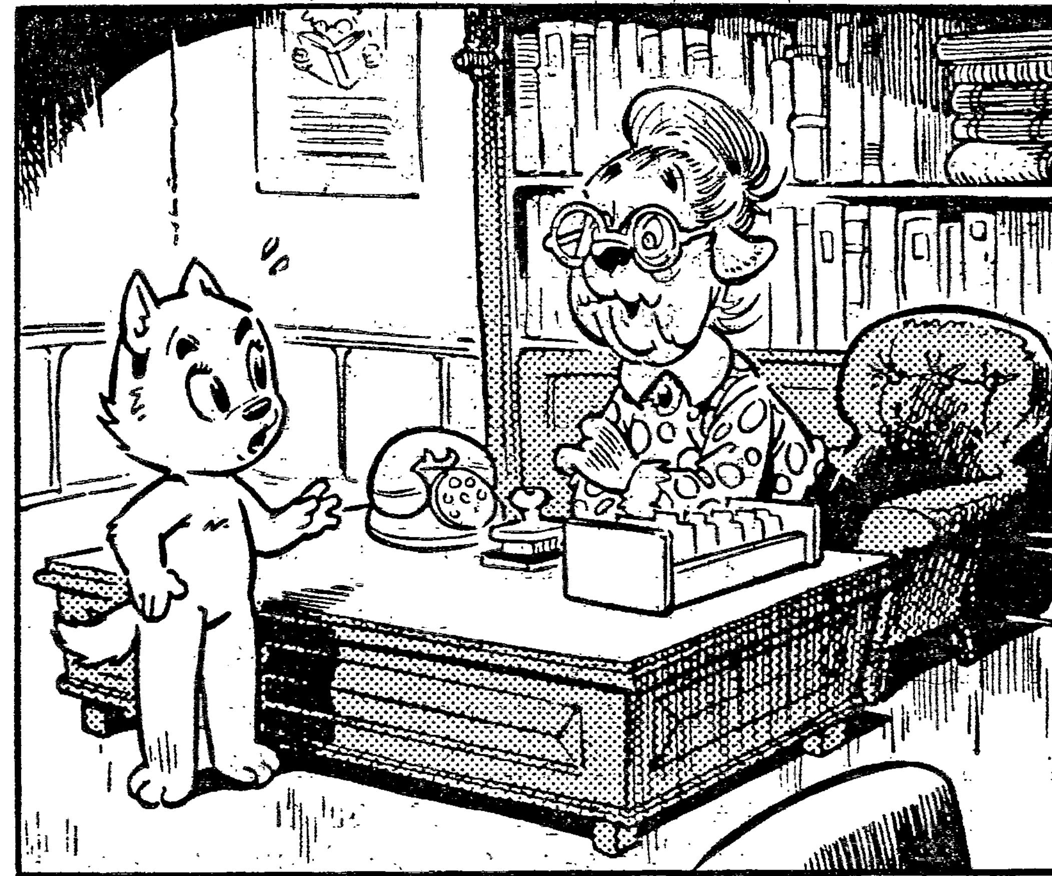

0166 Nadat hij zijn waarschuwing had gegeven, ontdooide Kwetal. Hij klom van het kastje en trok zijn muts naar achteren om minder last te hebben van de drukkende warmte.
„Ik begrijp dat je veel in je denkraam hebt door al die invalsels'', zei hij. „Als ik ze voeg, zijn ze wel oogzaam, maar als de oude maan opkomt, worden ze uitvalsels. En al die invalsels zijn voor anderen, omdat Bommel een wielig hart heeft. Ik wil graag iets voor Bommel voegen. Wil hij zelf niet iets hebben?''
„Iets voor mezelf?'' herhaalde heer Ollie zijn voorhoofd afvegend. „Wil je iets voor mij maken? Wat een aardig idee. Ik zou graag.. eh.. ik zou graag willen kunnen wat ik eigenlijk zou willen doen als ik het doen kon''.
Hij schudde het hoofd en verdween langzaam door het luik, terwijl hij er peinzend aan toevoegde: „Als je begrijpt wat ik bedoel''.
Het mannetje keek hem getroffen na, terwijl er zweetdruppels en denkrimpels over zijn voorhoofd speelden. Toen begon hij in zichzelf te mompelen en plotseling verscheen er een brede glimlach om zijn mondhoeken.
„Wat een geweldig denkraam om zoiets te willen!'' riep hij uit. „Ik zal het kansen, maar het is niet mak. Als het hier maar niet zo gloedend was''.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

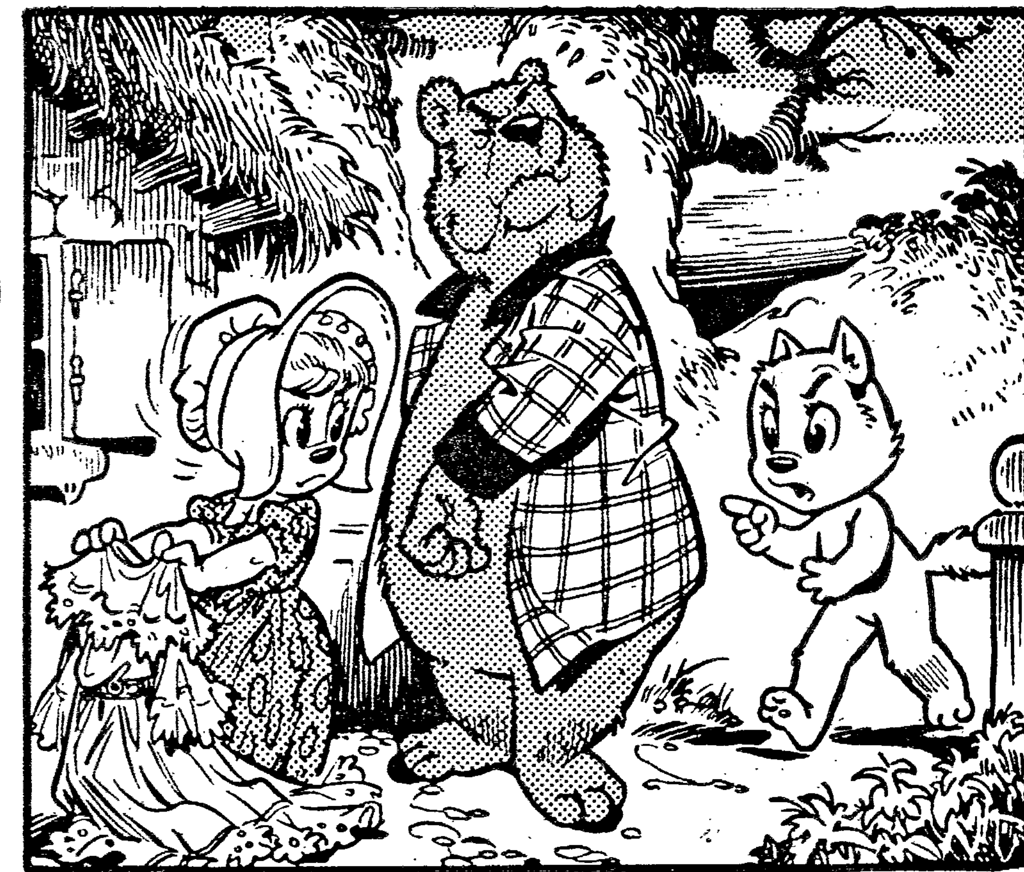
0167 Tom Poes was naar de stad gegaan en daar had hij een rustig plekje gezocht in de gemeentebibliotheek. Daar waren alle boeken die er geschreven zijn, en het is dan ook te begrijpen dat er niemand was dan hijzelf en de dame die er een oogje op hield.
„Wat aardig, zo'n ventje, dat hier komt lezen", zei deze vertederd tot zichzelf. „Maar hij heeft alleen maar sprookjesboeken gevraagd en daar is hij toch eigenlijk te groot voor".
Dat was zo. Tom Poes schoof ongeduldig het ene boek na het andere van zich af en hij begon juist te wanhopen, toen de bibliothecaresse vroeg: „Kan je niet vinden wat je zoekt? Kan ik je soms helpen?"
„Misschien wel", zei Tom Poes opstaande. „Ik wil iets weten over het Kleine Volk. Maar in die boeken staan alleen maar onzinnige kinderverhaaltjes. Flauwekul over kabouters en elfjes en zo. Alsof dat er iets mee te maken heeft".
De oude dame zette grote ogen op en kwam plotseling tot leven.
„Wat enig!" riep ze uit. „Jij bent de eerste die dat in de gaten heeft. Maar ik weet er alles van. Mijn grootmoeder is geboren in de Zwarte Bergen en bovendien was ze een wisselkind. Wat is het dat je weten wilt?"
„Wel", zei Tom Poes aarzelend, „wat gebeurt er met de dingen die door dat volkje gemaakt worden? Ze zijn heel knap, dat weet ik. Maar kunnen ze iets voor gewone lieden doen?"
„Ah, daar vraag je iets", hernam het vrouwtje. En daarop begon ze aan een uitleg die tot sluitingstijd duurde.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0168 Het duurde een poosje voordat heer Bommel de moed verzameld had om de feestjurk in een stuk papier te wikkelen en ermee naar zijn buurvrouw te gaan. Hij trof haar aan bij het schrobben van haar straatje en hij bleef bedremmeld bij het hek staan.

„Ik eh.. ik heb hier iets voor u mevrouw", stamelde hij. „Ik hoop dat het naar uw genoegen zal zijn na het misverstand van vanmorgen als u begrijpt wat ik bedoel".

„Ik begrijp best wat je bedoelt, Ollie", zei het vrouwtje snibbig. „Een afdankertje. Ik hoop dat de ratten er iets van hebben overgelaten".

Heer Bommel herstelde zich. „U vergist u, mevrouw", sprak hij. „Voor u is niets mooi genoeg, wanneer u wist wat ik eigenlijk zeggen wilde, als de woorden me niet te kort schoten. Ach, kijkt u zelf maar eens".

Nu kreeg juffrouw Doddels nieuwsgierigheid de overhand en ze ontdeed het pakje van het papier, zodat de feestjurk met alle kanten en strikken aan het avondlicht kwam. De kleuren en de stenen die het kledingstuk sierden, fonkelden in de ondergaande zon en het is geen wonder, dat ze een poosje sprakeloos was.

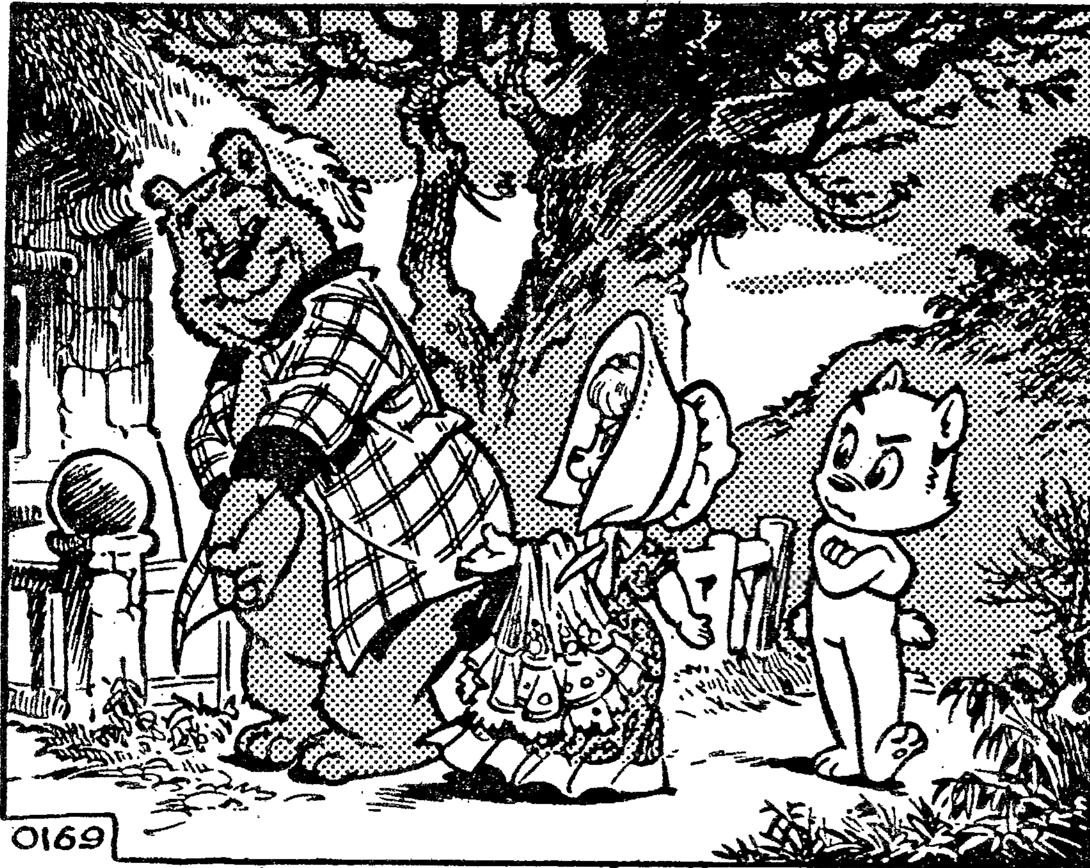
„Wat prachtig", riep ze ten slotte uit. „Zoiets moois heb ik nog nooit gezien. En al dat borduurwerk. Nee maar!"

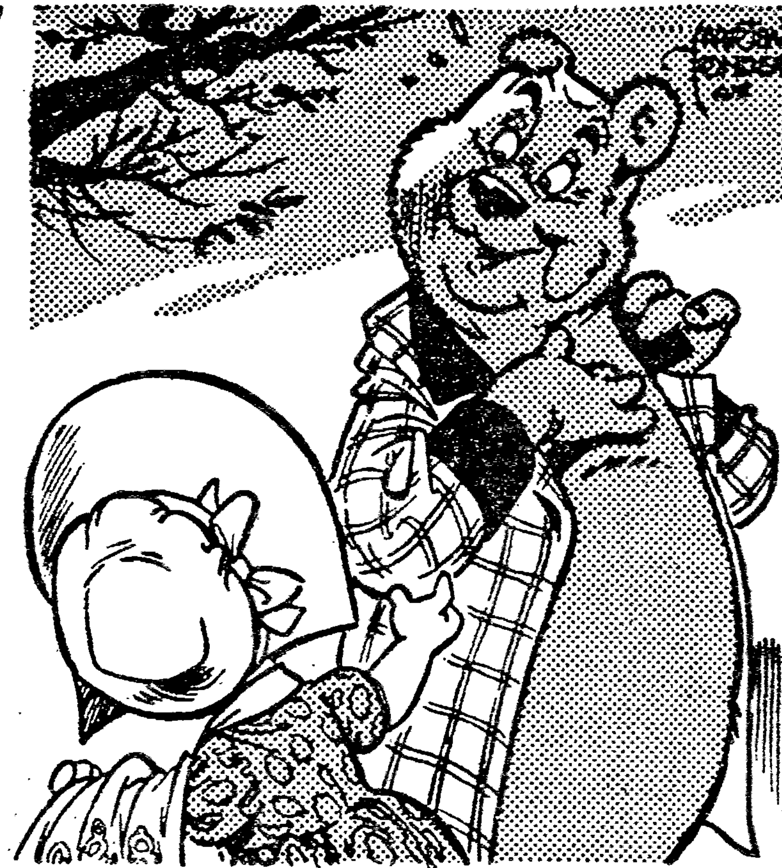
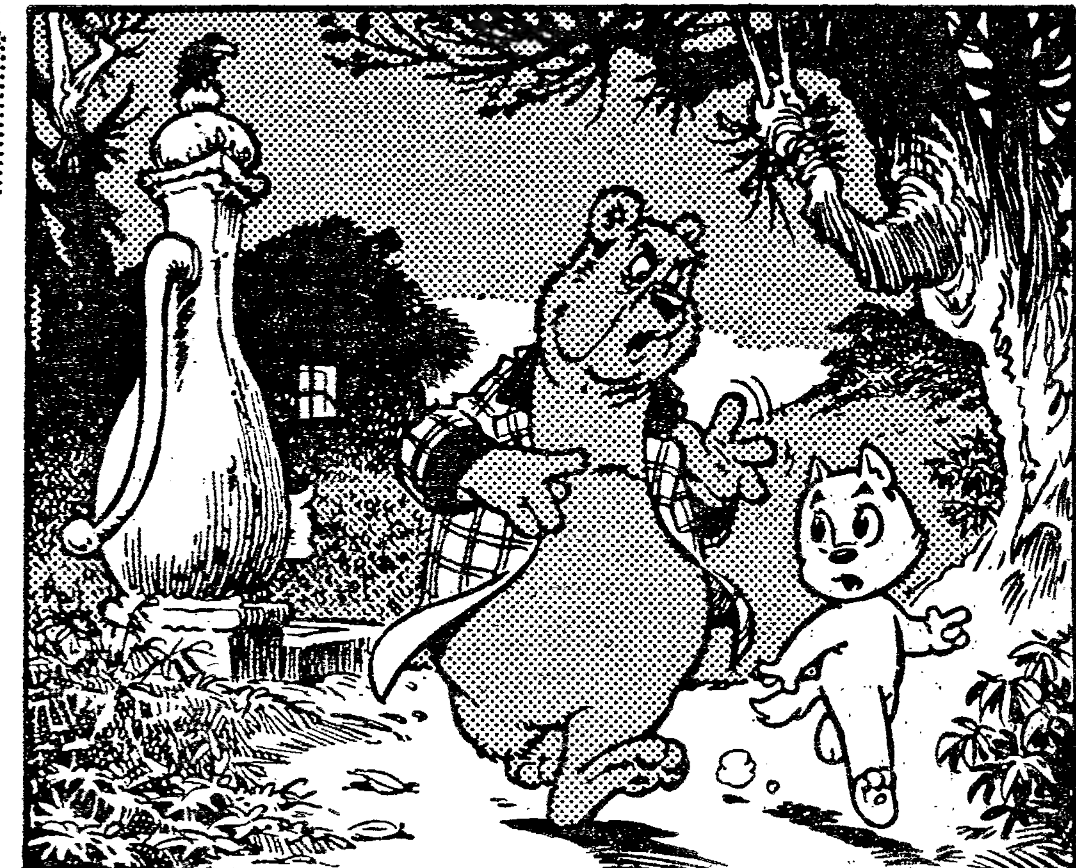
Op dat moment werden ze gestoord door Tom Poes. Hij was een beetje buiten adem door het eind dat hij gelopen had, maar verder was hij levendig geoeg.

„U kunt beter oppassen met die jurk", zei hij. „Ik weet waar hij vandaan komt. Van dezelfde plaats als de ambtsketen van de burgemeester en u weet wat daarmee gebeurd is.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

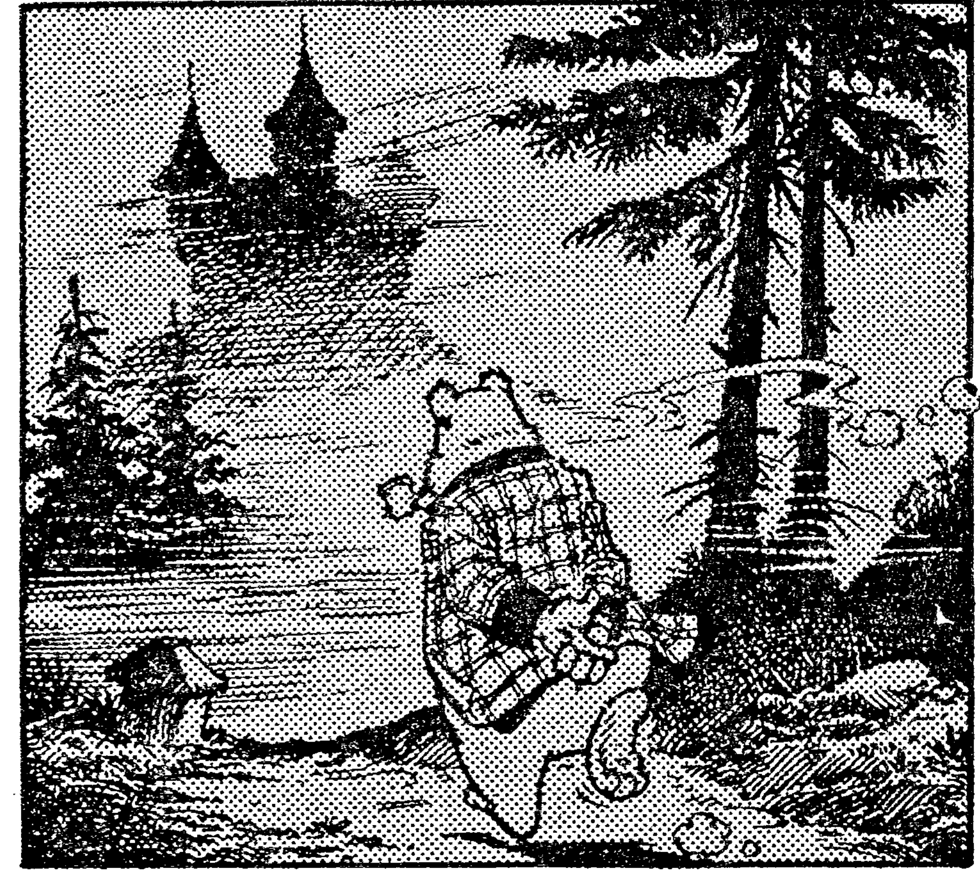
0169 "U kunt die jurk niet vertrouwen", zei Tom Poes dringend, maar er was niemand die naar hem luisterde. Integendeel, juffrouw Doddel keerde hem vol afkeer de rug toe en keek heer Bommel zo warm aan dat een blos hem naar de wangen steeg.
"Hij is prachtig!", zei ze. "Ontzettend prachtig. Zeker van Feng Lon of zo. Schattig van je, Ollie. Het spijt me erg dat ik niet aardig tegen je was. Ik had moeten weten dat jij altijd alles goed doet. Ik ben er helemaal verlegen van".
"D-dat eh.. Dat hieft noet", stamelde heer Bommel. "Tat is onzin. Verlegen, beoel ik.. Ik b-bedoel, het is heel prettig om eh.. om voor u te voegen en en.. Morgenavond kom ik u halen. Voor het feest, als u begrijpt wat ik bedoel".
"Je bent lief", zei zijn buurvrouw en met die woorden haastte ze zich haar huisje binnen om de japon te gaan passen.
Heer Ollie liep weg met kromme tenen, maar toen hij ontdekte dat Tom Poes hem volgde, kwam hij weer tot zichzelf.
"Dat was niet aardig van je, jonge vriend", sprak hij verwijtend. "Waarom bederf je altijd mijn plezier? Ik was bezig die dame een genoegen te doen en daar kom jij weer aan met nare praatjes, zodat haar blijdschap verzuurd zou zijn als ze niet zo hoog stond. En wat bedoelde je eigenlijk?"
"Alles wat door lieden als Kwetal gemaakt wordt, deugt niet", legde Tom Poes uit. "Het lijkt wel mooi, maar het is niet echt. Zag u niet dat die jurk zelfs veranderde, terwijl u aan het praten was? Hij past zich nu aan bij juffrouw Doddel, maar na een poosje vergaat hij. U zult het zien".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0170 "Ik ben naar de stad gegaan om meer over het Kleine Volkje te weten te komen", zei Tom Poes. "Dat viel niet mee, maar ik heb iemand ontmoet die er wat van wist. En die vertelde me wat ik al dacht. Zo'n mannetje als Kwetal kan erg veel, maar voor ons is het niet te vertrouwen. Onze wereld is nu eenmaal anders dan de zijne".
Heer Bommel zweeg. De duisternis begon te vallen en hoewel het mooi weer was, liep er een rilling over zijn rug.

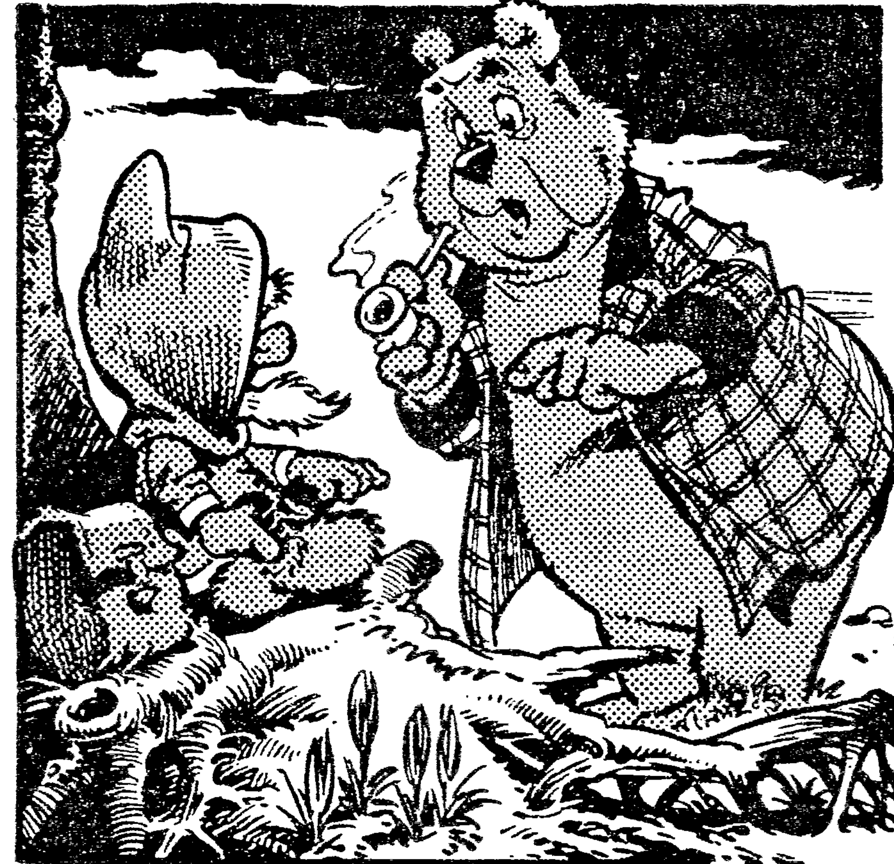
"Altijd zure praatjes", mompelde hij. Zijn stem klonk echter onzeker en toen Tom Poes een andere weg insloeg om naar huis te gaan, keek hij hem bedrukt na.

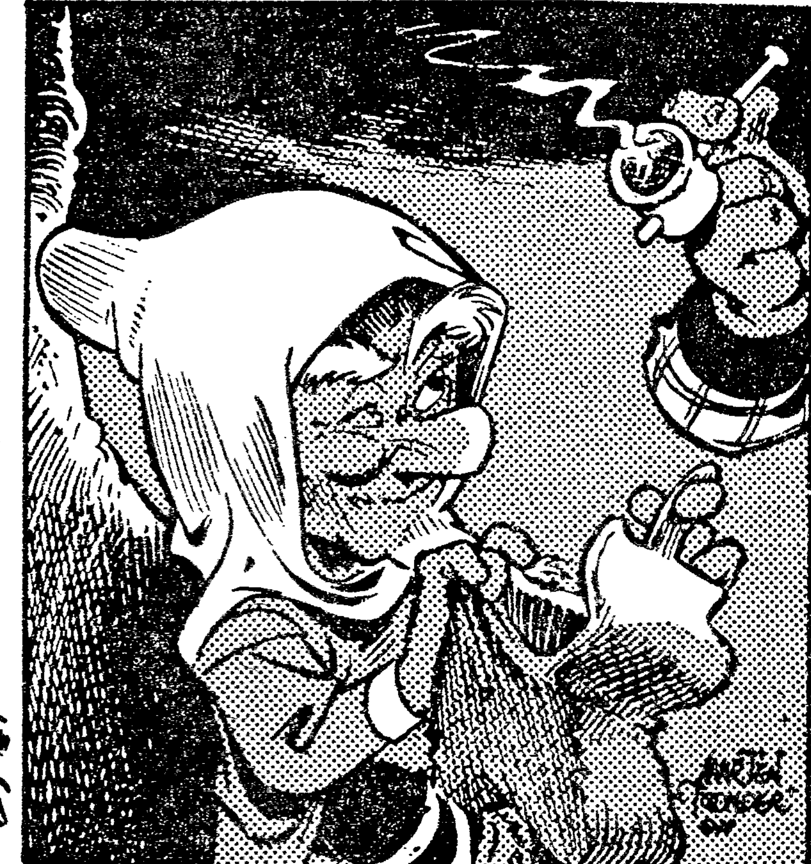
"Zo is de jeugd van tegenwoordig", sprak hij tot zichzelf. "Ze geloven nergens meer in. Al het goeds wat een heer in stilte doet, wordt daardoor in een kwaad daglicht gesteld. Avondlicht, bedoel ik".
Hij zuchtte en vervolgde zijn weg met gebogen hoofd. Zijn voldoening had plaats gemaakt voor bedruktheid en toen hij slot Bommelstein uit de avondnevels zag oprijzen, voelde hij plotseling dat hij die dag nog niets anders had gegeten dan aangebrande pap.
"Ik heb honger", hernam hij. "Maar Joost zit natuurlijk nog voor zijn televisie zonder aan een voedzame maaltijd te denken. Die t.v. Die is ook door Kwetal gemaakt. En neem nu die ambtsketen van de burgemeester . . Misschien eh . . . Misschien heeft de jonge vriend wel gelijk . . ."

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

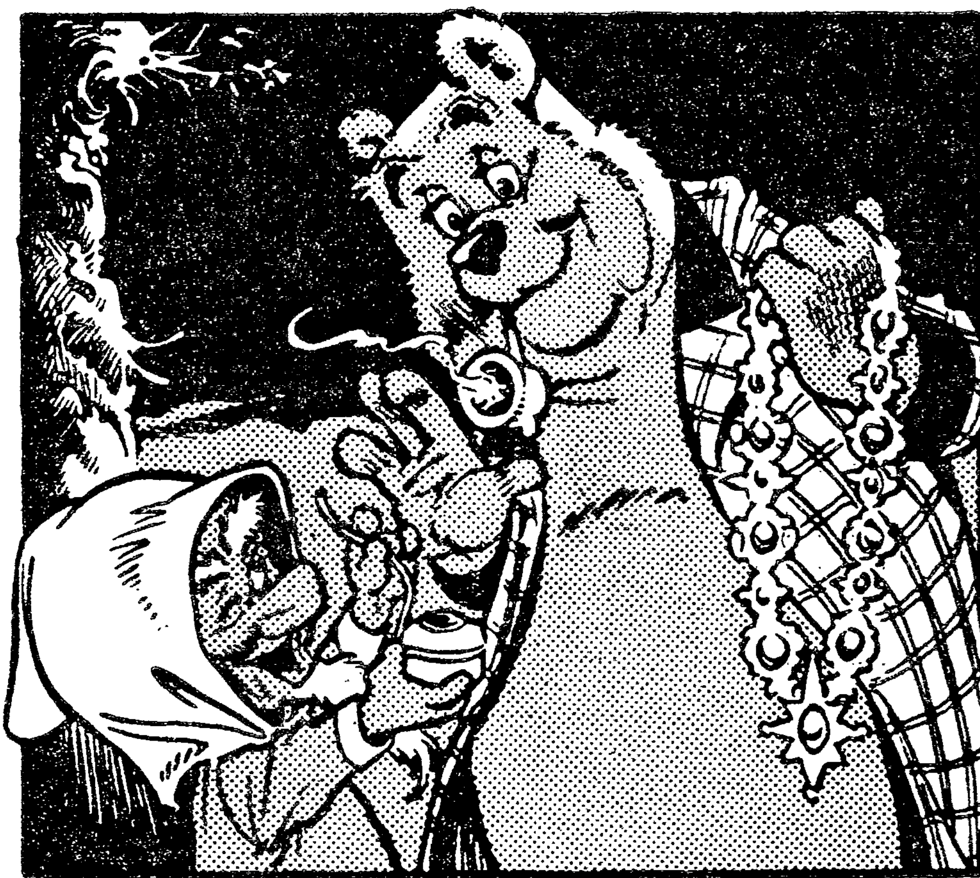

0171 Toen heer Ollie zijn tuin betrad, was het al donker. De nevels kronkelden om de heuvel en er hing een vreemde stilte, die hem bedrukte.
„Wat te doen?", vroeg hij zich af. „als Tom Poes gelijk heeft, moet ik iets doen, dat voel ik. Maar wat?eAch, iemand van mijn stand is altijd alleen".
„Bommel is niet alleen", zei een hel stemmetje. „Hij is er zelf altijd bij".
Heer Ollie bleef verrast staan en toen hij zoekend om zich heen keek, zag hij Kwetal onder een boom zitten, met zijn buidel naast zich.
„Nee maar!", riep hij uit. „Wat doe jij hier? Wil je niet meer op de zolder wonen?"
„De zolder werd te gloedend", verklaarde het mannetje. „Er kwam steeds meer wieling en de vanger rook rood. Daarom ben ik naar buiten gegaan. En kijk, buiten is het vroegjaar geworden". Hij wees op een paar bloemen die het grasveld sierden, en heer Ollie knikte begrijpend.
„Het is lente", gaf hij toe. „Wist je dat niet?"
„In Bommels steenstapel was ik in mijn nop", hernam de dwerg. „Door druk voegen en genoeg nootmerg. Maar nu, nu komen de anderen terug van het ipsen - en nu ga ik naar mijn spinde bij de Hoolberg".
Hij zag heer Bommels gezicht betrekken en hij voegde eraan toe: „Maar die paar invalsels heb ik nog even gevoegd, voordat ik ga. Want ik ben dankzaam voor Bommels helpen".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0172. Kwetal opende zijn tas en haalde er een ketting uit, die zelfs in de duisternis licht uitstraalde.
„De hoogheidskeeten", legde hij uit. „Hij is beter dan de vorige, want ik heb er meer schaveling in kunnen maken".
Heer Ollie keek vol bewondering naar het kunstige smeedwerk, en nam het voorzichtig aan.
„Wat aardig, dat je die nog hebt afgemaakt", zei hij. „Men ziet dat zelden. Denken aan anderen, bedoel ik".
„Noop", vervolgde het ventje, terwijl hij een rond doosje te voorschijn haalde. „Ik heb ook gehutseld waar Bommel om vroeg. Het was erg zwarig, want ik heb maar een klein denk- raam. Daarom heb ik de kerewerende kaatselaar gevoegd. De reus Bommel zal wel weten wat hij er mee doen moet. En hier is een ietje vermisool".
Hij wachtte niet op een dankwoord, maar tilde de buidel op zijn rug en liep snel de heuvel af.
„Pas op", riep hij nog. „Als de oude maan er op schijnt, wordt alles on. Alles, On. Uitvalsels".
Hij verdween in het donker en heer Bommel keek verbaasd naar het doosje, dat hij gekregen had.
„Alleraardigst om ook iets voor mij te hutselen", mompelde hij. „Wat had ik nog maar gevraagd? Om te kunnen wat ik zou willen, of zoiets. Maar ik begrijp niet precies wat ik daarmee bedoelde. Hoe kan Kwetal het dan maken? En wat is toch on? Zou dat hetzelfde zijn als wat Tom Poes bedoelde?

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

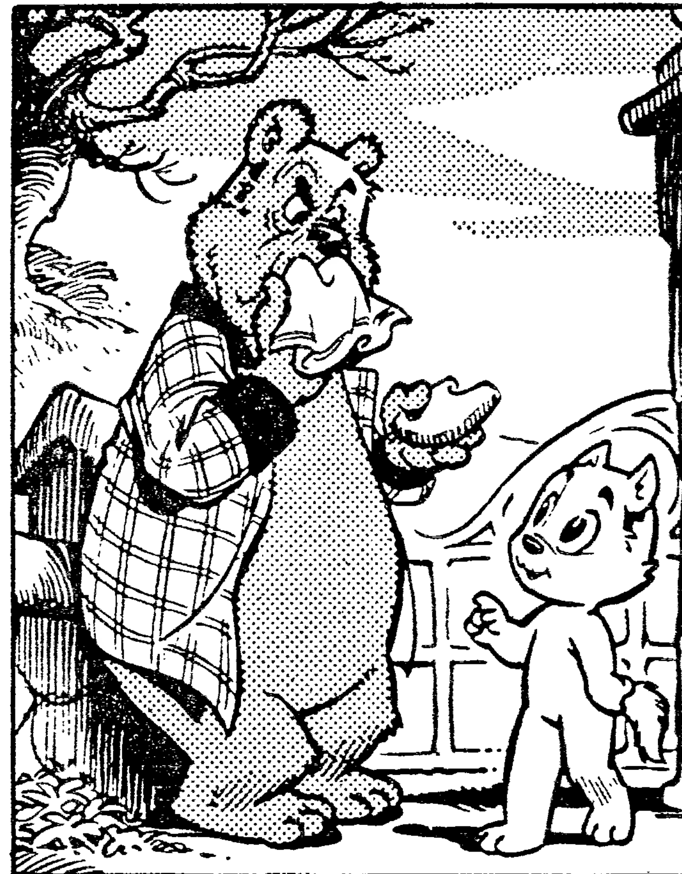

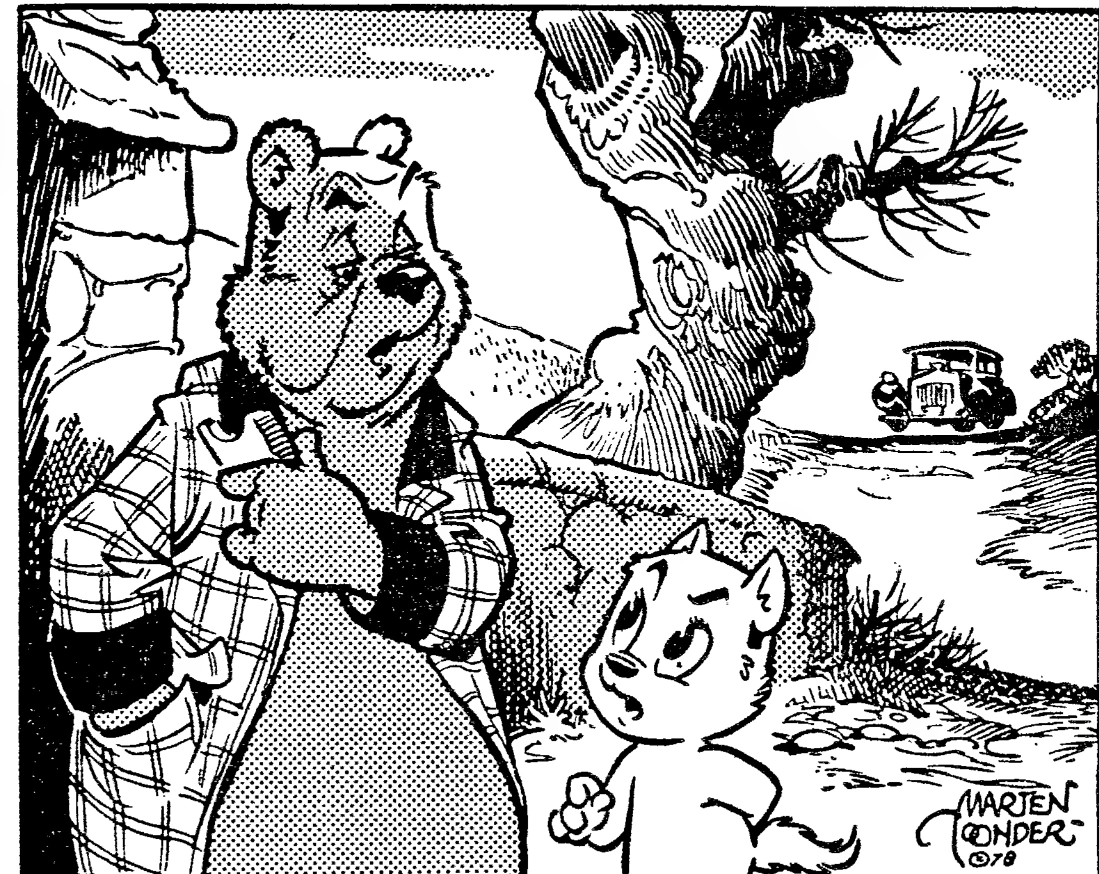

0173. Heer Ollie vergat zijn honger en begaf zich naar zijn slaapkamer. „Ik ben moe", mompelde hij terwijl hij de ambtsketen en het sliertje vermisool in zijn bed gooide. „Geen wonder, na alle verrassingen die ik anderen bereid. Daarom ben ik erg benieuwd wat ik zelf gekregen heb. Vooral omdat ik niet meer weet, wat ik eigenlijk hebben wilde".
Hij probeerde het doosje, dat Kwetal hem gegeven had, te openen; maar tot zijn verrassing was er geen beweging in het deksel te krijgen.
„Dat is te gek", sprak hij terwijl hij zijn inspanning verdubbelde.
„Het moet open. Ik zal geen oog dicht doen. Ik moet weten . . . wat ik hebben wilde . . . . voordat ik kan slapen . . ."
Hij klemde zijn kaken op elkaar en terwijl hij gevaarlijk opzwol, rukte en trok hij aan het doosje totdat hij geheel buiten adem was. Uitgeput hulde hij zich tenslotte in zijn nachtkleding en kroop onder de dekens; maar ook daar liet het geheimzinnige doosje hem niet met rust.
„Het toppunt", prevelde hij met verwrongen trekken. „Een heer heeft het recht om te weten, wat hij eigenlijk bedoelt. Als ik nu maar wist, wat ik gevraagd heb. Komt er dan geen einde aan de zorgen die iedereen op mijn teer gestel stapelt? Heer Fanth en Tom Poes en Joost en de oude maan en Kwetal met deze bus. Het wordt me te veel, dat voel ik".
Maar hij gaf het niet op en bleef met het deksel worstelen totdat de maan hoog aan de hemel stond. Het was maar een dunne sikkel, want zij was oud. Van Bommelstein was dan ook niet veel meer te zien dan de verlichte vensters van de paars aangelopen kasteelheer en zijn televisiekijkende knecht.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0174. Toen Tom Poes in de loop van de volgende morgen Bommelstein passeerde, trof hij daar heer Ollie aan, die traag op een stuk brood kauwde.

„Tjonge", riep hij uit. „Bent u van de ochtendpap af? Dat is heel verstandig, want daar word je maar dik van."

„Dat is het niet", zei heer Bommel korzelig. „Van dik worden is geen sprake, dat moest je weten. Maar ik had geen zin om zelf pap te maken omdat het aanbrandt. En Joost zit nog steeds voor zijn tv, terwijl . . ."

„Zit hij daar nu nog?" onderbrak Tom Poes ongerust. „Dat kan niet goed voor hem zijn. Er is iets verkeerd met die tv en u moet hem weghalen".

„Het is een verslaving", zei heer Ollie hoofdschuddend. „Natuurlijk is het niet goed voor hem. Maar ik heb geen zin met water te gooien, want dat doet een heer niet."

Hij zuchtte en vervolgde mompelend: „Als ik dat doosje nu maar open zou kunnen krijgen; dan zou ik willen wat ik zou kunnen. Kunnen wat ik zou willen, bedoel ik eigenlijk. Of bedoel ik iets anders?"

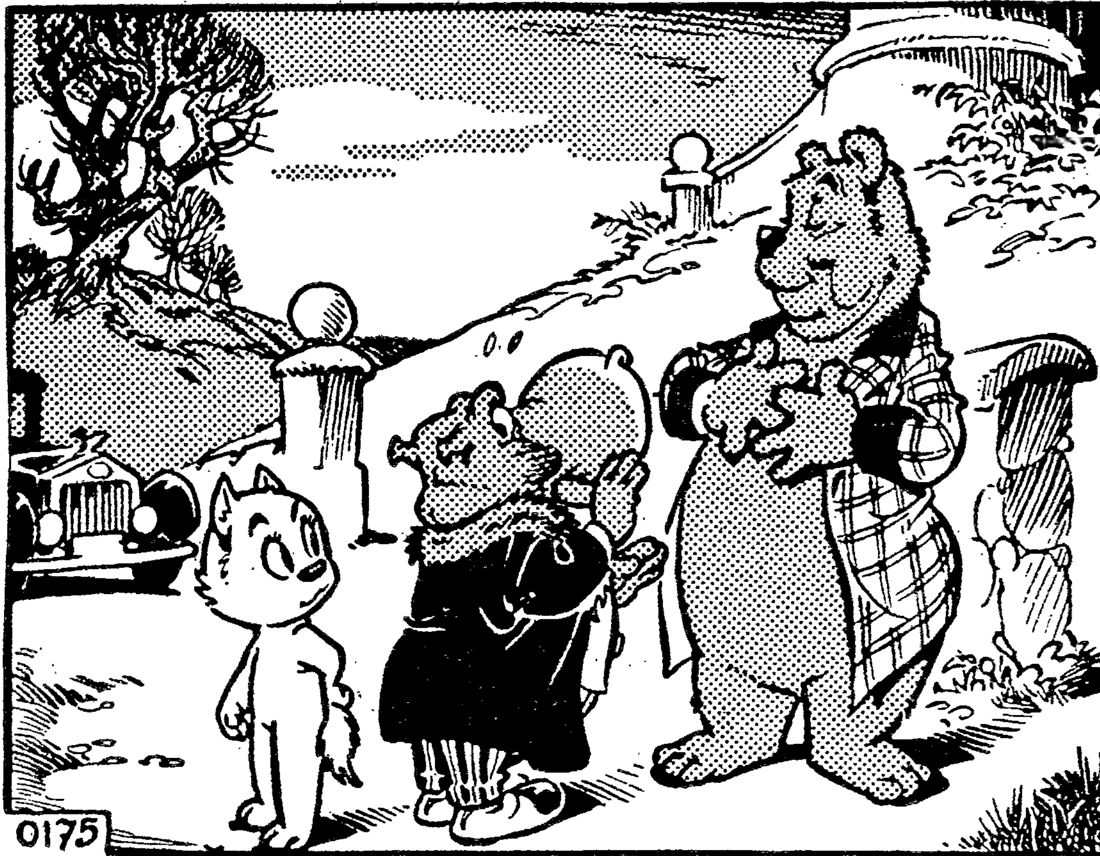
„Ik weet het niet", zei Tom Poes verbaasd.

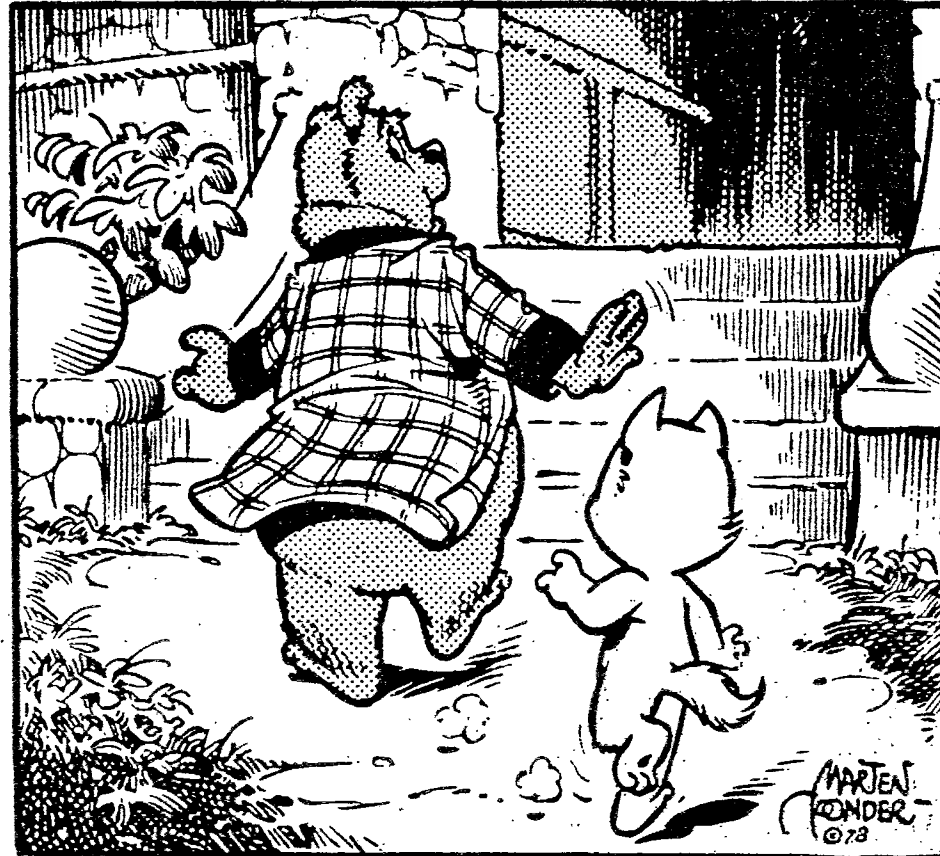
„En wat bedoelde je gisteravond?" vervolgde heer Bommel vreugdeloos van zijn boterham happend. „Wordt alles werkelijk on? Uitvalsels?"

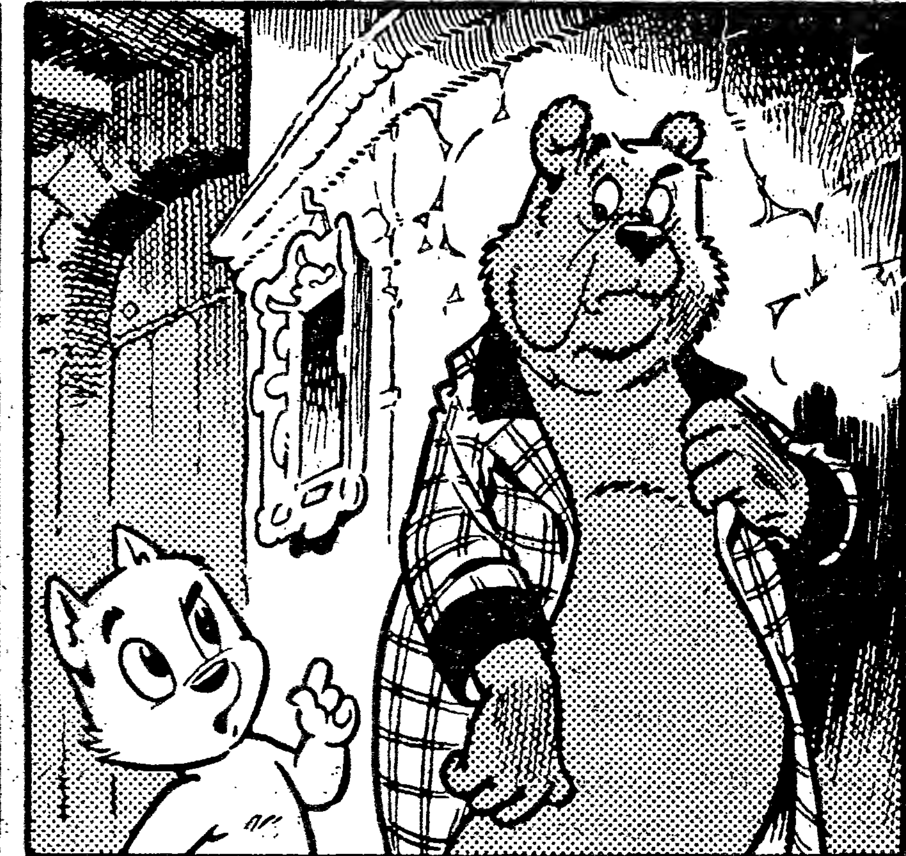
Tom Poes zweeg onthutst, en in de stilte werd nu het geluid van een naderende auto hoorbaar.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

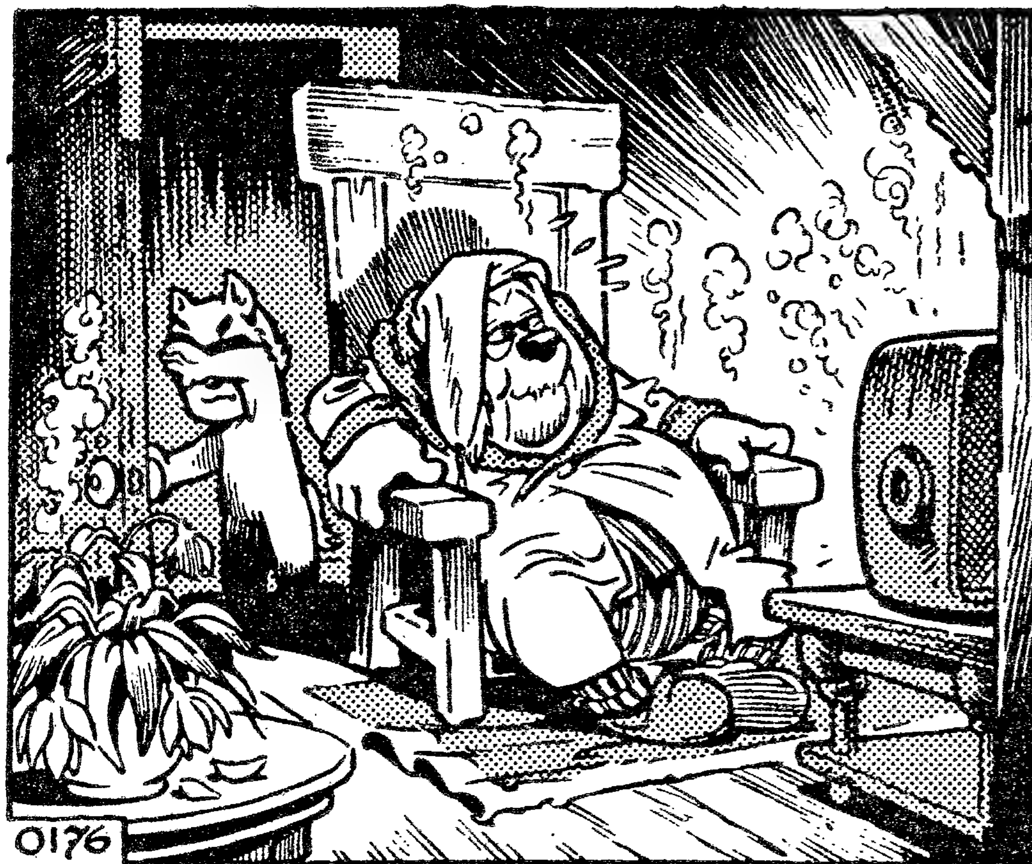

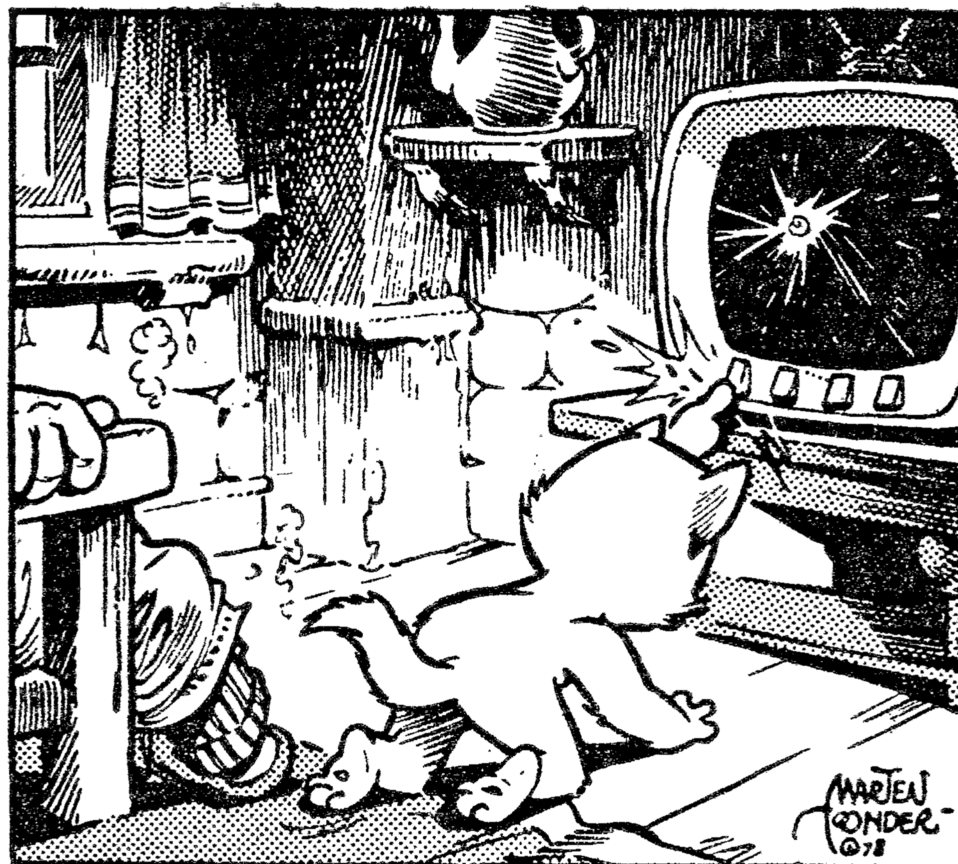

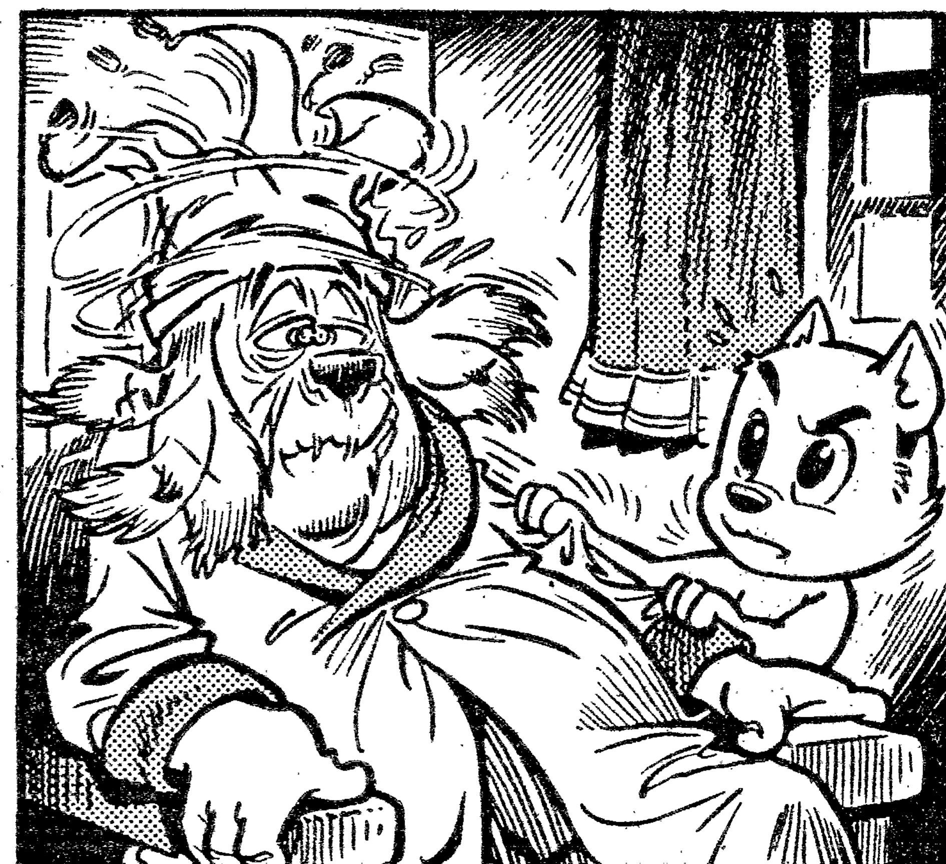
0175. Heer Ollie zag het remmende voertuig en wierp haastig zijn boterham weg.
„Het is heer Dickerdack,'' zei hij. „Eigenlijk heb ik geen tijd om over moeilijke dingen te praten, jonge vriend. De burgemeester moet mij spreken, bedoel ik.''
Hij zweeg, want de magistraat was intussen naderbij gekomen en vroeg achter de hand: „Kan ik je even storen, Bommel? Onder ons, weet je wel?''
Hij wierp een scheve blik op Tom Poes, die een eindje opzij was gegaan en hernam fluisterend: „Het gaat om de ketting. Heb je nog kans gezien om die eh... je weet wel. De ambtsketen. Wat ik gisteren vroeg, weet je wel?''
Hij hoefde niet verder te gaan, want heer Bommel had aan een half woord genoeg.
„Maar natuurlijk'', sprak hij hartelijk. „Hij ligt op het nachtkastje, naast de vermizool. Een ogenblikje, dan zal ik hem even halen.'' Hij haastte zich de heuvel op om naar binnen te gaan, en Tom Poes rende achter hem aan.
„Is het waar, wat u zei?'' vroeg hij. „Zit Joost werkelijk nog steeds voor zijn tv? Dat kan toch niet? Hij was gisteren al overspannen! We moeten iets doen.''
„Laat nu maar,'' zei heer Ollie gehinderd. „Het is de verslaving, en daar moet men tegenwoordig begrip voor hebben. Trouwens, ik heb belangrijker dingen te doen.''
Maar Tom Poes liet zich niet afschrikken en volgde hem de gang in.
„Ik heb wel gehoord wat dat is,'' zei hij. „U hebt weer een rare ketting voor de burgemeester. Dat loopt verkeerd af. U kunt beter aan Joost denken.''

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

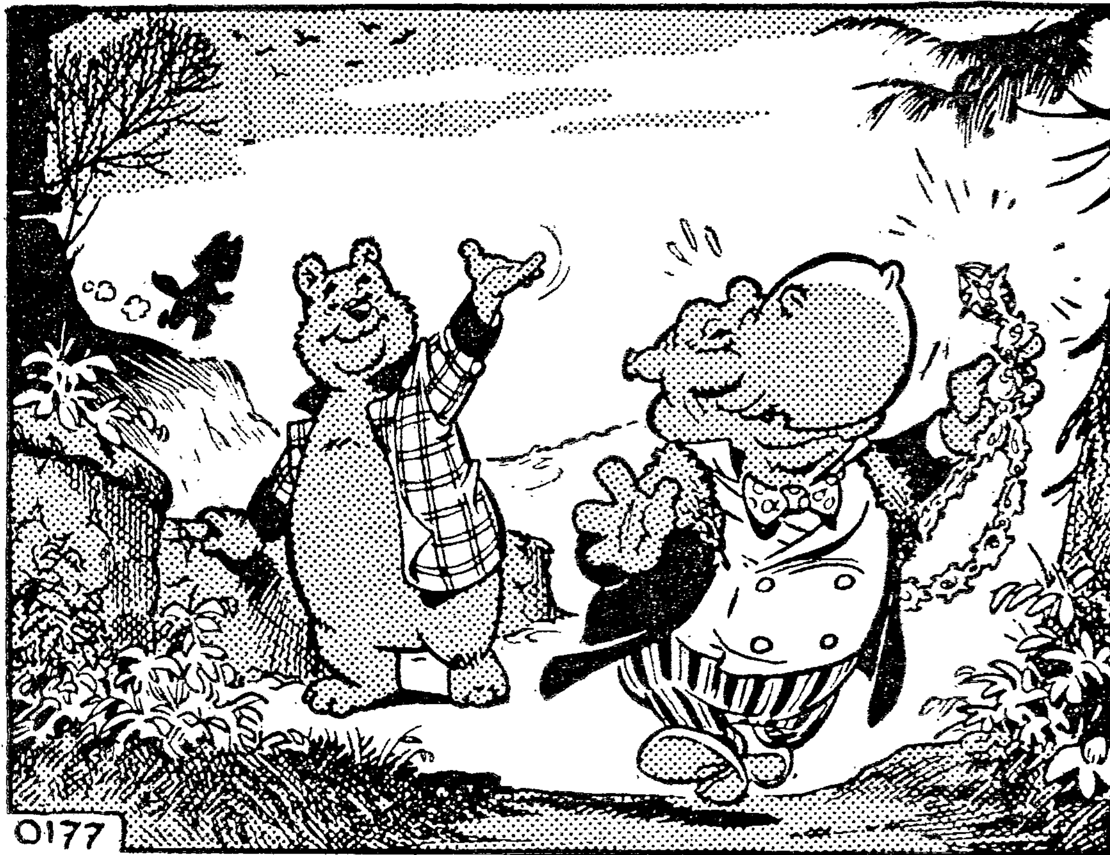

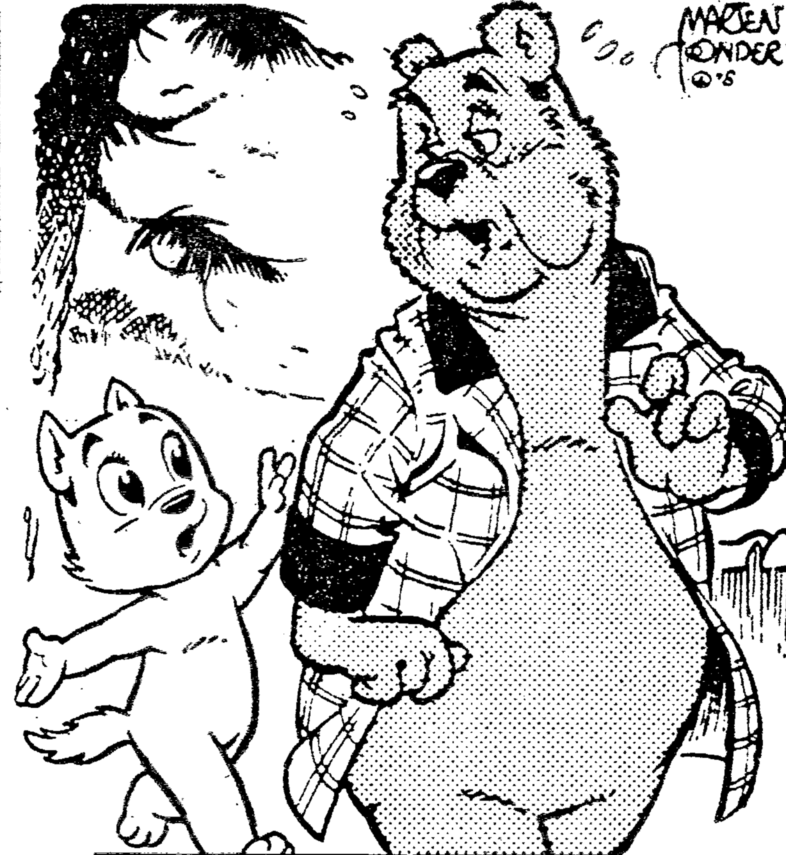
0176. Heer Bommel verdween in zijn slaapkamer, zonder zich verder aan Tom Poes te storen. Daarom beklom die de torentrap en zocht het kamertje van Joost op. Het was vreemd warm op die verdieping, en toen hij de deur opendeed sloegen ijlende geluiden en een broeiige hitte hem tegemoet. Het bosje tulpen, waarmee de trouwe knecht zijn omgeving placht op te vrolijken, was geheel verflenst en uit het vaasje stegen dampwolken op, die grillig verlicht werden door de beeldbuis.
Temidden van deze verschijnselen zat Joost ingezakt in zijn stoel met een uitgedoofde glimlach om de lippen. Tom Poes begreep, dat het hoog tijd was om in te grijpen, en terwijl hij een arm voor de ogen hield, naderde hij het toestel.
De geluidsgolven gonsden door zijn hoofd, zodat er niet veel gedachten overbleven. Maar hij had nog genoeg besef om zich op de grond te laten zakken en de knop in te drukken, zodat het plotseling vreemd stil werd.
Daar knapte hij van op, maar op de bediende had het geen uitwerking. Hij bleef onbeweeglijk zitten, en zelfs toen Tom Poes hem uit alle macht heen en weer schudde, veranderde zijn gelaat niet van uitdrukking.

„Het is helemaal niet goed met hem," dacht Tom Poes ongerust. „En het is hier véél te heet. Er moet nodig iets gebeuren."

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0177. Tom Poes ging naar beneden om heer Bommel te halen, en toen hij naar buiten holde, zag hij de burgemeester weer terug lopen naar zijn auto; blij zwaaiend met een flonkerende ketting. Heer Ollie wuifde hem na, maar toen hij tevreden zijn tuin weer wilde betreden, werd hij gestoord door geroep achter zich.

,,We moeten iets doen,'' riep Tom Poes. ,,Het is niet goed met Joost en boven in de toren is het smoorheet. Het deugt daar niet.''

Heer Bommel bleef staan en keek om met een zenuwtrek.

,,Ik weet het. Ik weet het,'' zei hij ongeduldig. ,,Ik heb het toch al gezegd? Joost is verslaafd, en zoiets moet men met begrip in goede banen leiden. Anders loopt zo iemand weg, en waar is men dan, als heer zijnde? Alleen wist ik niet, dat verslaving warmte afgaf.''

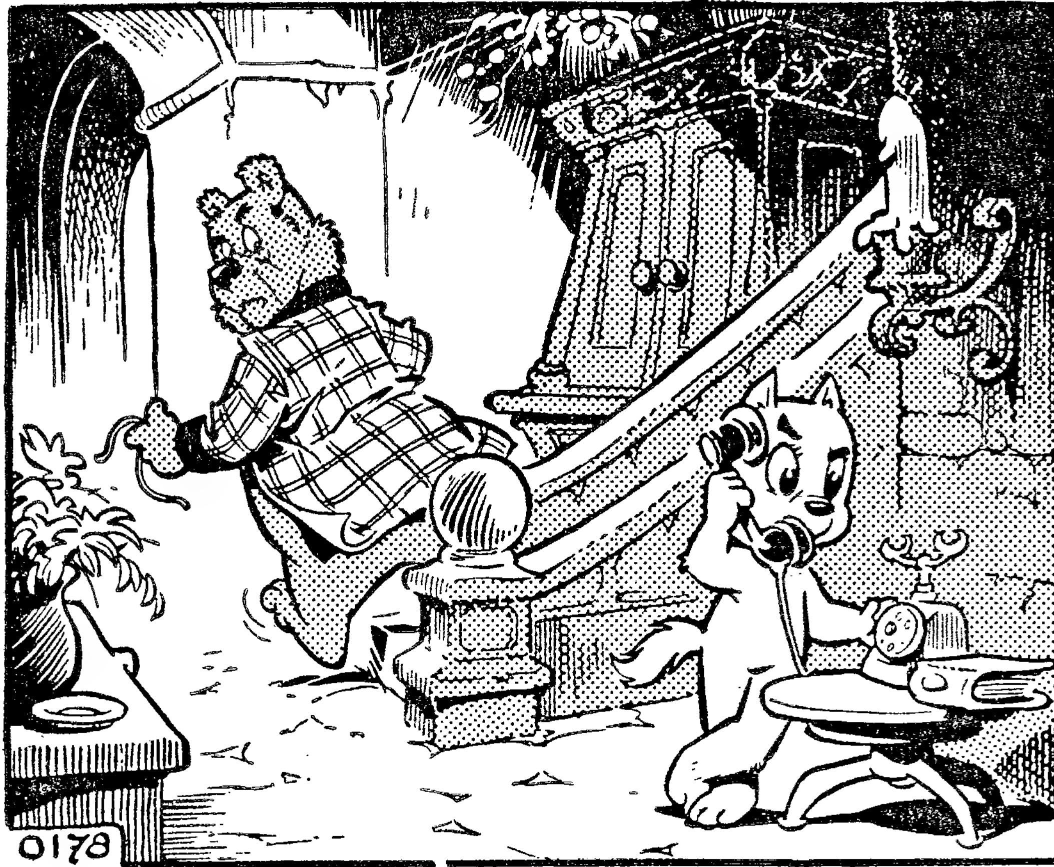
,,Die hitte is iets anders,'' onderbrak Tom Poes. ,,Waar het vandaan komt, weet ik niet, maar het is niet gewoon. Kom maar mee, dan kunt u het zelf voelen.''

,,Een ogenblikje,'' zei heer Ollie. Hij duwde hem ongeduldig opzij, want op dat moment zag hij de markies de Cantecler naderen en hij begreep, dat dit niet de geschikte tijd was om zich in zorgen te verdiepen.

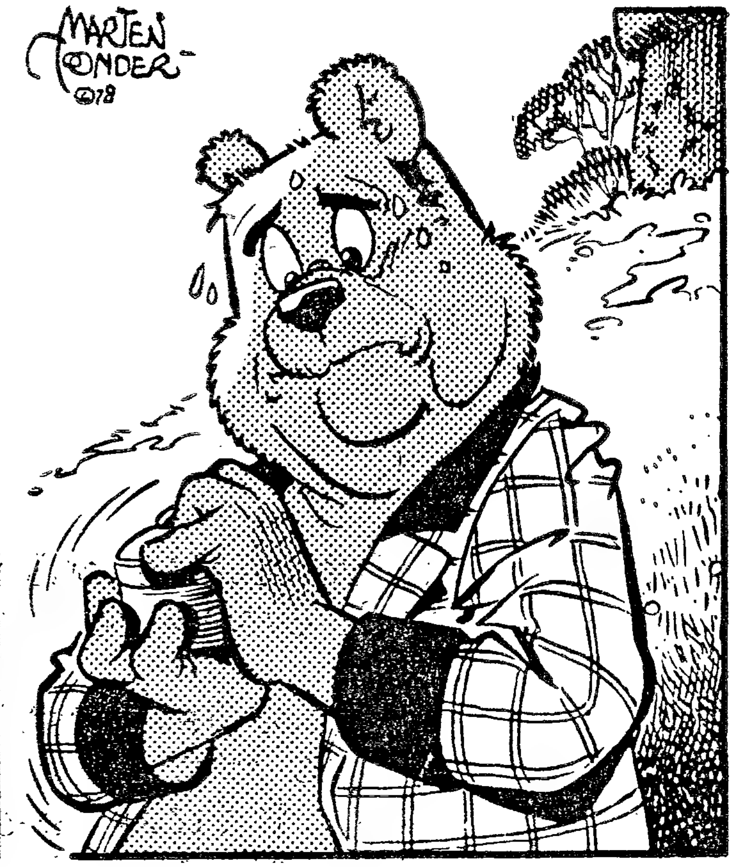
,,Je moet niet zo zeuren over de hitte van Joost,'' snauwde hij met een gemaakte glimlach. ,,Ik moet nu ook eens aan mijzelf denken, al kan ik dat doosje niet open krijgen. Doe jij ook eens iets, jonge vriend! Bel de dokter en de loodgieter op of zo.''

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

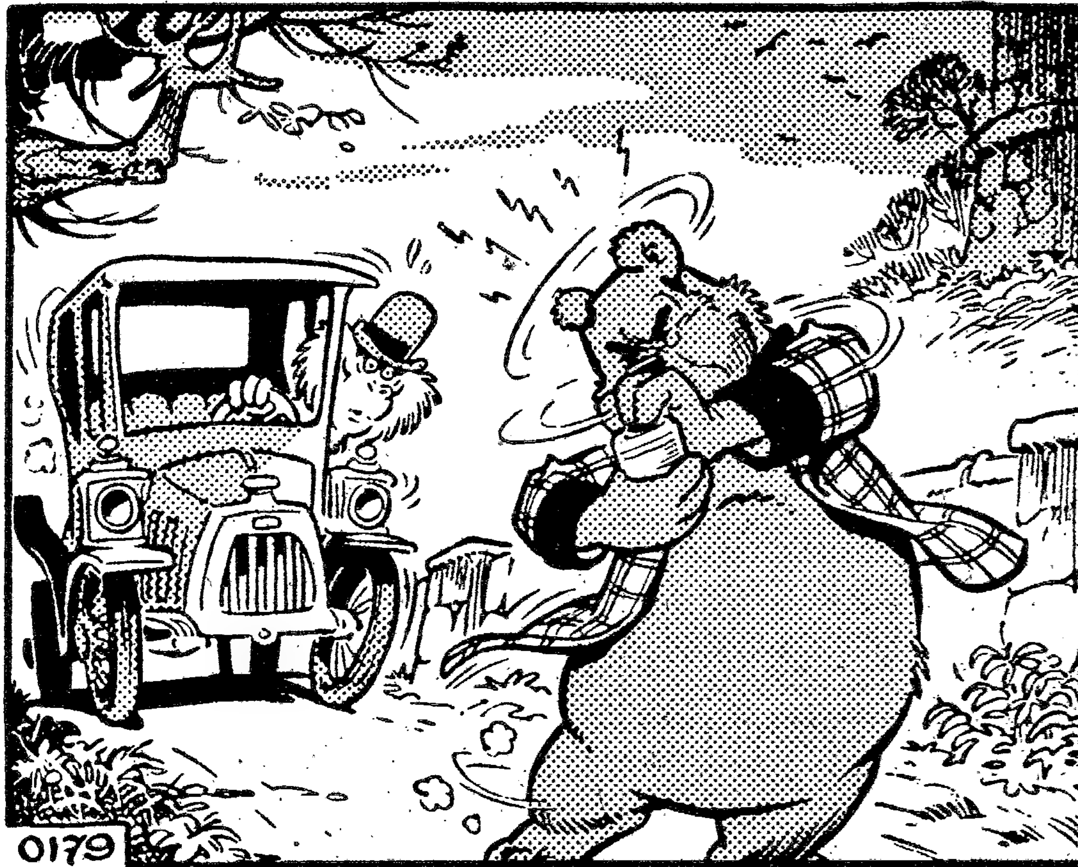

0178. „Altijd denk ik aan anderen,'' sprak heer Bommel tot zichzelf toen hij zich naar boven begaf om de vermisool voor de markies te halen. „Ik heb een wielig hart, dat is het. Maar Kwetal is de enige, die dat begrijpt en nu is hij weg, zodat ik overal alleen voor sta. En Tom Poes. . .''
Hij schudde het hoofd, en dat deed hij nog steeds toen hij weer in de hal kwam, waar Tom Poes stond op te bellen.
„Het gaat slecht met hem,'' hoorde hij hem in de telefoonhoorn zeggen. „Er zit geen beweging in en hij kijkt zo glazig. Ik ben bang, dat het een spoedgeval is, dokter.''
Heer Ollie liep voort als iemand, die belangrijker zaken aan het hoofd heeft. Maar toen de markies verheugd met het buitenissige geneesmiddel wegliep, keek hij hem inzakkend na.
„Dank je wel, amice,'' mompelde hij. „Ik zal dit niet licht vergeten.

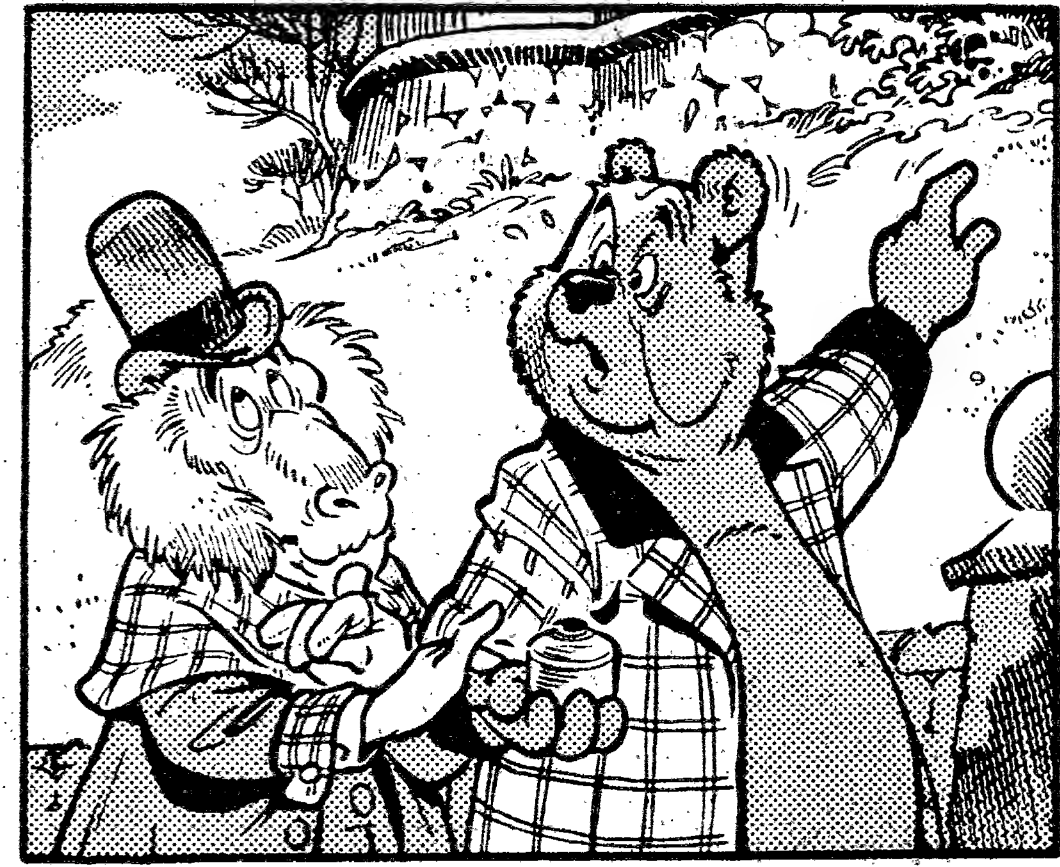
Dat zei hij. Maar wat heb ik daaraan? Ik ben er toch niet gerust op. Alles wordt on, zei Kwetal. Het deugt niet, zegt Tom Poes. Iedereen zegt iets en ik zelf... Als ik dat doosje nu maar open kon krijgen, dan zou ik weten wat ik eigenlijk wist. Of was het wil? Of kan? Ach, soms is het leven erg moeilijk voor een heer van mijn stand''.
Hij haalde peinzend het ronde doosje, dat hij van de dwerg gekregen had, uit zijn zak en begon opnieuw aan het deksel te wringen. Maar hoe hij ook zijn best deed, er zat geen beweging in.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0179. Toen heer Bommel eenmaal begonnen was met het wringen aan het deksel, wist hij van geen ophouden. Ieder lezertje, dat wel eens zou willen kunnen, wat hij eigenlijk zou willen doen, zal dat begrijpen. Tenslotte stond hij dan ook paars en verwrongen op de weg, en hij ging daar zo in op, dat hij het rammelen van een naderende wagen niet hoorde. Pas toen hij op de rug getikt werd, veerde hij geschrokken overeind, en zag de dokter voor zich staan.
,,Vooral rustig,'' sprak de geneesheer. ,,Hebben we dat wel eens vaker? Krampen? Duizelingen? Kunt u vertellen wat de verschijnselen zijn?''
,,Het is dit doosje'', verklaarde heer Ollie hijgend. ,,Als u dat kunt open maken, zou ik weten wat ik eigenlijk gewild heb, zodat ik het zou kunnen als u begrijpt wat ik bedoel.''

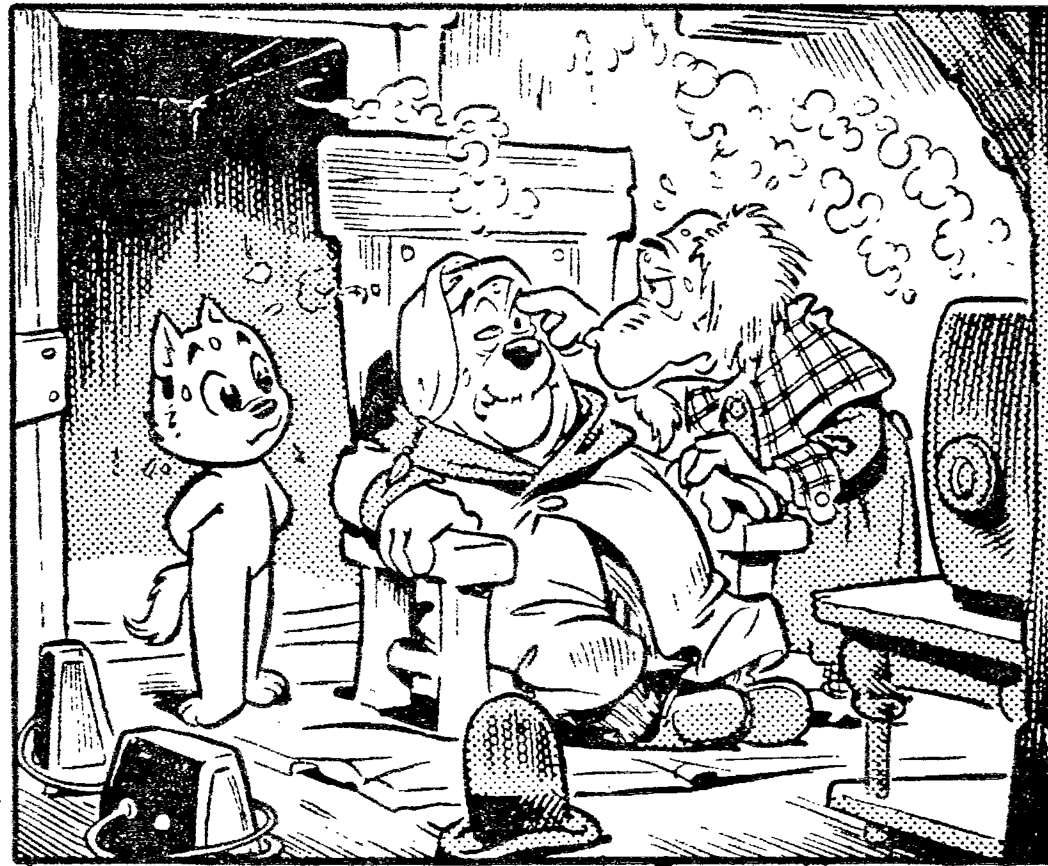
,,We moeten proberen ons te ontspannen,'' hernam de arts sussend. Hij greep heer Bommel's pols en keek oplettend naar de rand van zijn hoed.
,,Nogal snel,'' mompelde hij. ,,Maar niets om ons zorgen over te maken. Tegenwoordig hebben we afdoende lenitieven en temperansen. Gaat u maar even mee naar binnen.''

,,Maar ik ben de patiënt niet,'' riep heer Ollie geschokt uit. ,,Integendeel. Ik doe veel voor anderen, waardoor ik in de moeilijkheden kom, die er nu niets toe doen. Ik moet niet altijd aan mezelf denken, bedoel ik. Nee, het gaat om Joost. Die zit boven met een verslaving in zijn kamertje, zodat het er steeds heter wordt. Ik ben bang, dat het een spoedgeval is, zegt Tom Poes.''

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0180. De dokter wachtte niet op verdere uitleg, maar begaf zich naar boven om de patiënt te gaan zoeken. Heer Bommel zuchtte verlicht en spoedde zich naar de garage.
,,Dat is gelukkig in goede handen,'' dacht hij. ,,En nu de zorg voor anderen van me is afgenomen kan ik rustig naar de stad gaan om een strikje en zo te kopen voor vanavond. Want tenslotte wil ik netjes voor de dag komen en ik mag best eens aan mezelf denken.''
Met deze gedachte reed hij heen, terwijl boven, in de toren, de arts zich over Joost boog.
,,Wat hebben we hier?'' vroeg hij zich af, terwijl hij een zwaar ooglid optilde. ,,Virulentie of een krachtig dormitief? Hoe is dit gekomen?''
,,Het is de tv,'' legde Tom Poes uit. ,,Hij heeft er een paar dagen naar zitten kijken en nu zit er geen beweging meer in hem''.
,,Juist,'' prevelde de geneeskundige. ,,Men ziet dat vaker. Het is een eh... een nerveuze verglazing van de hypertensie-membranen, zou ik willen zeggen. Tamelijk ernstig, maar een goede medikatie zal hem er wel bovenop helpen. Het is hier trouwens véél te warm. In de eerste plaats moet de verwarming worden afgezet.''

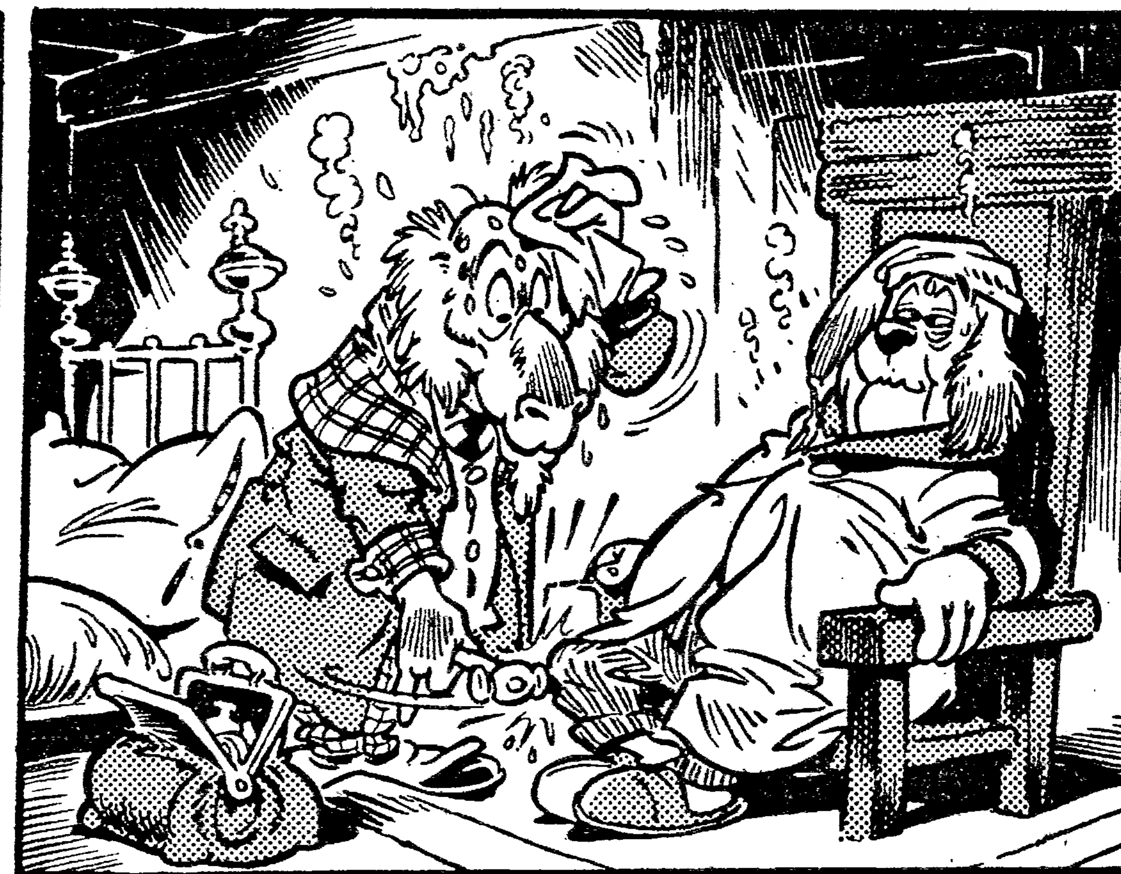
,,Er is hier geen verwarming,'' verklaarde Tom Poes. ,,Dat is juist het gekke. De kachel is uit en die electrische dingen zijn niet aangesloten. De hitte moet van boven komen. Ik zal eens op de zolder gaan kijken.''
,,Uitstekend,'' zei de medicus goedkeurend. ,,Dan zal ik de lijder intussen praktizerend begeleiden.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0181 Toen Tom Poes de trap beklom, sloeg de warmte hem tegemoet, en op de zolder was het zo heet, dat de stoom uit de afdankertjes sloeg. Het was niet moeilijk om de verwarmingsbron te vinden, want dicht bij de luikopening stond een zwarte pot op de poten te trillen, terwijl er dichte wolken en gesis uit opstegen. Het was de pot waarin Kwetal zijn vanger had opgehangen; aan het einde van kachelpijpen en ander huisgerief, die naar de balken voerden.

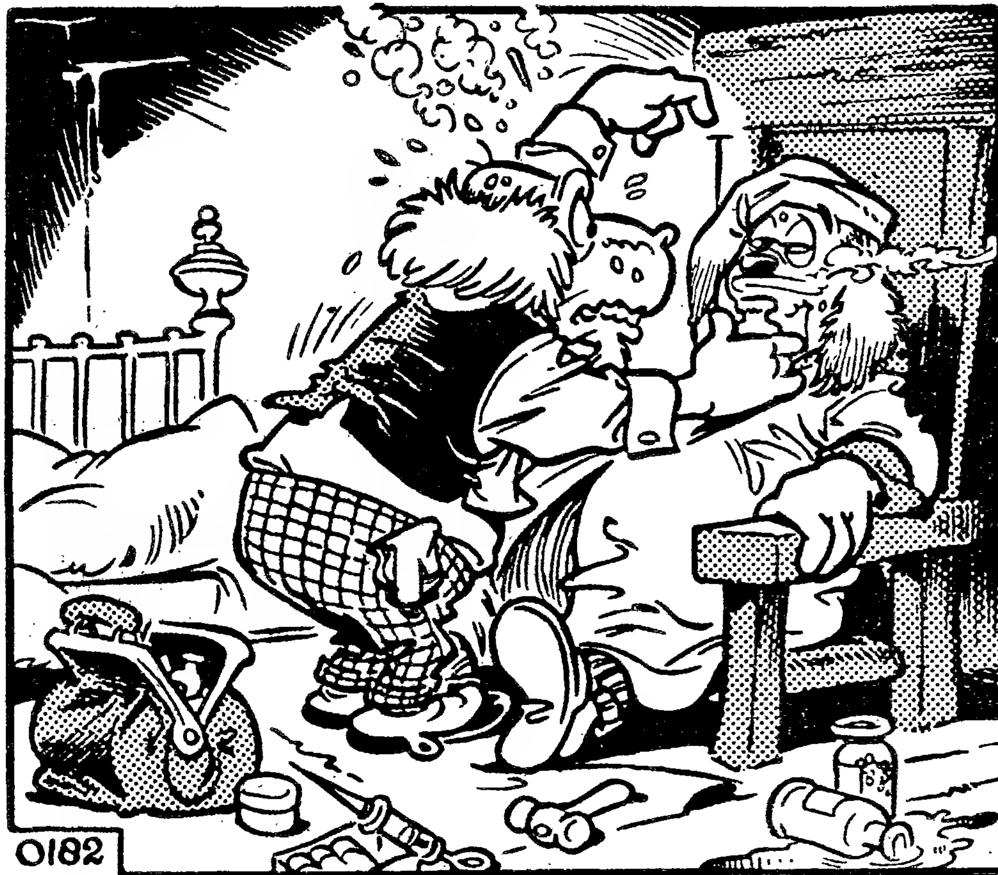
„Wat dat voor een ding is, weet ik niet", dacht Tom Poes, „maar het moet uitgeschakeld worden, dat is zeker. En al die rommel moet naar beneden". Maar dat leek gemakkelijker dan het was, want toen hij aan de vreemde samenstelling begon te trekken, merkte hij dat die steviger bevestigd was dan hij had verwacht. De dunne draden waren veel sterker dan ze eruit zagen en toen hij naar boven klom om ze los te trekken, raakte hij er hinderlijk in verward.

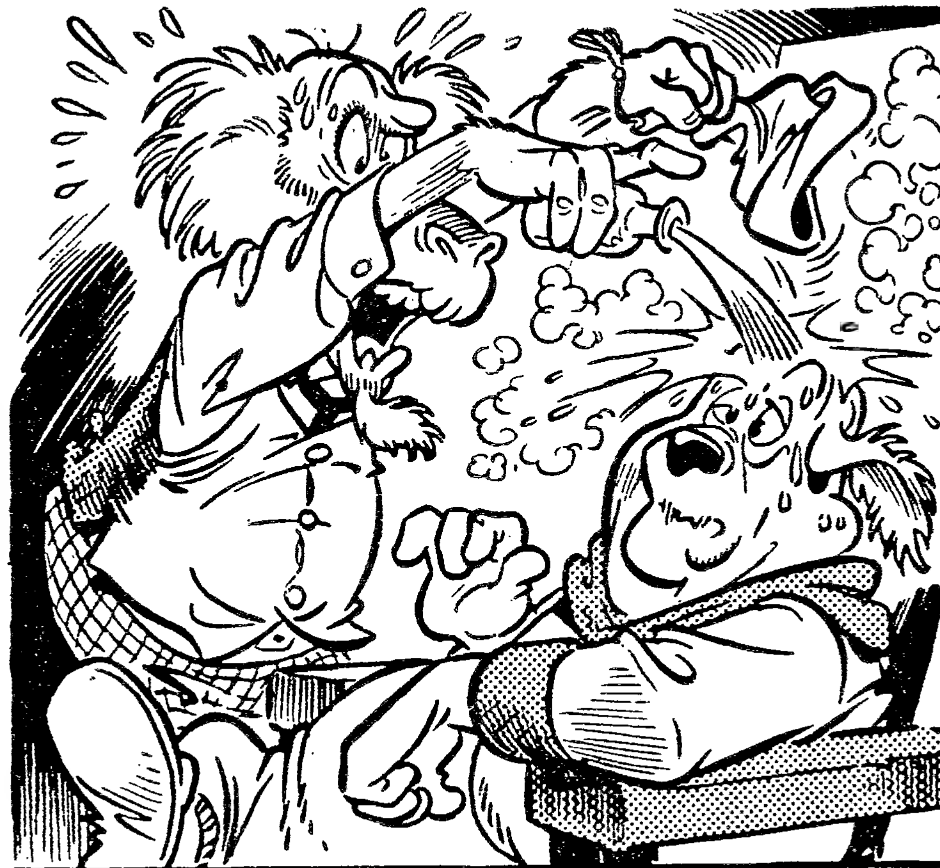
Intussen was de dokter bezig om Joost op een wetenschappelijke manier uit zijn verdoving te wekken en daardoor merkte hij niets van het gescharrel boven zijn hoofd. Hij had vergeefs getracht de patiënt een opwekkend middel tussen de lippen te wringen en nadat hij hem krachtig aan de oren had getrokken, haalde hij een hamertje voor de dag.

„Ik moet het hoofd koel houden", sprak hij tot zichzelf, terwijl hij de bediende een tik onder de knieschijf toebracht. „Er zit geen schot in de tobber. Totaal geïndisponeerd. Wat nu? Een pappleister of een somatose? Hmpf. Als het hier maar niet zo warm was".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

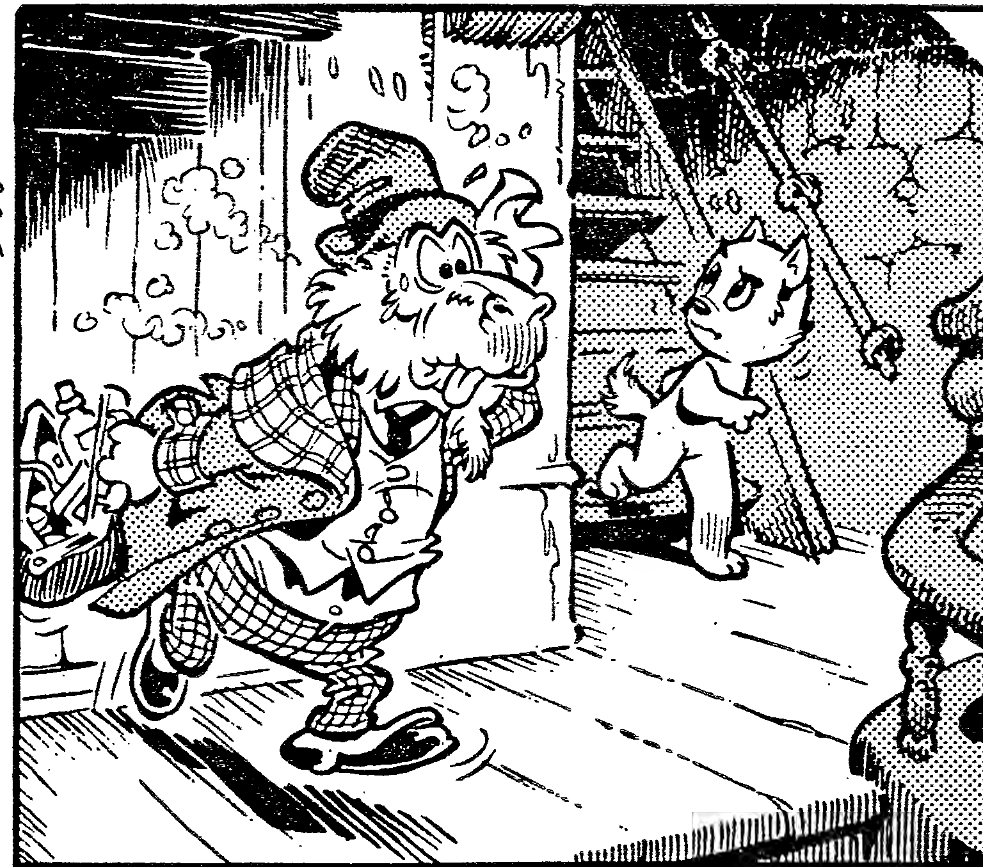
0182 De arts trok zijn jassen uit en nadat hij een arcanum-injectie had toegediend zonder dat er beweging in de lijder kwam, voelde hij dat hij aan het einde van zijn latijn was.

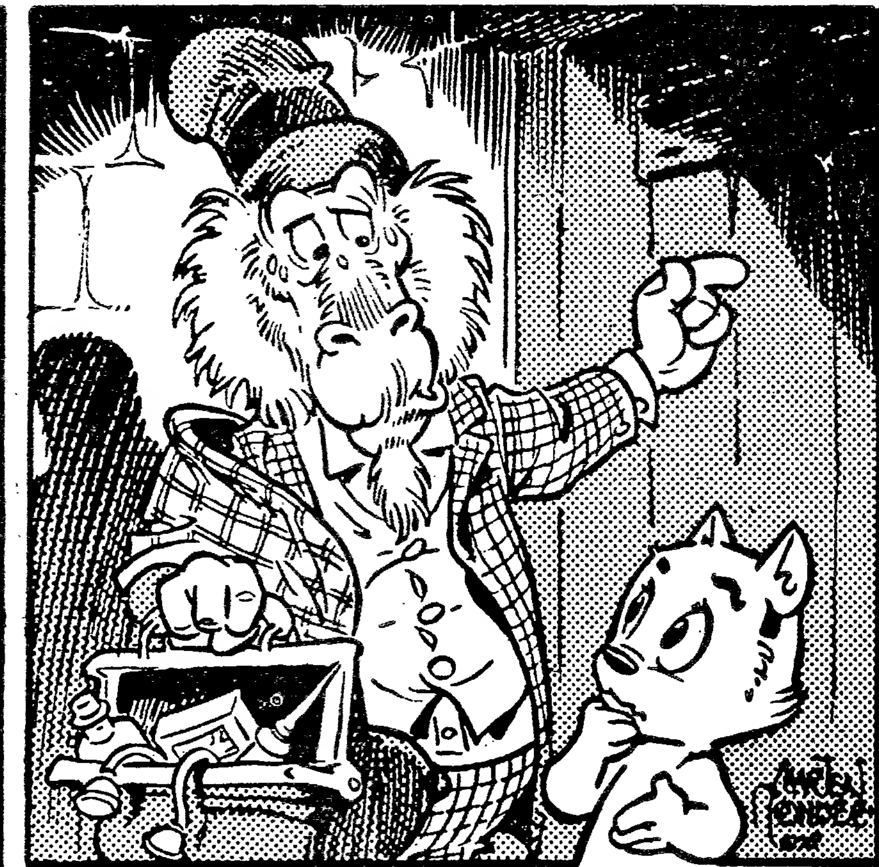
„Vlugzout" mompelde hij met verwrongen mond. „Bimoniumacarbonaat, meen ik. Dat is te zeggen, eh ... ach wat ... waar is mijn ammoniak?"
Hij trok de kurk van een flesje en hield dat onder de neus van de patiënt, zonder dat deze zelfs maar met de ogen knipperde. Geheel verwilderd rukte de dokter daarop de slaapmuts af en ledigde de fles op de schedel van de versufte knecht.
Deze geneeskundige ingreep hielp onmiddellijk. Joost sloeg de ogen op en kwam met onzekere bewegingen overeind, terwijl de dampen hem om het hoofd wolkten.
„Hoela...", prevelde hij. „Borststaden. Assik montspan. Altijd..."
Hij zweeg en staarde met ongerichte blik naar de medicus.
„Skuseer", hernam hij. „Hoela.. hoe laat ist? W-waar is de teevee? Ik was maan tontspannen. Maar altijd water op mijn hoofd. Altijd".
„Het was geen water", sprak de eskulaap, terwijl hij uitgeput zijn voorhoofd bette. „U verkeerde in een hysterische paralyse. Ik heb het na zorgvuldige studie kunnen verhelpen met ammoniumbicarbonaat. Koolzure ammoniak om kort te gaan. Maar ik moet u waarschuwen tegen herhaling. U zou chronisch lunatiek kunnen worden".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0183 — "Kar-karbonaat", herhaalde Joost, terwijl hij wankelend een paar passen deed. "Overwerkt. Tattisset, met uw welnemen. Ik..."

Verder kwam hij niet, want hij was nu zijn bed genaderd en plofte daarop neer. In zijn val trapte hij het geneeskundige koffertje omhoog, zodat de kopsnepper, de trepaan en de panboor door de lucht vlogen, maar de stakker merkte het niet. Zodra zijn hoofd het kussen raakte, viel hij in een diepe slaap en de arts oordeelde het beter hem daarin niet te storen. Hij schoot zijn jassen aan, vulde ijlings zijn tas en snelde het broeierige kamertje uit, juist op het moment dat Tom Poes de zoldertrap afkwam.
"De patiënt is weer bij kennis", verklaarde hij. "Ik heb hem uit zijn catalepsie weten op te wekken, volgens de methode van Zatlov. Hij ligt nu in een heilzame sluimer en voorlopig schrijf ik rust voor. Vooral frisse lucht. Het is hier veel te warm, dat is mijn diagnose".
"Ja", zei Tom Poes. "Over die hitte maak ik mij ook ongerust. Maar ik kan er niets aan doen. Alles zit muurvast. En ik heb de grootste moeite gehad om uit de draden los te komen, toen ik probeerde ze kapot te trekken. Ze wikkelden zich gewoon om me heen. Raar spul, hoor. Ik weet niet wat er eigenlijk de bedoeling van is. Misschien weet heer Ollie het, maar die is er niet".
"Ja, ja", mompelde de medicus. "Zo heeft iedereen zijn eigen zorgen. Maar zorg in ieder geval voor frisse lucht. Goede middag".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0184 De kleine Club vertoonde die avond een ongewone aanblik. Het anders zo rustige pand straalde aan alle kanten licht uit en binnen klonk het geluid van opgewekte stemmen; iets wat anders sterk werd afgekeurd. De voorzitter stond persoonlijk in de hall om de gasten te ontvangen en het is te begrijpen, dat hij al gauw het middelpunt was van een groepje vooraanstaande leden.

„Is het waar dat er moeilijkheden in het bestuur zijn?", vroeg de heer Knorringa. „Ik heb gehoord, dat..."

„Niets aan de hand, niets aan de hand", suste de voorzitter. „Allemaal praatjes om de Club zwart te maken. Zwart maken is in de mode. Maar alles is prima in orde en de burgemeester zal wellicht een toespraakje houden".

„De burgemeester", herhaalde een andere omstander, een zekere heer Tater. „Die heb ik op de tv gezien. Hij stak zichzelf wel erg in de hoogte. Het was een malle vertoning. Ik zie zoiets niet graag van iemand die boven ons moet staan".

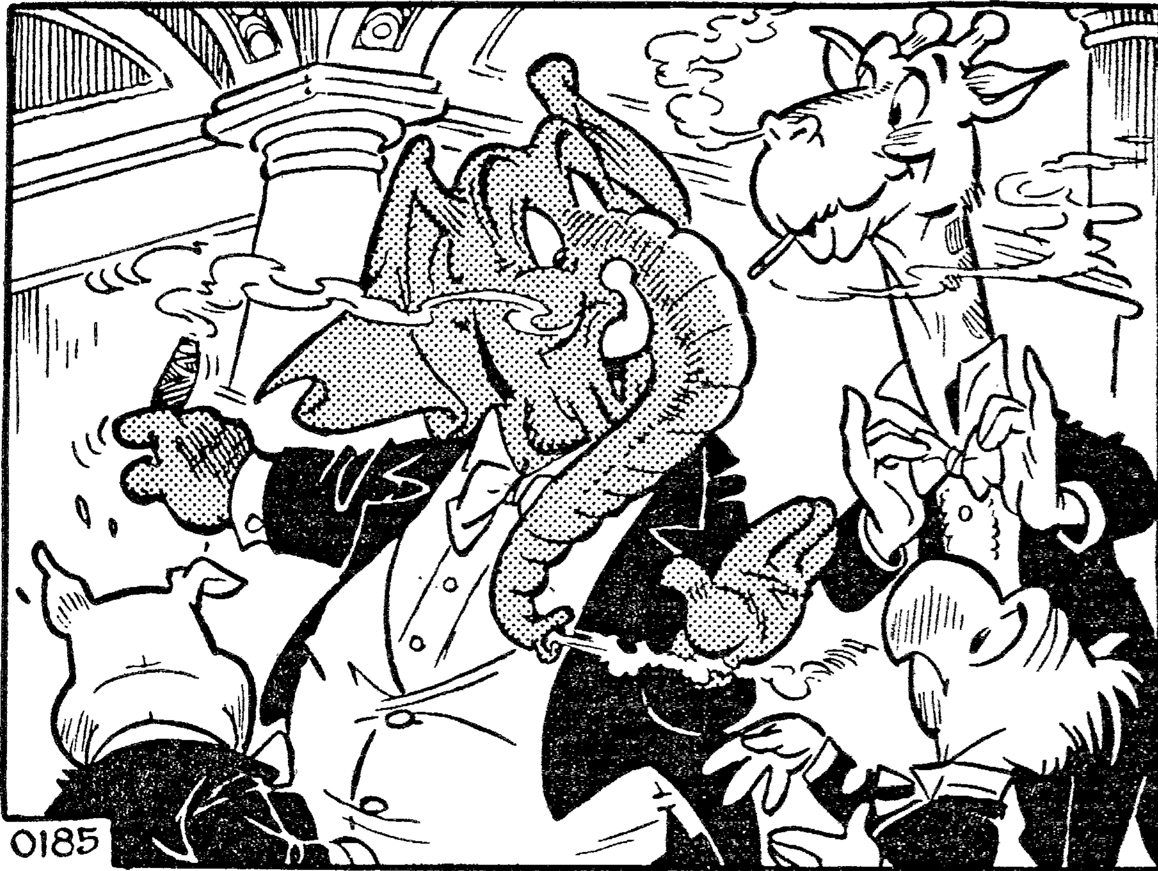
„En neem dan de markies", hernam de heer Knorringa. „Ik heb gehoord..."

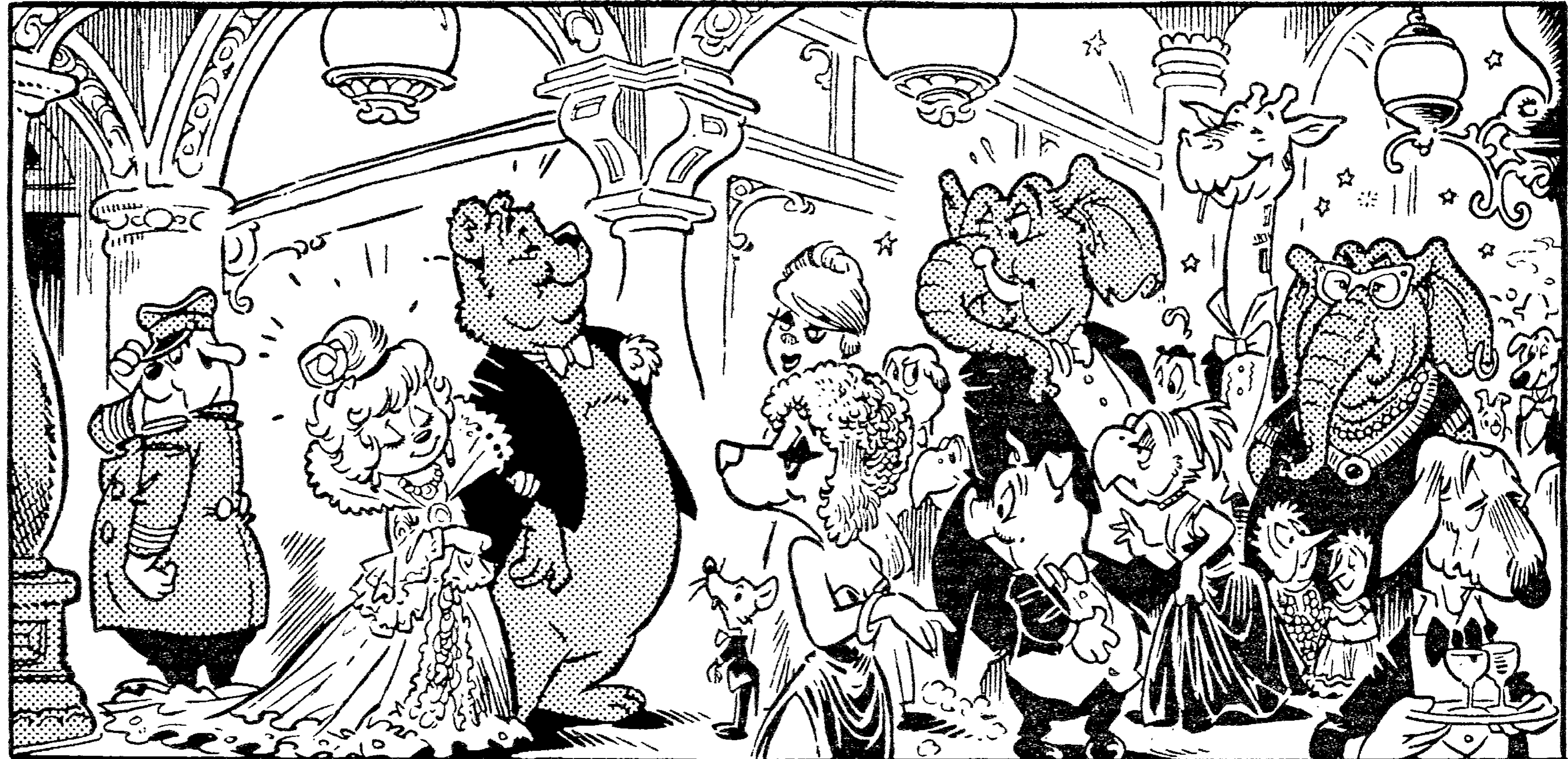
„Wacht even", onderbrak Tater. „Als we iemand moeten nemen is het Bommel. Die is de oorzaak van alles, zegt men. Gooit met vuilnis zonder iets te doen, waardoor zelfs de markies uit zijn evenwicht is gebracht. Nu vraag ik u".

„De burgemeester zal dat allemaal de kop indrukken", verzekerde de heer Fanth. „Het is alleen maar zwartmakerij van rode kant".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0185. „Het draait allemaal om Bommel", hield de heer Tater vol. „Ik heb dat uit de eerste hand, en men kan hém de kop niet indrukken. Ik ben blij, dat hij er nog niet is, want als Club hebben we het al moeilijk genoeg. En dit feest zou ernstig ontsierd worden wanneer. . ." Voorzitter Fanth legde hem met een dringend gebaar het zwijgen op. „Stil", fluisterde hij. „Daar is hij".

Tater's geneuzel stierf weg en de heren wendden zich naar de ingang, waar heer Bommel met een brede lach binnentrad. Maar de algemene belangstelling ging meer uit naar de dame, die hem vergezelde. „Heb ik ooit", sprak de heer Knorringa en meester Sturkenstein vulde aan: „Sakkerloot!"

„Wie is dat?" vroeg mevrouw Tater zich af, terwijl ze zich naar voren haastte.

„Buitenlands", mompelde mevrouw Fanth achter haar. „Zo'n jurk kan je hier niet kopen. Kunst, om er dan zo uit te zien".

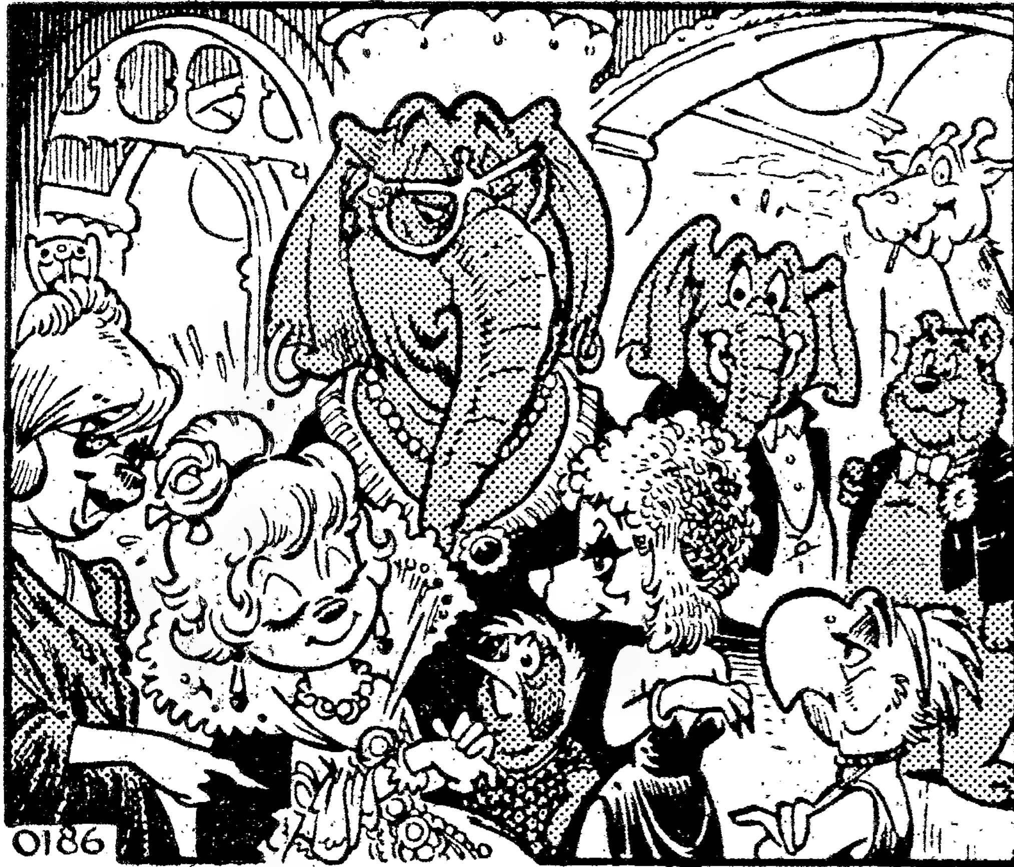
„Maar die juwelen", zei Titia Tato, de bekende filmster, die haar volgde. Nu drongen ook anderen voorwaarts, en al spoedig was het een drukte van belang in de brede hall. Want iedereen was er, en sterren schitterden overal. Maar het meest schitterde toch juffrouw Doddel, temidden van de edele gesteenten, die haar kleed sierden, en ze voelde zich erg gelukkig.

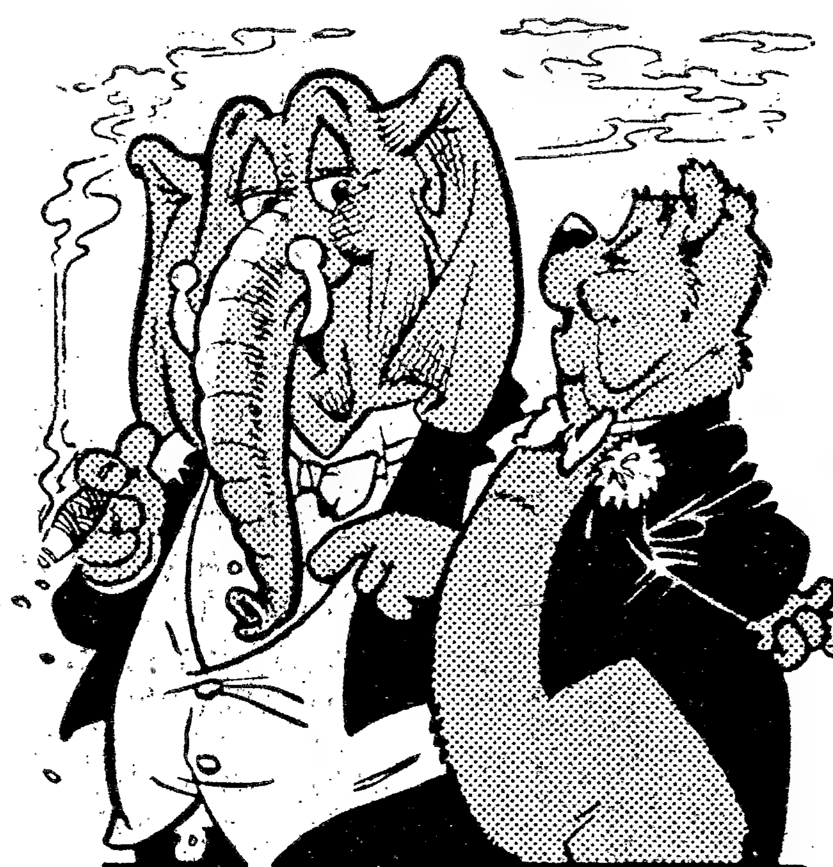
„O, Ollie", fluisterde ze. „Ik ben zo verlegen Ik weet niet wat ik zeggen moet".

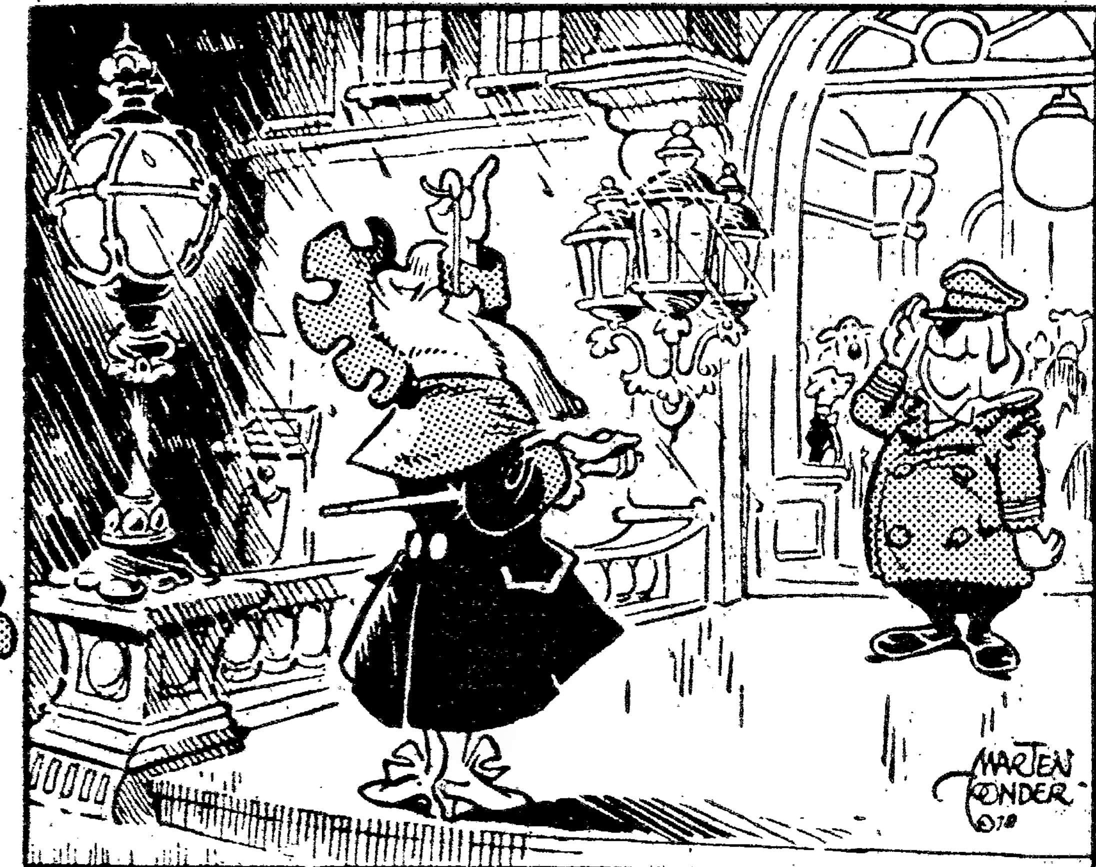
„Niets", zei heer Ollie geruststellend. „Ik zal het woord wel doen, bedoel ik. Tenslotte ben ik hier thuis, zodat het allemaal vrienden zijn, als u begrijpt wat ik bedoel".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0186. „Zijn dat échte juwelen?" " vroeg Titia Tato, die als filmster wist hoe het hoorde. „Wat een karbonkel, zeg. Waar heb je die vandaan?" „Uit Nepolië", zei haar vriendin Erra Kant. „Dat kan je zo zien. Van een vriend zeker. En waar heb je die jurk vandaan? Je zal wel erg gelukkig zijn".

Juffrouw Doddel wist niet wat ze zeggen moest, en dat hoefde ook niet omdat er genoeg anderen waren, die het wel wisten.

Heer Bommel stond een beetje achteraf naar het groepje te kijken en hij voelde de zorgen van zich af glijden. Vooral toen voorzitter Fanth zich met een aangenaam lachje bij hem voegde.

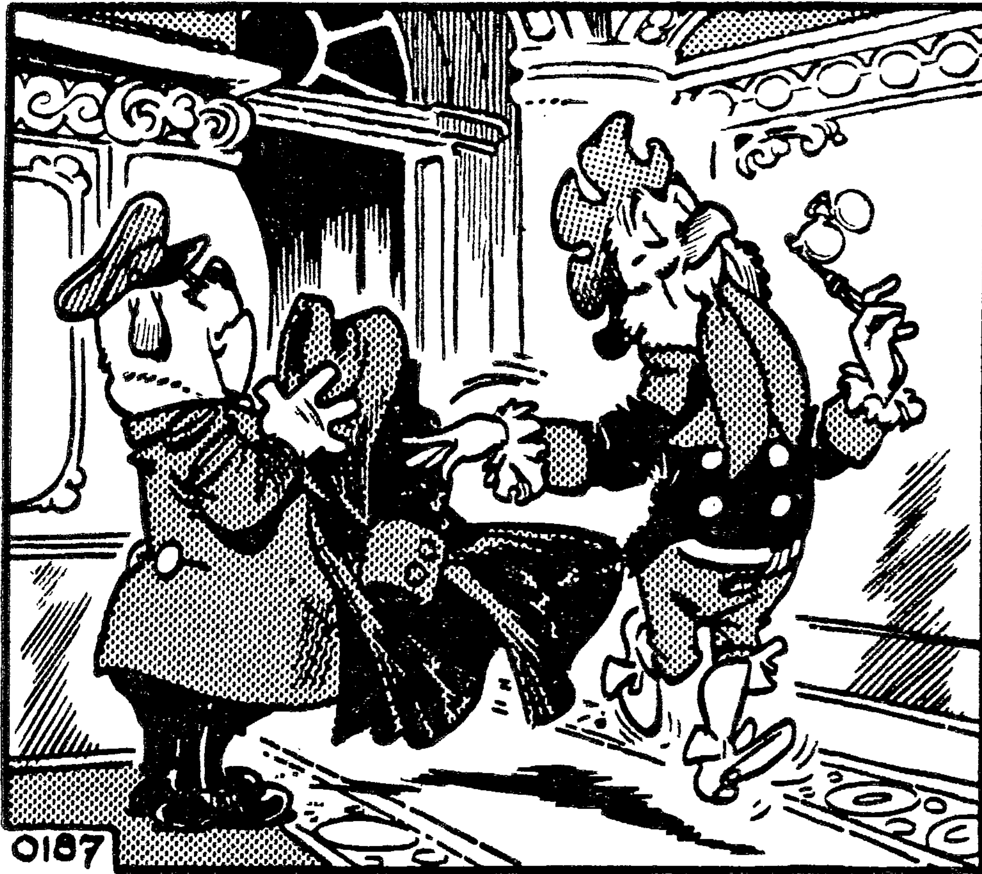
„Wie is die dame?" vroeg hij. „Ik heb niet de eer de freule te kennen. Een oude familie zeker? Wil je me niet even aan haar voorstellen?"

„Straks", zei heer Ollie minzaam. „Ze heeft het nu te druk. En och, als heer zijnde herkent men een prinses wanneer men er een ziet. Die dame is een oude kennis van me waar ik dikwijls koffie ga drinken wanneer ik behoefte heb aan een hoogstaand gesprek na alle narigheid, die iemand van mijn stand meemaakt".

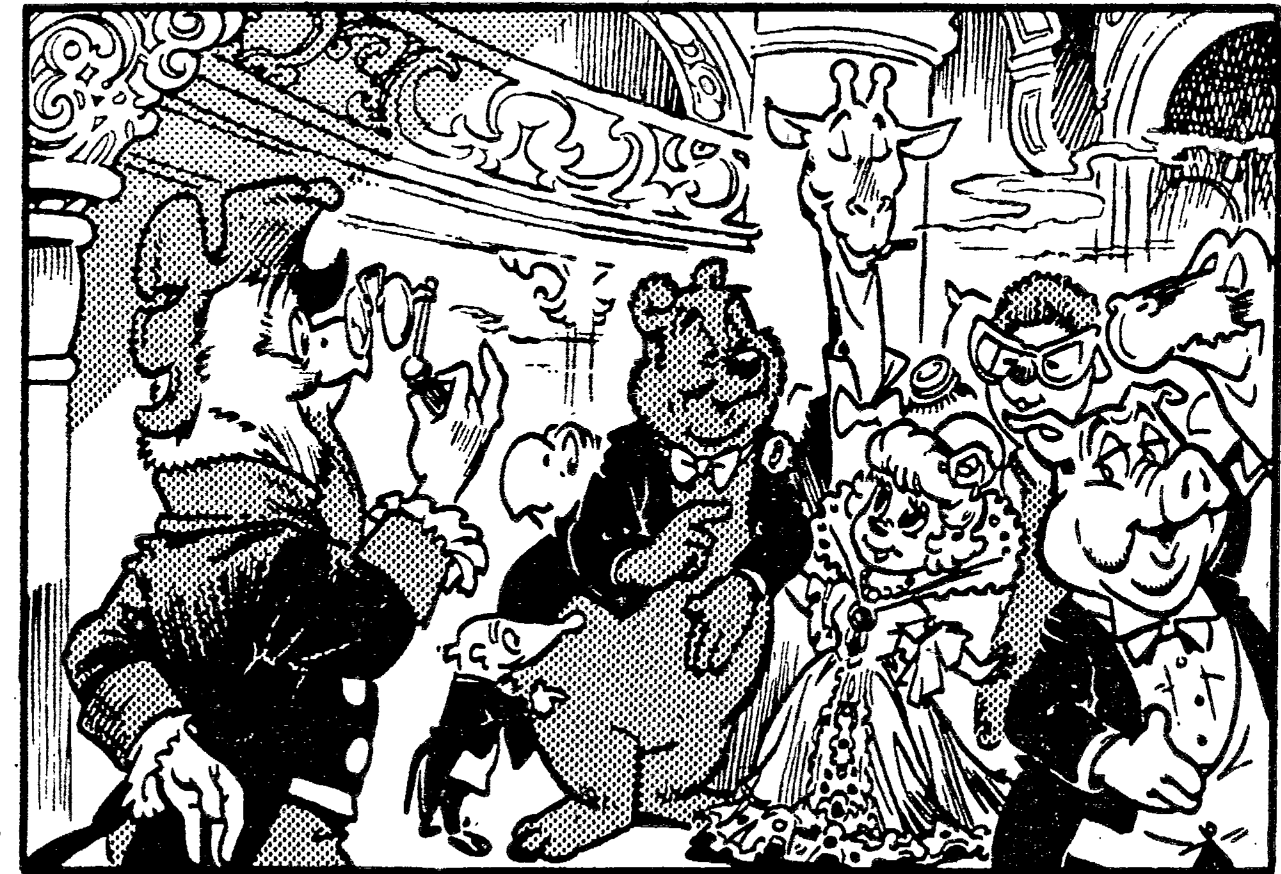
Ja, het was een echt feest; maar het hoogtepunt moest toch nog komen. Want buiten stond de markies de Cantecler op de stoep, terwijl hij aandachtig een eindje fermisole naar binnen liet glijden.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0187. De markies wachtte totdat de vermiwool een aangename warmte begon te verspreiden en stapte toen opgewekt de Kleine Club binnen. „Parbleu", lispelde hij, „Dit is de eerste keer, dat ik deze duffe ruimte betreed zonder dat mijn espirit knakt".

„Wat blieft u?" vroeg de portier, terwijl hij de toegeworpen jas opving; maar daar ging de edelman niet op in.

„Integendeel", hernam hij murmelend. „Er branden mij menige bon mots op de tong waarvan men op zal horen. Ik stel mij een geanimeerde avond voor".

Met deze gedachte overschreed hij de drempel met lichte tred en hief zijn lorgnon om het feestelijke gezelschap in zich op te nemen. Hij kwam echter niet ver, want toen zijn blik op juffrouw Doddel viel, verstarde hij.

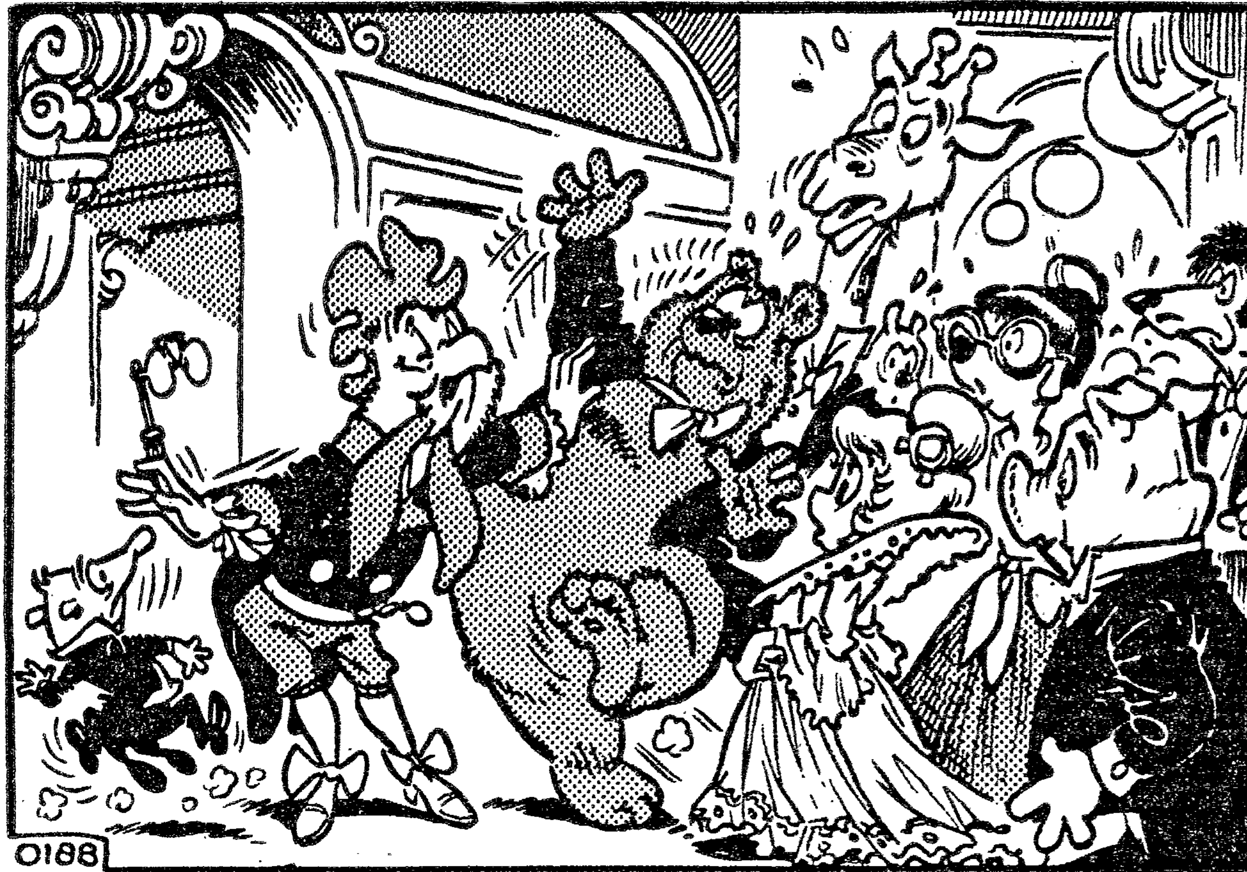
„Tiens", sprak hij verrast. „Allercharmantst! En een dergelijke parel wordt daar onledig gehouden door amice Bommel. Welk een verspilling. Maar ik zal haar van deze insipide falievouwer bevrijden en haar met een snedig woord een lach om de kersenlippen toveren". Het was duidelijk, dat de vermisool zijn blik vertroebelde, want heer Bommel's buurvrouw verveelde zich in het geheel niet.

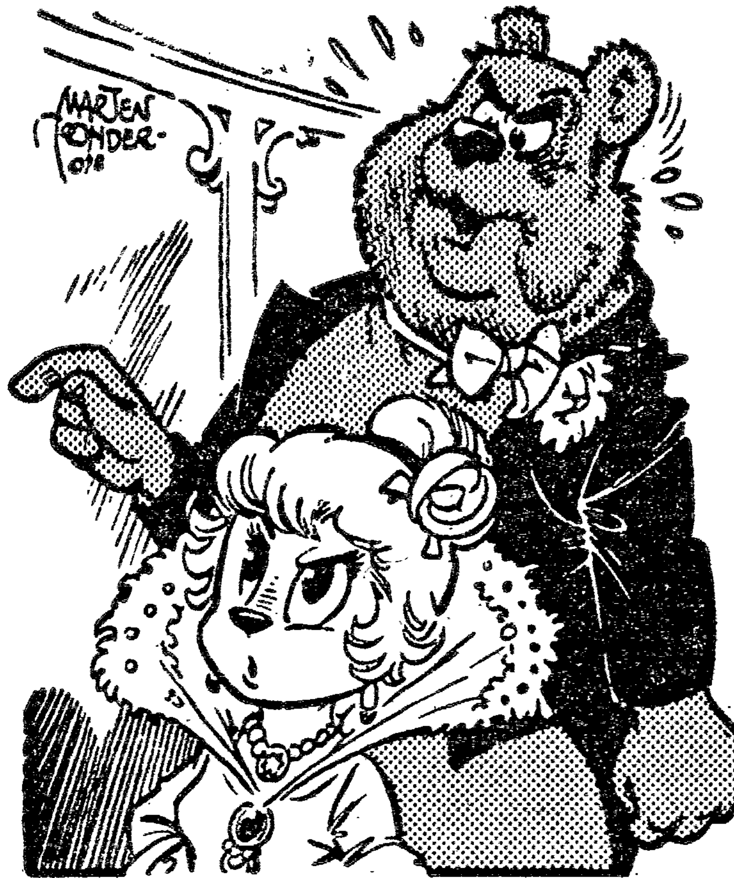
„Wat enig, Ollie", zei ze. „Ik heb nog nooit zoveel moois gezien. Zag je die jurk van die dame daarnet? En die dikke heer daar is zeker erg deftig, hè? Ik zou niet weten wat ik tegen hem zeggen moet". „Ach, dat valt mee", zei heer Bommel geruststellend. „Hij is een gewone voorzitter, terwijl uw jurk veel mooier is. U zelf bedoel ik eigenlijk. En als ik hem aan u voorstel. . ."

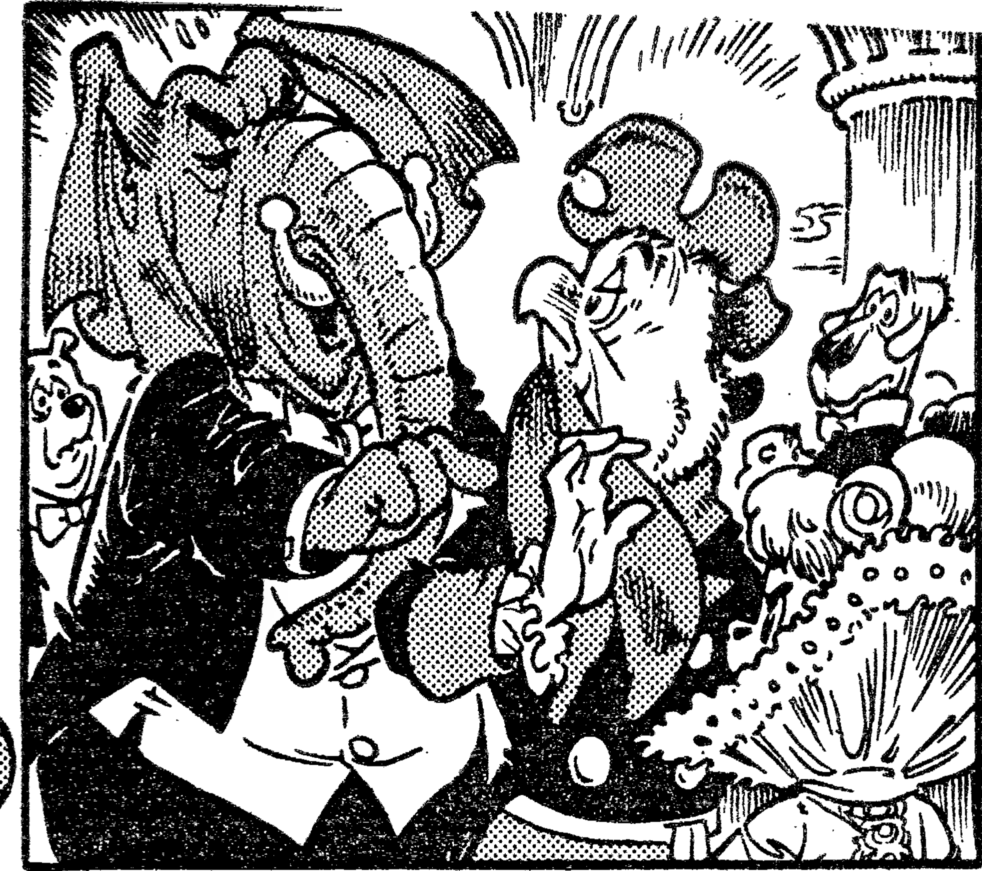
„Laat dat maar aan mij over", sprak de markies, snel naderend.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0188. De markies de Cantecler maakte een elegante buiging voor juffrouw Doddel, terwijl hij de omstanders ruw opzij drong.
„Vergun mij'', sprak hij met aangename stem. „Mijn naam is de Cantecler de Barneveldt. Sta mij toe u van deze brijers te verlossen. Het orkest heeft zojuist een quadrille ingezet en het zal mij een eer zijn u ten dans te voeren''.
Er steeg een ontstemd gemompel uit de feestende menigte, en terwijl de heer Gorkel zich naar de voorzitter haastte om zich te beklagen, zwol heer Bommel rood op.
„U bent zelf een breier'', riep hij uit. „En als er een dans gevoerd moet worden, zal ik dat wel doen. Hoe komt u er bij om een heer te beledigen waar hij bij staat? Om van deze tere dame nog maar niet te spreken. Is dat de dank voor alles wat ik voor u gedaan heb? Ik zal. . .''
„Ah, ge doelt op de fermisole, die ge verstrekt hebt'', onderbrak de edelman. „Aardig van u, werkelijk. Ik zal dat niet licht vergeten. Maar als causeur zijt ge een nonvaleur''. Op dat moment werd hij op de schouder getikt door de heer Fanth. „Een ogenblikje'', sprak deze ontstemd. „Ik heb een klacht gehad van een medelid, dat door u op het parket geworpen is. U bent uzelf niet, amice. Ik moet u vragen uw verontschuldigingen aan te bieden''.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

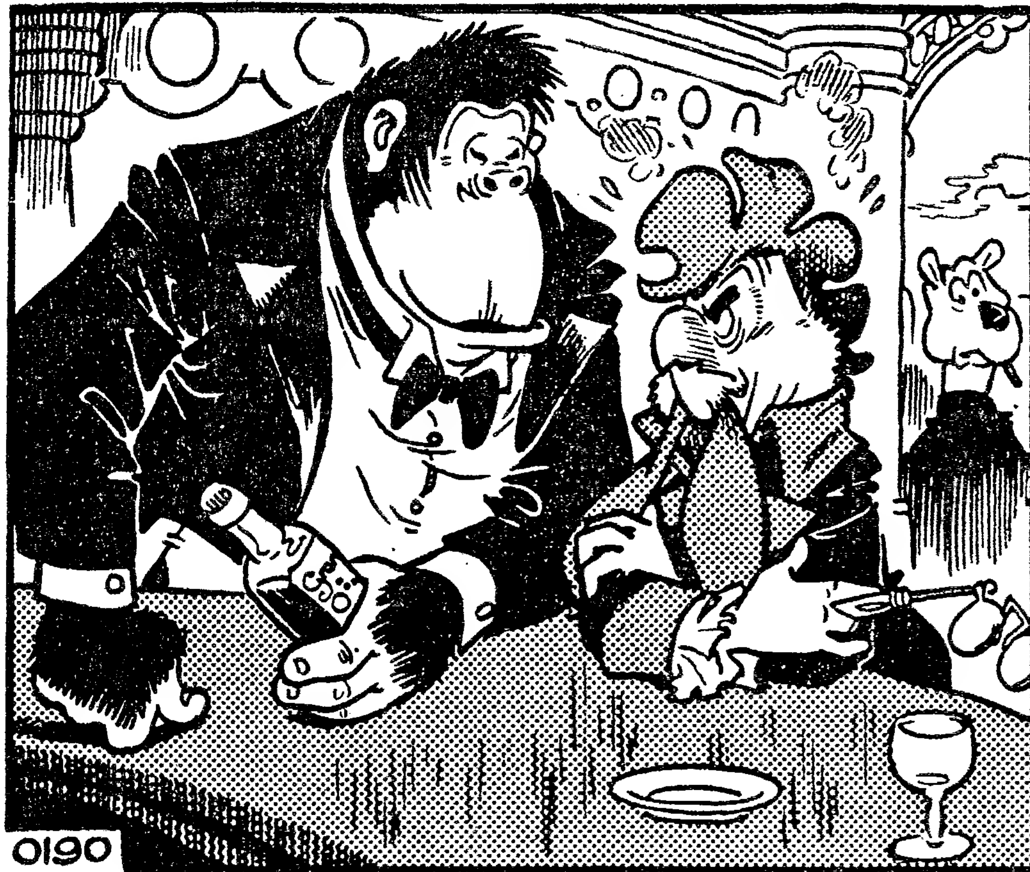
0189. „U hindert de andere gasten", voer de voorzitter voort. „Dat verstoort de sfeer. Het spijt me, dat ik juist u daarop attent moet maken".
De markies wendde zich naar hem om en terwijl hij hem schelms een tik tegen het oor gaf, barstte hij in een smakelijk gelach uit. „Par exemple", riep hij. „Dat moest er nog bij komen. Haha. Een Canteclaer laat zich niets zeggen door de spullebaas van deze kermesse. Het idee is ridicule. Haha. . hm".
De heer Fanth deinsde geschokt terug. Hij had nog nooit van vermisool gehoord, en het is dan ook te begrijpen, dat de houding van de edelman hem uit het veld sloeg. Niet voor lang echter. Bij de ingang van de bar stond een gespierde kracht, die hij voor die avond gehuurd had om protestakties tegen te houden — en die wenkte hij onopvallend naderbij.

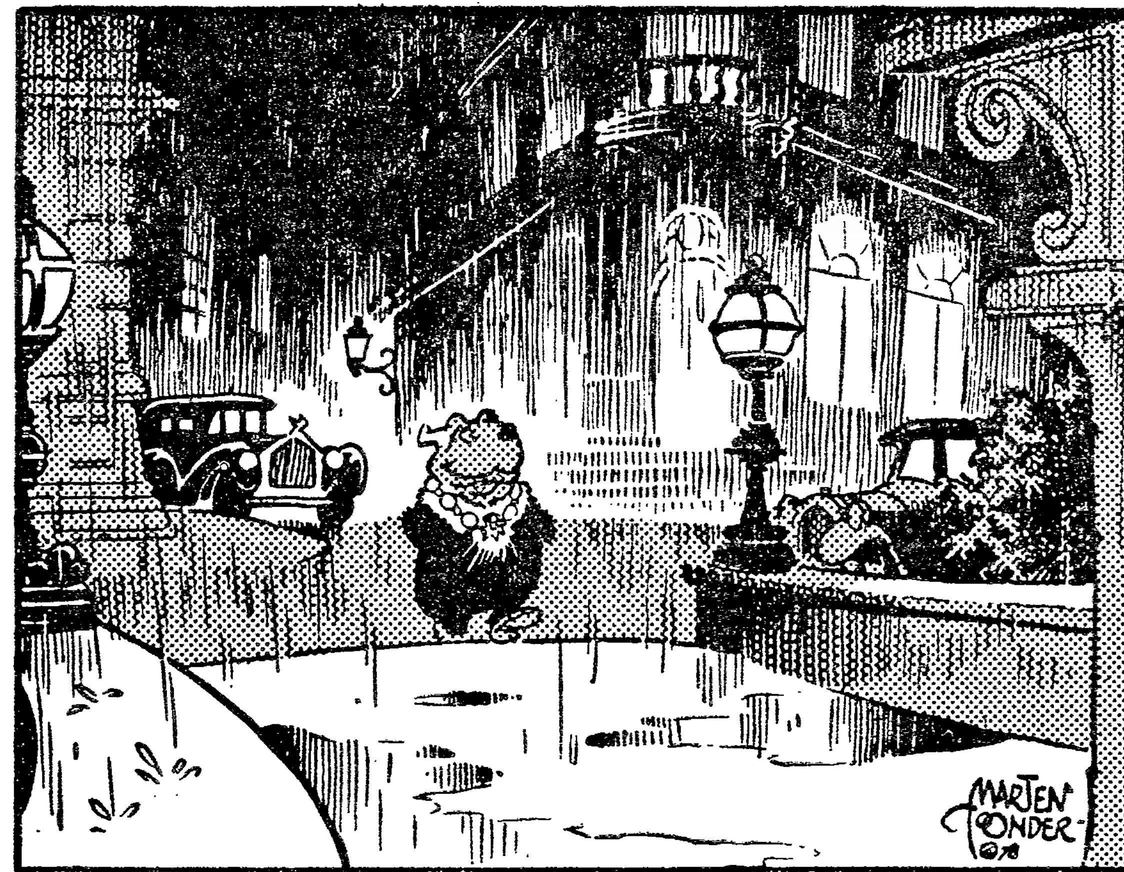
„Deze heer is onwel geworden, Hoetel", sprak hij, op de doordravende markies wijzend. „Wil je hem een rustig plekje wijzen, waar hij tot zichzelf kan komen? "
Hoetel glimlachte en vatte de edelman hoffelijk doch krachtig bij de arm.

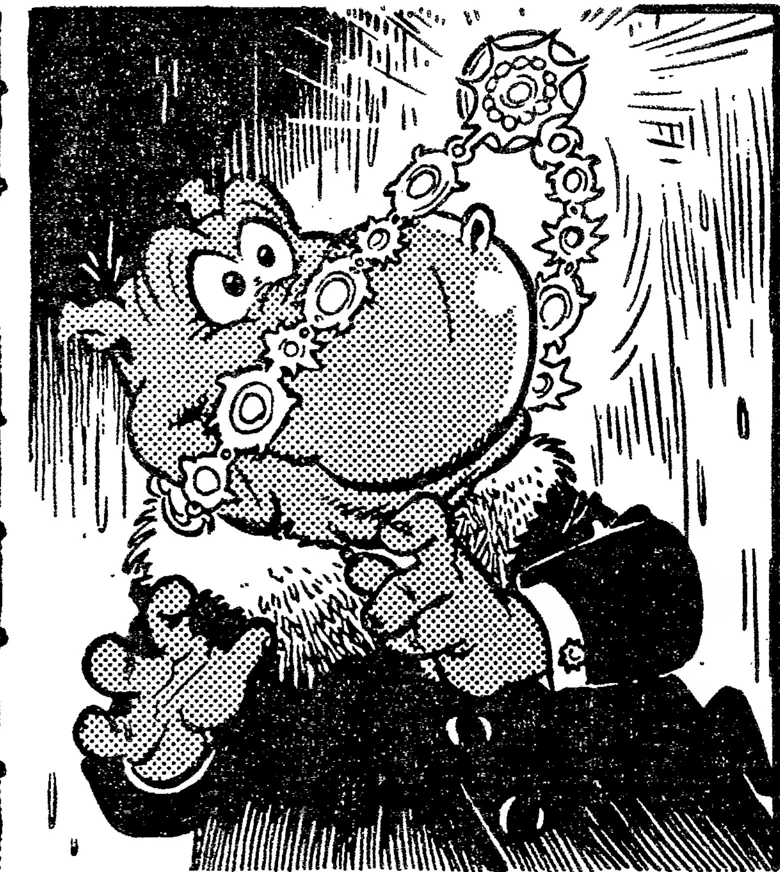
„Komt u maar even mee, meneer", zei hij sussend. „Dan ga ik u een lekker glaasje fris inschenken en dan gaat het vanzelf over".
De edelman trachtte zich los te rukken, maar hij voelde zich onweerstaanbaar voortgedreven en zijn eerst zo opgeruimde stemming sloeg om in woede.
„Hier gaat niets vanzelf over", kraste hij met rauwe stem. „Hier wordt een euvel begaan, dat slechts met bloed kan worden uitgewist".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

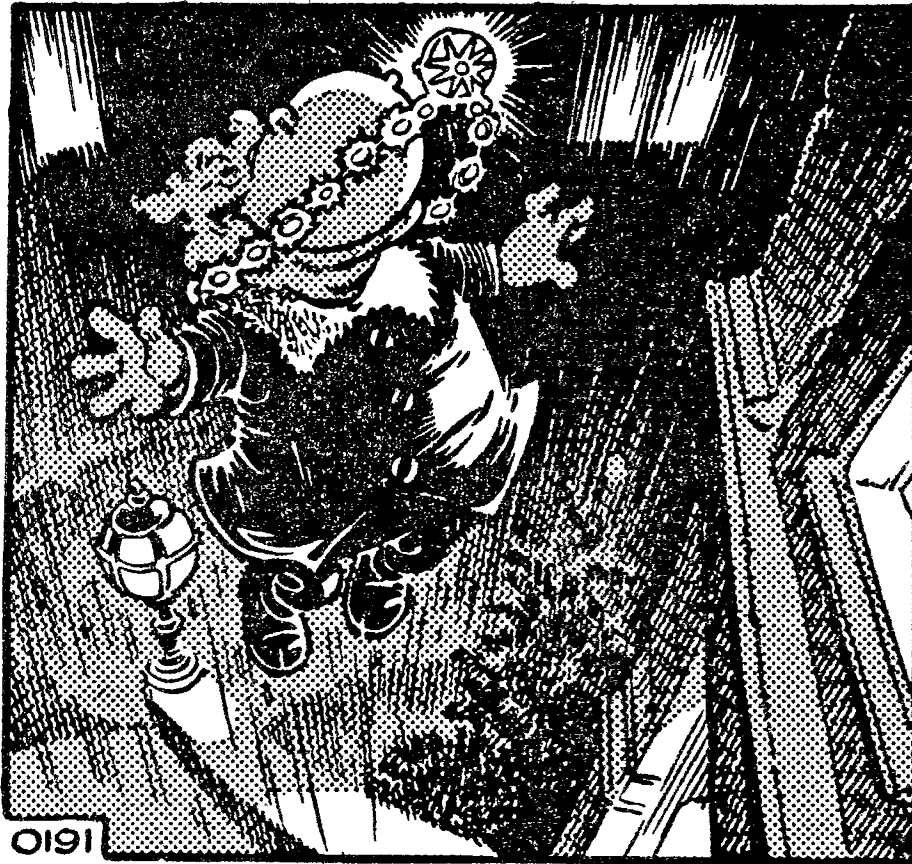
0190 Kwetals vermisool is een eigenaardig kruid. Bij matig gebruik gaat er een geneeskrachtige werking van uit, waardoor men de zon door de wolken ziet schijnen. Maar wanneer men er te veel van neemt, valt het verkeerd; daar was de heer Cantecler een duidelijk voorbeeld van. Door de krachtige arm van Hoetel was hij op een krukje geheven en nu zat hij verstard aan de bar, terwijl akelige trekkingen over zijn gelaat voeren.

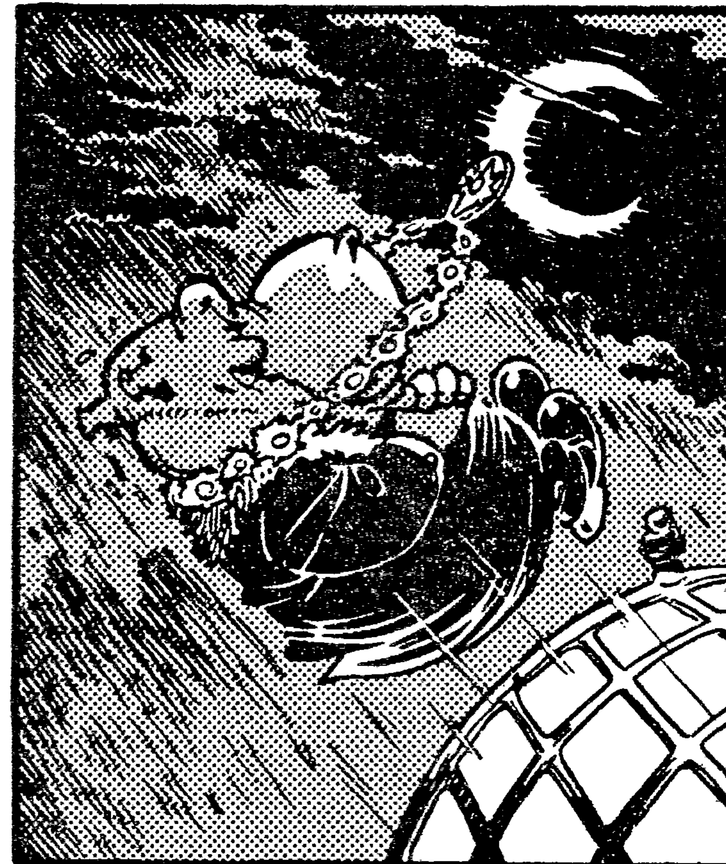
„Wat zal het zijn, meneer?", vroeg Hoetel. „Een grenadine of een kwast?"
„Kwast", herhaalde de edelman met dunne lippen. „Parbleu. We zullen zien wie hier een kwast is. We zullen zien. Men kan een oud geslacht niet voor kwast zetten".

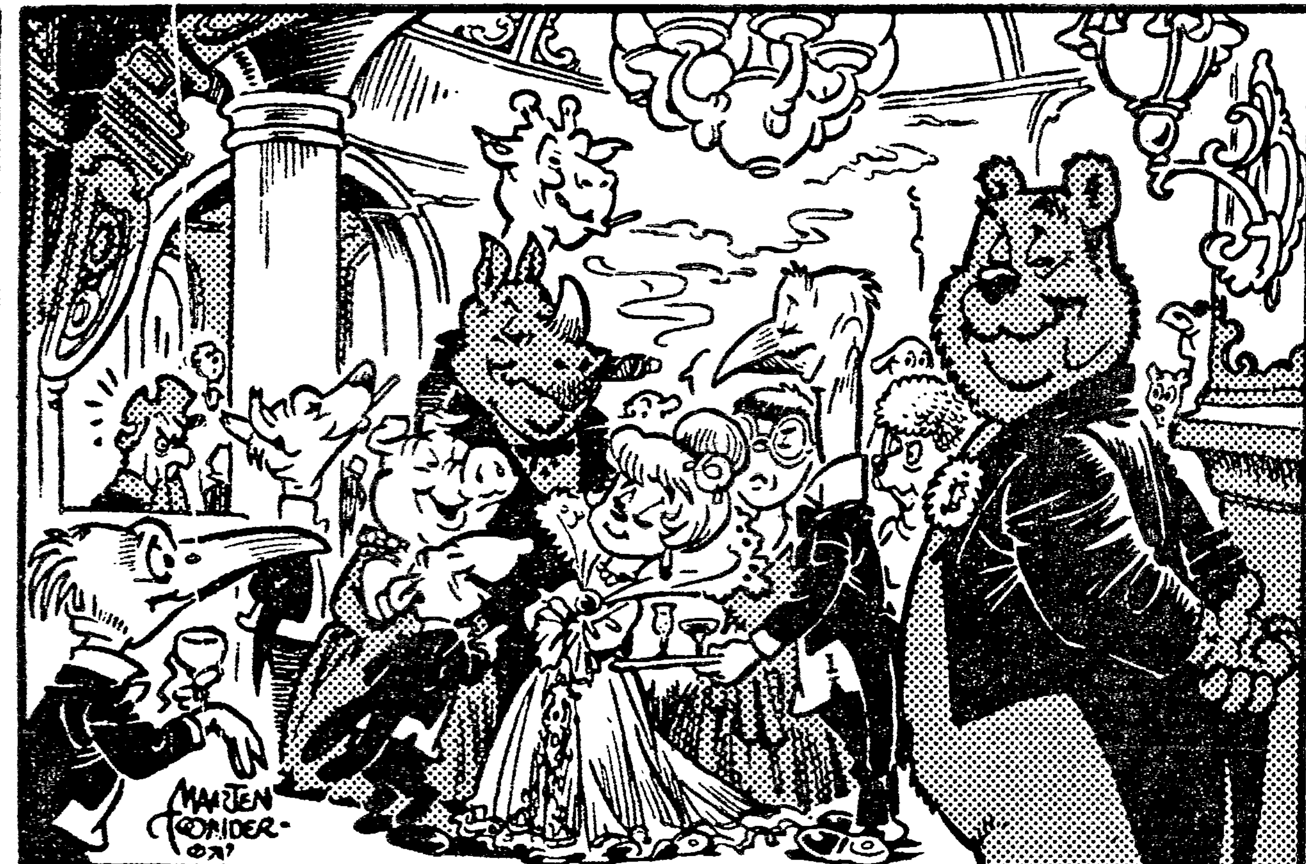
Op dat moment naderde buiten de burgemeester het feestelijke pand. Het regende, maar de magistraat had zijn dienstvoertuig een straat verder geparkeerd, omdat hij een eindje wilde lopen.
„Ik moet mij voorbereiden", sprak hij tot zichzelf. „Direct moet ik een toespraak houden die de prettige geest in de Club terugbrengt. Hooggestemd maar luchtig. Vanuit mijn verheven positie zal ik afstand van alle moeilijkheden moeten nemen om ze van boven af te bekijken. Gelukkig, dat ik mijn ketting..."
Hij zweeg, want voor zijn ogen rees de fonkelende hanger van zijn ambtsketen langzaam omhoog. Hij herkende het verschijnsel en een blik van verwachting verhelderde zijn trekken.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

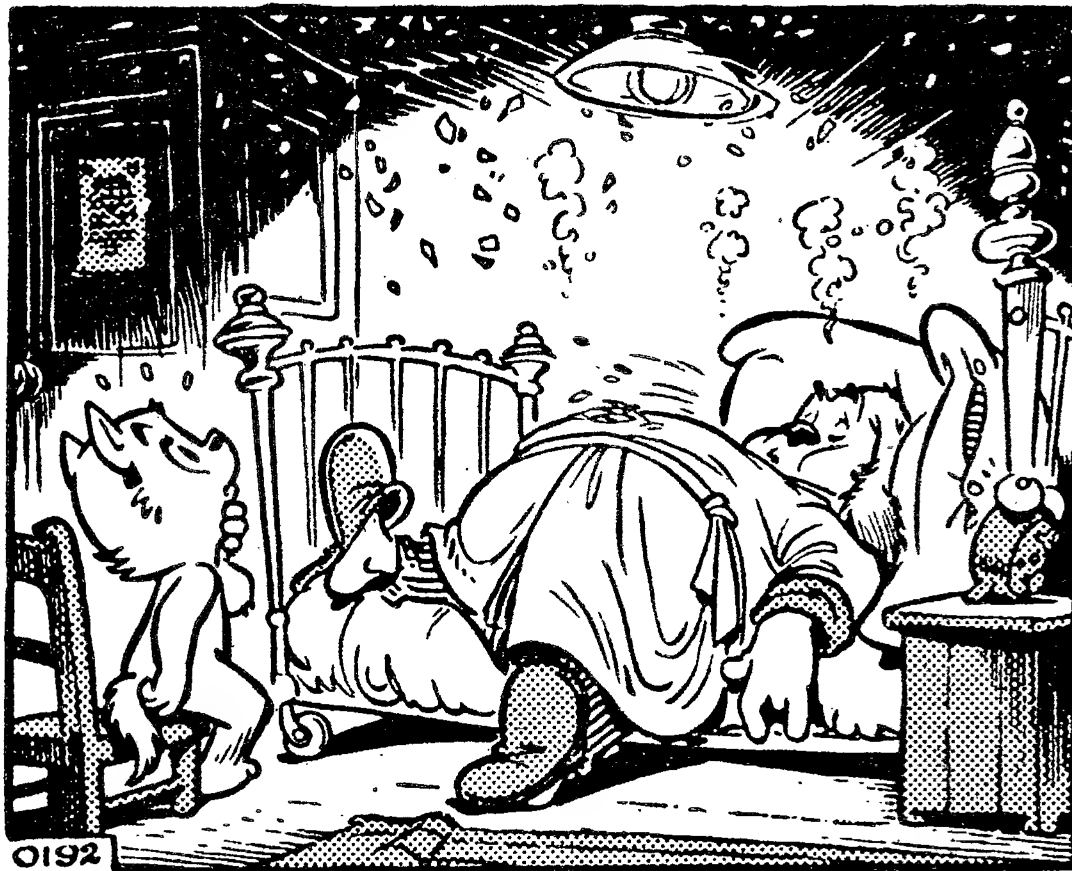
0191 De burgemeester voelde zich lichter worden en de omhoogstijgende ketting trok hem langzaam mee naar boven. Maar omdat hij dit al eerder had meegemaakt, verontrustte het verschijnsel hem niet. Integendeel, monkelend rees hij de regen tegemoet, en omdat er geen wind meer was, zag hij de gevel van de Kleine Club in vrolijke verlichting langs zich trekken.

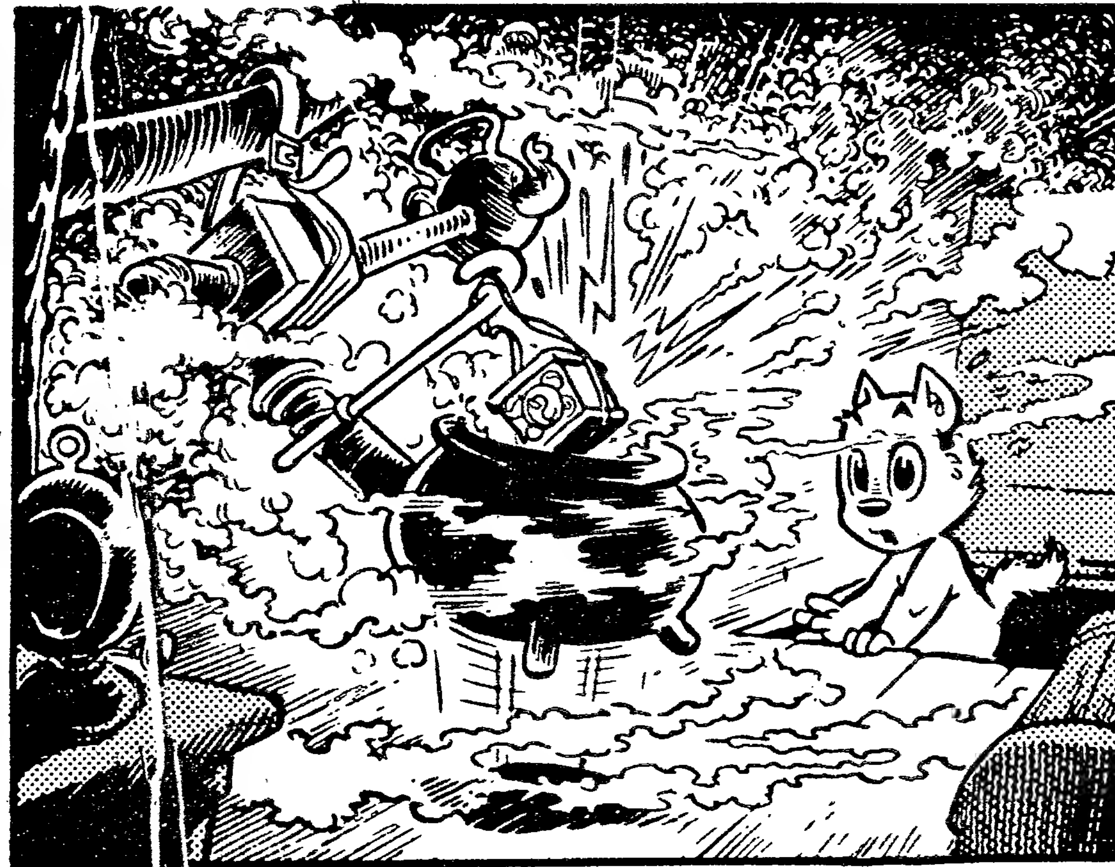
Al spoedig liet hij het gebouw achter zich en nu zweefde hij boven het dak, van onderen belicht door de glazen koepel van de feestzaal en van boven door de maan, die door de wolkenflarden keek. De maan was oud en er was nog maar een dun sikkeltje van over, maar omdat hij het gevaar daarvan niet kende, trok hij zich er niets van aan.
„Dit is pas leven", dacht hij. „Nu weet ik wat geluk is".

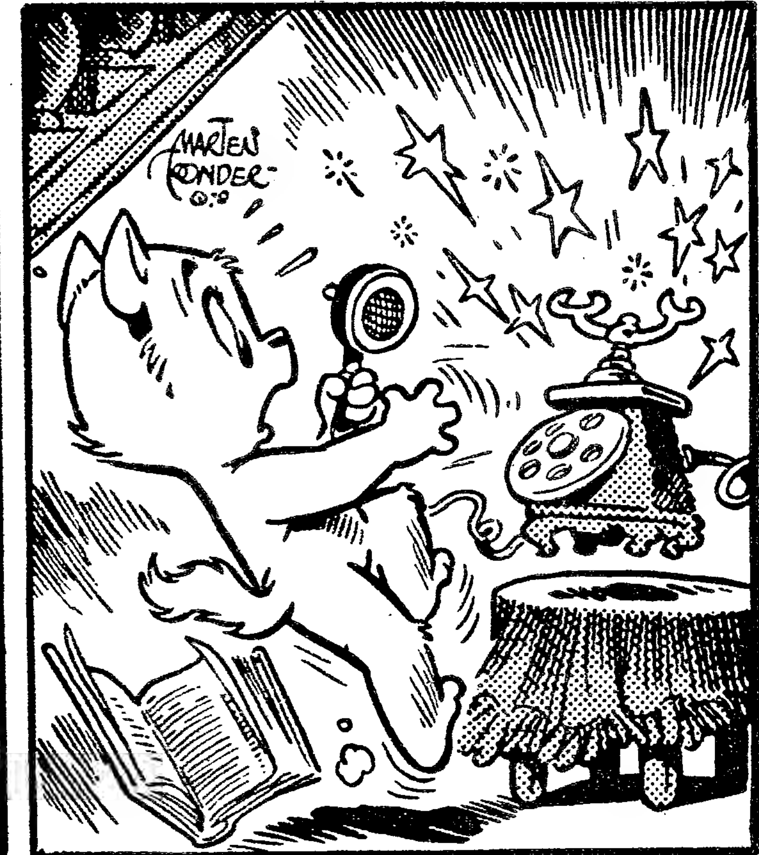
Datzelfde dacht heer Bommel, die beneden in de zaal tussen het gewoel naar zijn buurvrouw stond te kijken. Ze was omringd door hoffelijke heren en afgunstige dames en het was te zien dat ze ervan genoot.
„Ze is erg gelukkig", mompelde heer Ollie glunderend. „Het is een mooi gevoel om zoveel goeds gedaan te hebben, als heer zijnde. Hoewel het jammer is, dat de markies te veel vermizool gegeten heeft, terwijl ik hem nog zo gewaarschuwd heb. Dat was wel even vervelend. Maar och, morgen is dat allemaal weer vergeten en dan zal hij wel inzien, dat hij zich vergaloppeerd heeft en zijn excuses komen aanbieden. Hij zal dit nooit vergeten, zei hij, en daar houd ik mij aan".
Hij was zo in zijn aangename gedachten verdiept, dat hij de edelman niet opmerkte. Die was erin geslaagd aan Hoetel te ontsnappen en nu kwam hij met akelig verwrongen trekken uit de bar.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0192 Terwijl het feest in de Kleine Club in volle gang was, hield Tom Poes nog steeds de wacht bij Joost. De aangeslagen knecht lag ronkend op zijn bed en bewoog zich niet, hoewel het steeds warmer in het vertrekje werd. Dat verontrustte Tom Poes natuurlijk wel, vooral toen er boven zijn hoofd een stampend geluid hoorbaar werd. Het klonk steeds harder en toen er ten slotte kalk van de zoldering begon te vallen, besloot hij om te gaan kijken wat er aan de hand was.

Het was de pot waarin het vreemde doosje van Kwetal hing en waaruit hij die middag al rookwolken had zien komen. Maar nu sloegen er zulke dichte dampen uit dat de hele zolder in mist gehuld was, en bovendien sprong het oude kookgerei bonkend op en neer, terwijl er felle lichtstralen uit het doosje sloegen.

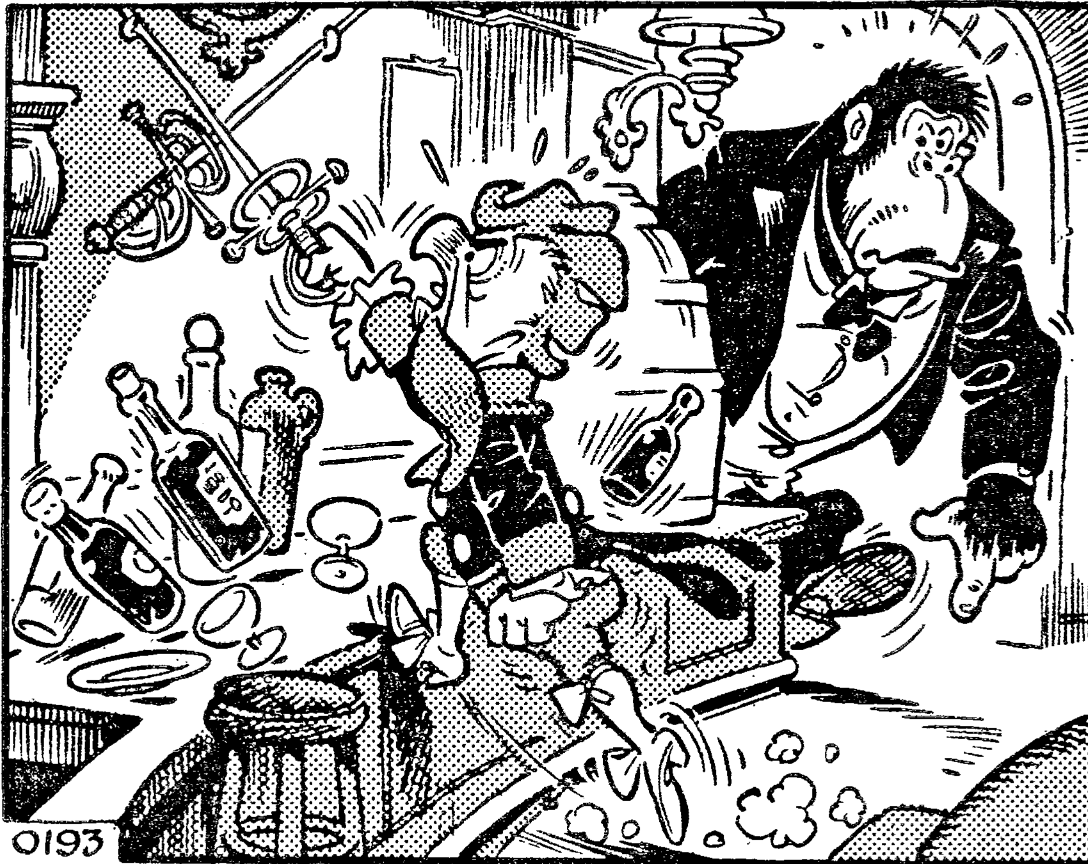
„Dit wordt te erg", zei Tom Poes ontsteld bij zichzelf. „Er kan van alles gebeuren en ik kan niets doen omdat ik de oorzaak niet weet. En heer Ollie is natuurlijk naar dat feest gegaan. Ik zal hem opbellen, want dit kan niet langer".

Hij daalde haastig de trappen af, maar toen hij de hoorn van het telefoontoestel nam, sloegen ook daar de vonken uit, zodat hij haastig terugsprong.

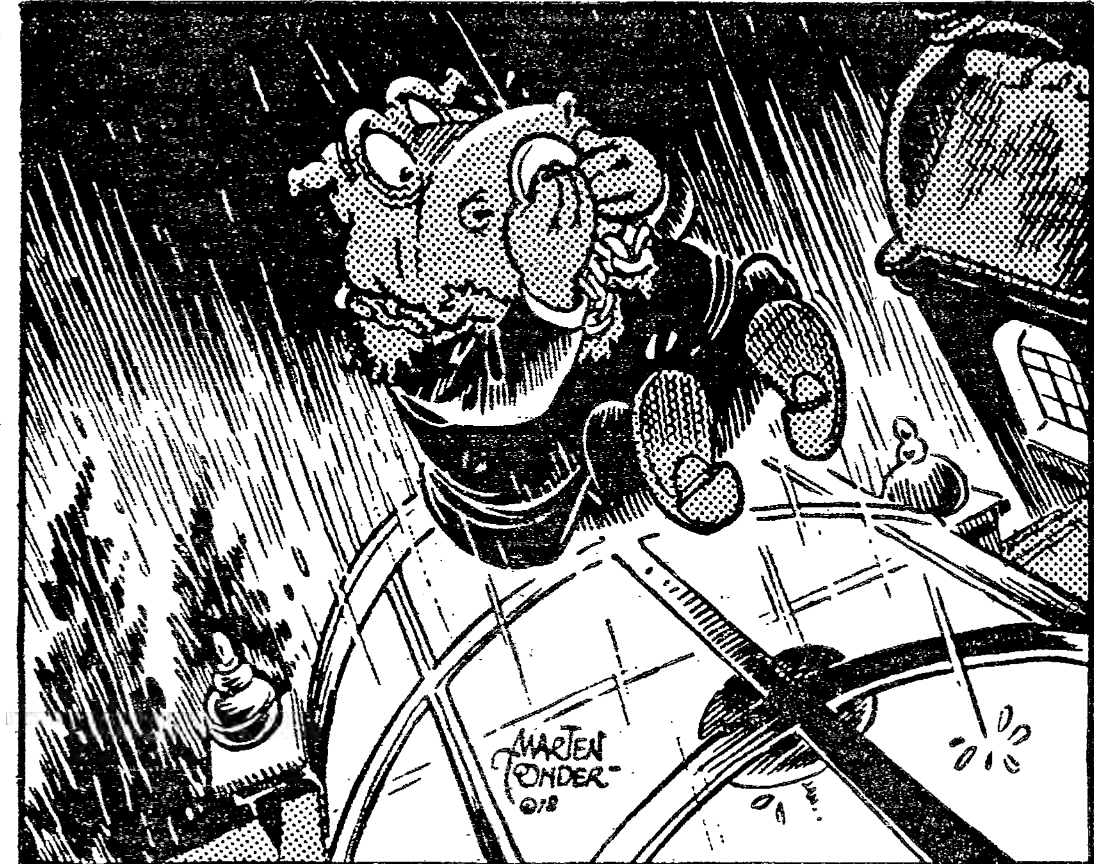
„Wat nu?" vroeg hij zich af. „Zo kan ik niet eens de brandweer bellen. Ik zal zelf naar de stad moeten om hulp te halen".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0193 De markies de Cantecler had de bar ongemerkt verlaten en met een door vermisool verscherpte blik merkte hij onmiddellijk de twee sierdegens op die de wand verlevendigden. Hij aarzelde niet. Met een behendige sprong beklom hij het buffet en zonder zich aan de neerstortende flessen en glazen te storen, rukte hij een van de wapens van de muur. Hoetel had intussen de verdwijning van zijn gast gemerkt, maar toen hij ongerust de zaal betrad, was het reeds te laat. De edelman stortte zich met verkleinde pupillen tussen de feestgangers, terwijl hij het rapier door de lucht deed gieren.

„En garde!" krijste hij. „Thans wordt er afgerekend. „Waar is het canaille dat een Canteclaer de Barneveldt voor kwast wilde zetten? Waar is de marol Fanth?"

Er ontstond paniek en onder gegil en geroep verdrongen de gasten zich om uit de buurt van de aangeslagen edelman te komen. Er waren echter enkelen die stand hielden, en de heer Fanth Mzn trachtte de zaak met een bezadigd woord te sussen.

„Rustig, amice", maande hij op veilige afstand. „Kom tot uzelf. Dit gaat werkelijk te ver en morgen zult u er spijt van hebben".

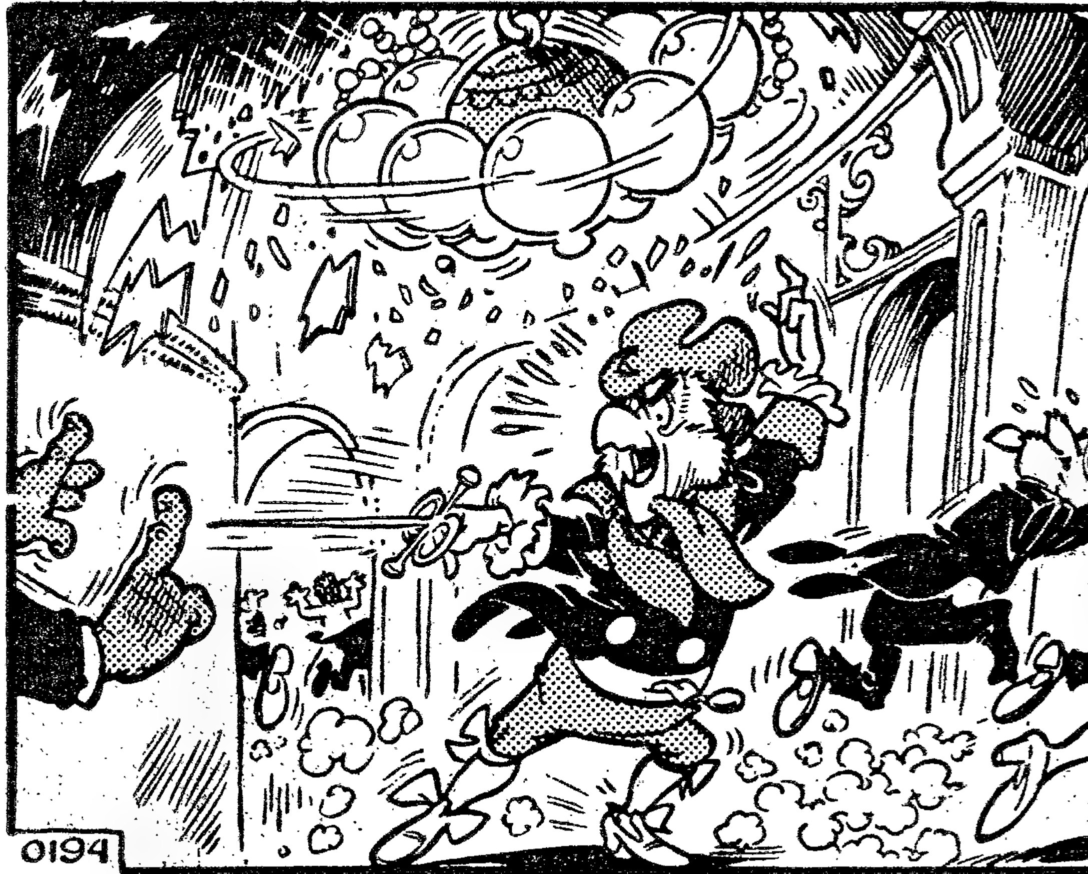
„Riposteer!", riep de markies. „Batonneer! Hier geldt geen genade".

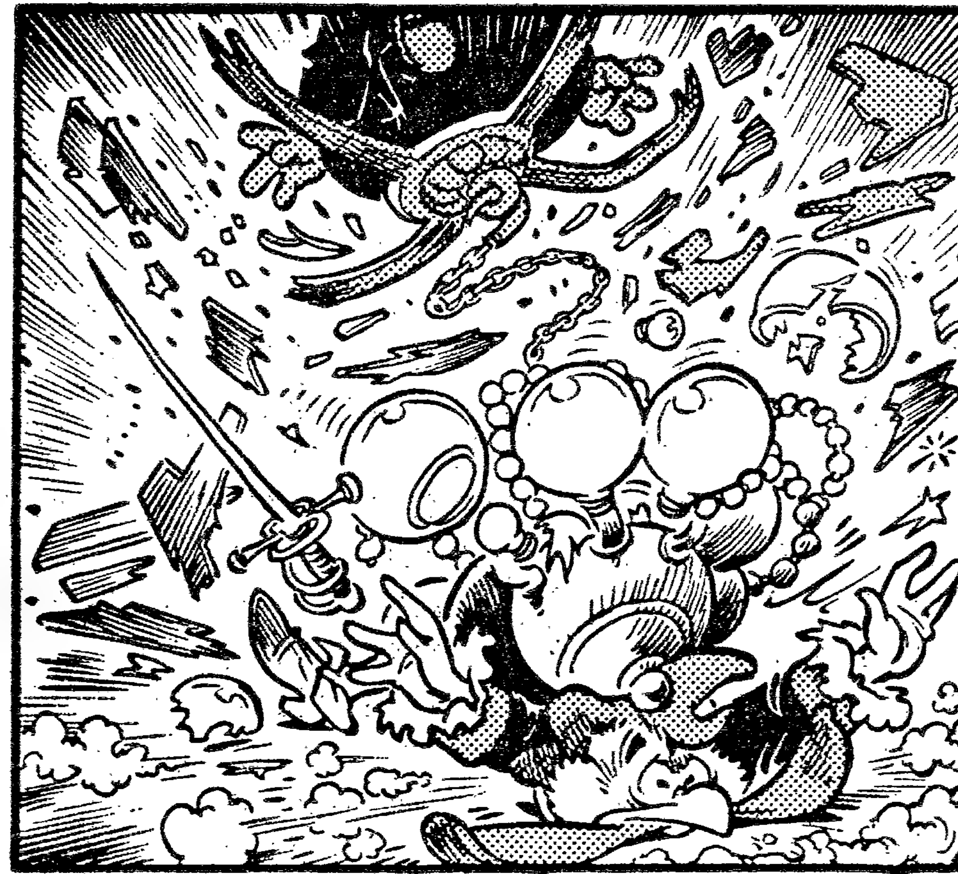
De voorzitter trok zich haastig terug en in de toenemende verwarring vielen enkele dames flauw.

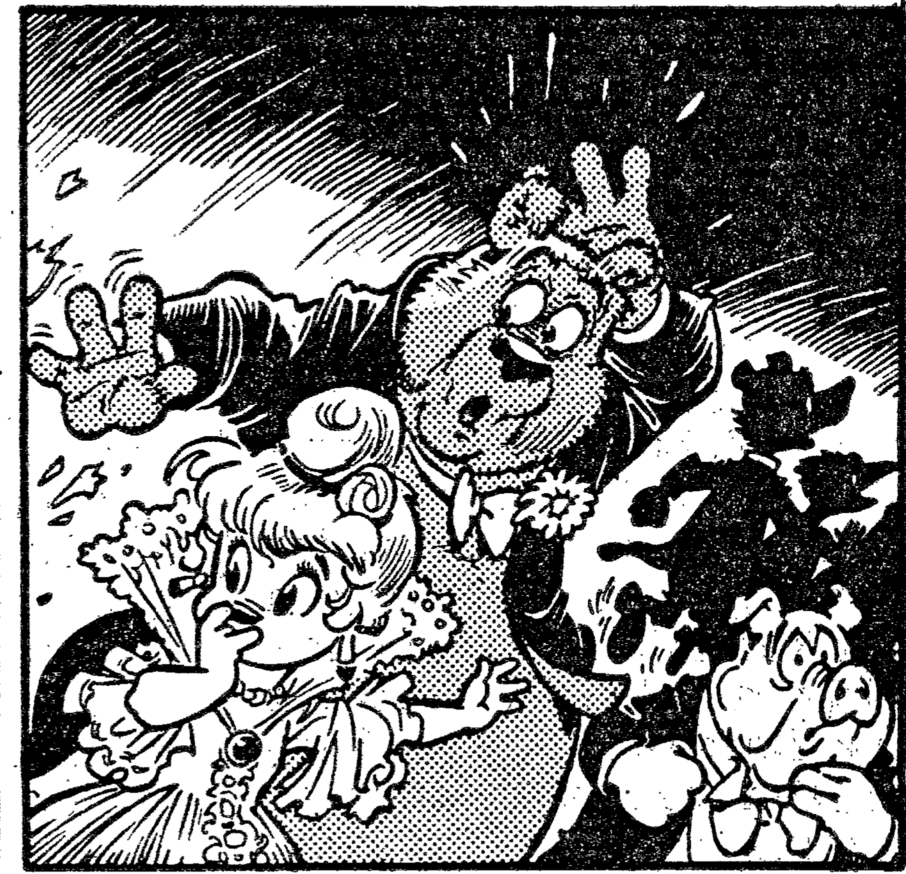
Ver boven dit stuitende toneel zweefde de burgemeester in de regen. Hij had zijn eigen zorgen, want tot zijn schrik merkte hij dat zijn gewicht toenam. En in het schijnsel van de oude maan zag hij dat de ambtsketen zijn roestig uiterlijk weer begon aan te nemen.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0194 De burgemeester daalde met een toenemende snelheid en zodoende kwam hij met een bons op de koepel van het feestgebouw terecht precies op de plek waar de grote kroonluchter aan de spanten bevestigd was. Deze leden aan metaalmoeheid, zodat ze het gewicht niet konden dragen en krakend en scheurend met het glaswerk naar beneden kwamen. Daaronder bevond zich de markies, doch deze was te zeer door drift verblind om de ramp te merken.

„Passe!", kreet hij, terwijl hij een uitval deed. „Bloodaards! Als er dan niemand wil batonneren, zult ge nu met een sabreur kennis maken. Appèl..."

Verder kwam hij niet, want op dat moment werd hij door de lamp getroffen, zodat hij te midden van glasgerinkel en koepelwerk ter aarde stortte. Hierdoor ontstond er natuurlijk kortsluiting, zodat er een plotselinge duisternis inviel. De verwarring nam daardoor nog toe en de meeste gasten haastten zich naar de garderobe om zich huiswaarts te begeven.

Te midden van de vluchtenden stonden heer Bommel en juffrouw Doddel. De eerste was te zeer door ontsteltenis bevangen om zich te kunnen bewegen en de laatste bleef, omdat ze zich bij hem veilig voelde.

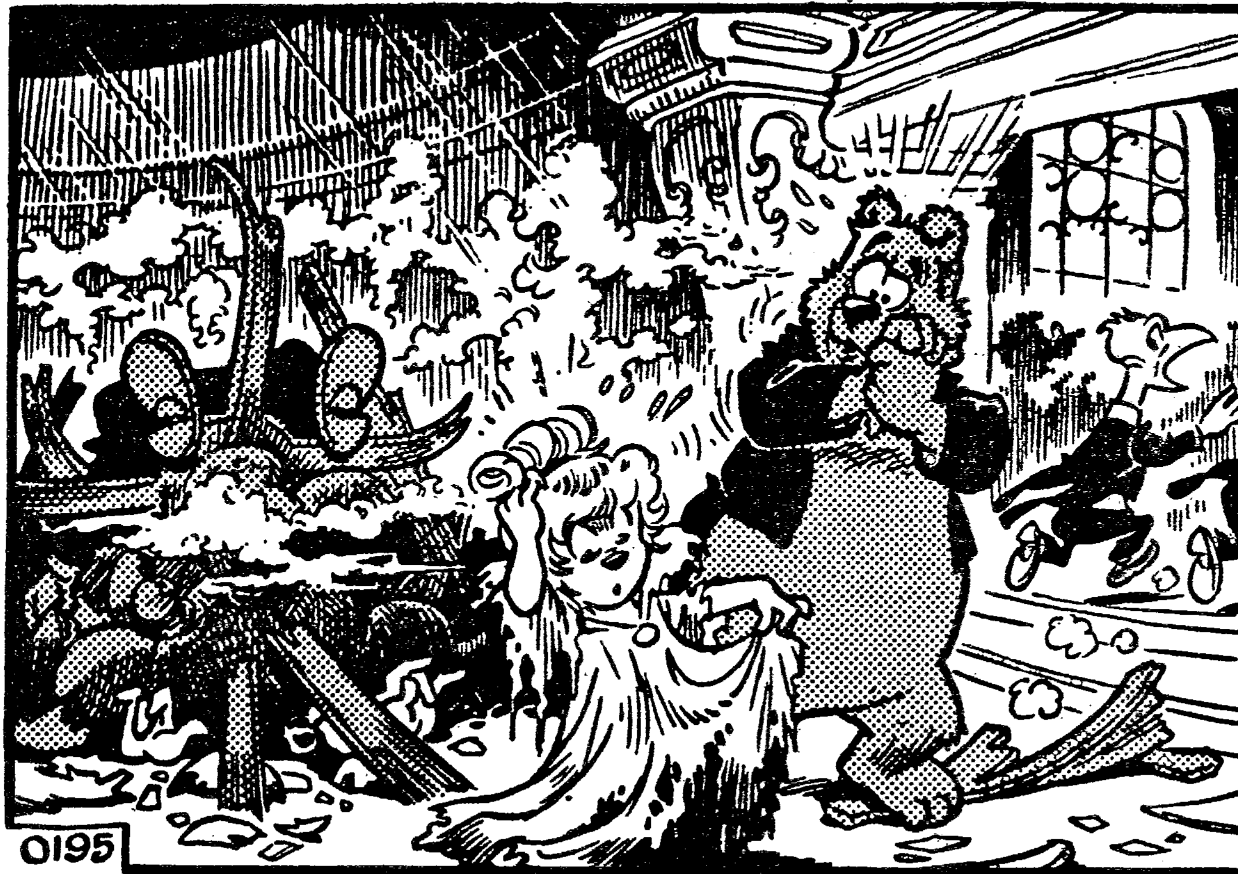
„D-daar is d-de murgebeester", stamelde heer Ollie, toen de magistraat met een zware bons op de puinhopen terecht kwam. „Uit... Uit-valsels..."

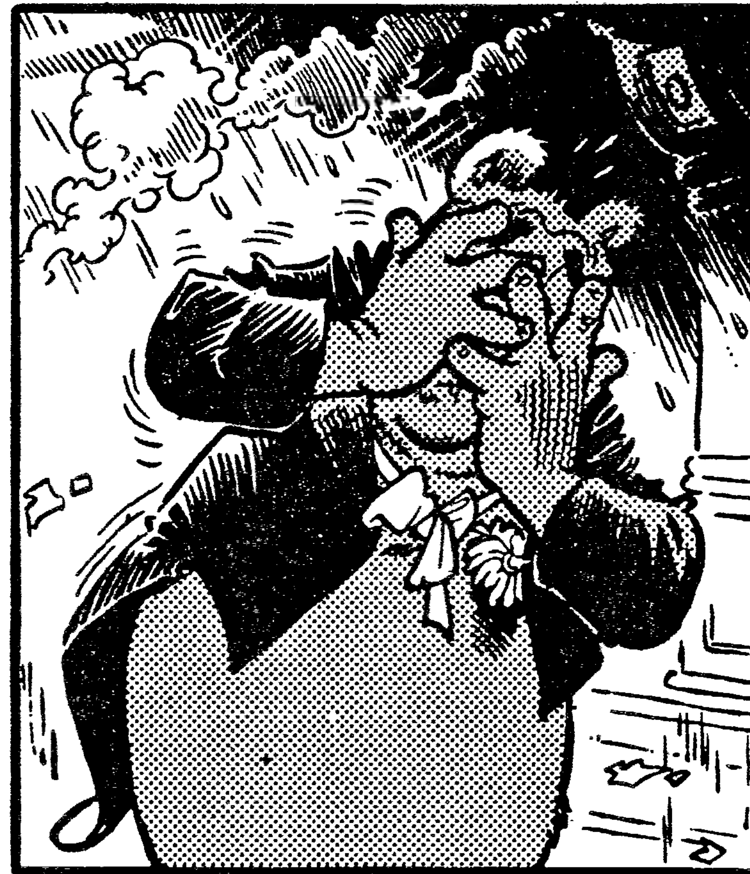
„Wat ga je nu doen, Ollie?" vroeg zijn buurvrouw met een klein stemmetje.

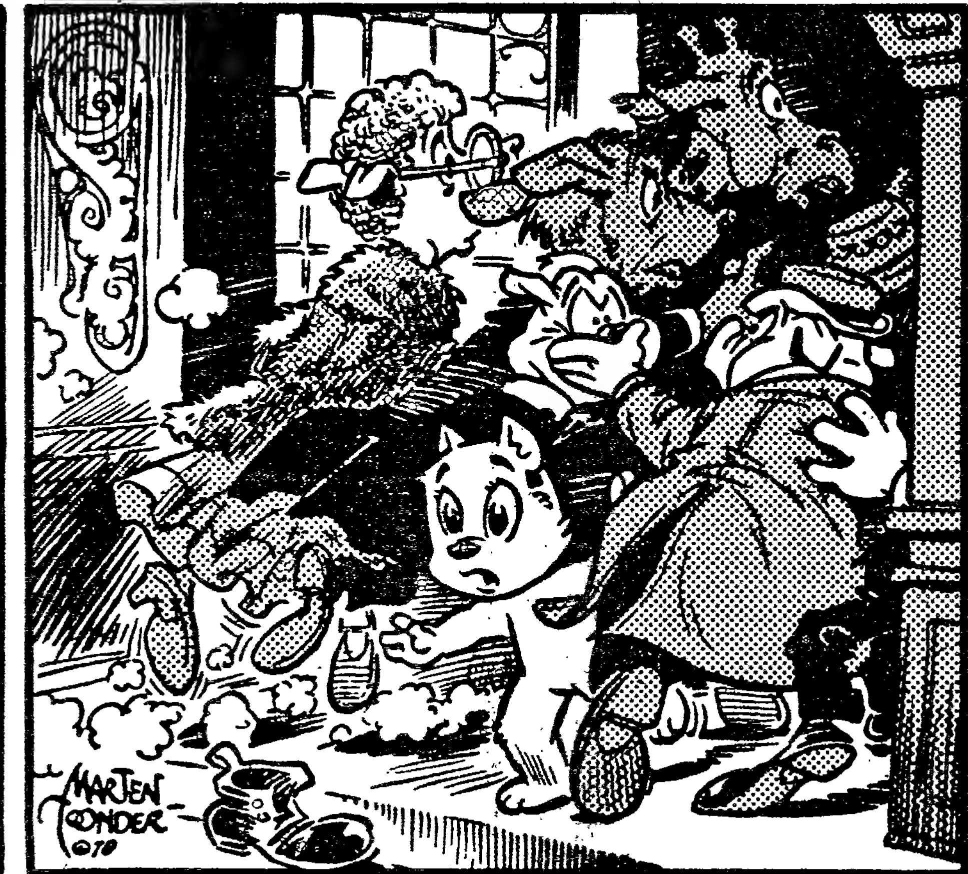
Heer Bommel gaf geen antwoord, maar bleef verstard staan in het maanlicht dat door het kapotte dak naar binnen scheen.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

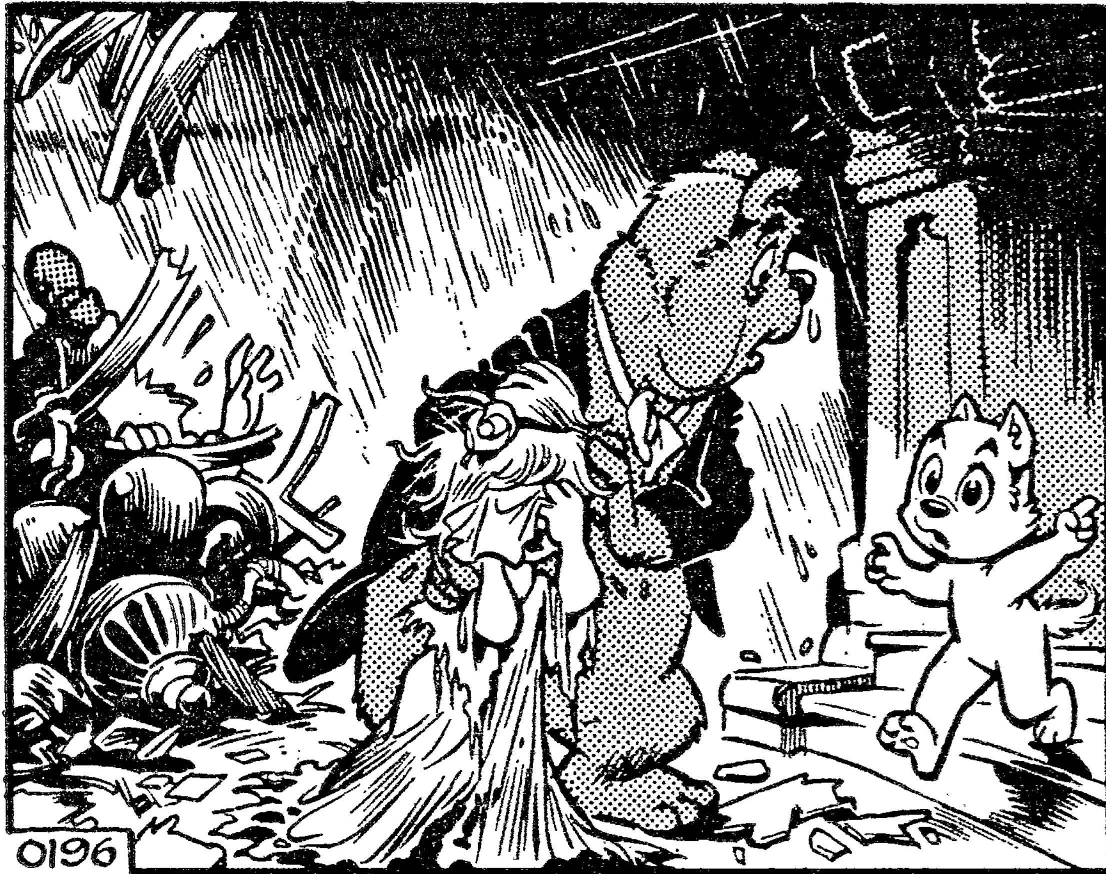

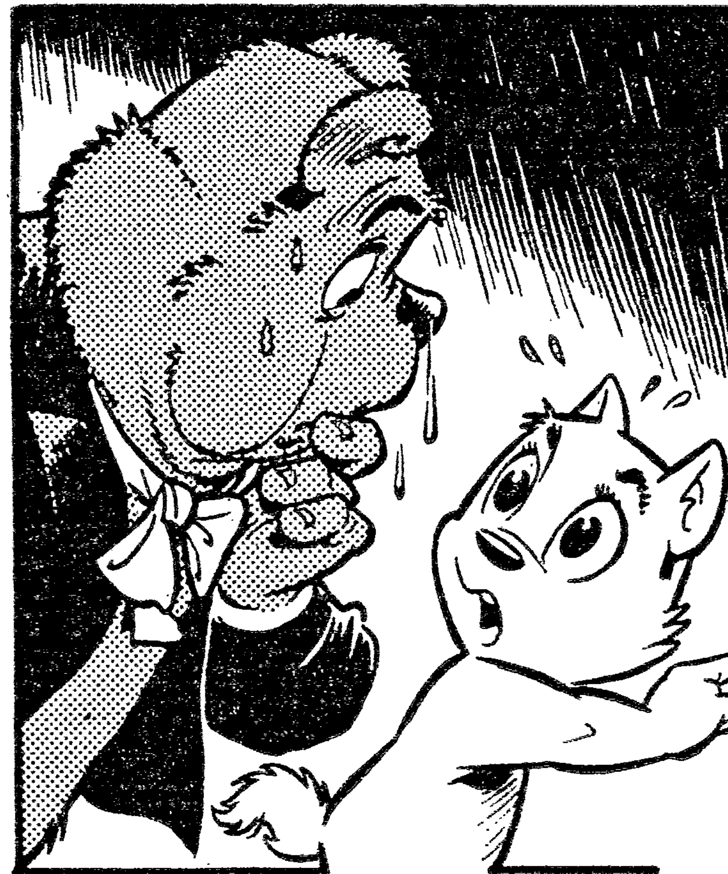

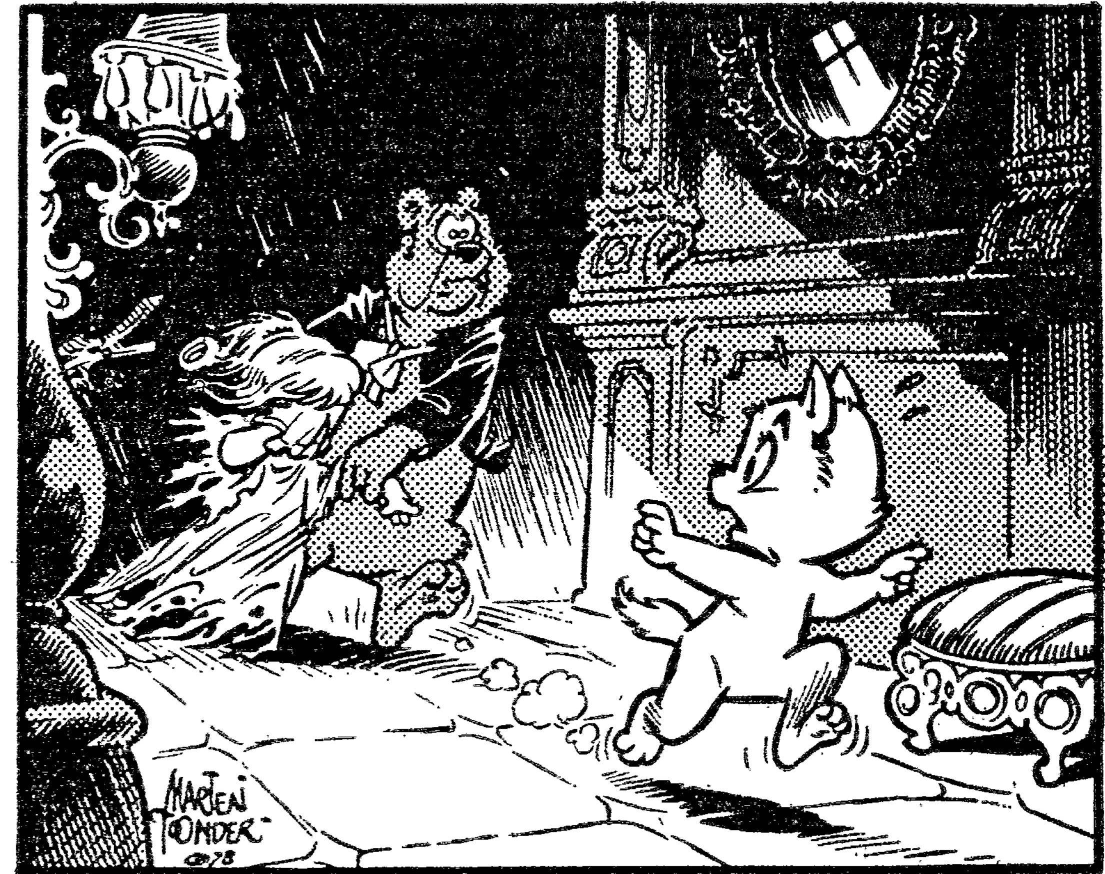
0195 Het gedreun van de ramp en de vertrekkende bezoekers stierf weg en heer Ollie en zijn buurvrouw stonden nu eenzaam in de feestzaal, terwijl de regen zachtjes op hen neerdaalde. Heer Bommel wilde juist zeggen dat dit alles heel vreselijk was, toen Doddeltje een kreet slaakte.
„Mijn jurk!" riep ze uit. „Kijk nu toch. Mijn mooie jurk!"
Hij wierp een blik op het gewaad en zag het tot zijn ontzetting in een rafelig stuk gordijn veranderen. Dat was natuurlijk te wijten aan de vale maan, die zo nu en dan door de wolken brak, maar daar stond hij niet bij stil.
„Dit is meer dan een heer verdragen kan", prevelde hij, terwijl hij de handen voor het gelaat sloeg. „Ach, ik ben blij dat mijn goede vader dit niet hoeft mee te maken".
„Hoe kan je nu blij zijn?", riep juffrouw Doddel schreiend. „O, wat moet ik doen?"
„N-niets", hernam haar beschermer tussen de vingers door. „Dit is het einde, bedoel ik. Uitvalsels... Oh... Ach, had ik nu maar naar Tom Poes geluisterd..."
Daar was het nu te laat voor, maar gelukkig was Tom Poes niet ver weg. Hij was zo vlug hij kon naar de stad gehold en hij draafde juist het gebouw binnen toen de laatste gasten verdwenen.
„Het is hier niet veel beter dan op Bommelstein", zei hij bij zichzelf, toen hij de puinhopen gewaar werd. „En de burgemeester en de markies liggen in de lamp. Hm, niet zo mooi. Maar gelukkig is heer Ollie nog heel".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

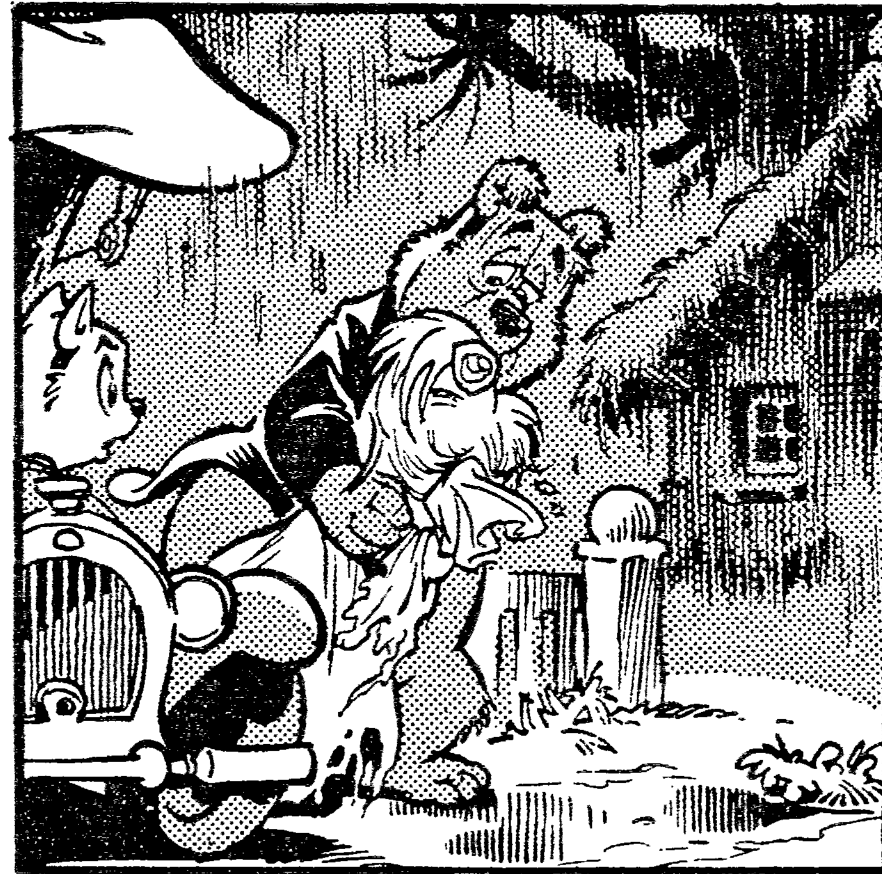

0196 Doddeltje was in huilen uitgebarsten en leunde ontroostbaar tegen heer Bommel aan, terwijl de gordijnraggen ordeloos om haar heen hingen. „D-dit zal ik nooit te boven komen", stamelde heer Ollie, terwijl hij haar voorzichtig vast hield. „D-dat foel ik heel vijn aan. Het einde..."
Hij schrok op uit zijn smart toen hij zijn naam hoorde roepen, en toen hij omkeek, zag hij Tom Poes de zaal binnen rennen.
„Gelukkig", begon hij, maar verder kwam hij niet.
„Gauw", hijgde Tom Poes. „Kom mee. Er is iets niet pluis op Bommelstein. Ik weet niet hoe die zolder in elkaar zit en daarom kan ik er niets aan doen. Maar Joost ligt eronder en hij is in gevaar. Boven hem slaan de vonken eruit".
Heer Bommel vroeg niet waar de vonken uitsloegen. Het was duidelijk dat de toestand hem boven het hoofd groeide, want er was een lege blik in zijn ogen toen hij zijn snikkende buurvrouw meetrok door de duistere ruimte.
„Deze kant op", riep Tom Poes. „Daar is de uitgang. En de Oude Schicht staat om de hoek, geloof ik. We moeten opschieten".
„Maar Doddeltje", zei heer Ollie met bevende mond. „Ze is helemaal in flarden. Allemaal mijn schuld. Ik had..."
„We kunnen haar onderweg wel afzetten", riep Tom Poes ongeduldig. „Vlug!"

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0197 Toen heer Bommel eenmaal in de Oude Schicht zat, vond hij weer iets van zijn oude besluitvaardigheid terug. Hij drukte tenminste zijn gaspedaal tot op de bodem in en scheurde gierend door de regen, terwijl er zenuwtrekkingen over zijn gelaat voeren.

„Stil maar", murmelde hij tot zijn buurvrouw, die snikkend naast hem zat. „Het is niet zo erg. Ik ben er toch? Ik bedoel, het is heel vreselijk. Maar ik zal zorgen... Ik kan nergens voor zorgen, bedoel ik. Als ik dat doosje nu maar open had kunnen krijgen. Stil maar. Huil nu maar niet. Alles komt in orde, dat zal je zien. Kijk, hier is je huis al, en ik zal je..."

„We moeten opschieten!", riep Tom Poes, toen hij het vrouwtje voorzichtig naar haar deur loodste. „Dat komt morgen wel. We moeten nu naar Bommelstein en er is geen tijd te verliezen".

Heer Ollie schudde sprakeloos het hoofd, terwijl hij naar de dichtvallende deur keek. Toen liep hij met gebogen hoofd naar zijn voertuig terug en reed verder, zonder naar zijn eigen huis te kijken, dat donker onder de regenwolken lag. Maar Tom Poes keek wel en toen ze dichterbij kwamen zag hij dat ze te laat waren om nog iets te doen.

„De toren!", riep hij uit. „De toren waar Joost in lag. Het bovenstuk is weg".

Heer Bommel hief lusteloos de omwalde oogleden op en keek naar de aangeduide plek. Rookwolken walmden om de westertoren en onder de verdwenen spits staken de muren rafelig omhoog tegen het licht van de bedaagde maan.

„Weg", mompelde de getroffen kasteelheer met zijn laatste krachten gas gevend. „Alles weg. Uitvalsels. On. Ik kan er niet meer tegen. Met mij is het afgelopen..."

„Maar Joost!", riep Tom Poes uit. „Wat is er met hèm gebeurd?"

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

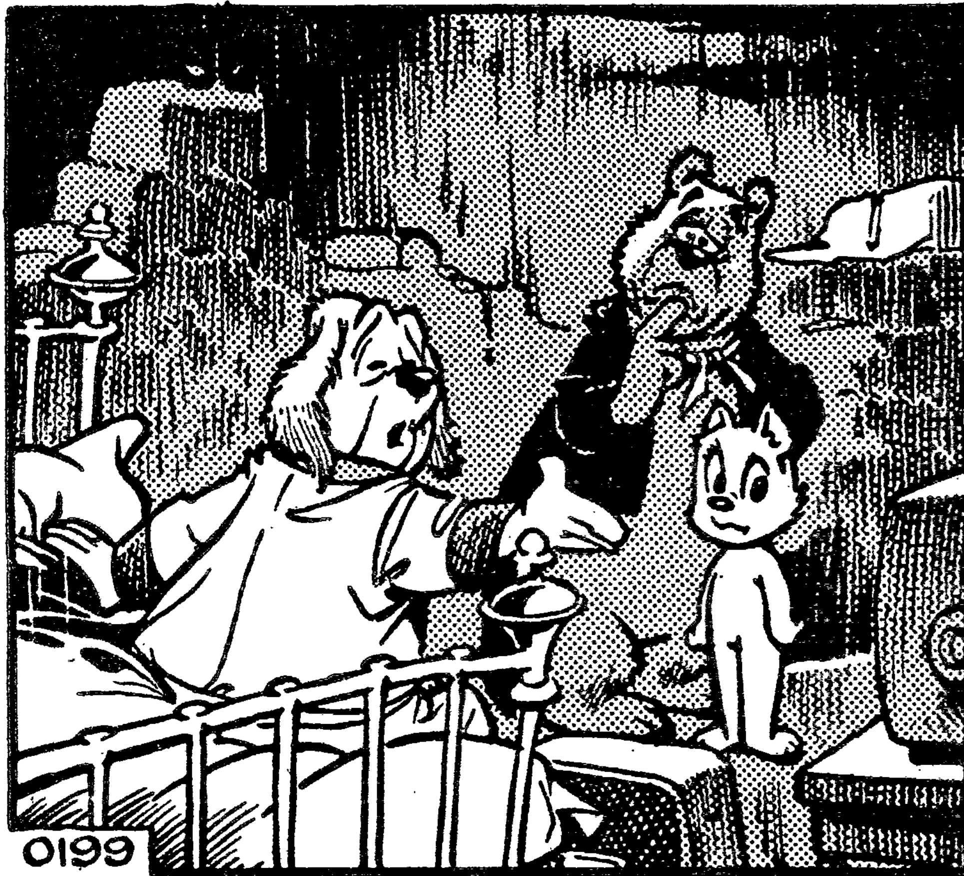

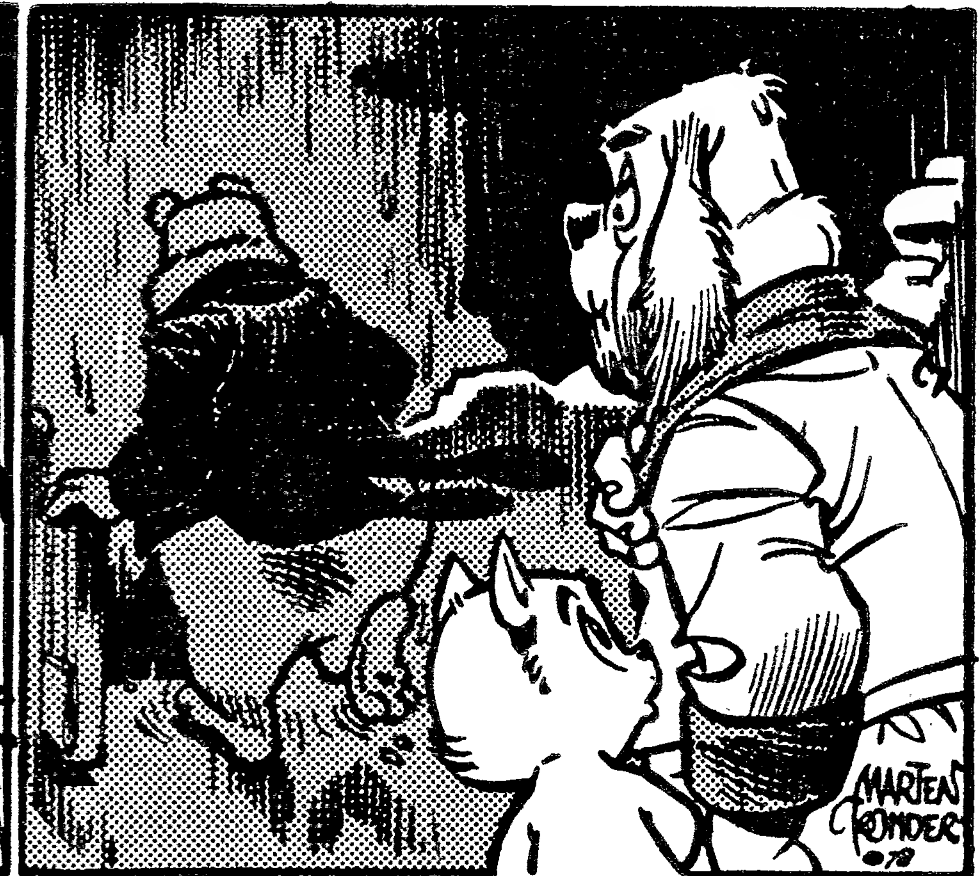
0198 Joost lag nog steeds op ordeloze wijze in zijn bed. Hij was zo vast in slaap, dat het lang duurde voordat hij de verandering in zijn omgeving opmerkte. De zachte lenteregen daalde echter onophoudelijk op hem neer en ten slotte sloeg hij toch de ogen op.
„Water", prevelde hij met dikke stem. „Altijd stortbaden wanneer men van zijn rust geniet. Maar dit is de laatste druppel, als ik zo vrij mag zijn. Ik overweeg..."
Zijn stem stokte en zijn matte oogopslag maakte plaats voor een blik van verrassing.
„Er is iets niet in orde", stelde hij vast. „De muren... Mijn kalender... Men is zo vrijmoedig geweest mijn kamer af te breken! Ik lig in de open lucht. Men is te ver gegaan!"
Hij verhief zich uit de veren, maar op dat moment werd de halve kamerdeur die hem nog restte, geopend en kwamen zijn werkgever en Tom Poes binnen.
„Weg. Alles weg", mompelde de eerste gebroken.
„Joost!", riep Tom Poes. „Je bent er dus nog. Wat is er gebeurd? Ben je niet gewond?"
„Gewond?", herhaalde Joost. „Nee, dat geloof ik niet, met uw goedvinden. Maar het moet nog blijken of ik geen verkoudheid heb opgelopen door al dat water. Men heeft de zolder opgeruimd tijdens mijn nachtrust, maar men is te ver gegaan".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0199 De regen viel kletterend het kamertje van de bediende binnen en de maan verlichtte het onnatuurlijke toneel toen ze bleek door de wolken brak.

"Het is t-te v-ver gegaan", stamelde heer Bommel. "Het opruimen van de zolder, b-bedoel ik".

"En neemt u nu mijn tv eens", voer Joost klagend voort. "Die heeft natuurlijk weer waterschade opgelopen, met uw permissie. Ik heb een voorgevoel dat het nooit weer zal worden wat het was".

"Ik ook", mompelde heer Ollie verslagen. "Niets zal ooit weer worden wat het was. En dat allemaal door de zonnewielen van Kweet... van de tuinkabouter, bedoel ik. Ik had dat nooit toe moeten staan".

"U hebt er zelf om gevraagd", zei Tom Poes verwijtend. "En het is niet aardig om Kwetal er nu de schuld van te geven; hij heeft u genoeg gewaarschuwd".

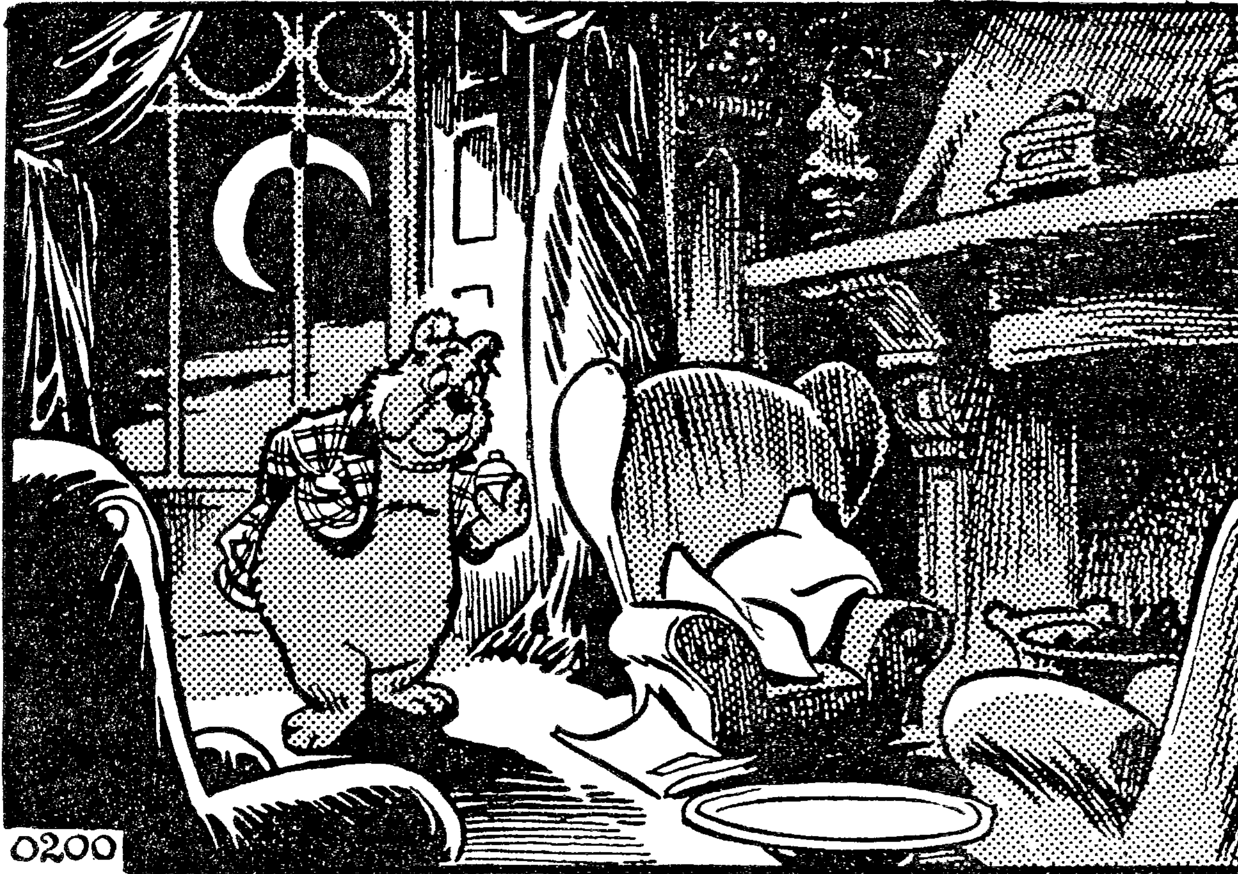
"Het is de zolder", hernam Joost opstaande. "Die had moeten worden opgeruimd, heer Olivier. Men moet afdankertjes nooit bewaren, want daar komt narigheid van voor het opruimend personeel, dat nu op het dak in de regen zit, als het zich verstouten mag".

Heer Bommel liet de kin op de borst zinken en verliet het verweerde vertrek zonder welterusten te wensen.

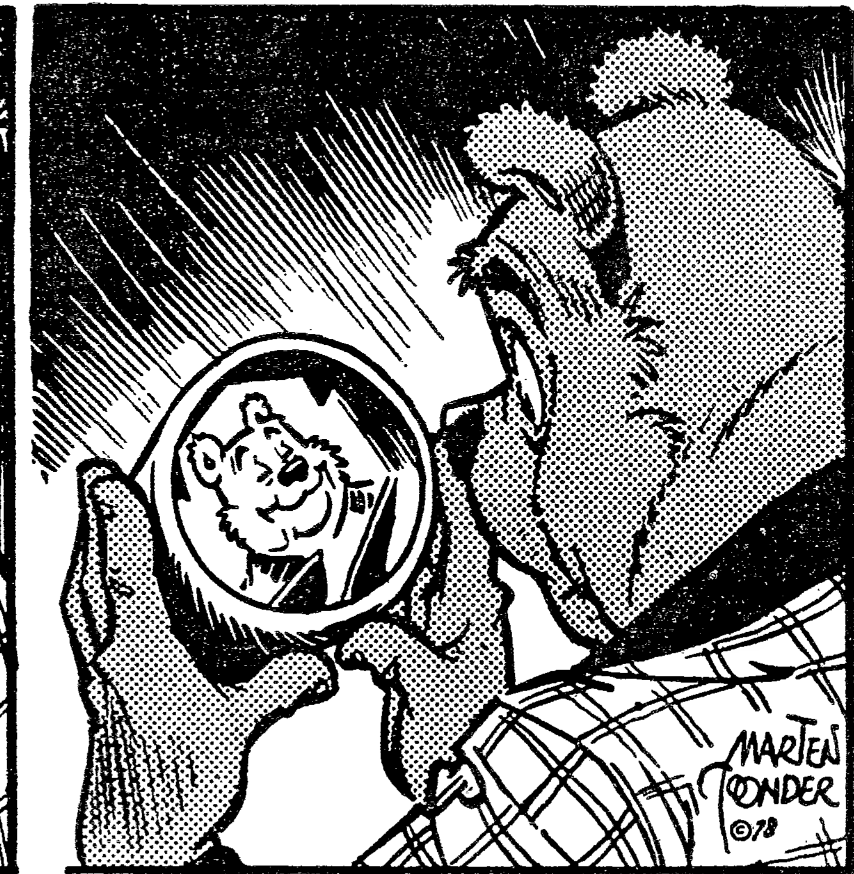
"Ook ik heb genoeg gewaarschuwd", zei de bediende met iets onzekers in zijn stem. "Maar het is toch het ergste van de tv, die nooit weer wordt wat hij was, terwijl dit allemaal hersteld kan worden".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

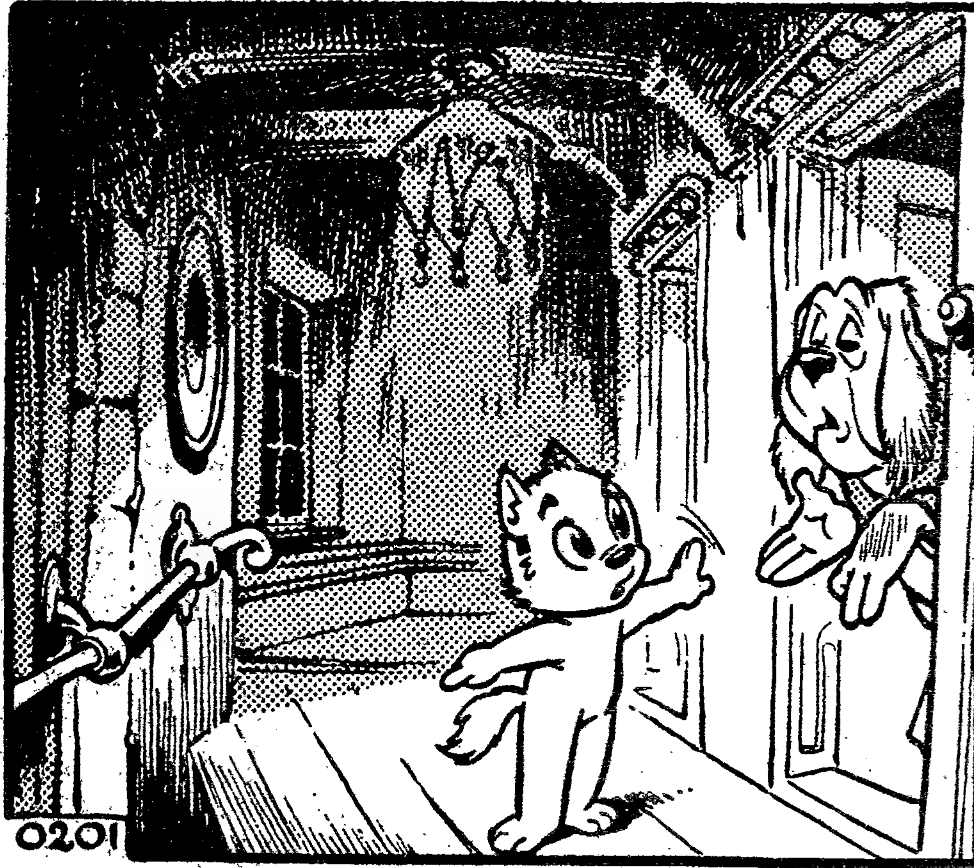

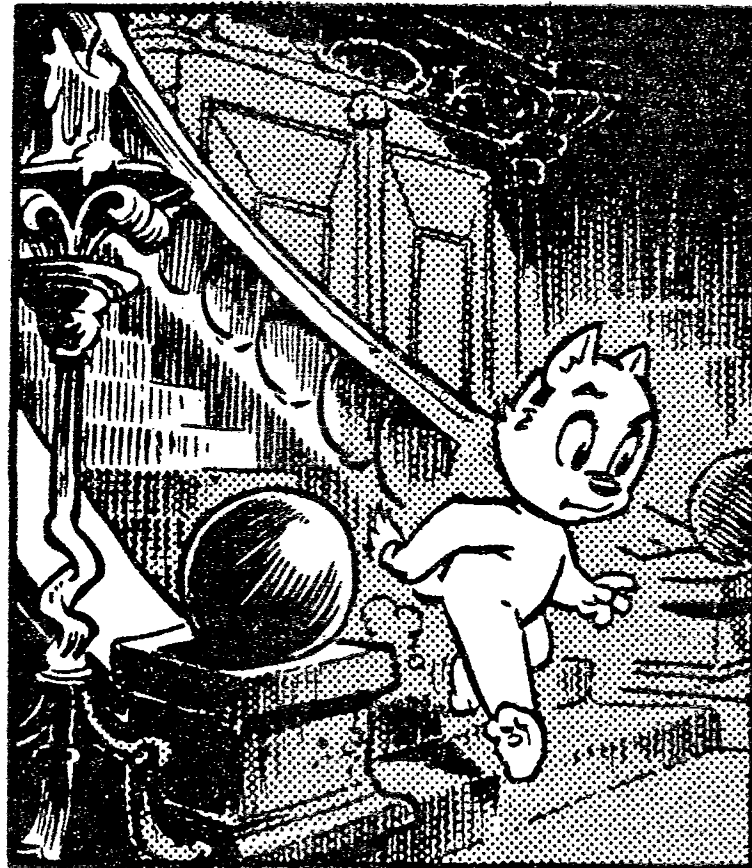

0200 Heer Ollie was niet naar bed gegaan. Hij voelde dat alles te vreselijk was om aan slaap te denken en daarom had hij zich teruggetrokken in zijn studeerkamer. Somber staarde hij naar het ronde doosje, dat hij van Kwetal gekregen had en hij huiverde bij de gedoofde haard.
,,Met mij is het afgelopen'', prevelde hij in het kille vertrek. ,,Alles wat me dierbaar was, heeft zich tegen me gekeerd, omdat ik een wielig hart heb, zodat ik eenzaam in de kou zit, met een lekke toren. Vergeten, dat is het enige wat ik kan doen. Naar een ver land gaan, waar niemand me kan zien. Wat zou er trouwens toch in dit doosje zitten? Het is nu te laat om er nog baat bij te hebben, maar ik zou toch willen weten wààr ik geen baat bij heb''.
Zo pruttelend trok hij in het dunne maanlicht aan het deksel en tot zijn grote verbazing schoof dat nu zonder moeite van het doosje af. ,,Nu zal ik tenminste weten wat ik weten wilde'', zei hij bij zichzelf en vol verwachting tuurde hij naar binnen. Maar ach, dat viel tegen. Het enige wat er in zat, was een spiegelscherf die zijn eigen gelaat weerkaatste. Maar er was toch iets vreemds aan, want in plaats van de vervallen trekken die hij verwacht had, vertoonde het beeld een opgewekte glimlach.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

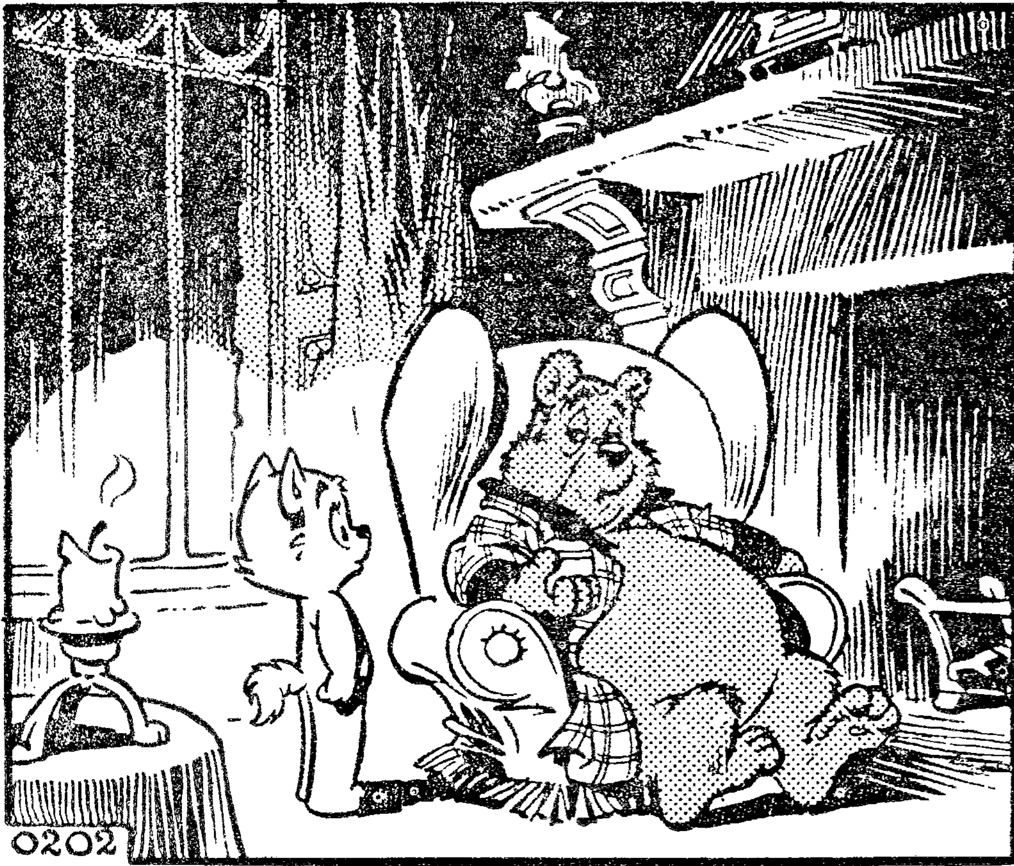

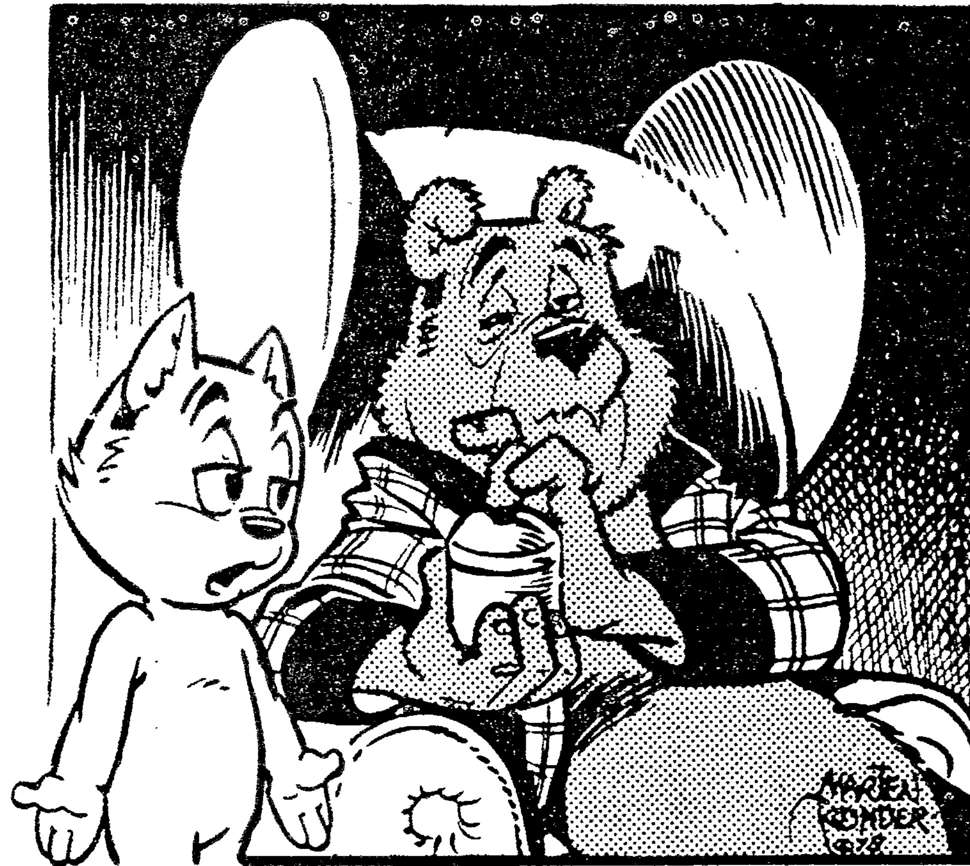
0201 Bommelstein heeft tamelijk veel logeerkamers, waarvan de meeste in onbruik zijn door het teruggetrokken leven van de bewoner.
,,Deze lijkt me wel geschikt'', sprak Joost, nadat hij enige tijd door het gebouw had gedwaald. ,,Hier is het ver van de Westertoren, die geheel doorweekt zal raken, naar ik vrees. Het is zeer betreurenswaardig. Maar hier kan ik eindelijk zonder bewatering mijn slaap inhalen. Ik ben veel te kort gekomen als ik zo vrij mag wezen...''

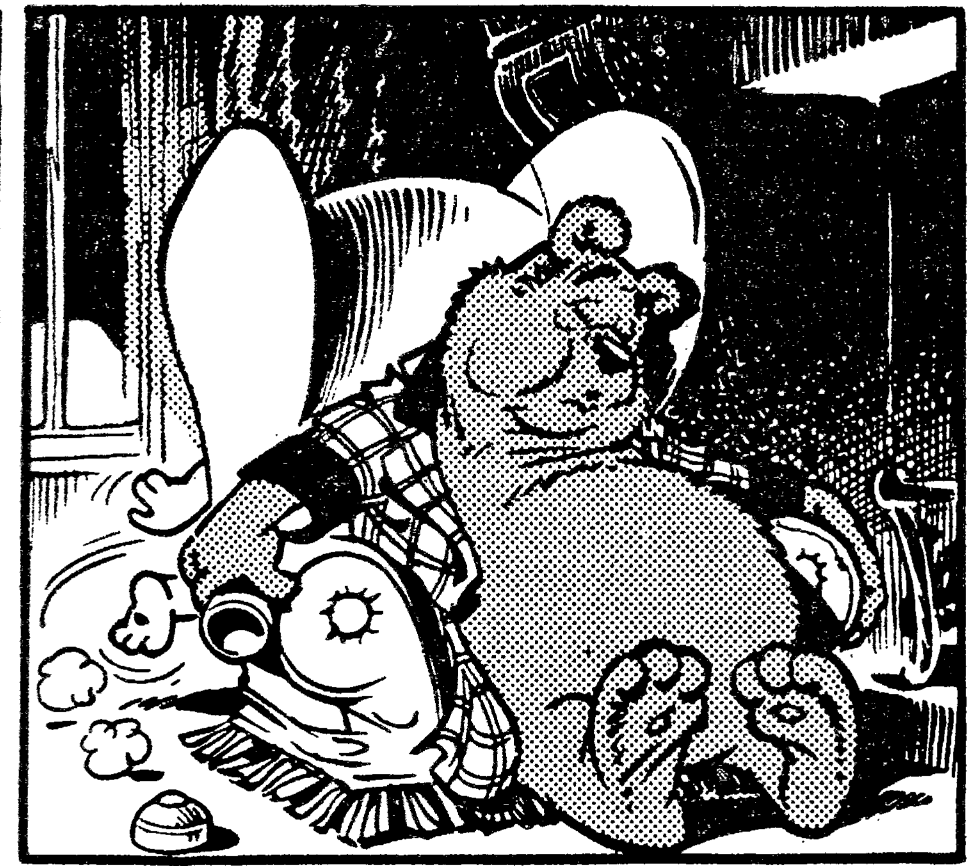
,,Je eigen schuld'', zei Tom Poes. ,,Dat kwam van het tv kijken''.
,,Tv kijken'', herhaalde de knecht, terwijl er een eigenaardige blik in zijn ogen verscheen. ,,Het was zeer ontspannend, zodat ik rust noch duur had. Eigenlijk bevalt het me achteraf niet, vooral nu het er niet meer is. Ik overweeg dan ook...''
,,Niet doen'', zei Tom Poes. ,,Ik heb het idee dat heer Ollie het al moeilijk genoeg heeft. Want natuurlijk laat iedereen hem nu in de steek''.
Met die woorden liep hij de trap af naar de studeerkamer en daar trof hij zijn vriend aan, die bij het licht van een kaars in een doosje zat te kijken.
,,Ik zou u best willen helpen, hoor'', zei hij. ,,Maar ik weet niet hoe. Door die uitvalsels is alles verkeerd gegaan — en dat is uw eigen schuld''.
,,Ik weet nu wat ik gewenst heb'', mompelde heer Bommel toonloos. ,,Willen kunnen wat ik zou willen doen als ik het doen kon. En wat vind ik? Een spiegelscherf. Het is wel bitter''.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

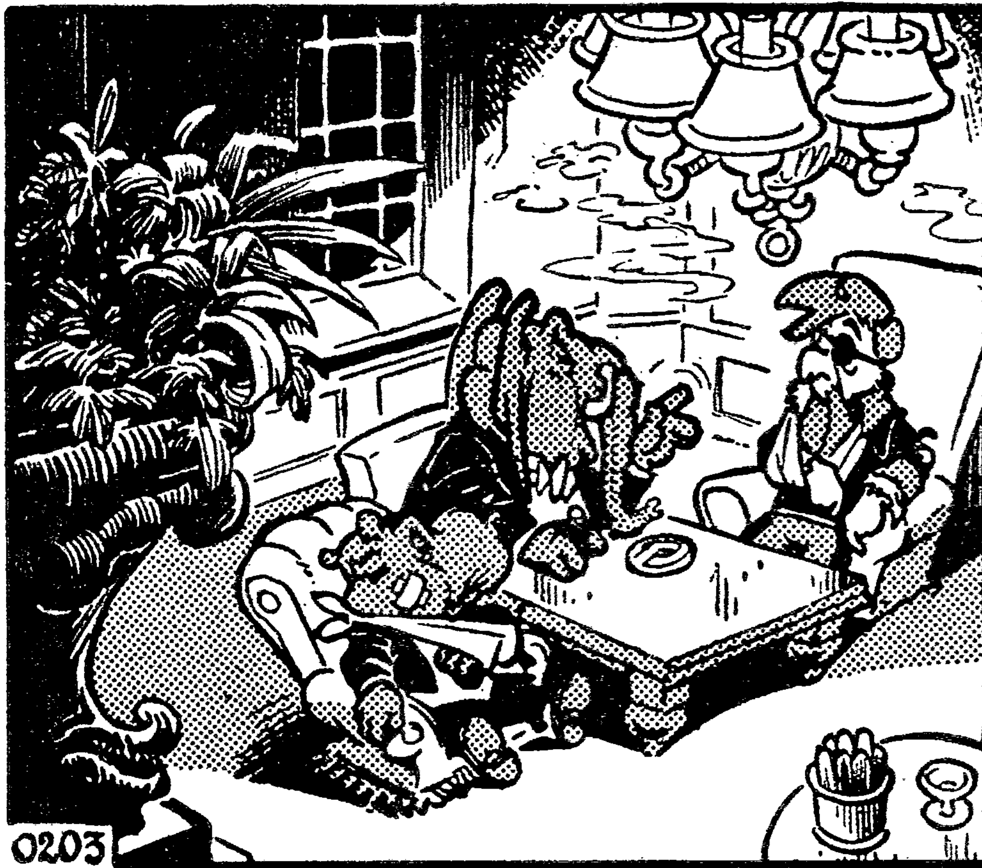

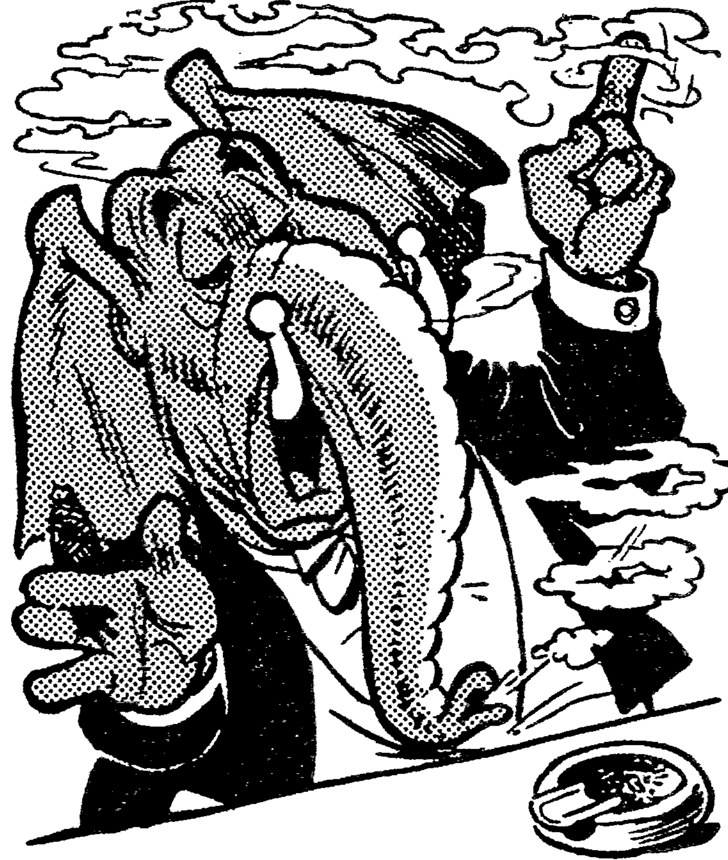
0202 „Een spiegelscherf?", herhaalde Tom Poes. „Wat bedoelt u?"
„Ik bedoel wat Kwetal voor mij gevoegd heeft", legde heer Ollie uit. „Het was aardig bedoeid, maar het was te moeilijk voor hem, dat zie ik nu heel duidelijk. Want het enige wat ik zie is mijn eigen gezicht. Lachend nog wel. Waar slaat dat nu op? Mijn wereld is ingestort als een glazen koepel, terwijl het feest in een afleggertje veranderde en de punt van mijn toren door te veel wieling on geworden is. Er is hier niets te lachen, bedoel ik".
„Hm", zei Tom Poes. „Ik weet het ook niet. Kwetal is nu eenmaal anders dan wij zijn en hij zal wel vreemd denken".
Heer Bommel sloot het doosje en staarde somber de donkere kamer in. „Willen kunnen wat ik zou willen", mompelde hij. „Het is me te veel allemaal en er is niemand die er iets van begrijpt, zodat het enige wat ik kan doen is om heel stilletjes naar...een ver land te gaan... Heel ver...bedoel ik...Hmpf..."

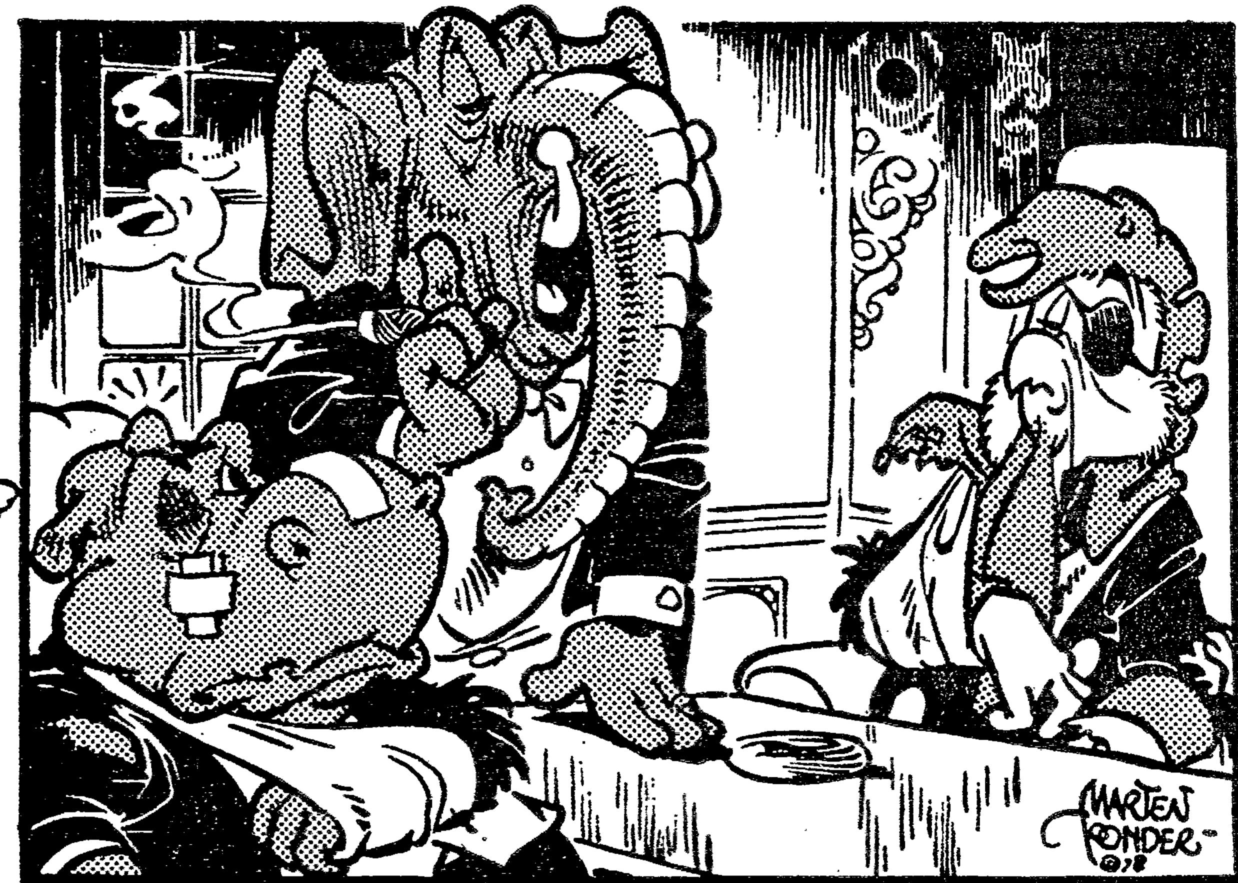
Tom Poes wilde nog iets troostends zeggen, maar de ogen van de beproefde heer begonnen te lodderen en toen hij indommelde, begreep Tom Poes dat de zorgen hem te zwaar waren geworden.
„Het is beter om tot morgen te wachten", dacht hij, terwijl hij de kamer verliet. „Dan is alles anders".

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0203 Heer Bommel was dus in slaap gevallen, maar op de Kleine Club waren de lichten weer aan. Want, terwijl het bedienend personeel de scherven bij elkaar veegde, had voorzitter Fanth een bestuursvergaderingetje belegd. Dat kon gelukkig omdat de bestuursleden Cantecler en Dickerdack zich wegens spalken en zwachtels moeilijk konden bewegen.

,,Het voorgevallene is ernstig'', sprak de president. ,,Maar ik ben bereid de mij aangedane smaad door de vingers te zien. Het is duidelijk dat de markies onder de invloed was — en daar ben ik ruim in. Bovendien was er gelukkig geen pers aanwezig en daarom stel ik voor alles te vergeten''.

,,Vergeten?'', herhaalde de burgemeester met gezwollen lippen. ,,Hoe kan dat?'' En de edelman voegde er bleekjes aan toe: ,,Onmogelijk''.

,,Ik heb het overdacht'', hernam de voorzitter. ,,Luister heren. Ik zal bekend maken, dat de heer de Cantecler zag, dat de lamp naar beneden zou komen, en dat hij daarom de zaal snel wilde ontruimen. De burgemeester was intussen reeds op het dak geklommen om het euvel te verhelpen. Een moedige daad, maar jammer genoeg was hij te laat. Dat is een goed verhaal, zodat het niet moeilijk zal zijn het te vergeten. Vergeten, daar gaat het om''.

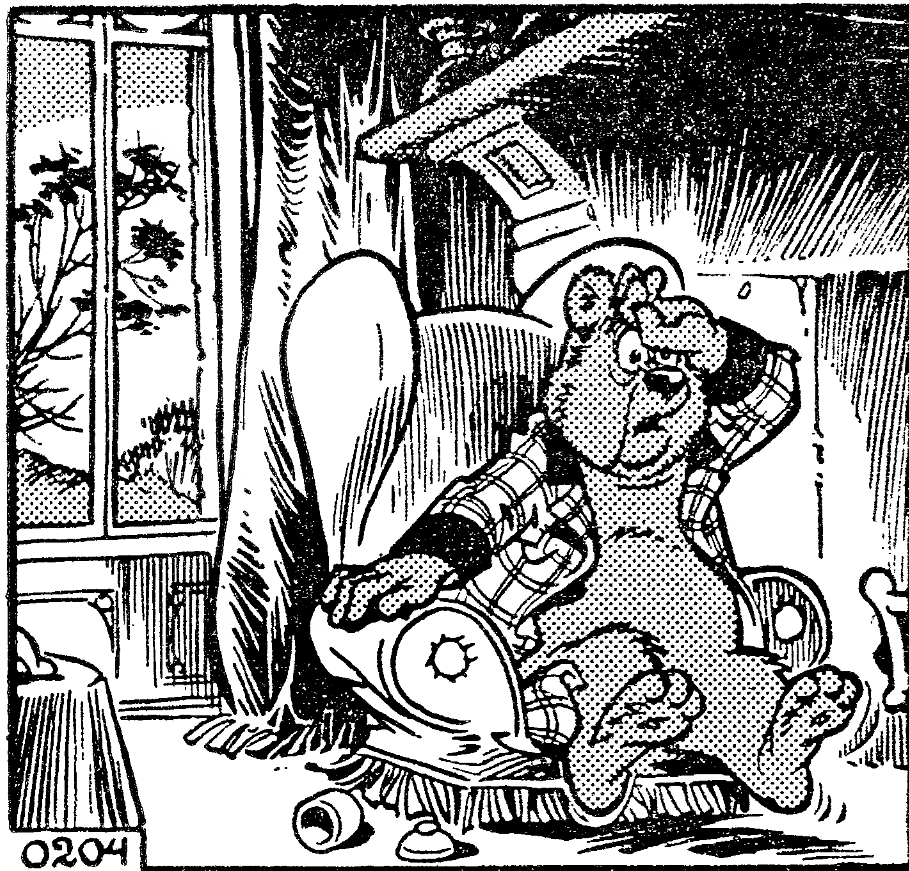
Hij stond op om de vergadering te sluiten en voegde eraan toe: ,,Laten we naar huis gaan, heren. Slaap brengt vergetelheid. Maar intussen vind ik het jammer dat ik niet aan die dame ben voorgesteld. Want die zal ik niet licht vergeten''.

,,Vergeten'', miespelde de markies. ,,Hoe kan men fermisole vergeten?''

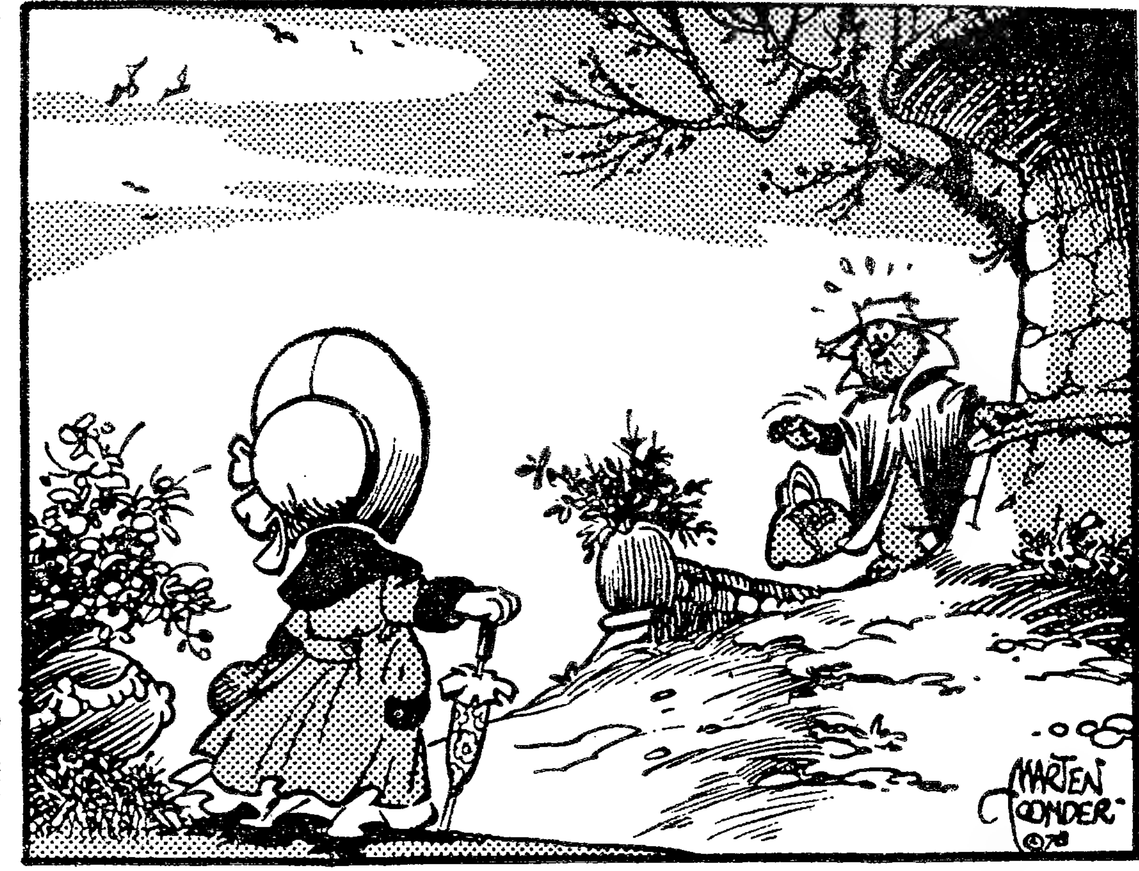
,,Onmogelijk'', mompelde de magistraat. ,,Zweven vergeet men niet''.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0204 Toen heer Bommel de volgende morgen wakker werd, stond de zon reeds aan de hemel, zodat hij danig schrok.

,,Dat komt er van wanneer men slapeloos is van de zorgen'', sprak hij tot zichzelf. ,,Nu moet ik opschieten, voordat iemand mij ziet en me na gaat wijzen, want dan is het te laat. Ik moet alles wat mij dierbaar is achterlaten, om niemand verdriet te doen. Een koffertje pakken en weg gaan, dat is eigenlijk wat ik bedoel''.

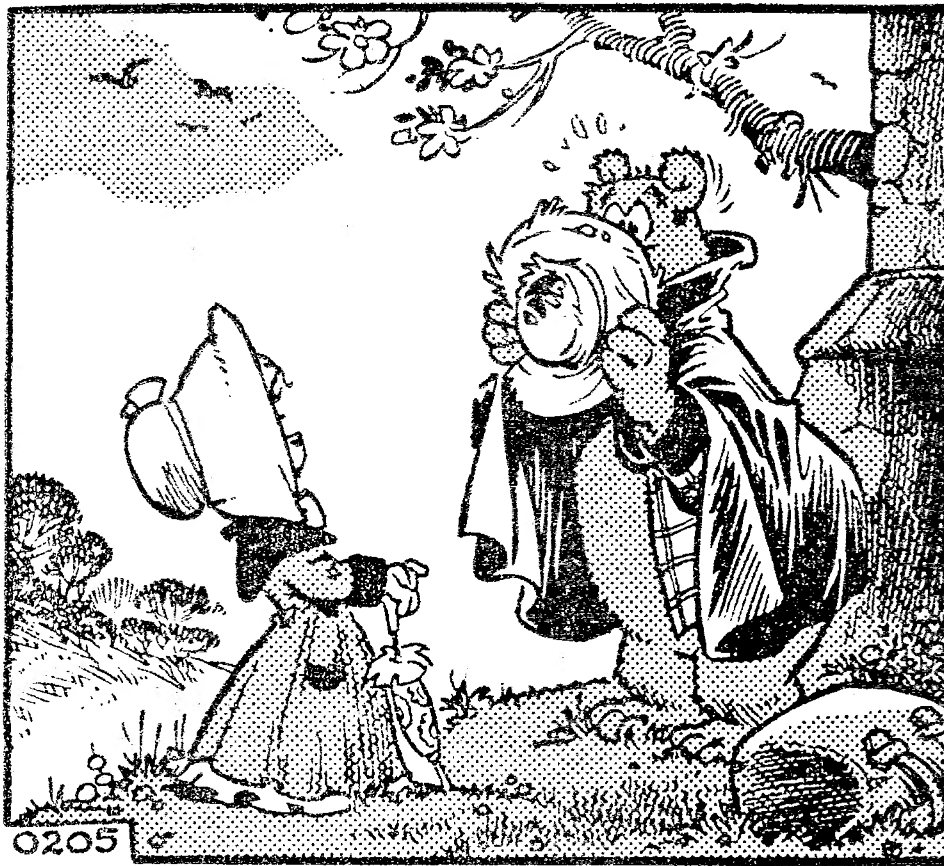
Hij voegde de daad bij het woord en niet lang daarna kon men hem uit het tuinhuisje zien komen, dat tegen de serre was aangebouwd. De breedgerande strohoed en een loden cape, die Joost voor lichte tuinwerkzaamheden gebruikte, verborgen zijn schuldige trekken, zodat hij er recht opvallend uitzag.

,,Nu naar een ver land'', hernam hij, terwijl hij verdachte blikken om zich heen wierp. ,,Alleen zou ik niet weten waar dat is, terwijl het er ook niet toe doet, omdat het alleen om het hart van Doddeltje gaat, dat ik gisteravond met dat oude gordijn gebroken heb, terwijl de club instortte''.

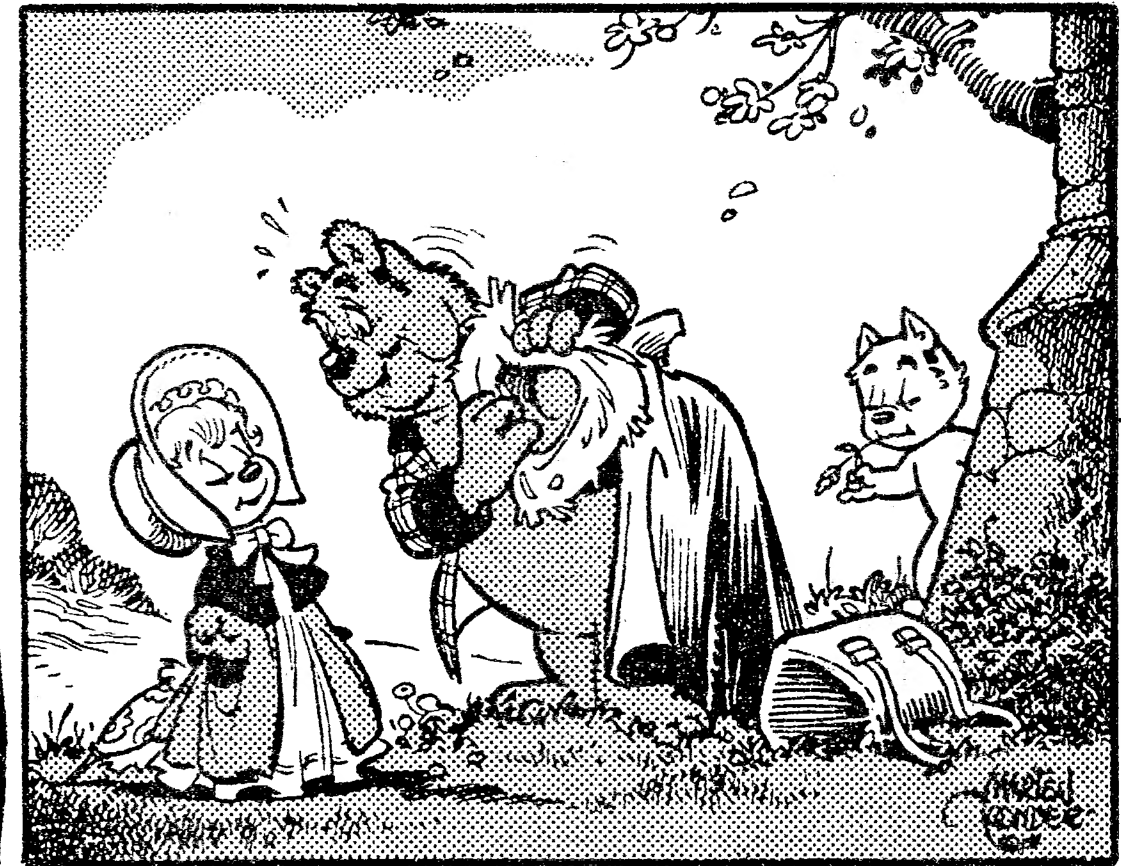
Met deze gedachte rondde hij de zuidertoren om de wijde wereld in te gaan en het eerste wat hij zag, was juffrouw Doddel, die de heuvel op kwam. Zijn ontzetting was zo groot dat hij zijn diepe vermomming vergat.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

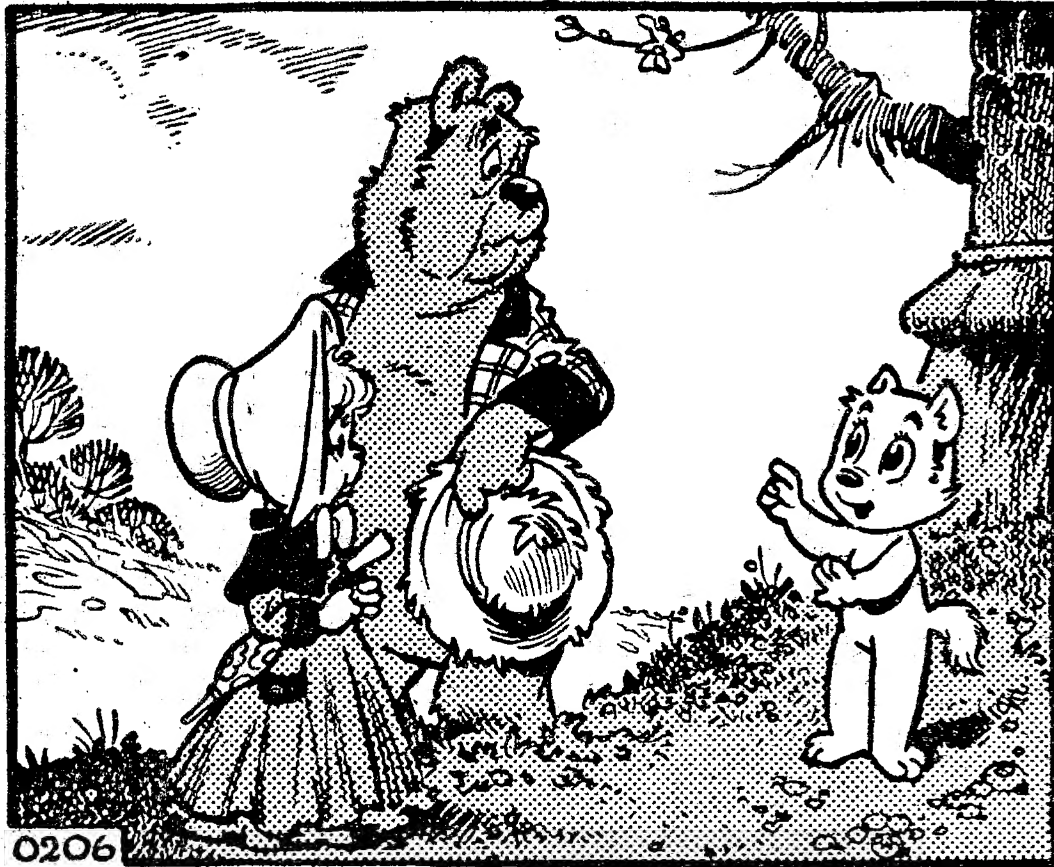

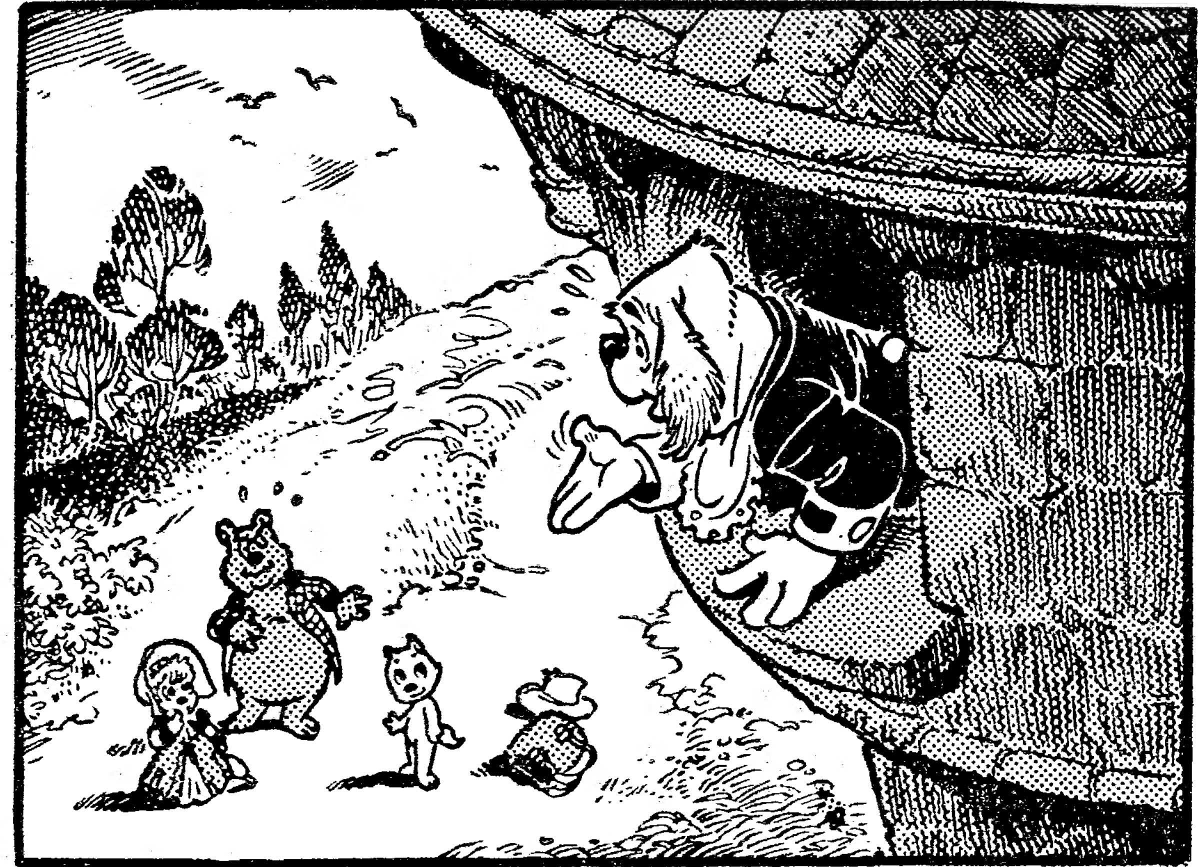
0205 Toen heer Bommel zijn buurvrouw de heuvel op zag komen, begreep hij dat het te laat was om onbemerkt de wereld in te trekken en daarom maakte hij zich onzichtbaar achter zijn hoed. Maar het hielp niet, juffrouw Doddel liep vastberaden naar hem toe.
,,Dag Ollie'', zei ze. ,,Wat enig, dat ik je net zie''.
Haar stem klonk zo vriendelijk dat hij zijn hoofddeksel een weinig liet zakken om een blik over de rand te werpen.
,,Ik... ik ben er n-niet'', stamelde hij, ,,Ik b-bedoel, ik b-ben weg''.
,,Wat jammer'', zei het vrouwtje. ,,Ik wilde je bedanken voor het feest van gisteravond. Ik zal het nooit vergeten. Het was het mooiste van mijn leven''.
Heer Bommel was een ogenblik sprakeloos, maar toen kwam er een sprankje licht in zijn doffe ogen.
,,M-maar'', zei hij aarzelend. ,,Maar alles was toch heel vreselijk? De markies is naar beneden gekomen onder de lamp van de burgemeester, terwijl de regen met de oude maan naar binnen viel en de flarden erbij hingen, zodat u schreiend naar huis gegaan bent. Dat was het ergste. Dat huilen, waar ik de schuld van had, als u begrijpt wat ik bedoel''.
,,Mallerd'', riep Doddeltje uit. ,,Ik huilde alleen maar, omdat het afgelopen was. Dat was zo jammer, hè? Maar zoiets prettigs kan natuurlijk niet altijd duren. Dat begrijp ik best, hoor''.
Nu leefde heer Ollie geheel op. Met een gelukkige glimlach boog hij zich naar zijn buurvrouw over, doch voordat hij had kunnen zeggen wat zijn hart hem ingaf, kwam Tom Poes van achter de toren vandaan.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0206 ,,Bah, je laat me schrikken'', riep juffrouw Doddel, toen Tom Poes onverwacht van achter de toren verscheen. ,,Waarom sluip je hier rond?''
,,Ik sluip niet'', zei Tom Poes. ,,Ik heb nog eens nagedacht over de betekenis van dat doosje en ik geloof dat ik het gevonden heb''.
,,Dat doosje?'', herhaalde heer Ollie. ,,O, dat doosje van Kwetal, bedoel je... Dat was onzin, waar ik nu geen tijd voor heb''.
,,Geen onzin'', zei Tom Poes geduldig. ,,Het is eigenlijk heel eenvoudig. U wilt immers kunnen wat u zou willen doen, als u het doen kon? Nou, dat doet u toch?''
Heer Bommel zweeg om het gehoorde te verwerken en na een poosje ontdooide hij.
,,Dat zou dus betekenen'', mompelde hij, ,,dat ik goed ben zoals ik ben, zodat ik rustig iets prettigs zou kunnen willen. Een maaltijd om maar eens iets te noemen. Maar eh... dat klopt toch niet helemaal, want Joost slaapt zijn verslaving uit en daardoor kan ik niet doen wat ik zou willen doen, als je me volgen kunt...''
Op dat moment werd er boven hun hoofden een venster geopend en Joost stak het hoofd uit een torenvenster.

,,U moet mij verschonen, heer Olivier'', riep hij. ,,Maar met uw welnemen zal ik graag een eenvoudige doch voedzame maaltijd bereiden voor vanavond. Ik heb veel goed te maken, want ik weet niet wat er in mij gevaren is sinds u zo goed was mijn beeldbuis te herstellen. Misschien kan ik voortaan beter naar een gewone tv-hersteller gaan. Want anders wordt het wat u zich van een tv voorstelt — en dat is te veel voor mij als eenvoudig persoon zijnde''.

Heer Bommel en de Uitvalsels

door Marten Toonder

0207 Zo was er die avond weer een feestmaaltijd in slot Bommelstein. Joost had zijn best gedaan en terwijl hij te midden van aangename geuren het eten opdiende, legde Tom Poes uit wat hij allemaal bedacht had.
„Kwetal had op de zolder een soort zonverwarming aangelegd", verklaarde hij. „Die had natuurlijk moeten worden aangesloten door die draden, maar Kwetal kon het niet goed uitleggen en daardoor werd het een uitvalsel, zoals hij het noemde. Net zoals de keten van de burgemeester en de jurk van..."
„Je moet niet zo veel praten, jonge vriend", vermaande heer Bommel. „Je hebt heel verstandig bedacht wat er in dat doosje zit, zodat ik in vrede kan zijn wie ik ben. Maar die jurk was een prinses waardig, als je begrijpt wat ik bedoel. Hoewel het heel jammer was dat aan alles een einde komt; dat heeft mevrouw eh... dat heeft Doddeltje me heel gevoelig uitgelegd, zodat ik nu weer met een opgericht hoofd alles kan vergeten wat niet prettig was".
„Hm", zei Tom Poes. Maar dat viel niet zo op, omdat Joost op dat moment een mooi flesje opentrok.
„Amice Bommel richt daar een feestdis aan", sprak de markies, die toevallig passeerde. Hij was in gezelschap van de burgemeester, met wie hij op deze lenteavond enige misverstanden recht wilde zetten, en daarom vervolgde hij: „Voedzaam, zonder twijfel. Maar soms heeft hij een heel eigenaardige spijzen. Zo was er een poosje geleden een fermisole..". „Voedzaam", onderbrak de heer Dickerdack, die zijn eigen gedachten volgde, „en smakelijk. Hij heeft er verstand van".
„Men moet met hem oppassen", hernam de edelman. „In de eerste plaats moet ge op uw gewicht letten..."
„Onzin", zei de magistraat. „In de eerste plaats was ik vederlicht. Ik zweefde boven het feestgewoel, dat door u in gevaar kwam. En in de tweede plaats is alles nu vergeten. Ik wil geen kwaad van Bommel horen".

EINDE VAN DIT VERHAAL

780610

Het is weer zo ver,

schrijft ons de heer O.B.B. te R.

Nauwelijks breekt de lente uit de knoppen of mijn biograaf gaat met vakantie en laat mij zitten met jeukende vingers. Want het hart brandt mij op de tong om een einde te maken aan een mank euvel dat van de daken schreeuwt en dat niet door de beugel kan. Noodgedwongen zal ik het nu op een zacht pitje moeten zetten tot 13 juli, wanneer mijn snerpende wederwaardigheden eindelijk weer aan het licht kunnen worden gebracht.

780612